

เอกสารประกอบการประชุม

การประชุม คณะกรรมการนโยบายสมุนไพร แห่งชาติ ครั้งที่ 1/2564

วันที่ 9 สิงหาคม 2564 เวลา 09.30 – 14.00 น.

ณ ห้องประชุมชัยนาทนเรนทร อาคาร 1 ชั้น 2
สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ระเบียบวาระที่ 1 เรื่องประธานแจ้ง ให้ที่ประชุมทราบ

1.1 การส่งเสริมการใช้ยาฟ้าทะลายโจรเพื่อแก้ไขปัญหา
การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

1.1 การส่งเสริมการใช้ยาฟ้าทะลายโจร เพื่อแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรี (ครม.)

เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2564

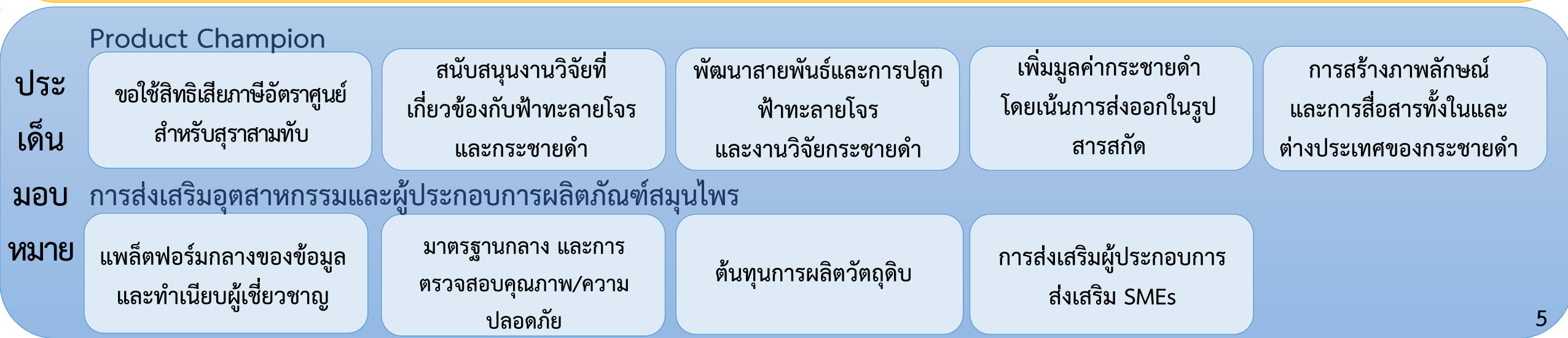
- เห็นชอบหลักการส่งเสริมการใช้ “ยาฟ้าทะลายโจร” ในการรักษาผู้ป่วยโควิด-19 ที่ยังไม่มีอาการ
- มอบหมายให้กระทรวงยุติธรรม กระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาศึกษายาฟ้าทะลายโจรให้รอบด้าน ตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ
- โดยมอบหมายให้ รองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) เป็นเจ้าภาพ

ระเบียบวาระที่ 2 เรื่องการรับรองรายงาน การประชุม

2.1 รับรองรายงานการประชุมคณะกรรมการนโยบาย
สมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ 2/2563 วันที่ 24 ธันวาคม 2563
โดย อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

แจ้งเวียนให้คณะกรรมการฯ แก่ไขและรับรองรายงานการประชุม
ตามหนังสือกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ที่ สธ 0509/ว532
ลงวันที่ 25 มกราคม 2564 และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ขอแก้ไขรายงานการประชุม หน้าที่ 17 บรรทัดที่ 2 จากฐานข้อมูลสมุนไพร
และตัวอย่างพืชสมุนไพรในพื้นที่ป่าจำนวน 49 จังหวัด เป็น 43 จังหวัด

สรุปประเด็นสำคัญจากการประชุมคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ 2/2563 วันที่ 24 ธันวาคม 2563

ระเบียบวาระที่ 3

เรื่องสืบเนื่องเพื่อทราบ

3.1 ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงกฎหมายและรายงาน
ความก้าวหน้าการจัดทำ กฎหมายลำดับรองว่าด้วย
การควบคุมและกำกับดูแลผลิตภัณฑ์สมุนไพร
โดย เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา
(นำเสนอวีดีทัศน์)

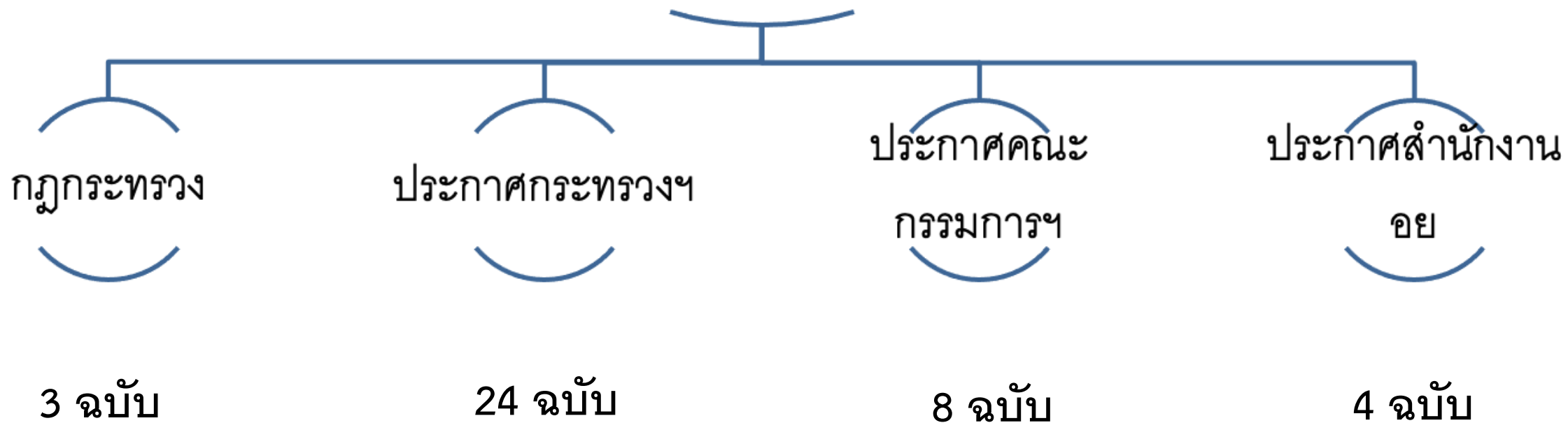
วาระ เรื่องสืบเนื่องเพื่อทราบ

ความก้าวหน้าในการจัดทำกฎหมายลำดับรอง ว่าด้วย
การควบคุมและกำกับดูแลผลิตภัณฑ์สมุนไพร
และ ผลจากการเปลี่ยนแปลงของกฎหมาย

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
กระทรวงสาธารณสุข

จำนวนกฎหมายลำดับรองที่จำเป็น จำนวน **38** ฉบับ

พรบ ผลิตภัณฑ์สมุนไพร ๒๕๖๒

ความก้าวหน้าในการจัดทำกฎหมายลำดับรอง

สิงหาคม ๒๕๖๔

ความก้าวหน้า	จำนวน	หมายเหตุ
ดำเนินการแล้วเสร็จ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว	20	
ผ่านการพิจารณาคณะกรรมการผลิตภัณฑ์สมุนไพรแล้ว (อยู่ระหว่างขั้นตอนการประกาศเป็นกฎหมาย)	14	ประกาศกระทรวงฯ (12) ประกาศคณะกรรมการฯ(2)
รอการพิจารณาของคณะกรรมการผลิตภัณฑ์สมุนไพร	0	
ระหว่างดำเนินการพัฒนากฎหมาย (รอการพิจารณาคณะอนุกรรมการ / รับฟังความเห็น ฯลฯ)	4	ประกาศกระทรวงฯ (2) ประกาศคณะกรรมการฯ (1) ประกาศสำนักงาน อย (1)

ผลจากการการเปลี่ยนแปลงกฎหมาย

- ด้านส่งเสริมการประกอบการ
- ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค
- ด้านการส่งเสริมนวัตกรรม
- ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก

ระเบียบวาระที่ 4 เรื่องสืบเนื่องเพื่อพิจารณา

4.1 การขับเคลื่อนภารกิจของคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ

4.1.1 คณะอนุกรรมการยุทธศาสตร์สมุนไพรแห่งชาติ

โดย นพ.ณรงค์ สายวงศ์ รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข

(แทน) ประธานอนุกรรมการยุทธศาสตร์สมุนไพรแห่งชาติ

4.1.2 คณะอนุกรรมการวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพร

โดย ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

ประธานอนุกรรมการวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพร

4.1.3 คณะอนุกรรมการวัตถุดิบสมุนไพร

โดย นายสำราญ สาราบรรณ์ รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

(แทน) ประธานอนุกรรมการวัตถุดิบสมุนไพร

4.1.4 คณะอนุกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพร

โดย นายภาสกร ชัยรัตน์ รองอธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

(แทนประธานอนุกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพร)

4.1.5 คณะอนุกรรมการส่งเสริมภาพลักษณ์และการตลาดสมุนไพร

โดย ผู้อำนวยการกองธุรกิจภูมิภาคและชุมชน กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

(แทน) ประธานอนุกรรมการส่งเสริมภาพลักษณ์และการตลาดสมุนไพร

4.1.1 คณะอนุกรรมการยุทธศาสตร์สมุนไพรมหัชนาติ

โดย นพ.ณรงค์ สายวงศ์ รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข
(แทน) ประธานอนุกรรมการยุทธศาสตร์สมุนไพรมหัชนาติ

ประเด็นสำคัญจากการประชุมคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ 2/2563

โดย คณะอนุกรรมยุทธศาสตร์สมุนไพรแห่งชาติ

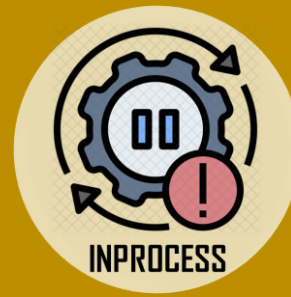
1. เมืองสมุนไพร :

1.1 ประเด็นการตรวจราชการ
แบบบูรณาการ

1.2 รายงานผลภาพรวมการ
ดำเนินงานเมืองสมุนไพร

2. การกำหนดเลขรหัส
สถิติ (Statistics Code)
และมูลค่าส่งออกนำเข้า
สมุนไพร 5 รายการ

3. สิทธิเสียภาษีในอัตรา
ศูนย์ สำหรับสุราสามทับ

4. (ร่าง) แผนปฏิบัติการ
ด้านสมุนไพรแห่งชาติ
ฉบับที่ 2

พ.ศ. 2566-2570

1.เมืองสมุนไพร: ตรวจราชการแบบบูรณาการร่วมกับสำนักนายกรัฐมนตรี รอบที่ 2 / 2564

29 มกราคม 2564

27 มีนาคม 2564

3 พฤษภาคม 2564

กรกฎาคม – กันยายน 2564

ขอความร่วมมือให้เมือง
สมุนไพรเป็นประเด็น
การตรวจราชการแบบ
บูรณาการฯประจำปี
งบประมาณ 2564

ตอบรับให้เมืองสมุนไพร
เป็นประเด็นในการ
ตรวจราชการแบบ
บูรณาการฯ

รวบรวมข้อมูล
ผลการดำเนินงาน
ประกอบการตรวจ
ราชการ

ตรวจราชการฯ
ตามตารางที่กำหนดและ
รายงานผลการตรวจ
ราชการ

2. เมืองสมุนไพร : ผลการดำเนินงานเมืองสมุนไพร ปีงบประมาณ 2564

เกษตรวัตถุดิบสมุนไพร

อำนาจเจริญ สุรินทร์ มหาสารคาม อุทัยธานี สกลนคร

1. มีเกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพรและได้รับการอบรมมาตรฐาน GAP/Organic กว่า 3,000 ราย

2. มีพื้นที่ปลูกสมุนไพรที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP/Organic กว่า 9500 ไร่

3. มีวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพที่ผ่านการรับรอง (COA) กว่า 95 รายการ

อุตสาหกรรมสมุนไพร

นครปฐม สระบุรี ปราจีนบุรี จันทบุรี

1. มีสถานประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่มีมาตรฐาน GMP กว่า 900 แห่ง

2. ส่งเสริม อบรม ให้คำปรึกษาผู้ประกอบการสมุนไพร กว่า 220 รายโดยศูนย์ให้คำปรึกษาผู้ประกอบการสมุนไพรในระดับจังหวัด

3. พัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรเด่นที่ได้มาตรฐานกว่า 26 ผลิตภัณฑ์

ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

เชียงราย พะเยา อุตรดิตถ์ สุราษฎร์ธานี สงขลา

1. พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 12 เส้นทาง

2. พัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสอดรับเส้นทางท่องเที่ยวกว่า 27 ผลิตภัณฑ์

เสริมสร้างภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นเมืองสมุนไพร

- ☐ จัดนิทรรศการเที่ยวเมืองไทย สุขภาพดีวิถีถิ่น ร่วมกับ กรมการท่องเที่ยว 9-13 ธ.ค. 63
- ☐ จัดนิทรรศการและออกบูธ ในงาน OTOP CITY ร่วมกับกรมพัฒนาชุมชน ในงาน 19-27 ธ.ค.63
- ☐ จัดนิทรรศการเปิดตัวตลาดกลางวัตถุดิบสมุนไพรร่วมกับกรมส่งเสริมการเกษตร ณ ตลาดไท ส.ค.64

สร้างมูลค่า

40.5 ล้านบาท

3. เมืองสมุนไพร : ผลลัพธ์การดำเนินงานเมืองสมุนไพร ปีงบประมาณ 2560 - 2564

จัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาเมืองสมุนไพร 1.03 พันล้านบาท

เกษตรกร

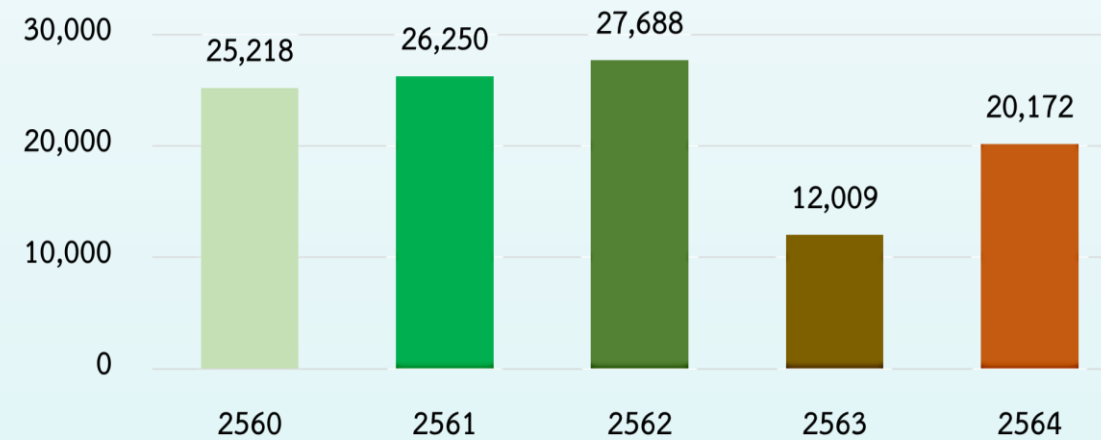
มีขายวัตถุดิบสมุนไพรกว่า 500 ตัน
สร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร
กว่า 46.88 ล้านบาท

แหล่งผลิตยาสมุนไพร

สร้างมูลค่าใช้จ่ายยาสมุนไพรในสถาน
บริการของรัฐ 1.30 พันล้านบาท

มูลค่าการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรและการบริการจากการ
ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเมืองสมุนไพร 14 จังหวัด

สร้างมูลค่ารวม
กว่า 1.11 แสนล้านบาท

2. การกำหนดรหัสพิกัดสถิติ เพื่อติดตามมูลค่านำเข้าและส่งออกสมุนไพร 5 รายการ

29 มกราคม 2564

มีนาคม – สิงหาคม 2564

ปีงบประมาณ 2565

ขอความร่วมมือกำหนด
เลขรหัสสถิติ วัตถุประสงค์และสิ่งสกัด
สมุนไพร จำนวน 5 ชนิด

- กรมศุลกากรทบทวนและปรับปรุงข้อมูลรหัสพิกัดสถิติ
- จัดทำรายละเอียดมูลค่านำเข้าส่งออก สมุนไพร 7 รายการ

ดำเนินการเรื่อง
แยกรหัสพิกัดสถิติ

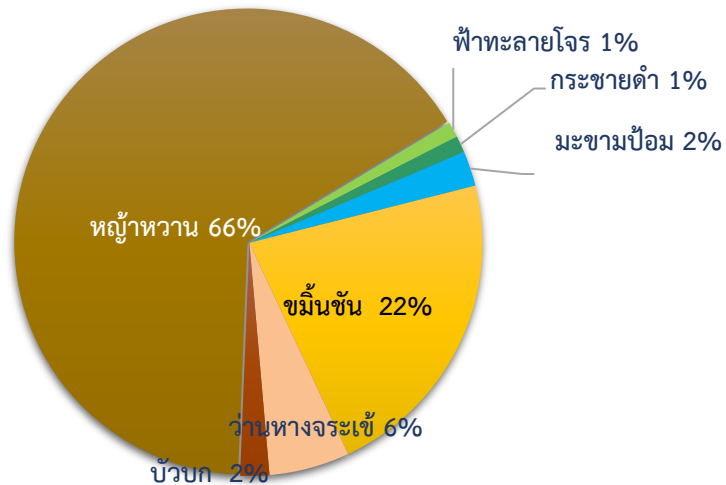
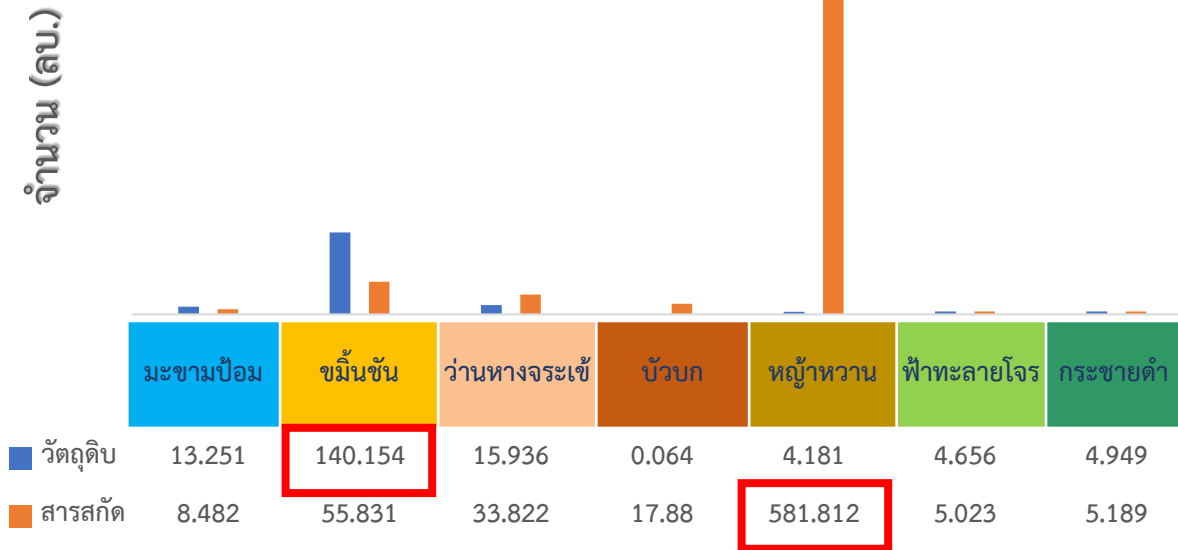
รายงานการติดตามมูลค่านำเข้าและส่งออก

สมุนไพร 5 รายการ ปี 2559 - 2564

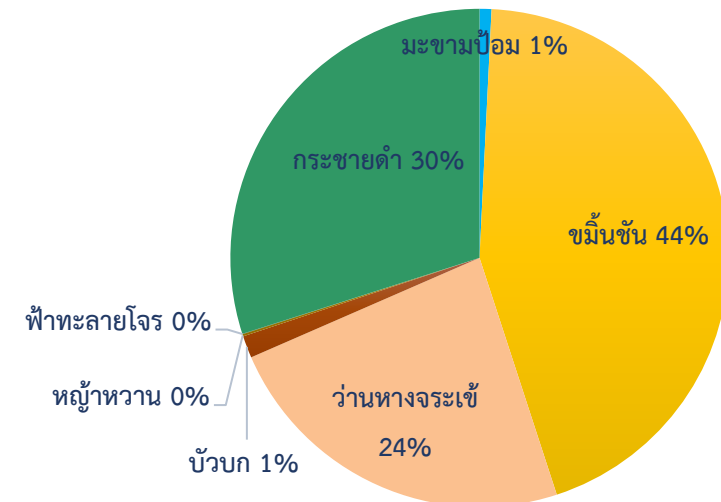
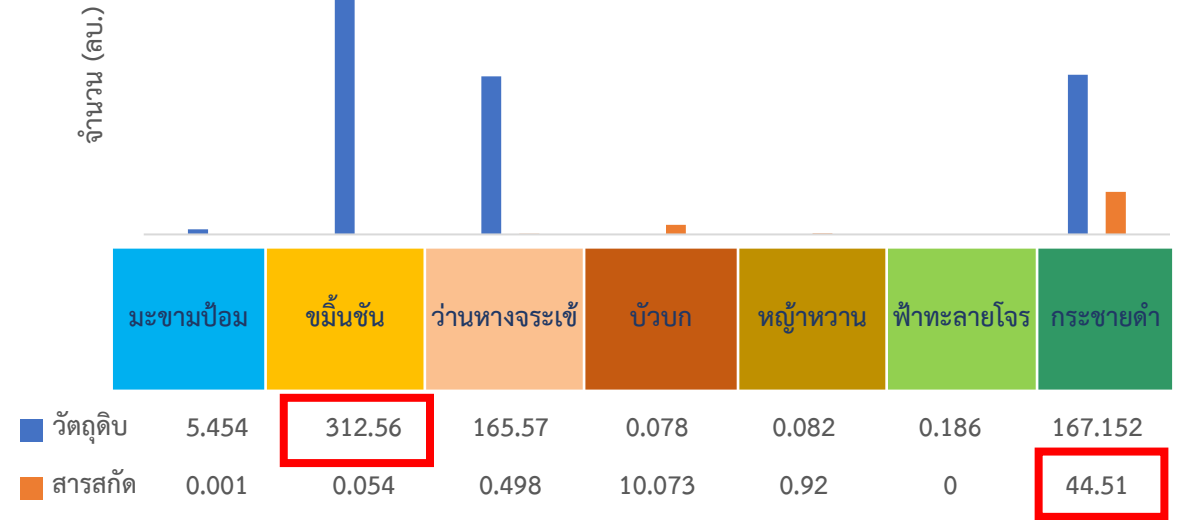
	มะขามป้อม		ขมิ้นชัน		ว่านหางจระเข้		บัวบก		หญ้าหวาน		ฟ้าทะลายโจร		กระชายดำ	
	นำเข้า	ส่งออก	นำเข้า	ส่งออก	นำเข้า	ส่งออก	นำเข้า	ส่งออก	นำเข้า	ส่งออก	นำเข้า	ส่งออก	นำเข้า	ส่งออก
วัตถุดิบ (ลบ.)	13.251	5.454	140.154	312.560	15.936	165.570	0.064	0.078	4.181	0.082	4.656	0.186	4.949	167.152
สารสกัด (ลบ.)	8.482	0.001	55.831	0.054	33.822	0.498	17.880	10.073	581.812	0.920	5.023	-	5.189	44.510
รวม (ลบ.)	21.733	5.455	195.985	312.614	49.758	166.068	17.944	10.151	585.993	1.002	9.679	0.186	10.138	211.662

รายงานการติดตามมูลค่านำเข้าและส่งออกสมุนไพร 7 รายการ ปี 2559 - 2564

มูลค่านำเข้า

มูลค่าส่งออก

3. การขอใช้สิทธิเสียภาษีในอัตราศูนย์ สำหรับสุราสามทับที่นำไปใช้ ในการอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์สมุนไพร

29 มกราคม 2564

มีนาคม – สิงหาคม 2564

ขอใช้สิทธิเสียภาษีในอัตราศูนย์
สำหรับสุราสามทับที่นำไปใช้ใน
อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์สมุนไพร

เพิ่มเติมข้อมูลในการพิจารณา
การใช้สิทธิภาษีในอัตราศูนย์

ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม
การพิจารณาการให้ใช้สิทธิ
เสียภาษีในอัตราศูนย์ฯ

4. (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566-2570

แนวทางการดำเนินงานยกร่างแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566-2570

1

แต่งตั้งคณะทำงานยกร่างแผนงาน (ยุทธศาสตร์)
ด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2

2

วิสัยทัศน์ พันธกิจ Strategic Direction และจุดเน้นยุทธศาสตร์ 10 ประเด็น
ของแผนปฏิบัติการฯ ผ่านความเห็นชอบ

- คณะอนุกรรมการยุทธศาสตร์สมุนไพรแห่งชาติ 3 ครั้ง
- คณะอนุกรรมการวัตถุดิบสมุนไพร 2 ครั้ง
- คณะอนุกรรมการวิจัยฯ/คณะอนุกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมฯ/คณะอนุกรรมการส่งเสริม
ภาพลักษณ์ฯ 1 ครั้ง
- คณะทำงานยกร่างแผนงาน (ยุทธศาสตร์) ด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 4 ครั้ง

แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ

ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2560-2565

- Theme: Regulation & Policy Formulation
- สร้างกลไกสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาสมุนไพรไทย (นโยบาย/ทิศทางการวิจัย/แก้ไขกฎระเบียบ)
- ส่งเสริมการผลิตวัตถุดิบและการรับรองคุณภาพ
- ผลักดันให้เกิดการใช้สมุนไพรเพื่อการรักษาโรค

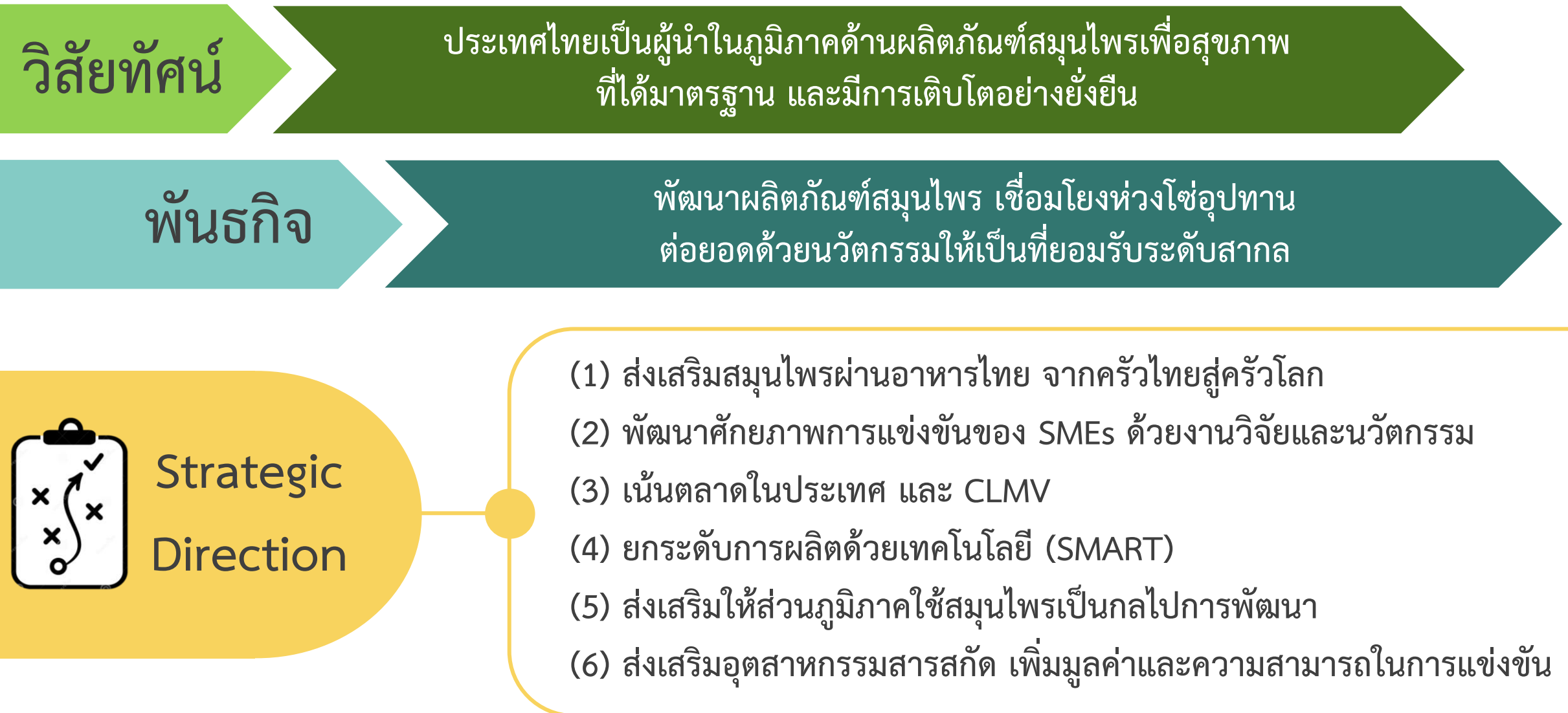

ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566-2570

- Theme: Drive for Impact
- คัดเลือกจุดคานงัดการพัฒนาอุตสาหกรรมสมุนไพร (จุดเน้นยุทธศาสตร์) 10 ประเด็น
- ขับเคลื่อนด้วยกลไกการตลาด
- ขยายการรับรู้สมุนไพรในวงกว้าง

วิสัยทัศน์ พันธกิจ และ Strategic Direction

ของแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566 - 2570

ยุทธศาสตร์การดำเนินการ

ต้นทาง

ยุทธศาสตร์ที่ 1

ส่งเสริมการผลิตและแปรรูป
วัตถุดิบสมุนไพรให้มีคุณภาพ
และมาตรฐาน

กลางทาง

ยุทธศาสตร์ที่ 2

พัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ
และอุตสาหกรรมสมุนไพร
ตลอดห่วงโซ่อุปทาน

ปลายทาง

ยุทธศาสตร์ที่ 3

ส่งเสริมการตลาดผลิตภัณฑ์
สมุนไพร

ยุทธศาสตร์ที่ 4

ส่งเสริมการบริโภคผลิตภัณฑ์
สมุนไพรอย่างเหมาะสม

ระบบนิเวศ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาระบบนิเวศ นำไปสู่การพัฒนาสมุนไพรไทยให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมการผลิตและแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพร ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน

เป้าประสงค์ (Objectives) ของยุทธศาสตร์

1. เพาะปลูกพืชสมุนไพรอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐาน
2. ใช้เทคโนโลยีในกระบวนการผลิตและแปรรูป
3. มีกลไกการซื้อขายวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพ ตรงความต้องการตลาด

เป้าหมาย (Targets) ของยุทธศาสตร์

- มีการผลิตวัตถุดิบ เข้าสู่ห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ในอุตสาหกรรมสมุนไพร
- มูลค่าการผลิตวัตถุดิบสมุนไพรผ่านการรับรองมาตรฐานเพิ่มขึ้น

มาตรการ

- มาตรการที่ 1 การจัดการด้านการผลิตวัตถุดิบที่มีประสิทธิภาพ
- มาตรการที่ 2 การแปรรูปเบื้องต้นภายหลังการเก็บเกี่ยวอย่างมีมาตรฐาน
- มาตรการที่ 3 ส่งเสริมระบบตลาดกลาง และตลาดอิเล็กทรอนิกส์ (E-Market) รวมทั้งเครือข่ายผู้รับซื้อ
- มาตรการที่ 4 การเพาะปลูกด้วยระบบการเกษตรพันธสัญญา และระบบการตรวจสอบย้อนกลับ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ และอุตสาหกรรมสมุนไพรตลอดห่วงโซ่อุปทาน

เป้าประสงค์ (Objectives) ของยุทธศาสตร์

1. เพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันอุตสาหกรรมสารสกัดของประเทศ
2. เพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร

เป้าหมาย (Targets) ของยุทธศาสตร์

- การขยายตัวของอุตสาหกรรมสารสกัด
- ผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร SMEs มีศักยภาพเพิ่มขึ้น

มาตรการ

มาตรการที่ 1 มาตรการส่งเสริมอุตสาหกรรมการผลิตสารสกัด และมาตรฐานสารสกัด
มาตรการที่ 2 กลไกความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา
มาตรการที่ 3 พัฒนาความสามารถและปัจจัยแวดล้อมของผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมการตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพร

เป้าประสงค์ (Objectives) ของยุทธศาสตร์

1. ส่งเสริมภาพลักษณ์ของสมุนไพรทั้งในและต่างประเทศ
2. ขยายช่องทางการตลาด

เป้าหมาย (Targets) ของยุทธศาสตร์

- ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางตลาดสมุนไพรของ ASEAN (ASEAN Herbal Hub)
- มีตราสัญลักษณ์คุณภาพระดับสากลและเป็นที่รู้จักทั้งในและต่างประเทศ
- มีทิศทางเชิงนโยบายผลักดันภาพลักษณ์ของสมุนไพรไทยควบคู่กับอาหาร (ครัวไทยสู่ครัวโลก)

มาตรการ

มาตรการที่ 1 พัฒนาตราสัญลักษณ์คุณภาพสมุนไพรที่เป็นที่ยอมรับ

มาตรการที่ 2 การตลาดเชิงรุก

มาตรการที่ 3 สร้างคุณค่าและความน่าเชื่อถือของสมุนไพรไทยด้วยอาหารไทย

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรอย่างเหมาะสม

เป้าประสงค์ (Objectives) ของยุทธศาสตร์

1. เพิ่มการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากผลิตภัณฑ์สมุนไพรอย่างเหมาะสม
2. สร้างมูลค่า และเพิ่มการส่งออก Herbal Champions

เป้าหมาย (Targets) ของยุทธศาสตร์

- จำนวนทะเบียนผลิตภัณฑ์สมุนไพรขายทั่วไป/ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพเพิ่มขึ้น
- มีระบบการรับรองกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรระดับอุตสาหกรรม
- มูลค่า/ขนาดตลาดผลิตภัณฑ์ Herbal Champions เพิ่มขึ้น

มาตรการ

- มาตรการที่ 1 สร้างระบบความรับผิดชอบ และความคุ้มครองและเยียวยาความเสียหายแก่ผู้บริโภค
- มาตรการที่ 2 การให้ความรู้แก่ผู้บริโภคเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สมุนไพร
- มาตรการที่ 3 เพิ่มการใช้และการเข้าถึงยาและผลิตภัณฑ์สมุนไพร
- มาตรการที่ 4 ระบบทะเบียนผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่มีประสิทธิภาพ
- มาตรการที่ 5 พัฒนา Herbal Champions แบบครบห่วงโซ่คุณค่า

ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาระบบนิเวศ นำไปสู่การพัฒนา สมุนไพรไทยให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

เป้าประสงค์ (Objectives) ของยุทธศาสตร์

1. เพิ่มการใช้งานวิจัยและสร้างนวัตกรรมสนับสนุนการต่อยอดสมุนไพรไทย
2. มีฐานข้อมูลสนับสนุนการขับเคลื่อนและการประเมินผลการดำเนินการตามแผน
3. ใช้สมุนไพรเป็นกลไกการพัฒนาในระดับพื้นที่

เป้าหมาย (Targets) ของยุทธศาสตร์

- เพิ่มการลงทุนด้านการวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพรไทยและการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย
- มีข้อมูลที่จำเป็นและเพียงพอเพื่อการติดตามและประเมินผล
- สมุนไพรเป็นกลไกสร้างรายได้ในระดับพื้นที่
- มีโครงสร้างพื้นฐานและกฎระเบียบที่สนับสนุนการพัฒนาสมุนไพร

มาตรการ

- มาตรการที่ 1 การลงทุนและใช้ประโยชน์จากผลการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์สมุนไพร
- มาตรการที่ 2 ฐานข้อมูลด้านสมุนไพร
- มาตรการที่ 3 หน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่วิเคราะห์การพัฒนาสมุนไพรในเชิงเศรษฐกิจ
- มาตรการที่ 4 ห้องปฏิบัติการที่มีมาตรฐาน
- มาตรการที่ 5 การพัฒนาเมืองสมุนไพร

ข้อเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติเพื่อพิจารณา

1. เพื่อทราบ ประเด็นที่ 1 2 และ 3
2. เห็นชอบ แนวทางการดำเนินงานประเด็นที่ 4 ดังนี้
 - 2.1 เห็นชอบวิสัยทัศน์ พันธกิจ และทิศทางยุทธศาสตร์
 - 2.2. เห็นชอบยุทธศาสตร์การดำเนินการ
 - 2.3. เห็นชอบให้ดำเนินการยกร่างแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566-2570 และจัดทำประชาพิจารณ์ต่อไป

4.1.2 คณะอนุกรรมการวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพร

โดย ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
ประธานอนุกรรมการวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพร

ระเบียบวาระที่ 4.1.2

การขับเคลื่อนภารกิจ

คณะกรรมการวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพร

การประชุมคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ
ครั้งที่ 1/2564

วันจันทร์ที่ 9 สิงหาคม 2564

โดย ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

ประเด็นการนำเสนอ

การขับเคลื่อนภารกิจของคณะอนุกรรมการวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพร

1. การสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรมด้านสมุนไพร (2563- 2564)
2. การสนับสนุนการวิจัย Product Champion พืชทะเลลายโจร และกระชายดำ
3. การสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาด้านสมุนไพรในสถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19)
4. แนวทางการขับเคลื่อนจุดเน้นยุทธศาสตร์ที่ 8 การวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพรไทยสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570)

1. การสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรมด้านสมุนไพร (2563- 2565)

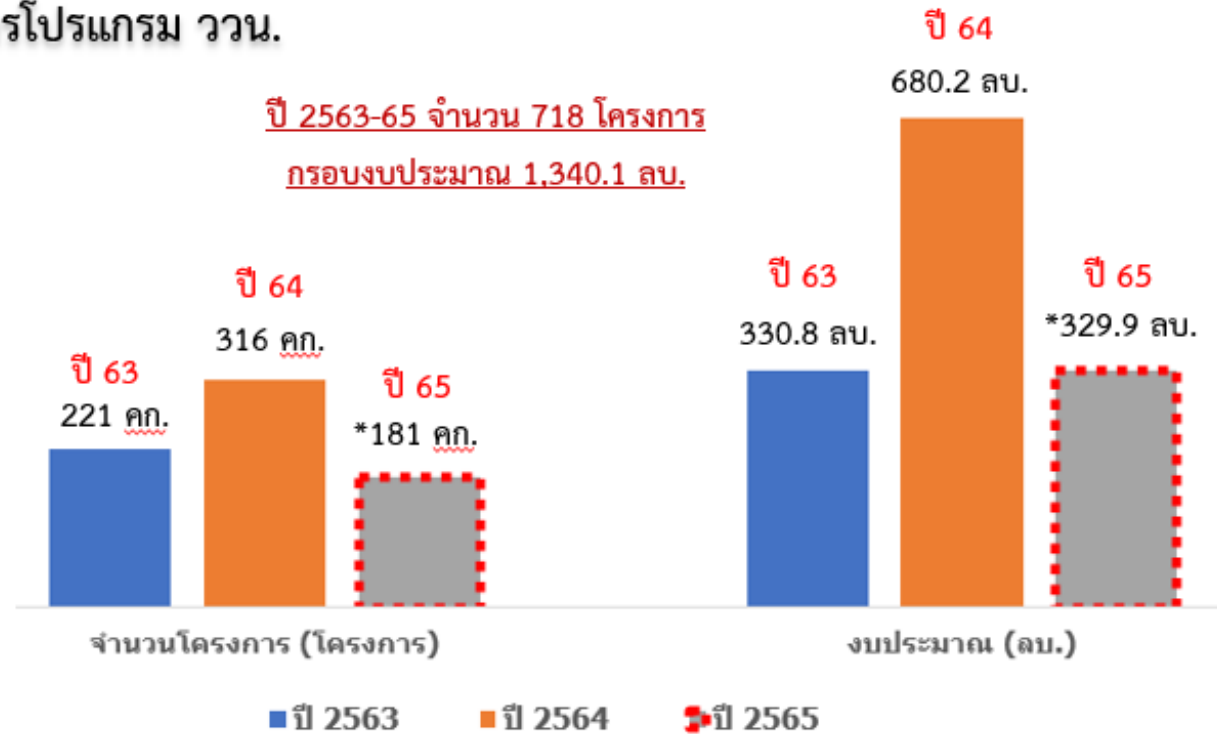
คณะกรรมการนโยบาย
สมุนไพรแห่งชาติ

คณะกรรมการวิจัยและ
นวัตกรรมสมุนไพร

การสนับสนุนงานวิจัยสมุนไพร ปี 2563-2565
ภายใต้การบริหารโปรแกรม ววน.

ปี 2563-65 จำนวน 718 โครงการ
กรอบงบประมาณ 1,340.1 ลบ.

*ปี 2565 เป็นข้อมูลเสนอขอรับการพิจารณาอนุมัติ

*ข้อมูลจากระบบสารสนเทศวิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (NRIIS) เมื่อวันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ. 2564

2. การสนับสนุนการวิจัย Product Champion ฟ้าทะลายโจร และกระชายดำ

สมุนไพร Product Champion

กองสมุนไพรเพื่อเศรษฐกิจ
กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

มิติด้านศักยภาพ

กวาวเครือขาว

กระชายดำ

ขมิ้นชัน

บัวบก

มะขามป้อม

มิติด้านความต้องการ

กระชาย

พริก

ฟ้าทะลายโจร

กระเจี๊ยบแดง

หญ้าหวาน

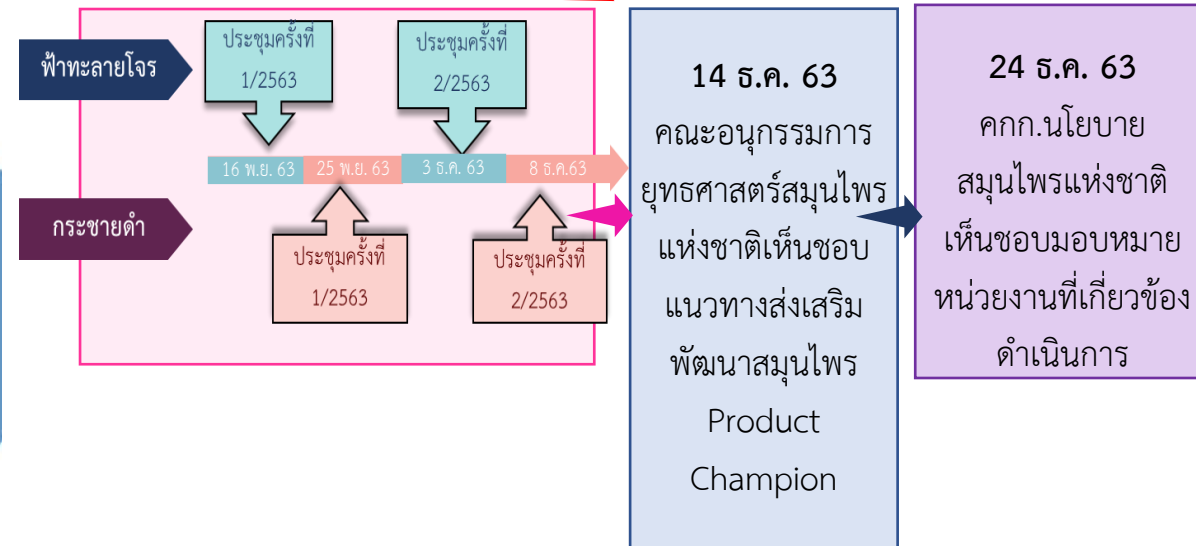

ว่านหางจระเข้

โพล

ปี 2564 คณะอนุกรรมการยุทธศาสตร์สมุนไพรแห่งชาติ
แต่งตั้ง Task Force ฟ้าทะลายโจร และกระชายดำ

ห่วงโซ่การขับเคลื่อนสมุนไพรเพื่อเศรษฐกิจ

ฟ้าทะลายโจร

สนับสนุนการวิจัยและพัฒนา
จำนวน 7 โครงการ
งบประมาณ 10.45 ลบ.

พัฒนาพันธุ์โดยใช้
วิธีกักลายพันธุ์

สวทช.
NSTDA

แก้ไขจีโนมเพื่อเปลี่ยนแปลง
การผลิตสารแอนโดรกราโฟไลด์

ระบบตรวจสอบปริมาณ

สารออกฤทธิ์เพื่อการซื้อขายผลผลิต

ศึกษาความปลอดภัยและ
ศักยภาพด้านข้ออักเสบ
ในสัตว์ทดลอง

ฤทธิ์ด้านการอักเสบของ
สารอนุพันธ์สังเคราะห์

ฤทธิ์ด้านภาวะเครียด
ออกซิเดชันในสุนัข

พัฒนาแอนโดรกราโฟไลด์
เป็นสารยับยั้งมะเร็งเต้านม

ตำรับยาเม็ดที่มีสารสำคัญสูง
และมีเสถียรภาพ

ผลิตภัณฑ์ในรูปแบบแห้ง
สำหรับฉีดที่สามารถกักเก็บ
ในช่องลิบริทนต์

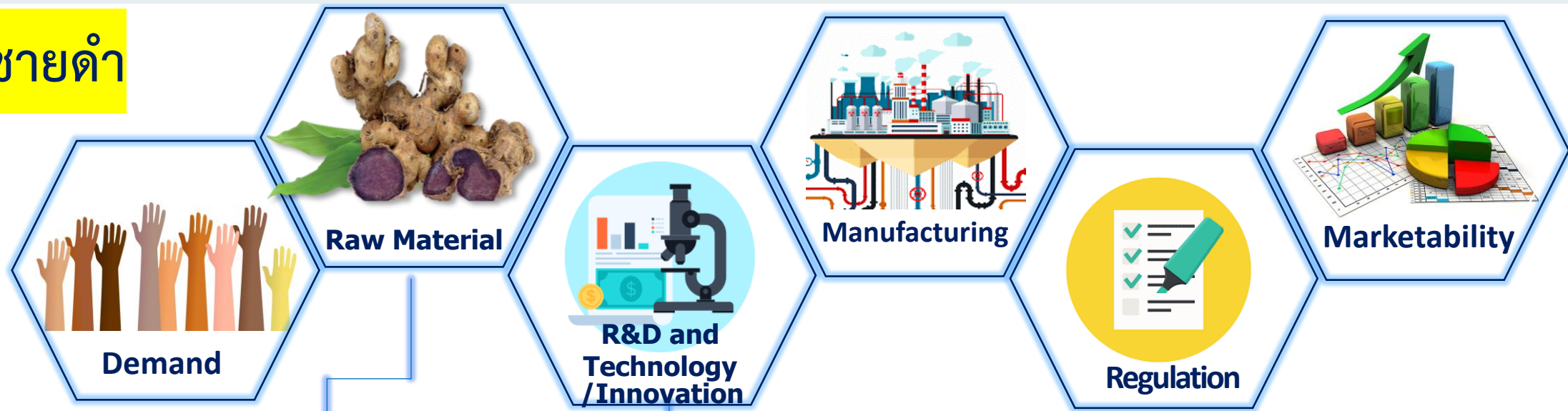

ผลิตภัณฑ์สเปรย์พ่นปาก
ป้องกันการติดเชื้อไวรัส

ห่วงโซ่การขับเคลื่อนสมุนไพรเพื่อเศรษฐกิจ

กระชายดำ

สนับสนุนการวิจัยและพัฒนา

จำนวน 8 โครงการ

งบประมาณ 20.07 ลบ.

ความหลากหลาย **สวทช. NSTDA**
ทางพันธุกรรม และความแปรผัน
ของสารเคมีตามพื้นที่ปลูก

ผลิตสารสกัดมาตรฐาน **สวทช. NSTDA**
จากกระชายดำในระดับอุตสาหกรรม
ฤทธิ์ทางชีวภาพและสารพฤกษเคมีหลัก
ในเซลล์ประสาทของหนูและหนอนตัวกลม
C. elegans

ระบบนำส่งยา
เพื่อรักษามะเร็ง
กระเพาะอาหาร

นวัตกรรมสารออกฤทธิ์
เชิงหน้าที่กระตุ้นเซลล์
ประสาทใหม่ในสมองและเพิ่มความจำ

ชะลอความแก่
ผิวหนังด้วยนวัตกรรม

พัฒนาสารสกัดกระชายดำมาตรฐาน
เพื่อขึ้นทะเบียนในประเทศ
สวทช. NSTDA
และต่างประเทศ และพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง

3. การสนับสนุนการวิจัยพัฒนา นวัตกรรมด้านสมุนไพร ในสถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19)

การสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาด้านสมุนไพร ในสถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19)

1. การใช้สมุนไพร สารสกัด เพื่อป้องกันและรักษา

ตัวอย่างการวิจัยพัฒนา

- ศึกษาสมุนไพรฟ้าทะลายโจรต่อผู้ป่วยโรคโควิด-19

- ประสิทธิภาพและความปลอดภัยของยาผงฟ้าทะลายโจร
สำหรับรักษาโรคโควิด-19 โดยใช้ร่วมกับยาฟาวิพิราเวียร์

- ประสิทธิภาพและความปลอดภัยของยาผงฟ้าทะลายโจร
และกระชายขาวสำหรับรักษาโรคโควิด-19 เทียบกับการรักษามาตรฐาน

- ประสิทธิภาพและความปลอดภัยของฟ้าทะลายโจร
ในผู้ป่วย โดยใช้เทคนิค Genotype และ Peptide barcode

- ฤทธิ์ของสารสกัดกัญชงต่อการป้องกันและรักษาการอักเสบ

- สารสกัดสมุนไพรที่มีฤทธิ์ต้านเชื้อโควิด-19
และศึกษากลไกการออกฤทธิ์ด้วยเทคโนโลยีแสงซินโครตรอน

การสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาด้านสมุนไพร
ในสถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19)

1.การใช้สมุนไพร สารสกัด
เพื่อป้องกันและรักษา

ตัวอย่างการวิจัยพัฒนา

- สารสกัดจากเห็ดและพืชสมุนไพรไทยต่อการยับยั้งไวรัสโคโรนา
- พัฒนา Pinostrobin ในรูปสารสกัดมาตรฐานกระชายขาว เพื่อต่อต้านการติดเชื้อ SARS-CoV-2
- สารสกัดสมุนไพรที่ออกฤทธิ์ยับยั้งไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019
- ประสิทธิภาพระดับพรีคลินิกในการปรับภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันโรคติดเชื้อของตำรับยาห้ารากและตำรับยาตรีผลา
- ประสิทธิภาพของยาสมุนไพรแก้ไข้ 5 ตำรับ ต่อการยับยั้งโปรตีนตัวรับชนิด CD147

การสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาด้านสมุนไพร
ในสถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19)

1. การใช้สมุนไพร สารสกัด
เพื่อป้องกันและรักษา

ตัวอย่างการวิจัยพัฒนา

- ผลของการใช้สมุนไพรไทย นำไปกำหนดเป็นนโยบายในการเลือก
ใช้สมุนไพรในการรักษา COVID-19
- องค์ความรู้ทั้งด้าน non-clinical และ clinical ของสารสกัดฟ้าทะลายโจร
สารสกัดกระชาย เพื่อการกำหนดการวิจัยต่อยอด การตัดสินใจ และการนำไปใช้
- แนวทางหรือ guideline ในการประเมินคุณภาพ ประสิทธิภาพและ
ความปลอดภัยของยาสมุนไพร ในการพิจารณาอนุมัติการขึ้นทะเบียน อย.

การสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาด้านสมุนไพร
ในสถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19)

2. นวัตกรรม จากสมุนไพร	ตัวอย่างนวัตกรรม		
	ครีมฟ้าทะลายโจร เพื่อทดแทนเจลแอลกอฮอล์	 ศูนย์ความเป็นเลิศด้านชีววิทยาศาสตร์ (องค์การมหาชน) Thailand Center of Excellence for Life Sciences (Public Organization)	
	สเปรย์พ่นปากผสมสารสกัดฟ้าทะลายโจร ป้องกันการติดเชื้อไวรัส		
	ครีมทามือป้องกันการติดเชื้อก่อโรคโควิด-19 จากฟ้าทะลายโจร		

4. แนวทางการขับเคลื่อน

จุดเน้นยุทธศาสตร์ที่ 8 การวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพรไทยสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ
ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570)

ปัญหา/ ความจำเป็นในการพัฒนา

การสนับสนุนการวิจัยสมุนไพรของประเทศ ยังไม่ครบตามห่วงโซ่มูลค่า (Value chain) อย่างเป็นระบบ

การต่อยอดงานวิจัยไปสู่เชิงพาณิชย์เพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์และบริการของภาคเอกชนยังมีสัดส่วนน้อย

การวิจัยทางคลินิกยังมีจำนวนไม่เพียงพอที่จะสร้างความเชื่อมั่นในการนำไปใช้

หน่วยปฏิบัติการวิเคราะห์ทดสอบ ที่ได้มาตรฐานสากลยังมีน้อย รวมถึงการให้คำปรึกษาทางเทคนิคไม่เพียงพอกับความต้องการของภาคเอกชน

แนวทางการดำเนินการ

ขับเคลื่อนการสนับสนุนงานวิจัยและนวัตกรรมอย่างเป็นระบบด้วยกลไกของหน่วยบริหารจัดการทุนในระบบ ววน. (วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม)

ขับเคลื่อนด้วยเครือข่ายส่งเสริมการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ (Research Utilization Network)

สร้างสภาพแวดล้อมและกลไกสนับสนุนความร่วมมือวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพรเป้าหมายและผลิตภัณฑ์ระหว่างรัฐและเอกชน

สร้างและพัฒนาบุคลากรวิจัยด้านสมุนไพรเพื่อรองรับอนาคต และพัฒนาความเชี่ยวชาญของบุคลากรวิจัยในปัจจุบัน

ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาฐานข้อมูลการวิจัยสมุนไพรที่สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ ในการนำไปต่อยอดหรือเพื่อการใช้ประโยชน์ทั้งระดับเกษตรกร นักวิจัย ภาครัฐและเอกชน

ผลลัพธ์ส่งมอบ (Deliverables)

- งบประมาณด้านการวิจัยและนวัตกรรมของสมุนไพรเป้าหมายตาม value chain เพิ่มขึ้นร้อยละ ... ภายในปี 2570
- ผู้ประกอบการด้านสมุนไพร ได้รับการสนับสนุน การบริการ การปรึกษาเทคนิค จากหน่วยงานภาครัฐและสถาบันการศึกษา เพิ่มขึ้น ร้อยละ ... ภายในปี 2570
- ภาคเอกชนลงทุนวิจัยและนวัตกรรมด้านสมุนไพรเพิ่มขึ้นร้อยละ ... ภายในปี 2570
- การใช้ประโยชน์งานวิจัยและนวัตกรรมด้านสมุนไพร (นโยบาย เศรษฐกิจ สังคม) เพิ่มขึ้นร้อยละ ... ภายในปี 2570

เป้าหมาย

มีกลไกขับเคลื่อนการวิจัยและนวัตกรรมด้านสมุนไพรเป้าหมายที่เชื่อมโยงห่วงโซ่มูลค่าของสมุนไพรเป้าหมายครอบคลุมทั้งต้นทาง กลางทาง และปลายทางเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสมุนไพรและผลิตภัณฑ์ และสร้างความเชื่อมั่นในการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเป้าหมายเพื่อการสร้างเสริมและรักษาสุขภาพ

การดำเนินงาน

1. วิจัยและพัฒนาการผลิตวัตถุดิบและสารสกัดสมุนไพรเป้าหมาย พัฒนามาตรฐานสารสกัดสมุนไพร
2. วิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มคุณค่าและมูลค่าผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย
3. วิจัยสรรพคุณ คุณภาพ ประสิทธิภาพ ความปลอดภัยสมุนไพรยาแผนไทยเพื่อสุขภาพ
4. วิจัยเชิงนโยบาย การตลาด การวิจัยเชิงระบบ
5. พัฒนาระบบข้อมูลวิจัยและนวัตกรรมเชื่อมโยงฐานข้อมูลสมุนไพร
6. วิจัยสนับสนุนการจัดทำมาตรฐานกลาง มาตรฐานการตรวจสอบคุณภาพและความปลอดภัย
7. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการวิจัยและนวัตกรรมด้านสมุนไพร

แนวทางการขับเคลื่อนจุดเน้นยุทธศาสตร์ที่ 8
การวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพรไทยสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

การดำเนินงาน การขับเคลื่อน	1. วิจัยและพัฒนาการผลิตวัตถุดิบและสารสกัดสมุนไพรเป้าหมายพัฒนามาตรฐานสารสกัดสมุนไพร	2. วิจัยและพัฒนาเพิ่มคุณค่าและมูลค่าผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย	3. วิจัยสรรพคุณคุณภาพประสิทธิภาพความปลอดภัยสมุนไพรยาแผนไทยเพื่อสุขภาพ	4. วิจัยนโยบายการตลาดวิจัยเชิงระบบ	5. พัฒนารฐานข้อมูลวิจัยและนวัตกรรมเชื่อมโยงฐานข้อมูลสมุนไพร	6. วิจัยสนับสนุนการจัดทำมาตรฐานกลางมาตรฐานการตรวจสอบคุณภาพ ความปลอดภัย	7. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการวิจัยและนวัตกรรมด้านสมุนไพร
1 สนับสนุนงานวิจัยและนวัตกรรมอย่างเป็นระบบด้วยกลไกของหน่วยบริหารจัดการทุนในระบบ ววน.	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2. พัฒนาเครือข่ายส่งเสริมการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์	✓	✓	✓				
3. สร้างสภาพแวดล้อมกลไกสนับสนุนความร่วมมือวิจัยรัฐและเอกชน	✓	✓	✓	✓			
4. สร้างและพัฒนาบุคลากรวิจัยด้านสมุนไพร	✓	✓					
5. ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาฐานข้อมูลการวิจัยสมุนไพร	✓	✓	✓		✓	✓	✓

ข้อเสนอเพื่อพิจารณา

ให้ความเห็นชอบการขับเคลื่อนภารกิจคณะอนุกรรมการวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพร

4.1.3 คณะอนุกรรมการวัตถุอันตราย

โดย นายสำราญ สาราบรรณ์ รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
(แทน) ประธานอนุกรรมการวัตถุอันตราย

รายงานก้าวหน้าการดำเนินงาน คณะกรรมการวัตถุอันตราย

การประชุมคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ 1/2564

วันจันทร์ที่ 9 สิงหาคม 2564

โดยยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมผลิตผลของสมุนไพรไทยที่มีศักยภาพตามความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ
มีรายละเอียดของเป้าหมายยุทธศาสตร์ 10 เป้าหมาย พร้อมความก้าวหน้าการดำเนินงาน ดังนี้

เป้าหมาย

1

จำนวนพื้นที่ที่มีการปลูกสมุนไพรที่ได้คุณภาพตาม
มาตรฐานที่กำหนด 43,000 ไร่

2

กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชนได้รับการ
ส่งเสริมการแปรรูปหลังการเก็บเกี่ยว ณ สถานที่
ปลูกและการผลิตผลิตภัณฑ์ และสารสกัดอย่าง
ง่ายในระดับชุมชนจำนวน 50 แห่ง

3

ข้อกำหนดมาตรฐาน GAP/GACP หรือมาตรฐาน
อื่นของพืชสมุนไพร อย่างน้อย 30 ชนิด

ผลการดำเนินงาน

มาตรฐาน 65,311 ไร่ 82 ชนิดพืช

- มาตรฐาน GAP จำนวน 51,799 ไร่

- อินทรีย์จำนวน 13,964 ไร่

(กรมส่งเสริมการเกษตร , กรมวิชาการเกษตร, สปก.)

หน่วยงาน	จำนวนกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์
กรมส่งเสริมการเกษตร	56
กรมวิชาการเกษตร	9
สปก.	9
กรมส่งเสริมสหกรณ์	9
รวม	83

ฉบับที่ 1	หัว เหง้า และราก
ฉบับที่ 2	ใบ ส่วนเหนือดิน และทั้งต้น
ฉบับที่ 3	ดอก
ฉบับที่ 4	ผล และเมล็ด
ฉบับที่ 5	เปลือก และเนื้อไม้

จัดทำมาตรฐานสินค้า GAP และมาตรฐานพืชสมุนไพรตาม
กลุ่มของส่วนที่ใช้ของพืช จำนวน 5 ฉบับ

(สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กรมวิชาการเกษตร)

เป้าหมาย

4

แผนที่ความเหมาะสมของที่ดิน
สำหรับปลูกพืชสมุนไพร (Land
Suitability) อย่างน้อย 30 ชนิด

5

ฐานข้อมูลพื้นที่ปลูกพืชสมุนไพร
(Land Use) 1 ฐานข้อมูล

6

ห้องปฏิบัติการที่ได้รับรองมาตรฐาน
ISO 17025 ให้บริการตรวจสอบคุณภาพ
วัตถุดิบ จำนวนเพิ่มขึ้น อย่างน้อย 15 แห่ง
(กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 10 แห่ง และ
มหาวิทยาลัยต่าง ๆ 5 แห่ง)

ผลการดำเนินงาน

จัดทำ Land Suitability ของพืชสมุนไพร จำนวน 24 ชนิด (กรมพัฒนาที่ดิน)

- พืชสมุนไพร Product Champion (4 ชนิด) ได้เผยแพร่ให้ใช้ประโยชน์ในโปรแกรม Agri-map ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีการจำแนกความเหมาะสมเป็น 4 ระดับ ได้แก่ S1 S2 S3 และ N โดยสามารถเข้าระบบเรียกใช้งานได้
- พืชสมุนไพรอีก 20 ชนิดอยู่ระหว่างดำเนินการตรวจสอบทางวิชาการ เรื่อง crop requirement กับผู้เชี่ยวชาญ และจะเตรียมการนำฐานข้อมูลระดับความเหมาะสมของพืชสมุนไพร 10 จาก 20 ชนิด ขึ้นบนโปรแกรม Agri-Map ประกอบด้วย ฟ้ายะลวย ไชย บุก กระวาน ชิง คำฝอย กระชาย เหลือง ดีปลี มะแว้งเครือ พญาขอ กระเจียวแดง
- เป้าหมายดำเนินการพืชสมุนไพร อีกจำนวน 6 ชนิด ได้แก่ เจียวกู่หลาน พริกขี้หนู ชุมเห็ดเทศ ย่านาง กันขิง และมะกรูด

ปี/พืชสมุนไพร				
ปี 2560 (Product champion) จำนวน 4 ชนิดพืช				
ชนิดพืช	ไพล	บัวบก	กระชายดำ	
ปี 2561 จำนวน 10 ชนิดพืช				
ฟ้าทะลายโจร	กระชาย	กระวาน	ชำ	พริกไทย
ชิง	คำฝอย	ตะไคร้	บุก	ว่านชักมดลูก
พริกไทย	ว่านชักมดลูก			
ปี 2562 จำนวน 10 ชนิดพืช				
กระเจียวแดง	เก็กฮวย	ดีปลี	บอระเพ็ด	มะแว้งเครือ
พญาขอ	เพชรสังฆาต	มะระขี้นก	มะลิ	มะแว้งต้น

หน่วยงาน	ข้อมูล
กรมส่งเสริมการเกษตร	ฐานข้อมูลทะเบียนผู้ปลูกสมุนไพร พื้นที่ปลูกสมุนไพร แปลงใหญ่สมุนไพร ฐานข้อมูลกลุ่ม วิสาหกิจชุมชนปลูกพืชสมุนไพร และฐานข้อมูลสถานการณ์การปลูกพืชรายเดือน
กรมพัฒนาที่ดิน	Land Suitability
กรมวิชาการเกษตร	ข้อมูลพืชสมุนไพรที่ได้รับการรับรอง GAP, Organic
สปก.	ข้อมูลพื้นที่ปลูกพืชสมุนไพรในพื้นที่ สปก.

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กำลังดำเนินการจัดทำ
ฐานข้อมูลพื้นที่ปลูกพืชสมุนไพร โดยจะพัฒนา
ฐานข้อมูลสมุนไพรให้เป็นฐานข้อมูลที่เป็นเอกภาพ
โดย ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กรมวิชาการเกษตร

มีห้องปฏิบัติการ จำนวน 8 แห่ง เป็นห้องปฏิบัติการวิเคราะห์สารพิษตกค้าง ISO/IEC 17250: 2005 ภายใต้สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่1-8

- 1) เชียงใหม่ 2) สุโขทัย 3) ขอนแก่น 4) อุบลราชธานี 5) ชัยนาท 6) จันทบุรี 7) สุราษฎร์ธานี 8) สงขลา โดยบริการวิเคราะห์สารตกค้างในพืช ดิน น้ำ
- 2) มีการพัฒนาบุคลากรเพื่อตรวจสอบคุณภาพวัตถุดิบสมุนไพร และในปี 2565 มีแผนในการปรับปรุงห้องปฏิบัติการให้ได้มาตรฐาน ISO 17025 และเตรียมการเพื่อให้บริการตรวจสอบคุณภาพวัตถุดิบสมุนไพรของสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่3 (สวพ. 3) และส่วนกลาง รวม 2 แห่ง และมีการหารือร่วม สวก. เรื่องโครงการการพัฒนาห้องปฏิบัติการที่ได้รับรองมาตรฐาน ISO 17025 ให้บริการ ตรวจสอบคุณภาพวัตถุดิบ ของมหาวิทยาลัยต้นแบบในแต่ละภูมิภาคเป็นเครือข่ายห้องปฏิบัติการที่ได้รับรองมาตรฐาน ISO พัฒนาการ 17025 ให้บริการตรวจสอบ

ยุทธศาสตร์ 10 เป้าหมาย พร้อมความก้าวหน้าการดำเนินงาน ดังนี้

เป้าหมาย

7

มีระบบตลาดกลาง 4 แห่ง และ
ตลาดอิเล็กทรอนิกส์ 1 แห่ง
(E-Market)

ผลการดำเนินงาน

- ตลาดกลาง ดำเนินการจัดทำตลาดกลางโดยมีการทำ MOU ระหว่างกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตลาดไท กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และบริษัท ไทยแอ็กโกร เอ็กสเซนจ์ จำกัด (ตลาดไท) เป็นโครงการตลาดไท select พืชสมุนไพรสด และเครื่องเทศสดปลอดภัย มีกำหนดการเปิดการขายในเดือน 20-22 สิงหาคม 2564
- ตลาดอิเล็กทรอนิกส์ 1 แห่ง : มกอช. ดำเนินการตลาดอิเล็กทรอนิกส์ DGT farm และมีการประชาสัมพันธ์ตลาด ส่งเสริมให้เกิดตลาดกลาง electronic และกำหนดกลุ่มสินค้าพืชสมุนไพร โดยเกษตรกรผู้เข้าร่วมต้องผ่านเงื่อนไขได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP หรือมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

8

จำนวนข้อกำหนดมาตรฐานสมุนไพรใน
ตำรามาตรฐานสมุนไพรไทย เพิ่มขึ้น 75
รายการ

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ จัดทำตำรามาตรฐานยาสมุนไพรไทย ฉบับปี พ.ศ. 2563 (Thai Herbal Pharmacopoeia 2020) ขึ้น โดยมี
มาตรฐานยาสมุนไพรทั้งหมด 99 มอโนกราฟ ประกอบด้วย วัตถุดิบ สารสกัดและผลิตภัณฑ์สมุนไพรผ่านทาง Mobile Application ชื่อว่า
“Thai Herbal Pharmacopoeia” ทั้งระบบ Android และ iOS หรือเว็บไซต์ <https://www.bdn.go.th/thp/home>

9

ฐานข้อมูลพืชสมุนไพรและภูมิปัญญาการ
ใช้ประโยชน์ของประเทศไทย (National
Database of Thai Plants and
Traditional Knowledge) 1 ฐานข้อมูล

1. กรมป่าไม้ โดยมีแผนการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูล จำนวน 298 กลุ่มแปลง ในพื้นที่ป่า 49 จังหวัด ปัจจุบันมีข้อมูลสมุนไพร ในพื้นที่
43 จังหวัด ในรูปแบบไฟล์ excel
2. กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ดำเนินการสำรวจพื้นที่ชายฝั่งป่าชายเลน 20 จังหวัด มีการรวบรวมข้อมูลชนิดพันธุ์พืชภูมิปัญญา
การใช้ประโยชน์จากสมุนไพร จำนวน 40 ชนิด โดยมีการตีพิมพ์เผยแพร่ข้อมูลแล้ว
3. กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ดำเนินการ 2 ส่วน คือ 1) ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ส่วนกลางจัดทำข้อมูลสมุนไพรและ
ปรับปรุงฐานข้อมูลพืชสมุนไพร จำนวน 500 ชนิด และ 2) ดำเนินงานร่วมกับส่วนภูมิภาค ในการสำรวจข้อมูลพืชสมุนไพร สวนพฤกษชาติ
ไม้เมืองหนาว จังหวัดเชียงใหม่

10

จำนวนการวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืช
สมุนไพร และเทคโนโลยีเพื่อผลิต
วัตถุดิบ จำนวน 30 เรื่อง/ปี

มีการวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืชสมุนไพรและ
เทคโนโลยีเพื่อผลิตวัตถุดิบ 55 เรื่อง ในปี 2564

1. สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน)	10 เรื่อง
2. กรมปศุสัตว์	2 เรื่อง
3. กรมวิชาการเกษตร	11 เรื่อง
3. สำนักพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ	23 เรื่อง
4. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	9 เรื่อง
รวมงานวิจัย ปี 2564	55 เรื่อง

4.1.4 คณะอนุกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรม และผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพร

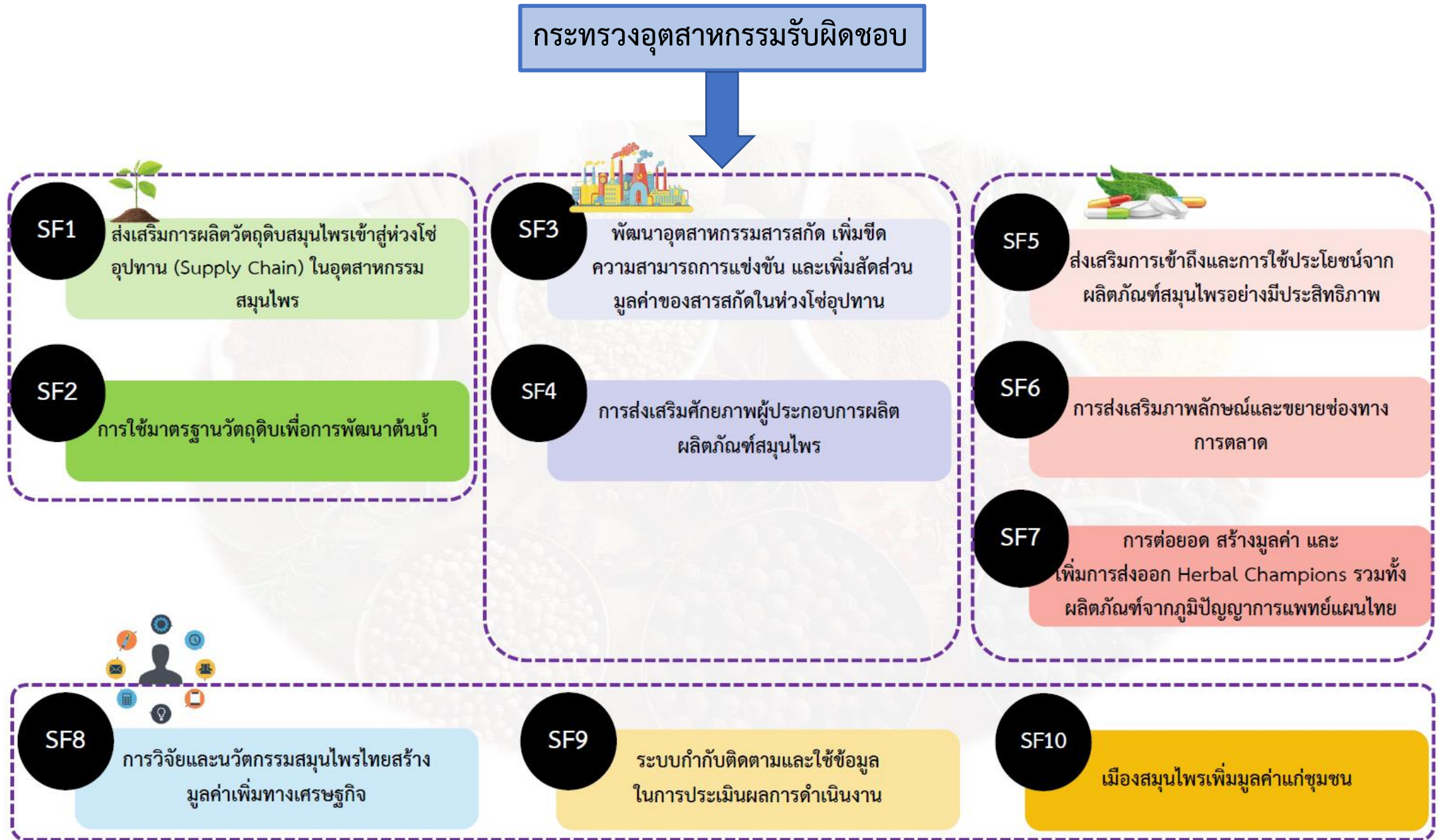
โดย นายภาสกร ชัยรัตน์ รองอธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม
(แทน) ประธานอนุกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการ

ระเบียบวาระที่ 4 เรื่องสืบเนื่องเพื่อพิจารณา

4.1.4 คณะอนุกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพร

จุดเน้นยุทธศาสตร์ของแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566-2570

จุดเน้นยุทธศาสตร์ที่ 3
การพัฒนาอุตสาหกรรมสารสกัด เพิ่มขีดความสามารถการแข่งขัน
และเพิ่มสัดส่วนมูลค่าของสารสกัดในห่วงโซ่อุปทาน

จุดเน้นยุทธศาสตร์ที่ 4
การส่งเสริมศักยภาพผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร

ปัญหา / ความจำเป็นในการพัฒนา

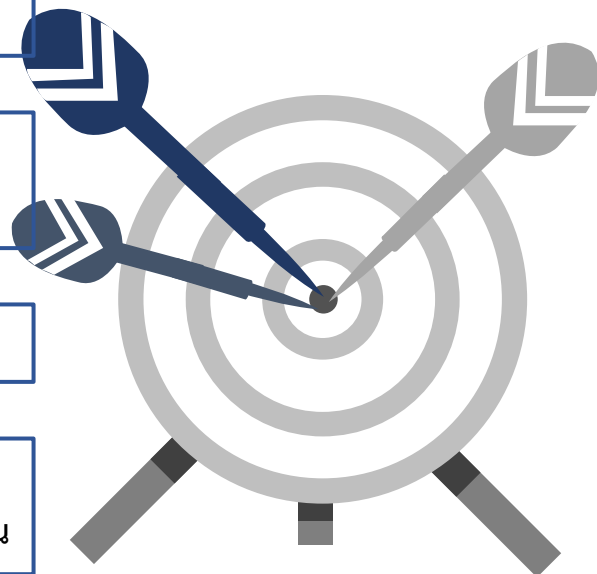
การนำเข้า “สารสกัดจากพืช”
มีมูลค่ามากกว่าการส่งออกอย่างมาก

มาตรฐานสารสกัดถูกพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
แต่มีการนำไปใช้ประโยชน์ไม่มากนัก

การระบุคุณลักษณะของสารสกัด

มาตรการส่งเสริมการเติบโตของอุตสาหกรรม
สารสกัดในประเทศไทยอยู่ในระหว่างประสานงาน

ขาดเครื่องมือ / เครื่องจักรและเทคโนโลยี
ที่สามารถสกัดสารให้ได้คุณภาพและปริมาณสูง
เทียบเท่ากับต่างประเทศ

ปัญหา / ความจำเป็นในการพัฒนา

การเข้าถึงมาตรการส่งเสริมจากภาครัฐ

ผู้ประกอบการในห่วงโซ่อุปทาน
สมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรส่วนใหญ่เป็น OEM

ปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนา
ของผู้ประกอบการเพื่อการแข่งขันของอุตสาหกรรม

ความคืบหน้าการดำเนินงาน

คณะกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพร

1. รวบรวมฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสมุนไพรไทย
 - ห้องปฏิบัติการทดสอบสมุนไพร
 - ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพร
2. โครงการและกิจกรรมด้านการส่งเสริมสมุนไพร กัญชาและกัญชงในมิติต่าง ๆ

ฐานข้อมูลด้านการทดสอบวัตถุดิบและสารสกัดสมุนไพร

กรมวิทยาศาสตร์บริการ

ห้องปฏิบัติการ

- กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
- กรมวิทยาศาสตร์บริการ
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย
- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- มหาวิทยาลัยบูรพา
- มหาวิทยาลัยมหิดล
- มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
- มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์
- มหาวิทยาลัยรังสิต
- มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
- มหาวิทยาลัยศิลปากร
- มหาวิทยาลัยนเรศวร
- มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ชนิดสมุนไพรที่รับทดสอบ

- ขมิ้นชัน	- เปราะหอม	- กระเจี๊ยบแดง	- เห็ดหลินจือ
- ฟ้ายะลวยโจร	- กวาวเครือขาว	- ย่านาง	- ข้าว
- บัวบก	- ชุมเห็ดเทศ	- พริกไทย	- รากปลาไหลเผือก
- กระชายดำ	- มะขามแขก	- กระเทียม	- เถาวัลย์เปรียง
- มะหาด	- กานพลู	- ว่านชักมดลูก	- ทองพันชั่ง
- พริกไทย	- ตะไคร้	- เก็กฮวย	
- ดีปลี	- ไพล	- ดอกคำฝอย	
- เปลือกมังคุด	- มะกรูด	- ว่านหางจระเข้	
- กาแฟ	- โหระพา	- เพชรสังฆาต	
- พริก	- พริกไทย	- กระชายเหลือง	
- ชาเขียว	- โปรตีนกาวไหม	- ใบมะรุม	
- ใบมะม่วง	- กาแฟ	- ใบบัวหลวง	
- รากจืด	- เปลือกทับทิม	- ใบขลุ่	
- แก่นแกลแล	- เทียนกิ่ง	- ชันจากชันโรง	
- ใบหม่อน	- จิง	- หญ้ารีแพร์	
- สมอไทย	- กระชาย	- ใบผักบึงทะเล	
- สมอพิเภก	- หม่อน	- มะขามแขก	
- มะขามป้อม	- บอระเพ็ด	- ถั่งเช่า	

ฐานข้อมูลผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพร

1. ฐานข้อมูลวิสาหกิจชุมชนสมุนไพร / เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนสมุนไพร ส่งเสริมการเกษตร
2. ฐานข้อมูลสถานที่ผลิตยาแผนโบราณ
สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
3. ฐานข้อมูลผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับสมุนไพร จำแนกตาม TSIC
สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ฐานข้อมูลวิสาหกิจชุมชนสมุนไพร / เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนสมุนไพร

กรมส่งเสริมการเกษตร

สินค้าและบริการสมุนไพรวิสาหกิจชุมชน

4,585 ชุมชน / เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

ภาคเหนือ 812

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2,191

ภาคกลาง (รวม กทม.) 624

ภาคตะวันออก 283

ภาคตะวันตก 246

ภาคใต้ 429

กลุ่มกิจการ การผลิตสินค้า

วัตถุดิบ สมุนไพรสด สมุนไพรอบแห้ง

ผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่ม เครื่องแกงสมุนไพร ข้าวเกรียบสมุนไพร

ไอศกรีมสมุนไพร น้ำสมุนไพร ชาสมุนไพร ไวน์สมุนไพร

ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง สบู่สมุนไพร ครีมนวดผสมสมุนไพร

ครีมบำรุงผิวหน้าสมุนไพร ยาสีฟันสมุนไพร

ผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ยาดมสมุนไพร เสื้อสมุนไพรไฉ่ยุง รองเท้าสมุนไพร

หมอนใบชาสมุนไพร สมุนไพรป้องกันกำจัดศัตรูพืช น้ำมันหอมระเหย

กลุ่มกิจการ การให้บริการ

อบไอน้ำ นวดสมุนไพร นวดแผนไทย

ฐานข้อมูลสถานที่ผลิตยาแผนโบราณ

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

สถานที่ผลิตยาแผนโบราณ

จำนวนสถานที่ผลิตยาแผนโบราณ (จำนวนใบอนุญาตประกอบธุรกิจเกี่ยวกับยาทั่วประเทศ พ.ศ. 2563) จำนวน 760 แห่ง
โดยสามารถจำแนกเป็นกรุงเทพมหานคร 209 แห่ง ภูมิภาค 551 แห่ง

ที่มา: กองยา สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (ข้อมูล ณ วันที่ 15 มกราคม 2564)

สถานที่ผลิตยาแผนโบราณในประเทศไทย ที่ได้มาตรฐานวิธีการที่ดีในการผลิต (GMP) จำนวน 53 แห่ง

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (ข้อมูล ณ วันที่ 1 มิถุนายน 2563)

รูปแบบยาแผนโบราณ : แคปซูลแข็ง ของเหลวสำหรับใช้ภายใน / ภายนอก ลูกกลอน รูปแบบแท่ง รูปแบบผง รูปแบบกึ่งแข็ง
รูปแบบเม็ด ลูกประคบ รูปแบบอื่น ๆ (ยาสูดดม)

ฐานข้อมูลผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับสมุนไพร จำแนกตาม TSIC

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

TSIC	จำนวน (ราย)
01289 การปลูกพืชอื่น ๆ ประเภทเครื่องเทศ เครื่องหอม ยารักษาโรคและพืชทางเภสัชภัณฑ์ซึ่งมิได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น	1,779
1076 การผลิตกาแฟ ชาและสมุนไพรสำหรับชงเป็นเครื่องดื่ม	979
11043 การผลิตเครื่องดื่มกาแฟ ชา และชาชงสมุนไพรพร้อมดื่ม	342
20232 การผลิตเครื่องหอม เครื่องสำอาง และผลิตภัณฑ์ในห้องน้ำ	3,886
20293 การผลิตน้ำมันหอมระเหย	91
2100 การผลิตเภสัชภัณฑ์ เคมีภัณฑ์ทางยาและผลิตภัณฑ์จากพืชสมุนไพร	3,171
รวม	10,248

แนวทางการดำเนินงานในอนาคต (Future Plan)

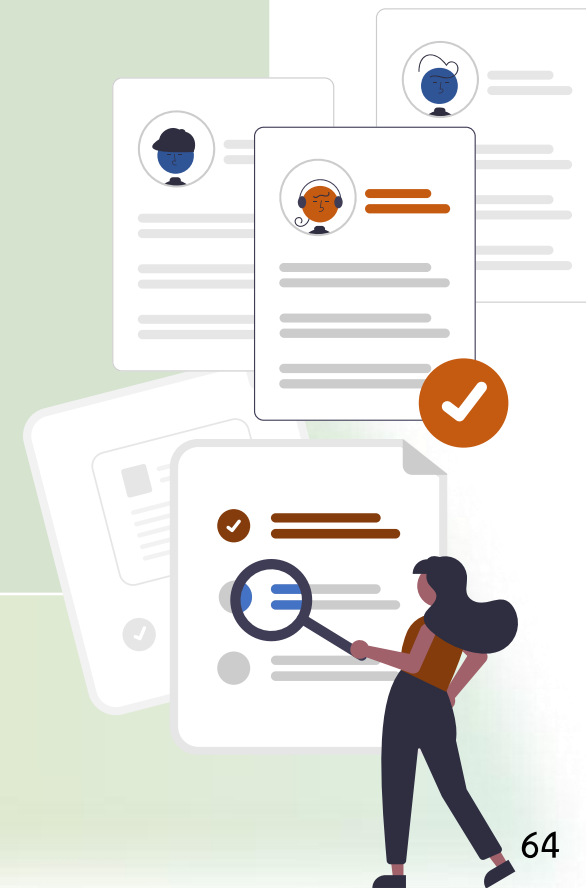
ศึกษา รวบรวม ปัญหาอุปสรรค ในแต่ละกลุ่ม
เพื่อจัดทำแนวทางการส่งเสริมที่เหมาะสมโดยแบ่งกลุ่ม SMEs
และวิสาหกิจชุมชน และชนิดผลิตภัณฑ์

โครงการและกิจกรรมด้านการส่งเสริมสมุนไพร กัญชาและกัญชงในมิติต่าง ๆ

หน่วยงานส่งเสริม	ด้านการส่งเสริม
- กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก - สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา - กรมวิทยาศาสตร์บริการ - สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย - สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ - กรมการพัฒนาชุมชน - กรมทรัพย์สินทางปัญญา - สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม - กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม - สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม - สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม - สถาบันเครือข่ายภายใต้กระทรวงอุตสาหกรรม - สถาบันวิจัยสมุนไพร - กลุ่มอุตสาหกรรมสมุนไพร สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	- การส่งเสริมกัญชาและกัญชง - การบริการห้องปฏิบัติการและวิเคราะห์ทดสอบ - การพัฒนาผู้ประกอบการ - การจัดทำมาตรฐาน - การวิจัยและพัฒนา - การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนที่เอื้อต่อการประกอบการ

มีจำนวนโครงการมากกว่า 30 โครงการ

4.1.5 คณะอนุกรรมการส่งเสริมภาพลักษณ์และการตลาดสมุนไพร

โดย ผู้อำนวยการกองธุรกิจภูมิภาคและชุมชน กรมพัฒนาธุรกิจการค้า
(แทน) ประธานอนุกรรมการส่งเสริมภาพลักษณ์และการตลาดสมุนไพร

คณะอนุกรรมการส่งเสริมภาพลักษณ์ และการตลาดสมุนไพร

● ความคืบหน้าการดำเนินงาน
“การสร้างภาพลักษณ์และการสื่อสาร
กระช่ายดำ”

ความคืบหน้าการดำเนินงาน “การสร้างภาพลักษณ์และการสื่อสารกระชาดำ”

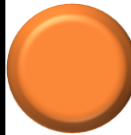

แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่

ระยะสั้น

โดยดำเนินการตามกระแสการเปิดประเทศ
จังหวัดภูเก็ต (ภูเก็ต แซนด์บ็อกซ์)

ระยะกลาง

โดยดำเนินการสร้างภาพลักษณ์และการรับรู้ในวงกว้าง
ในกลุ่มจังหวัดท่องเที่ยวเมืองหลัก
เน้นสื่อสารกับคนทั่วไป นักกีฬา และผู้สูงอายุ

ระยะยาว

โดยดำเนินการขยายตลาดสมุนไพรให้เป็นที่รู้จัก
ทั่วประเทศ และต่างประเทศ ได้แก่
กลุ่มที่ 1 ตลาดต่างประเทศที่รู้จักและนิยมสมุนไพรไทยอยู่แล้ว
กลุ่มที่ 2 ตลาดต่างประเทศที่มีแนวโน้มยอมรับสมุนไพรไทย
กลุ่มที่ 3 ตลาดต่างประเทศที่ยังไม่รู้จักสมุนไพรไทย

แนวทาง“การสร้างภาพลักษณ์และการสื่อสารกระชาดำ”

ระยะสั้น (ดำเนินการตามกระแสเปิดประเทศ)	ระยะกลาง (สร้างภาพลักษณ์และการรับรู้ในวงกว้าง)	ระยะยาว (ขยายตลาดสมุนไพรให้เป็นที่รู้จักทั่วประเทศ)
แนวทางที่ ๑ : สร้างการรับรู้เกี่ยวกับสมุนไพรและผลิตภัณฑ์กระชาดำ		
ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้เกี่ยวกับสมุนไพรผ่านช่องทางออนไลน์ และออนไลน์ เน้นจังหวัดที่กำลังจะเปิดประเทศ ได้แก่ จังหวัดภูเก็ต และสุราษฎร์ธานี	๑. ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ในวงกว้างและสร้างความเชื่อมั่น เน้นคนทั่วไป นักกีฬา และผู้สูงอายุ ๒. กิจกรรมอื่นๆ เช่น การอบรม/สัมมนา	จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เน้นสร้างการรับรู้ที่เกิดความรู้สึกต้องการบริโภคสินค้า
แนวทางที่ ๒ : ส่งเสริมสมุนไพรและผลิตภัณฑ์กระชาดำที่มีมาตรฐานให้เป็นที่ยอมรับ		
๑. จัดทำข้อมูลมาตรฐาน และรางวัลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ๒. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ให้เห็นความสำคัญของมาตรฐาน	ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้มาตรฐาน ให้ความสำคัญของมาตรฐาน และให้เกิดความภาคภูมิใจในการได้รับเครื่องหมายมาตรฐาน	ประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพิ่มฐานลูกค้า สร้างเรื่องราวเพื่อดึงดูดความสนใจ และสร้างการรับรู้แก่มาตรฐานสมุนไพร <u>ออร์แกนิก</u> และสินค้าสมุนไพรพรีเมียมคุณภาพสูง
แนวทางที่ ๓ : ผลักดันการเชื่อมโยงเข้าสู่ช่องทางการตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ		
ในประเทศ ๑. <u>บูรณาการ</u> การดำเนินงานร่วมกับภาคเอกชน ๒. เข้าร่วมงานแสดงสินค้า ที่หน่วยงานพันธมิตรสามารถสนับสนุนพื้นที่ ต่างประเทศ ๑. ศึกษาข้อกำหนด/ข้อบังคับ ๒. ประชาสัมพันธ์สมุนไพรและผลิตภัณฑ์กระชาดำภายในงานแสดงสินค้านานาชาติ	ในประเทศ ๑. <u>บูรณาการ</u> การดำเนินงานร่วมกับภาคเอกชน ๒. เชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองหลัก ๓. การจัดงานแสดงสินค้าในระดับอาเซียน ๔. การเชื่อมโยงกับแหล่งจำหน่ายทั้งในระดับจังหวัด ภูมิภาค และประเทศ ต่างประเทศ ๑. ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อ เป็นภาษาอังกฤษ ๒. การเข้าร่วมงานแสดงสินค้าในต่างประเทศ/ การจัดกิจกรรม Business Matching	ในประเทศ ๑. <u>บูรณาการ</u> การดำเนินงานร่วมกับภาคเอกชน ๒. เชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองรอง ๓. การจัดงานแสดงสินค้าในระดับอาเซียน ๔. การเชื่อมโยงกับแหล่งจำหน่ายทั้งในระดับจังหวัด ภูมิภาค และประเทศ ๕. จัดงานแสดงสินค้าและนิทรรศการ โดยมีแนวคิดจัดงานสำหรับคนรักสุขภาพ ต่างประเทศ ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อ เป็นภาษาอังกฤษ

ระเบียบวาระที่ 5 เรื่องเพื่อพิจารณา

5.1 คำสั่งคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติม
คำสั่งคณะกรรมการขับเคลื่อนภารกิจของคณะกรรมการนโยบาย
สมุนไพรแห่งชาติ

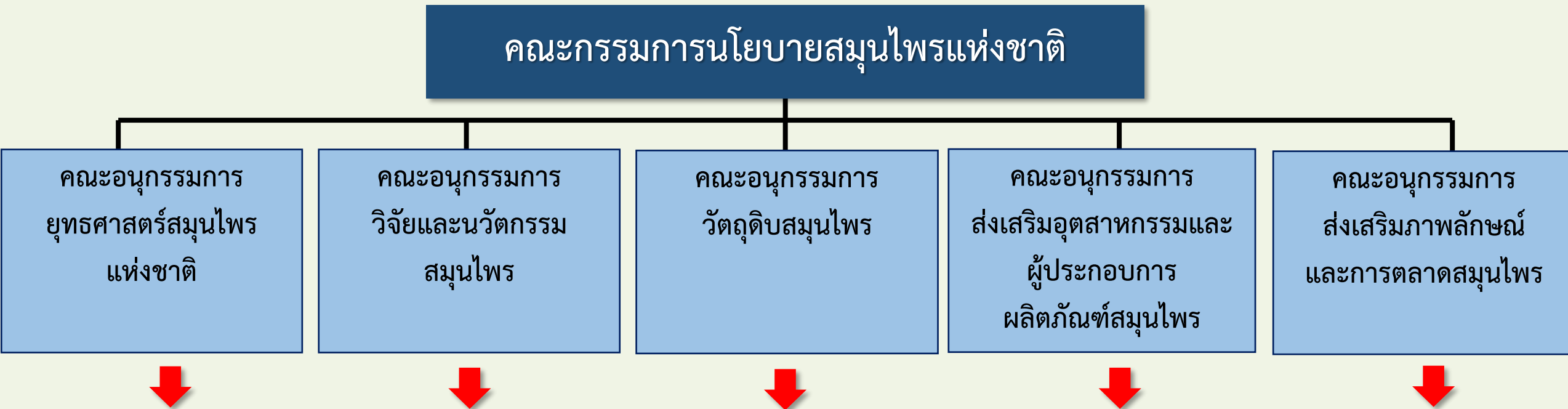
โดย อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ

คณะกรรมการผลิตภัณฑ์
สมุนไพร (อย.)

แก้ไข คำสั่งคณะกรรมการขับเคลื่อนภารกิจของคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ

แก้ไข

1. ตำแหน่ง ผู้ช่วยเลขานุการ เป็น **อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ**
2. คณะกรรมการวิจัยฯ: หัวหน้ากลุ่มงานวิจัยการแพทย์แผนไทย เป็น **ผอ.สำนักวิจัยการแพทย์แผนไทย**

ข้อเสนอเพื่อพิจารณา

มอบหมายฝ่ายเลขานุการดำเนินการ

- แก้ไขคำสั่งคณะกรรมการขับเคลื่อนภารกิจของคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติตามเสนอ
- เสนอประธานคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติลงนามต่อไป

ระเบียบวาระที่ 6

เรื่องเพื่อทราบ

6.1 ผลการดำเนินการส่งเสริมผู้ประกอบการ ตามพระราชบัญญัติ
ผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. 2562

โดย อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

พระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. 2562

คณะกรรมการนโยบายสมุนไพร แห่งชาติ มาตรา 7

37 ท่าน

ประธาน: นายกรัฐมนตรี
รองประธาน: รมว.สธ. และ รมว.กษ.
กรรมการ: 33 ท่าน
กรรมการและเลขานุการ : 1 ท่าน

คณะกรรมการผลิตภัณฑ์สมุนไพร มาตรา 13

22 ท่าน

ประธาน: ปลัด สธ.
กรรมการ: 21 ท่าน

มาตรการสนับสนุนและส่งเสริม ผู้ประกอบการ มาตรา 76 และ 77

ผู้ประกอบการผลิตสมุนไพร (เกษตรกร)
ผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร

มาตรการสนับสนุนและส่งเสริม
ผู้ประกอบการ มาตรา 76 และ
77

ผู้ประกอบการ

เกษตรกร

กฎหมาย

ประกาศคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ 3 ฉบับ
(ประเภทผู้ประกอบการ/ลงทะเบียนขอรับสิทธิ/สิทธิประโยชน์)

(ร่าง) ประกาศคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ
เรื่อง มาตรการส่งเสริมการผลิตสมุนไพร ฯ

ลงทะเบียน

เปิดใช้ระบบขอรับสิทธิส่งเสริมผู้ประกอบการออนไลน์ผ่าน Single Window

198 ราย

สิทธิ ประโยชน์

ลดหรือยกเว้นค่าธรรมเนียม

ให้คำปรึกษา/อบรม

3,548 ราย

สนับสนุนตรวจรับรองมาตรฐาน

ตรวจสอบสารสำคัญ/โลหะหนัก 129 ตัวอย่าง

รับรองแปลง GAP/เกษตรกรอินทรีย์ 65,763 ไร่

เอกสาร คำแนะนำ คู่มือหนังสือวิชาการ เอกสารเผยแพร่

ผลลัพธ์ทาง การตลาด

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมากกว่า

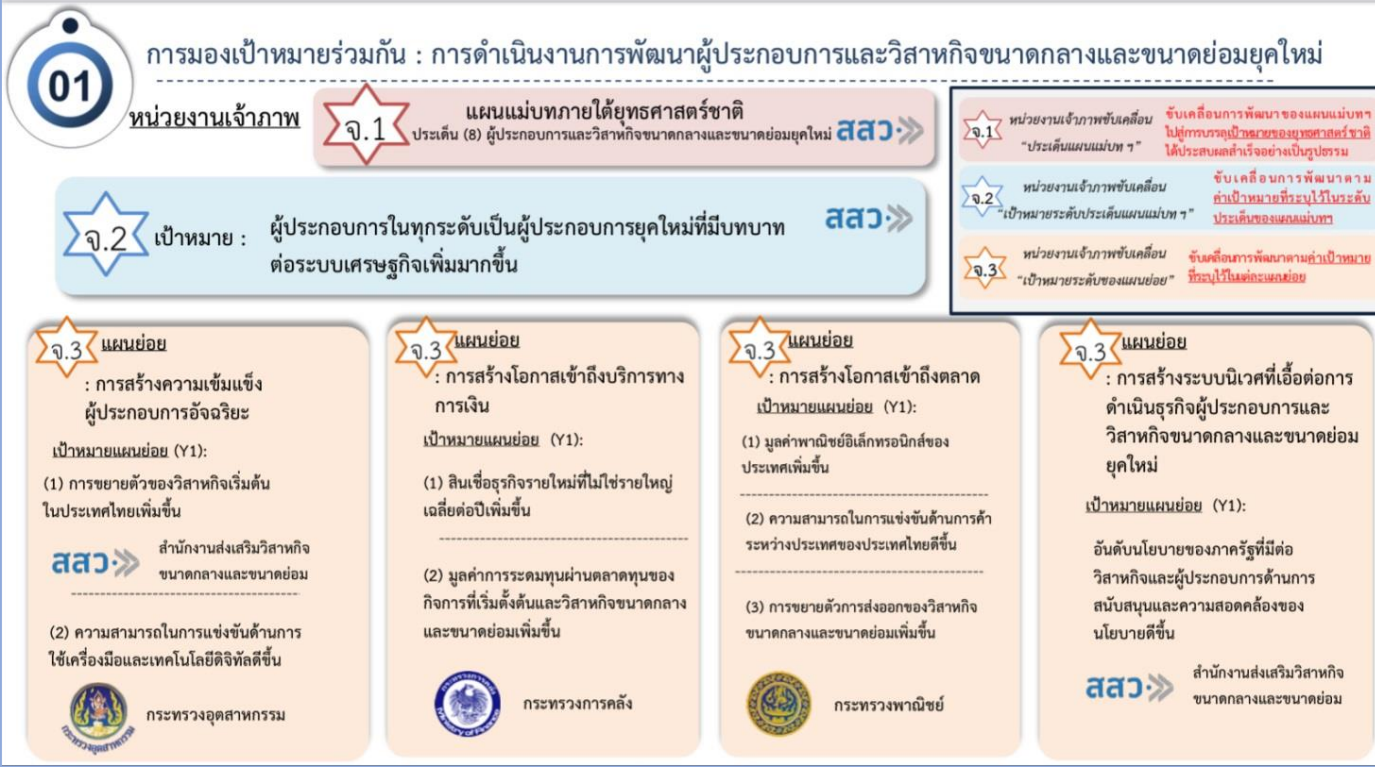
2,700,000 ราย

เกิดมูลค่ามากกว่า 500 ล้านบาท

การส่งเสริมผู้ประกอบการ

การดำเนินงานการพัฒนาผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่

แนวทางการดำเนินงาน

จัดทำแผนงาน โครงการ และงบประมาณร่วมกัน

คณะกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมฯ (ผู้ประกอบการ)

คณะกรรมการวัตถุติด (เกษตรกร)

Key Success Factor

ความร่วมมือในการบูรณาการงานร่วมกัน

ระเบียบวาระที่ 7
รับรองมติที่ประชุมคณะกรรมการ
นโยบายสมุนไพรแห่งชาติ
ครั้งที่ 1/2564

โดย อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

ระเบียบวาระที่ 8

เรื่องอื่น ๆ

- 8.1 ผลการประเมินมูลค่าการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรในภาพรวม
ของประเทศและเมืองสมุนไพร 14 จังหวัด (นำเสนอเป็นเอกสาร)
- 8.2 นัดหมายการประชุมครั้งที่ 2/2564

8.1 ผลการประเมินมูลค่าการบริโภค ผลิตภัณฑ์สมุนไพรในภาพรวม ของประเทศและเมืองสมุนไพร 14 จังหวัด (นำเสนอเป็นเอกสาร)

UTCC
The Center for
International Trade Studies
ศูนย์ศึกษาด้านการค้าระหว่างประเทศ

วิเคราะห์และประเมินมูลค่าทางการตลาดของผลิตภัณฑ์สมุนไพร
ในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ.2560-2564

เมืองสมุนไพร 14 จังหวัด และกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีสินค้าสมุนไพรเป้าหมาย 12 ชนิด ผลการศึกษพบว่า จังหวัดที่บทบาทในการขับเคลื่อน
มูลค่าทางการตลาดสมุนไพรตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนี้คือ จังหวัดสงขลา นครปฐม และสุราษฎร์ธานี ขณะที่มูลค่าทางการตลาด

ขณะที่มูลค่าทางการตลาดของสินค้าสมุนไพรปลายน้ำหรือระดับอุตสาหกรรม ได้แก่ ยาสมุนไพร เครื่องสำอางผสมสมุนไพร
และผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร กระจัดอยู่ในกรุงเทพฯ (สัดส่วนเครื่องสำอางผสมสมุนไพรร้อยละ 38.5 ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร
ร้อยละ 32.6 และยาสมุนไพรร้อยละ 28.8)

ในนั้นปรับปรุงในจังหวัดส่วนใหญ่จะเป็นการปรับปรุงโดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ซึ่งยังมีข้อจำกัดในเรื่องของเงินทุน และเทคโนโลยีในการผลิต
รวมไปถึงยังขาดความรู้ทางด้าน กฎ ระเบียบ การขึ้นทะเบียนผลผลิต สรรพคุณของ อย. การเพาะปลูกที่ไม่ได้มาตรฐาน
ขาดความรู้ในการกระบวนการปรับปรุงต้นพืชประสิทธิภาพ ขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ในขั้นตอนการขอใบรับรองต่าง ๆ
และปัญหาในการเข้าถึงตลาดเป้าหมายและขาดตลาดรองรับ

เปรียบเทียบกับเกาหลี จีน และเยอรมัน พบว่า “ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางจากสมุนไพรของเกาหลี” มีความโดดเด่นผลิตเครื่องสำอาง
จากสมุนไพรของไทย โดยเฉพาะการวิจัยและนวัตกรรม มีเทคโนโลยีทันสมัย เกาหลียังมีสมุนไพรที่ขึ้นชื่อ ที่โด่งดังไปทั่วโลก เช่น โสมเกาหลี
เกาหลีมีการทำการตลาดผ่านความเป็นเกาหลี เช่น เพลงบ๊อยคองเกาหลี แฟชั่นการแต่งกาย ทรงผม เครื่องสำอางและเทรนด์การแต่งหน้า
เทรนด์การบริโภคสุขภาพโลกกำลังมาแรงตามกระแสของโลก เช่น ผลิตภัณฑ์ Sulwhasoo, primera และ illiyoop ประกาศใช้
นวัตกรรมเมล็ดพืชมักใช้ทั่วโลกใช้บรรพบุรุษที่ส่งสิ่งแวดลอม

“ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรของจีน” ซึ่งมีอุตสาหกรรมผู้ผลิตจำนวนมากที่ขึ้นราคาสูง มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ยาสมุนไพรใหม่ ๆ
จากความร่วมมือกับบริษัทต่างชาติ และมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วประกอบกับรัฐบาลจีนได้สนับสนุนให้มาร่วมทุนกับผู้ผลิตยาสมุนไพร
จากต่างประเทศ ทำให้เป็นแรงดึงดูดบริษัทต่างชาติเข้ามาลงทุนในจีนจำนวนมาก จีนมีองค์การผลิตขนาดใหญ่ ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ

“ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารจากสมุนไพรของเยอรมัน” มีการวิจัยและนวัตกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ มีผู้เชี่ยวชาญด้านผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร
มีตราสินค้าระดับโลกและเป็นที่ยอมรับในตลาดโลก บริษัทผู้ผลิตผลิตภัณฑ์เสริมอาหารมีการวิจัยและนวัตกรรม ด้วยเทคโนโลยีทันสมัย
และมีผลิตภัณฑ์มากมายหลากหลายชนิด ผู้บริโภคภายในประเทศนิยมผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ ส่งผลให้เป็นที่ต้องการของตลาด

สำหรับประเทศไทยมีความโดดเด่นบ้างในด้านวัตถุดิบที่ทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์มีความหลากหลายทางชีวภาพ
เอื้อให้วัตถุดิบหลากหลาย สามารถผลิตและสกัดสารสำคัญจากสมุนไพรไทย เพื่อใช้เป็นผลิตภัณฑ์เสริมอาหารได้ตรงตามความต้องการ
แต่ไม่เพียงพอจะต้องนำเข้าสมุนไพรส่วนใหญ่เป็นการนำเข้าในรูปแบบวัตถุดิบและสารสกัดเพื่อนำมาใช้เป็นวัตถุดิบ

ประเทศไทยยังคงมีโอกาสน่าสนใจอีกไกลมีโอกาสนในการพัฒนาอีกมากเนื่องจากไทยเป็นแหล่งวัตถุดิบที่หลากหลาย เพียงแต่เร่งรัดการวิจัย
และพัฒนาสุขภาพนิย เราต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาวัตถุดิบและการวิจัยอย่างจริงจังและต่อเนื่อง
และใช้ประกอบการเข้าถึงนวัตกรรมและงานวิจัยได้ ประกอบกับรัฐบาลต้องส่งเสริมให้ถูกจุด เช่น
สนับสนุนให้มีเมืองสมุนไพรปลูกสมุนไพรทั้ง 12 ชนิดซึ่งรัฐบาลกำหนดให้เป็นสมุนไพรเป้าหมาย
ให้รับรอง ศึกษารายงานผลการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ ส่งเสริมให้สถานพยาบาลในสังกัด
ทั่วประเทศใช้ยาสมุนไพรดังกล่าว รักษาโรคควบคู่กับยาแผนปัจจุบัน

จัดทำโดย...สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน)
ร่วมกับ...ศูนย์ศึกษาด้านการค้าระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

8.2 นัดหมายการประชุมครั้งที่ 2/2564

ระเบียบวาระการประชุมคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔

วันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๖๔ เวลา ๐๙.๓๐ – ๑๔.๐๐ น.

ณ ห้องประชุมชัยนาทนเรนทร อาคาร ๑ ชั้น ๒ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

และประชุมผ่านระบบออนไลน์ โดยใช้โปรแกรม Zoom Cloud Meetings

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

- ๑.๑ การส่งเสริมการใช้ยาฟ้าทะลายโจรเพื่อแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ในการประชุมคณะรัฐมนตรี วันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๔

หน้าที่ ๑

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องการรับรองรายงานการประชุม

- ๒.๑ รับรองรายงานการประชุมคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๓ วันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๓

หน้าที่ ๑

โดย อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องสืบเนื่องเพื่อทราบ

- ๓.๑ ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงกฎหมายและรายงานความก้าวหน้าการจัดทำกฎหมายลำดับรองว่าด้วยการควบคุมและกำกับดูแลผลิตภัณฑ์สมุนไพร โดย เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา

หน้าที่ ๒๕

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องสืบเนื่องเพื่อพิจารณา

- ๔.๑ การขับเคลื่อนภารกิจของคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ

- ๔.๑.๑ คณะอนุกรรมการยุทธศาสตร์สมุนไพรแห่งชาติ

หน้าที่ ๒๗

โดย นพ.ณรงค์ สายวงศ์ รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข

(แทน) ประธานอนุกรรมการยุทธศาสตร์สมุนไพรแห่งชาติ

- ๔.๑.๒ คณะอนุกรรมการวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพร

หน้าที่ ๒๘

โดย ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

(ประธานอนุกรรมการวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพร)

- ๔.๑.๓ คณะอนุกรรมการวัตถุดิบสมุนไพร

หน้าที่ ๓๐

โดย นายสำราญ สาราบรรณ์ รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

(แทน) ประธานอนุกรรมการวัตถุดิบสมุนไพร

- ๔.๑.๔ คณะอนุกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพร

หน้าที่ ๓๑

โดย นายภาสกร ชัยรัตน์ รองอธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

(แทน) ประธานอนุกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพร

- ๔.๑.๕ คณะอนุกรรมการส่งเสริมภาพลักษณ์และการตลาดสมุนไพร

หน้าที่ ๓๒

โดย ผู้อำนวยการกองธุรกิจภูมิภาคและชุมชน กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

(แทน) ประธานอนุกรรมการส่งเสริมภาพลักษณ์และการตลาดสมุนไพร

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องเพื่อพิจารณา

- ๕.๑ คำสั่งคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งคณะกรรมการ หน้าที่ ๓๓
ขับเคลื่อนภารกิจของคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ
โดย อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

ระเบียบวาระที่ ๖ เรื่องเพื่อทราบ

- ๖.๑ ผลการดำเนินการส่งเสริมผู้ประกอบการ ตามพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒ หน้าที่ ๖๖
โดย อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

- ระเบียบวาระที่ ๗ รับรองมติที่ประชุมคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔ หน้าที่ ๗๓
โดย อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

ระเบียบวาระที่ ๘ เรื่องอื่น ๆ

- ๘.๑ ผลการประเมินมูลค่าการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรในภาพรวมของประเทศ หน้าที่ ๗๓
และเมืองสมุนไพร ๑๔ จังหวัด (นำเสนอเป็นเอกสาร)
๘.๒ นัดหมายการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๔ หน้าที่ ๗๓

เอกสารประกอบการประชุม

<http://1ab.in/biMa>

หมายเหตุ เนื่องจากสถานการณ์การติดเชื้อและการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) ดังนั้นผู้เข้าร่วมประชุมสามารถเข้าร่วมประชุมผ่านระบบออนไลน์ โดยใช้โปรแกรม Zoom Cloud Meetings และขอให้ท่านเข้าร่วมประชุม

โดย สแกน QR code หรือ click

<https://zoom.us/j/8024399331?pwd=aTJZNGLGSDVjME4wNGdCK2VGQW5yQT09>

Meeting ID: 802 439 9331

Passcode: 123456

ระเบียบวาระการประชุมคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔

วันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๖๔ เวลา ๐๙.๓๐ – ๑๔.๐๐ น.

ณ ห้องประชุมชัยนาทนเรนทร อาคาร ๑ ชั้น ๒ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

และประชุมผ่านระบบออนไลน์ โดยใช้โปรแกรม Zoom Cloud Meetings

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

- ๑.๑ การส่งเสริมการใช้ยาฟ้าทะลายโจรเพื่อแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ในการประชุมคณะรัฐมนตรี วันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๔

หน้าที่ ๑

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องการรับรองรายงานการประชุม

- ๒.๑ รับรองรายงานการประชุมคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๓ วันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๓

หน้าที่ ๑

โดย อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องสืบเนื่องเพื่อทราบ

- ๓.๑ ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงกฎหมายและรายงานความก้าวหน้าการจัดทำกฎหมายลำดับรองว่าด้วยการควบคุมและกำกับดูแลผลิตภัณฑ์สมุนไพร โดย เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา

หน้าที่ ๒๕

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องสืบเนื่องเพื่อพิจารณา

- ๔.๑ การขับเคลื่อนภารกิจของคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ

- ๔.๑.๑ คณะอนุกรรมการยุทธศาสตร์สมุนไพรแห่งชาติ

หน้าที่ ๒๗

โดย นพ.ณรงค์ สายวงศ์ รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข

(แทน) ประธานอนุกรรมการยุทธศาสตร์สมุนไพรแห่งชาติ

- ๔.๑.๒ คณะอนุกรรมการวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพร

หน้าที่ ๒๘

โดย ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

(ประธานอนุกรรมการวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพร)

- ๔.๑.๓ คณะอนุกรรมการวัตถุดิบสมุนไพร

หน้าที่ ๓๐

โดย นายสำราญ สาราบรรณ์ รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

(แทน) ประธานอนุกรรมการวัตถุดิบสมุนไพร

- ๔.๑.๔ คณะอนุกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพร

หน้าที่ ๓๑

โดย นายภาสกร ชัยรัตน์ รองอธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

(แทน) ประธานอนุกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพร

- ๔.๑.๕ คณะอนุกรรมการส่งเสริมภาพลักษณ์และการตลาดสมุนไพร

หน้าที่ ๓๒

โดย ผู้อำนวยการกองธุรกิจภูมิภาคและชุมชน กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

(แทน) ประธานอนุกรรมการส่งเสริมภาพลักษณ์และการตลาดสมุนไพร

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องเพื่อพิจารณา

- ๕.๑ คำสั่งคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งคณะกรรมการ หน้าที่ ๓๓
ขับเคลื่อนภารกิจของคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ
โดย อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

ระเบียบวาระที่ ๖ เรื่องเพื่อทราบ

- ๖.๑ ผลการดำเนินการส่งเสริมผู้ประกอบการ ตามพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒ หน้าที่ ๖๖
โดย อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

- ระเบียบวาระที่ ๗ รับรองมติที่ประชุมคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔ หน้าที่ ๗๓
โดย อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

ระเบียบวาระที่ ๘ เรื่องอื่น ๆ

- ๘.๑ ผลการประเมินมูลค่าการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรในภาพรวมของประเทศ หน้าที่ ๗๓
และเมืองสมุนไพร ๑๔ จังหวัด (นำเสนอเป็นเอกสาร)
๘.๒ นัดหมายการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๔ หน้าที่ ๗๓

เอกสารประกอบการประชุม

<http://1ab.in/biMa>

หมายเหตุ เนื่องจากสถานการณ์การติดเชื้อและการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) ดังนั้นผู้เข้าร่วมประชุมสามารถเข้าร่วมประชุมผ่านระบบออนไลน์ โดยใช้โปรแกรม Zoom Cloud Meetings และขอให้ท่านเข้าร่วมประชุม

โดย สแกน QR code หรือ click

<https://zoom.us/j/8024399331?pwd=aTJZNGLGSDVjME4wNGdCK2VGQW5yQT09>

Meeting ID: 802 439 9331

Passcode: 123456

ระเบียบวาระที่ ๑

เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

๑.๑ การส่งเสริมการใช้ยาฟ้าทะลายโจรเพื่อแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ในการประชุมคณะรัฐมนตรี วันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๔

ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๔ คณะรัฐมนตรีเห็นชอบหลักการส่งเสริมการใช้ “ยาฟ้าทะลายโจร” ในการรักษาผู้ป่วยโควิด-๑๙ ที่ยังไม่มีอาการ เพื่อเป็นทางเลือกในการรักษาและลดภาระระบบสาธารณสุข และให้กระทรวงยุติธรรม กระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาวิจัยเพื่อนำไปใช้รักษาผู้ป่วยโควิด-๑๙ โดยพิจารณาให้รอบด้าน ทั้งสรรพคุณ ปริมาณที่จะใช้ อาการข้างเคียง ฯลฯ โดยมอบหมายให้ รองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) เป็นเจ้าภาพร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาการใช้พืชสมุนไพรตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ รวมถึงการจดลิขสิทธิ์และสิทธิบัตรต่าง ๆ ให้ถูกต้องด้วย

มติที่ประชุม.....

ระเบียบวาระที่ ๒

เรื่องรับรองรายงานการประชุม

๒.๑ รับรองรายงานการประชุมคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ

ครั้งที่ ๒/๒๕๖๓ วันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๓

โดย อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

ด้วยคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ได้มีการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๔ เวลา ๑๓.๓๐ – ๑๖.๓๐ น. ณ ห้องประชุมชัชวาทินเรนทร อาคาร ๑ ชั้น ๒ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข โดยมีรายงานการประชุมคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๓ และได้แจ้งเวียนให้คณะกรรมการฯ แก่ไขและรับรองรายงานการประชุม ตามหนังสือกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่ สธ ๐๕๐๙/ว๕๓๒ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๔ และมีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขอแก้ไขรายงานการประชุม หน้าที่ ๑๗ บรรทัดที่ ๒ จาก ฐานข้อมูลสมุนไพรและตัวอย่างพืชสมุนไพรในพื้นที่ป่าจำนวน ๔๙ จังหวัด เป็น ฐานข้อมูลสมุนไพรและตัวอย่างพืชสมุนไพรในพื้นที่ป่าจำนวน ๔๓ จังหวัด รายละเอียดตามเอกสารแนบ

วาระที่ ๒.๑

มติที่ประชุม.....

รายงานการประชุม

คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ 2/2563

วันที่ 24 ธันวาคม 2563 เวลา 13.30 น. – 16.30 น.

ณ ห้องประชุมชัยนาทนเรนทร อาคาร 1 ชั้น 2 สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ผู้มาประชุม

1. นายโสภณ เหมธน	ผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข	ประธาน
	(แทน) รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข	
2. นายสำราญ สารบรรณ	รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	กรรมการ
	(แทน) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	
3. นายณรงค์ สายวงศ์	รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข	กรรมการ
	(แทน) ปลัดกระทรวงสาธารณสุข	
4. นางวรวรรณ ชิตอรุณ	รองปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม	กรรมการ
	(แทน) ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม	
5. นายศุภชัย ปทุมนากุล	รองปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	กรรมการ
	(แทน) ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	
6. นายไพศาล ตั่นคุ้ม	เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา	กรรมการ
7. นายนพพร ชื่นกลิ่น	ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข	กรรมการ
8. นายศรีชัย พรประชาธรรม	หัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ	กรรมการ
	(แทน) ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	
9. นายทรงกลด สว่างวงศ์	รองผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์	กรรมการ
	ช่วยราชการสำนักปลัดกระทรวงมหาดไทย	
	(แทน) ปลัดกระทรวงมหาดไทย	
10. นางสาววิลาวรรณ พยาน้อย	รองอธิบดีกรมบัญชีกลาง	กรรมการ
	กระทรวงการคลัง	
	(แทน) ปลัดกระทรวงการคลัง	
11. นายพูนพงษ์ นัยนาภากรณ์	รองอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า	กรรมการ
	กระทรวงพาณิชย์	
	(แทน) ปลัดกระทรวงพาณิชย์	
12. นายสมปรารถนา สุขทวี	รองผู้อำนวยการสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ	กรรมการ
	สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ	
	(แทน) เลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ	

1	13. นางสาวอัญชลิตา กองอรรถ	รองเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา	กรรมการ
2		(แทน) เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา	
3	14. นายชาญชัย เจริญสุวรรณ	นายกสภาการแพทย์แผนไทย	กรรมการ
4	15. นางสาวจิราพร ลิ้มปานานนท์	นายกสภาเภสัชกรรม	กรรมการ
5	16. นายเมธา สิมะวรา	ประธานกลุ่มอุตสาหกรรมสมุนไพรแห่งชาติ	กรรมการ
6		(แทน) ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	
7	17. นายอนุรุทธ ว่องวานิช	กรรมการสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย	กรรมการ
8		(แทน) ประธานสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย	
9	18. นางสาวสมหญิง พงษ์สมุทร	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ	กรรมการ
10		กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	
11		(แทน) ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	
12	19. นางศิริวรรณ ชัยสมบูรณ์พันธ์	ผู้อำนวยการกองสถาบันวิจัยสมุนไพร	กรรมการ
13		กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์	
14		(แทน) อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์	
15	20. นางวรพร สิงห์เรือง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ	กรรมการ
16		กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	
17		(แทน) ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	
18	21. นายพชร ศรีปน	นิติกรแพทยสภา	กรรมการ
19		(แทน) นายกแพทยสภา	
20	22. นางอัมพร เบญจพลพิทักษ์	อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก	กรรมการและเลขานุการ
21	23. นายสุรโชค ต่างวิวัฒน์	รองเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา	ผู้ช่วยเลขานุการ
22	24. นางสิริดา อุปนันท	ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมพืชสมุนไพรและเครื่องเทศ	ผู้ช่วยเลขานุการ
23		กรมส่งเสริมการเกษตร ด้านส่งเสริมการผลิต	
24		(แทน) รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร	
25			
26	ผู้ไม่มาประชุม (ติดราชการ)		
27	1. รองอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก		ผู้ช่วยเลขานุการ
28	2. ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ		กรรมการ
29	ผู้เข้าร่วมการประชุม		
30	1. นายสุริยะ วงศ์คงคาเทพ	ที่ปรึกษาด้านการขับเคลื่อนนโยบายแผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย	
31	2. นายอนันต์ อัสวเมธิน	ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข	
32	3. นายวัฒนา ชยธวัช	มหาวิทยาลัยปทุมธานี	

1	4. นางสาวศุภะลักษณ์ พักคำ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
2	5. นายศิวพจน์ ศรีพวงเพชร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
3	6. นางบังอร เกียรติธนากร	สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
4	7. นายไพศาล เวชพงศา	สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
5	8. นางสาวปริญ จงเสถียร	หอการค้าไทย
6	9. นายไชยภูมิ สิทธิวัง	กระทรวงธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
7	10. นายจันทิ จิตจักร	กระทรวงธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
8	11. นางสาวนันทวรรณ สุปันตี	กระทรวงธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
9	12. นายสัตตรา ยิ้มแฉ่ง	กระทรวงธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
10	13. นายนฤปดิษฐ์ วุฒิวรรณ	กระทรวงอุตสาหกรรม
11	14. นางสาวอริศรา สีนอุดม	กระทรวงอุตสาหกรรม
12	15. นายปิยะวุฒิ ศิริศรีสุตากุล	กระทรวงอุตสาหกรรม
13	16. นายพงศ์เดช เจริญเสาวภาคย์	กระทรวงอุตสาหกรรม
14	17. นางวนพร สิงห์เรือง	กระทรวงการท่องเที่ยว
15	18. นายจิตติศักดิ์ ศรีปัญญา	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
16	19. นางสาวสุนนา มณีพิทักษ์	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
17	20. นางสาวกัลยาภัทร์ แก้วขาว	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
18	21. นางสาวอุมารินทร์ โฉมเชิด	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
19	22. นางสาวสุดสวาสดี ดวงศรีไสย์	กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
20	23. นางสาวเสาวลักษณ์ พันธุ์พัก	กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
21	24. นางสาวถิรประภา รัตนโชติ	กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
22	25. นางสาวพนิดา ทองอร่าม	กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
23	26. นางสาวณัฐชา เชื้อสาวถี	กระทรวงศึกษาธิการ
24	27. นางนุชนงค์ เชิดสูงเนิน	กระทรวงพาณิชย์
25	28. นางสาวศุภรดา ธารารมย์	กระทรวงพาณิชย์
26	29. นายวิรัชชัย พงษ์เกาะ	กระทรวงมหาดไทย
27	30. นายธิตี แสงธรรม	ผู้อำนวยการโรงพยาบาลบ้านโป่ง
28	31. นายวรารุณ เสริมสินสิริ	กระทรวงสาธารณสุข
29	32. นางสาววารุณี จิรวัดนาพงศ์	กระทรวงสาธารณสุข
30	33. นางสาวผกากรอง ขวัญข้าว	กระทรวงสาธารณสุข
31	34. นางสาวประไพพิมพ์ รัตนคเชนทร์	กระทรวงสาธารณสุข
32	35. นายขวัญชัย วิศิษฐานนท์	กระทรวงสาธารณสุข

1	36. นางสาวรัชณี จันทร์เกษ	กระทรวงสาธารณสุข
2	37. นายวรพจน์ ภูจินดา	กระทรวงสาธารณสุข
3	38. นางมาลา สร้อยสำโรง	กระทรวงสาธารณสุข
4	39. นางมณฑกา อีร์ชัยสกุล	กระทรวงสาธารณสุข
5	40. นายกุลธนิธ วนรัตน์	กระทรวงสาธารณสุข
6	41. นางกัญญา อินแพง	กระทรวงสาธารณสุข
7	42. นางศรีจรรยา โชติ๊ก	กระทรวงสาธารณสุข
8	43. นางศรีสุภัก นันทา	กระทรวงสาธารณสุข
9	44. นางสาวรสสุคนธ์ กลิ่นหอม	กระทรวงสาธารณสุข
10	45. นางสาวสุตารัตน์ เกตโล	กระทรวงสาธารณสุข
11	46. นางสาวพิชญรัตน์ วรรณวุฒิกุล	กระทรวงสาธารณสุข
12	47. นายณัฐวุฒิ ปราภัย	กระทรวงสาธารณสุข
13	48. นางสาวเทียวิภา กลิ่นบุปผา	กระทรวงสาธารณสุข
14	49. นางสาวอัปสร บุตรดา	กระทรวงสาธารณสุข
15	50. นางสาวปัสสสิริ นาคนิวิษฐ์	กระทรวงสาธารณสุข

16
17 เริ่มประชุม เวลา 14.00 น.

18
19 **ระเบียบวาระที่ 1 เรื่องประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ**

20 **นายโสภณ เมฆธน** ผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข กล่าวว่า เนื่องด้วยรองนายกรัฐมนตรีและ
21 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขติดภารกิจด่วน จึงมอบหมายให้มาเป็นประธานแทนในวันนี้ ขอขอบคุณส่วนราชการทุก
22 ภาคส่วนที่มาร่วมประชุมในวันนี้ และหวังว่าจะช่วยกันขับเคลื่อนเรื่องของสมุนไพรซึ่งเป็นเรื่องสำคัญ โดยมีประเด็นสำคัญ
23 ในรอบปีมี 3 ประเด็น คือ

24 1. เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2563 นายอนุทิน ชาญวีรกูล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ได้ลงนามประกาศ
25 กระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 พ.ศ.2563 ยกเว้นวัตถุหรือสารบางส่วนของกัญชา เช่น
26 เปลือก ลำต้น เส้นใย กิ่งก้าน ราก ใบ ซึ่งไม่มียอดหรือช่อดอกติดมาด้วย ส่วนที่ยังคงผิดกฎหมาย คือ ช่อดอก ที่มีสาร THC
27 ส่วนที่ไม่ใช่สารเสพติดจะนำไปใช้ในส่วนของการเสริม และเครื่องสำอางได้

28 2. คณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ มีมติแต่งตั้งคณะอนุกรรมการพัฒนาบัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพร
29 เพื่อผลักดันยาจากสมุนไพรเข้าสู่บัญชียาหลักแห่งชาติ ส่งเสริมการเข้าถึงยาจากสมุนไพร

30 3. กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกได้มีการศึกษาวิจัยเรื่องฟ้าทะลายโจรเพื่อการรักษาโรคติดต่อ
31 เชื้อไวรัสโคโรนา2019 (COVID – 19) ที่ก้าวหน้าไปพอสมควร ขณะนี้อยู่ในระหว่างการศึกษาทดลองระยะ 2

32
33

1 **ข้อเสนอที่ประชุม**

2 **นายณพพร ชื่นกลิ่น** ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข กล่าวว่า กระทรวง
3 สาธารณสุขได้มอบนโยบายส่งเสริมการใช้สมุนไพรในโรงพยาบาลของรัฐ แต่ติดปัญหาอยู่ที่บัญชียาหลัก ยาที่จะสามารถ
4 เบิกได้จะต้องอยู่ในบัญชียาหลัก ปัญหาหลัก คือ บัญชียาหลักปัจจุบันเป็นแบบการแพทย์แผนปัจจุบัน ซึ่งเวลานำยาเข้า
5 บัญชียาหลักต้องมีการวิจัยทางคลินิก กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกจะต้องพิจารณาเกี่ยวกับการทำ
6 บัญชียาหลักสมุนไพรโดยเฉพาะ ไม่อย่างนั้นจะไม่สามารถใช้ยาสมุนไพรในโรงพยาบาลผ่าน 3 กองทุน ได้แก่ สวัสดิการ
7 รักษาพยาบาลข้าราชการ กองทุนประกันสังคม และกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ และกองทุนระบบราชการ จะไม่
8 สามารถนำมาใช้ได้ เพราะ ยาสมุนไพรยากต่อการทำ clinical trials และใช้ตามความเชื่อ ใช้ตามตำรับ

9 **นายสุรโชค ต่างวิวัฒน์** รองเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กล่าวว่า
10 จากการประชุมคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ ได้มีการเสนอแต่งตั้งคณะอนุกรรมการบัญชียาหลักยาสมุนไพร
11 แห่งชาติ โดยมีเป้าหมายเพื่อผลักดันสมุนไพรเข้าบัญชียาหลัก 10 รายการ โดยมีอาจารย์สุวิทย์ บุญประเสริฐ และอาจารย์
12 จิราพร ลิ้มปานานนท์ เป็นประธานร่วม อยู่ระหว่างดำเนินการแต่งตั้งและเสนอต่อคณะรัฐมนตรีต่อไป

13
14 **มติที่ประชุม**

15 รับทราบ

16
17 **ระเบียบวาระที่ 2 เรื่องการรับรองรายงานการประชุม**

18 **2.1 รับรองสรุปรายงานการประชุมคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ 1/2563**

19 **วันจันทร์ที่ 23 กันยายน 2563**

20 **นางมณฑกา อีรัชัยสกุล** ผู้อำนวยการกองสมุนไพรเพื่อเศรษฐกิจ กล่าวว่า การดำเนินงานนับตั้งแต่มีพ.ร.บ.
21 ผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. 2562 มีการจัดประชุมคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติแล้ว 3 ครั้ง ครั้งนี้เป็นครั้งที่ 2
22 ของปี 2563 และคณะอนุกรรมการต่าง ๆ เริ่มดำเนินงานตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2563 ทางทีมเลขานุการ แจ้งเวียนรายงานการ
23 ประชุมคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ได้มีการประชุมครั้งที่ 1/2563 เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2563 โดยมี 4
24 หน่วยงาน แจ้งแก้ไขรายงานการประชุม ได้แก่ กระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
25 แห่งชาติ (สวทช.) กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ และสภาเภสัชกรรม ฝ่ายเลขานุการ ดำเนินการแก้ไขเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

26 สรุปประเด็นสำคัญรายคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนภารกิจของคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ จากการ
27 ประชุมคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ 1 / 2563 ดังนี้

28 คณะอนุกรรมการยุทธศาสตร์สมุนไพรแห่งชาติ ประเด็นที่สำคัญได้แก่ การจัดหมวดหมู่ HS Code สมุนไพร Product
29 Champions การยกร่างแผนผลิตภัณฑ์สมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 และเมืองสมุนไพร: สมุนไพรสร้างมูลค่าให้กับพื้นที่ได้จริง

30 คณะอนุกรรมการวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพร ประเด็นที่สำคัญได้แก่ วิจัยและพัฒนาวัตถุดิบ และสารสกัด
31 สมุนไพร ศูนย์วิจัยและนวัตกรรมด้านสมุนไพรระดับภาค วิจัยทางคลินิกด้านสมุนไพรการแพทย์แผนไทย ห้องปฏิบัติการ
32 มาตรฐาน

คณะอนุกรรมการวัตถุอันตราย ประเด็นที่สำคัญได้แก่ ส่งเสริมการประกอบการของผู้ประกอบการผลิตวัตถุอันตราย (เกษตรกร)

คณะอนุกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมฯ ประเด็นที่สำคัญได้แก่ Pain Point อุตสาหกรรมสมุนไพรการผลิต และการสกัดสมุนไพรได้มาตรฐานสากล คลัสเตอร์ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเข้มแข็ง

คณะอนุกรรมการส่งเสริมภาพลักษณ์ฯ ประเด็นที่สำคัญได้แก่ แผนการส่งเสริมภาพลักษณ์ ส่งเสริมภาพลักษณ์ และสร้างความเชื่อมั่น พัฒนาผู้ประกอบการไทยเพื่อเข้าสู่ตลาดต่างประเทศ

มติที่ประชุม

รับรองรายงานการประชุม

ระเบียบวาระที่ 3 เรื่องสืบเนื่องจากการประชุมครั้งที่แล้ว

1.1 ความก้าวหน้าการจัดทำกฎหมายลำดับรองว่าด้วยการควบคุมและกำกับดูแลผลิตภัณฑ์สมุนไพร

นายสุรโชค ต่างวิวัฒน์ รองเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา รายงานว่า สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยารับผิดชอบการในเรื่องของกฎหมายที่ออกมาเพื่อรองรับต่อพ.ร.บ. ผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. 2562 ซึ่งต้องกฎหมายลำดับรองให้แล้วเสร็จภายใน 2 ปี โดยในการจัดทำกฎหมายลำดับรอง ภายใต้พระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒ มุ่งเน้นความปลอดภัยให้กับผู้บริโภค ควบคู่กับการส่งเสริมผู้ประกอบการ ซึ่งได้ดำเนินการแล้วเสร็จประกาศในราชกิจจานุเบกษาภายในเดือนธันวาคม 2563 ทั้งสิ้น 13 ฉบับ ประกอบไปด้วย กฎกระทรวง 3 ฉบับ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข 6 ฉบับ ประกาศคณะกรรมการผลิตภัณฑ์สมุนไพร 3 ฉบับ และประกาศสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา 1 ฉบับ อย่างไรก็ตามยังมีกฎหมายลำดับรอง จำนวน 5 ฉบับ ที่อยู่ระหว่างเสนอลงนาม เช่น ประกาศกระทรวงเรื่องการจัดตั้ง ร่างประกาศกระทรวงสำหรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่มีความปลอดภัยสูง สรรพคุณรักษาโรคเบื้องต้น โดยไม่ต้องมีใบอนุญาต และประกาศกระทรวงสมุนไพรที่มีสารสกัดกัญชา กัญชง เป็นส่วนประกอบ ที่รองรับนโยบายส่งเสริมทางการแพทย์ จากกัญชาและกัญชง อย่างไรก็ตามยังมีประกาศลำดับรองอีก 3 ฉบับ ที่รอการพิจารณา คือ 1) ประกาศสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ที่เกี่ยวข้องกับ หลักเกณฑ์ วิธีการ การแจ้ง รายละเอียด 2) ประกาศคณะกรรมการผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ของฉลาก เอกสารประกอบผลิตภัณฑ์ และการตั้งชื่อของผลิตภัณฑ์สมุนไพร 3) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องค่าใช้จ่ายที่จะจัดเก็บจากผู้ยื่นคำขอ และมีกฎหมายลำดับรองอีก 17 ฉบับ ที่คณะกรรมการอาหารและยาจะเร่งรัดให้ทันในเดือน มิถุนายน 2564 กฎหมายลำดับรองที่กล่าวมานี้ได้รับการพัฒนาขึ้นอย่างมีขั้นตอน ผ่านกระบวนการประเมินอย่างมีประสิทธิภาพ

มติที่ประชุม

รับทราบ

3.2 การทบทวนแนวทางและมาตรการส่งเสริมผู้ประกอบการผลิตสมุนไพร (เกษตรกร)

นางสิริดา อุปนันท์ ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมพืชสมุนไพรและเครื่องเทศ กรมส่งเสริมการเกษตร กล่าวว่าจากที่มติประชุมคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ 1/2563 ให้กรมส่งเสริมการเกษตรทบทวนแนวทางและมาตรการ

1 ส่งเสริมผู้ประกอบการผลิตสมุนไพร ขณะนี้กรมส่งเสริมการเกษตรได้ดำเนินการยกร่างประกาศคณะกรรมการนโยบาย
2 สมุนไพรแห่งชาติ เรื่อง มาตรการส่งเสริมการผลิตสมุนไพรเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร ตามแนวทาง
3 เกษตรปลอดภัย พ.ศ... ขณะนี้อยู่ระหว่างการเสนอให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พิจารณาร่างที่
4 เกี่ยวข้อง ในการส่งเสริมผู้ประกอบการผลิตสมุนไพร และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะดำเนินการจัดประชุมหน่วยงานที่
5 เกี่ยวข้องร่วมดำเนินการจัดทำร่างประกาศคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ และเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายสมุนไพร
6 แห่งชาติต่อไป

7

8 มติที่ประชุม

9 รับทราบ

10

11 ระเบียบวาระที่ 4 เรื่องสืบเนื่องเพื่อพิจารณา

12 4.1 การขับเคลื่อนภารกิจของคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ

13 4.1.1 คณะอนุกรรมการยุทธศาสตร์สมุนไพรแห่งชาติ

14 นางอัมพร เบญจพลพิทักษ์ อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กล่าวว่า จากการประชุม
15 คณะอนุกรรมการยุทธศาสตร์สมุนไพรแห่งชาติ มีประเด็นสำคัญ 4 ประเด็น ดังนี้

16 1. ยกร่างแผนผลิตภัณฑ์สมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2

17 โดยอาศัยผลการดำเนินงานแผนด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ในการวางแผน ซึ่งมีผลการดำเนินการ
18 ตามตัวชี้วัดระดับแผนที่บรรลุเป้าหมายแล้ว ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563 ดังนี้

- 19 1. ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่ส่งออกวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพและผลิตภัณฑ์สมุนไพรชั้นนำของภูมิภาคอาเซียน
20 ภายในปี พ.ศ. 2565 ผลการดำเนินงาน : ประเทศไทยเป็นอันดับ 1 ของอาเซียน
- 21 2. พื้นที่ปลูกสมุนไพรที่มีคุณภาพมี จำนวนอย่างน้อยร้อยละ 50 ของพื้นที่ปลูกสมุนไพรทั้งหมด ผลการดำเนินงาน :
22 มีพื้นที่ปลูกสมุนไพรที่มีคุณภาพมี ร้อยละ 91.9 ของพื้นที่ปลูกสมุนไพรทั้งหมด
- 23 3. มูลค่าการใช้จ่ายสมุนไพรในสถานบริการสาธารณสุขเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 10 ต่อปี ผลการดำเนินงาน : มูลค่าการใช้จ่าย
24 สมุนไพรในสถานบริการสาธารณสุขเพิ่มขึ้น ร้อยละ 12.73 ต่อปี
- 25 4. คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติและคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติหน้าที่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560
26 และได้มีการยกร่างแผนการดำเนินงานแล้ว ซึ่งคาดว่า(ร่าง)แผนผลิตภัณฑ์สมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 จะแล้วเสร็จ
27 ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2564

28 2. การส่งเสริมและพัฒนาสมุนไพร Product Champion (ฟ้าทะลายโจร และกระชายดำ)

29 มีการจัดตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนการส่งเสริมและพัฒนาสมุนไพร Product Champions แล้ว 2 ชนิด คือ
30 ฟ้าทะลายโจร และกระชายดำ ซึ่งได้พิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องด้านการเกษตร สถานภาพการใช้ประโยชน์ ขอบ่งชี้ และการตลาด
31 โดยมีข้อเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ดังนี้

มาตรการ	แนวทาง		ผู้รับผิดชอบ
	ฟ้าทะลายโจร	กระชายดำ	
1. เพิ่มศักยภาพการแข่งขันอุตสาหกรรมสมุนไพร	1. ลดต้นทุนการผลิต เพื่อเพิ่มการแข่งขันกับต่างประเทศ : ลดต้นทุน Alcohol โดยขอใช้สิทธิเสียภาษีในอัตราศูนย์ สำหรับสุราสามทับ		กรมการแพทย์แผนไทยฯ (เลขาธิการคณะกรรมการนโยบายฯ)
	2. การพัฒนาสายพันธุ์และการเพาะปลูกฟ้าทะลายโจร เพิ่มปริมาณสารสำคัญ	2. การจัดการปริมาณและพัฒนามาตรฐานวัตถุดิบและวัตถุดิบแปรรูปกระชายดำแบบครบวงจร	คณะกรรมการวัตถุเสพติด
		3. การเพิ่มมูลค่ากระชายดำโดยเน้นการส่งออกในรูปแบบสารสกัด	คณะกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรม
		4. การสร้างภาพลักษณ์และการสื่อสารทั้งในและต่างประเทศ "Thai ginseng"	คณะกรรมการส่งเสริมภาพลักษณ์ฯ
2. ขอบข่ายการใช้ประโยชน์	1. ขยายข้อบ่งใช้ : เสริมภูมิคุ้มกัน โดยการขึ้นทะเบียนฟ้าทะลายโจรเป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพ 2. ทำให้อาหารสกัดฟ้าทะลายโจรอยู่ในบัญชียาหลักและสามารถเบิกจ่ายได้ 3. สนับสนุนงานวิจัยทางคลินิกเภสัชวิทยาและพิษวิทยาของฟ้าทะลายโจร เพิ่มเติม เพื่อสนับสนุนการใช้ประโยชน์ การขึ้นทะเบียนเป็น Health Supplement: Chronic toxicity tests การใช้กระตุ้นภูมิคุ้มกัน, การควบคุมคุณภาพ ปริมาณของ API และ AP3, ขนาดของยาที่ใช้ได้สูงสุดโดยไม่มีอาการข้างเคียงรุนแรง	1. การกำหนดข้อบ่งใช้ที่ชัดเจน : ยา และผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพ	✓ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
		2. สนับสนุนงานวิจัยกระชายดำ เพื่อพัฒนาข้อมูลสนับสนุนการนำไปใช้ในระบบสุขภาพซึ่งกรอบงานวิจัยแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ 1) การจัดการต้นน้ำ และกลางน้ำ เช่น งานวิจัยสนับสนุนการพัฒนาเพิ่มและขยายผลในการปฏิบัติจริงเพื่อกำหนดพื้นที่การปลูกที่มีคุณภาพ และสนับสนุนการกำหนดโมโนกราฟของวัตถุดิบกระชายดำตามเกณฑ์ THP พร้อมทั้งงานวิจัยที่สนับสนุนการแปรรูปและการสร้างมาตรฐานวัตถุดิบกระชายดำ 2) การพัฒนาสารสกัดเป็น API ในอุตสาหกรรม 3) ข้อมูลสนับสนุนข้อบ่งใช้ใหม่	คณะกรรมการวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพร

3. เมืองสมุนไพร แบ่งการดำเนินงานออกเป็นรายคลัสเตอร์ 3 คลัสเตอร์ คือ

1) คลัสเตอร์เกษตรวัตถุดิบสมุนไพร ได้แก่ จังหวัดอำนาจเจริญ สุรินทร์ มหาสารคาม อุทัยธานี และสกลนคร รับผิดชอบโดยคณะกรรมการวัตถุเสพติด มีแนวทางในการดำเนินงานปี 2564- 2565 คือ

- ผลักดันเกษตรกรในเมืองสมุนไพรเข้าสู่ตลาดกลางวัตถุดิบสมุนไพรร่วมกับตลาดไทและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- พัฒนาพื้นที่ปลูกสมุนไพรให้ได้มาตรฐาน GAP/ORGANIC/PGS
- พัฒนาวัตถุดิบสมุนไพรให้มีคุณภาพมาตรฐาน (COA)

2) คลัสเตอร์อุตสาหกรรม ได้แก่ จังหวัดนครปฐม สระบุรี ปราจีนบุรี และจันทบุรี รับผิดชอบโดยคณะกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพร มีแนวทางในการดำเนินงานปี 2564 - 2565 คือ

- พัฒนาอุตสาหกรรมสมุนไพรเพื่อตอบโจทย์ปัญหาของผู้ประกอบการในพื้นที่ร่วมกับกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม
- พัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้ได้คุณภาพมาตรฐานโดยร่วมมือกับศูนย์อุตสาหกรรมภาค
- ส่งเสริมการทำตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรทั้ง Online และ Offline
- อบรม/ส่งเสริม/พัฒนา ผู้ประกอบการสมุนไพร ในเมืองสมุนไพรให้มีศักยภาพและได้มาตรฐาน

3) คลัสเตอร์ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และการแพทย์แผนไทย ได้แก่ จังหวัดเชียงราย พิจิตร อุตรดิตถ์ สุราษฎร์ธานี และสงขลา รับผิดชอบโดยคณะกรรมการส่งเสริมภาพลักษณ์และการตลาดสมุนไพร มีแนวทางในการดำเนินงานปี 2564 - 2565 คือ

- ถ่ายทอดความรู้เส้นทางท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์สมุนไพร แก่ภาคธุรกิจหรือผู้ประกอบการนำเที่ยว
- จัดคู่มือธุรกิจการท่องเที่ยว ระหว่างเส้นทางท่องเที่ยวในชุมชนกับผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว
- สำรวจและประเมินเส้นทางท่องเที่ยวของเมืองสมุนไพรและศึกษาทางการแพทย์
- จัดทำคู่มือการจัดบริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเมืองสมุนไพรและศึกษาทางการแพทย์

- 1 - กำหนดหลักสูตรและจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้ประกอบหรือนำเที่ยวในพื้นที่ ให้มีความรู้เกี่ยวกับเส้นทางการท่องเที่ยว
2 และผลิตภัณฑ์สมุนไพรเด่นในเมืองสมุนไพร
3 - จัดทำแคตตาล็อกผลิตภัณฑ์สมุนไพรคุณภาพเพื่อจำหน่ายสินค้าร่วมกับบริการตามท่องเที่ยวตามเส้นทางที่กำหนด

4. การจัดหมวดหมู่ HS CODE เพื่อติดตามมูลค่าสมุนไพรที่นำเข้าและส่งออก

5 พิกัดศุลกากร (HS CODE) เป็นระบบจำแนกประเภทและชนิดของสินค้าด้วยรหัสตัวเลข 6 หลัก ซึ่งถูกกำหนดโดย
6 องค์การศุลกากรโลก (WCO) การนำไปใช้งานจริงจะใช้ตัวเลขทั้งหมด 11 ตัว เรียกว่า พิกัดรหัสสถิติ (Commodity Code)
7 เพื่อระบุสินค้าแต่ละรายการโดยรหัสสถิติ 3 ตัวหลัง สามารถกำหนดโดยแต่ละประเทศ โดยกรมศุลกากรใช้ HS CODE
8 ในการกำหนดอัตราภาษีสินค้าทั้งขาเข้าและขาออก ซึ่งสินค้าจะช่วยให้ทราบประเภทของสินค้าและใช้สิทธิประโยชน์
9 ทางภาษีอากร รวมถึงช่วยให้สามารถคำนวณต้นทุนในการประกอบการและตั้งราคาสินค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมุนไพร
10 และสารสกัดสมุนไพรส่วนใหญ่ถูกจัดอยู่ในพิกัดศุลกากรประเภทอื่นๆ จึงเสนอให้กำหนดรายการสมุนไพรและสิ่งสกัด
11 จากพืช (สมุนไพร) เป้าหมายเพื่อทดลองดำเนินการโดยคัดเลือกมา 5 รายการ จากสมุนไพร Product Champions
12 ทั้งหมด 12 รายการ ได้แก่ มะขามป้อม เป็นพืชที่ประเทศไทยนำเข้าปริมาณมากจากประเทศอินเดีย ขมิ้นชัน ว่านหาง
13 จระเข้ กล้วยหวาน บัวบก เป็นพืชที่มีการใช้สูงในต่างประเทศ ซึ่งกรมศุลกากรรับไปดำเนินการแล้ว

14 ข้อเสนอเพื่อพิจารณา

- 15 1. เพื่อทราบ ประเด็นที่ 1 กระบวนการดำเนินงานยกร่างแผนงานด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2
16 2. เห็นชอบ แนวทางการดำเนินงาน 3 ประเด็น ดังนี้
- 17 2.1 การส่งเสริมและพัฒนาสมุนไพร Product Champion (ฟ้าทะลายโจร และกระชายดำ)
- 18 2.1.1 มอบหมายฝ่ายเลขานุการจัดทำหนังสือถึงกรมสรรพสามิต เรื่อง ขอใช้สิทธิเสียภาษีในอัตราศูนย์
19 สำหรับสุราสามทับที่นำไปใช้ในการอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์สมุนไพร
- 20 2.2. แนวทางการดำเนินงานเมืองสมุนไพรประจำปีงบประมาณ 2564
- 21 2.3. การกำหนดรหัสพิกัดสถิติ เพื่อติดตามมูลค่านำเข้าและส่งออกสมุนไพร 5 รายการ
- 22 2.3.1 มอบหมายฝ่ายเลขานุการจัดทำหนังสือถึงกรมศุลกากร เรื่องขอให้กำหนดเลขรหัสสถิติของวัตถุดิบ
23 สมุนไพรและสิ่งสกัดจากพืชตามรายการที่เสนอ
- 24 3. มอบหมายคณะกรรมการฯ ทุกคณะ นำประเด็นการส่งเสริมและพัฒนาสมุนไพร Product Champion (ฟ้าทะลายโจร
25 และกระชายดำ) และแนวทางการดำเนินงานเมืองสมุนไพรประจำปีงบประมาณ 2564 ที่เกี่ยวข้องไปพิจารณาดำเนินการ

27 ข้อเสนอที่ประชุม

28 นายเมธา สิมะวรา ประธานกลุ่มอุตสาหกรรม กล่าวว่า แอลกอฮอล์ เป็นส่วนหนึ่งของภาคอุตสาหกรรมที่
29 เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ด้านสุขภาพโดยมีอยู่ 6 กลุ่ม คือ อุตสาหกรรมยา อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร อุตสาหกรรม
30 เครื่องสำอาง อุตสาหกรรมผู้ผลิตเครื่องมือแพทย์และสุขภาพ อุตสาหกรรมสมุนไพรและอุตสาหกรรมเทคโนโลยีชีวภาพ ซึ่งมี
31 การใช้แอลกอฮอล์เป็นตัวสกัด ตัวทำละลาย และทำความสะอาดเครื่องมือ ภาคอุตสาหกรรมมีความจำเป็นต้องใช้
32 แอลกอฮอล์บริสุทธิ์ที่ไม่ใส่สีและสารขมเพราะส่งผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์ เช่น สีส่งผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง

1 สารขนส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมอาหารและยา การจำหน่ายแอลกอฮอล์บริสุทธิ์มีผู้ขายรายเดียว คือ องค์การสุรา ส่งผล
2 ให้มีราคาสูงจากภาษีและมูลค่าการผูกขาด หากแก้ปัญหาได้จะสามารถเพิ่มการแข่งขันด้านอุตสาหกรรมสารสกัด และช่วย
3 เกษตรกร เพราะหากต้นทุนการสกัดราคาสูงการซื้อสารสกัดจากต่างประเทศย่อมมีต้นทุนถูกกว่าการซื้อสมุนไพรจากเกษตรกร
4 มาสกัดเอง ในส่วนการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสมุนไพรด้าน Demand และ Supply ของศูนย์นาโนเทคโนโลยีแห่งชาติ สวทช.
5 ที่พยายามรวบรวมข้อมูล แต่ยังมีปัญหาในเรื่อง HS CODE ที่ตามค่อนข้างยาก อีกทั้งปัจจุบันโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา
6 2019 (COVID – 19) ส่งผลต่อตลาดอุตสาหกรรมสมุนไพรและส่งผลต่อการท่องเที่ยว

7 **ประธาน** กล่าวว่า จากที่ขอความเห็นชอบในเรื่องการลดต้นทุนในการสกัดซึ่งจะขอเสียภาษีในอัตราศูนย์สำหรับ
8 สุราสามทับ ซึ่งต้องทำหนังสือไปที่กระทรวงการคลัง ที่ประชุมเห็นว่อย่างไร

9 **นางสาววิลาวรรณ พยาน้อย** รองอธิบดีกรมบัญชีกลาง กล่าวว่า ประเด็นที่กล่าวมาต้องส่งให้กรมสรรพสามิต
10 พิจารณา

11 **นายเมธา สิมะวรา** ประธานกลุ่มอุตสาหกรรม กล่าวว่า ในส่วนของ Product Champions ยังมีความไม่ชัดเจน
12 ในเรื่องการส่งเสริมแก่ผู้ประกอบการ

13 **นายไพศาล ต้นคุ้ม** เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา กล่าวว่า ตามที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการ
14 เรื่องแนวทางการส่งเสริมพัฒนา Product Champions สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ได้มีประชุมคณะกรรมการ
15 พัฒนาระบบยาแห่งชาติ เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2563 ซึ่งได้หารือเรื่องยาในบัญชียาหลัก โดยฟ้าทะลายโจรอยู่ในบัญชียา
16 หลักในรูปแบบของวัตถุต้น แต่การเพิ่มสารสกัดฟ้าทะลายโจรเข้าบัญชีหลักต้องมีข้อบ่งชี้และหลักฐานเชิงประจักษ์ อีกทั้ง
17 ที่ประชุมมีมติให้จัดตั้งคณะกรรมการบัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพรเพิ่ม

18 **นายศรีชัย พรประชาธรรม** หัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ กล่าวว่า ยินดีสนับสนุนในกรณีที่มี
19 ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสมุนไพร โดยกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้นักเรียนและนักศึกษาสามารถพึ่งพาตัวเอง
20 โดยเฉพาะการใช้สมุนไพรที่เป็นพืชในท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นการลดต้นทุนการนำเข้ายาต่าง ๆ และมีส่วนช่วยทั้งด้านอุตสาหกรรม
21 และการท่องเที่ยว

22 **นายณรงค์ สายวงศ์** รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข ให้ความเห็นว่า การตรวจราชการแบบบูรณาการโดยสำนัก
23 นายกรัฐมนตรี ประจำปีงบประมาณปี 2564 มีประเด็นการตรวจราชการบูรณาการ 3 เรื่อง คือ

- 24 1. ฟื้นฟูสภาพชีวิตประชาชนจากโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID – 19)
25 2. การจัดแหล่งน้ำชุมชนของภาคการเกษตร
26 3. ส่งเสริมอาชีพของประชาชนให้มีที่ทำกิน

27 หากที่ประชุมมีมติเห็นชอบ ให้ฝ่ายเลขานุการดำเนินการจัดทำหนังสือเพื่อให้ประธานคณะกรรมการนโยบาย
28 สมุนไพรแห่งชาติลงนามถึงสำนักนายกรัฐมนตรี เพิ่มการขับเคลื่อนเมืองสมุนไพรในการตรวจราชการแบบบูรณาการ

29 **นายไพศาล เวชพงศา** สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย กล่าวว่า เรื่องเมืองสมุนไพร มีการส่งเสริมการใช้ยา
30 สมุนไพรเพียงอย่างเดียว ในทางปฏิบัติสามารถส่งเสริมการใช้ได้ทั้งอาหารเสริม เครื่องสำอาง และสมุนไพร จาก
31 ประสบการณ์จังหวัดนครปฐม ได้มีการประชุมแต่ไม่มีความต่อเนื่องในการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมในการส่งเสริมการใช้
32 สมุนไพร แต่มีการสร้างโรงงานผลิตยา โครงการเมืองสมุนไพรเป็นโครงการที่ดีมาก ควรดึงภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม
33 เพราะภาคเอกชนต้องการวัตถุดิบจากเกษตรกร

1 **นายเมธา สิมะวรา** ประธานกลุ่มอุตสาหกรรม ให้ความเห็น ว่า เมืองสมุนไพรควรส่งเสริมการใช้สมุนไพรใน
2 ชุมชน เพราะเมื่อชุมชนทำผลิตภัณฑ์ออกขาย คนในชุมชนควรนำสมุนไพรไปใช้ในชีวิตประจำวัน และส่งเสริม
3 ภาคอุตสาหกรรมการแปรรูปอย่างหยาบในชุมชนแล้วส่งต่อไปกับโรงงานผลิตสมุนไพรที่ได้มาตรฐานเพื่อสกัดเป็นสารสกัด
4 เพื่อง่ายต่อการจัดเก็บการขนส่ง และเก็บได้ยาวนาน เพราะความต้องการของตลาดเปลี่ยนแปลงตลอดและไม่ตรงกับฤดูเก็บ
5 เกี่ยวสมุนไพรแต่ละชนิด

6 **ประธาน** กล่าวว่า ฝากทีมเลขาฯ รับข้อสังเกตไปพิจารณาในการนำภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมและการแปรรูป
7 สมุนไพร

8 **นางบังอร เกียรติธนากร** สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ให้ความเห็น ว่า อยากเห็นภาพบูรณาการแต่ละ
9 จังหวัดในการรวมภาคเอกชน สภาอุตสาหกรรมที่มีอยู่ทุกจังหวัด รวมถึงสภาหอการค้าด้วย ถ้ามีความเป็นไปได้ในการ
10 ถ่ายทอดเทคโนโลยี หรือในจังหวัดนั้น ๆ หากมีสมุนไพรเด่นสามารถส่งต่อไปภาคอุตสาหกรรม เพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์
11 และเรื่องการท่องเที่ยวเห็นควรเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เพราะแต่ละปีจะมีโครงการต่าง ๆ
12 เช่นท่องเที่ยวเมืองรอง และจะอย่างไรให้แต่ละเมืองสมุนไพรสอดคล้องกับททท. ซึ่งเมืองสมุนไพรก็มีของดี ๆ มากมาย
13 เช่น การนวด ถ้าเชื่อมกันดีก็จะได้ดี ในประเทศไทยการตลาดของสมุนไพรไม่ค่อยเติบโต เนื่องจากคนใช้น้อยหากเราขอ
14 ความร่วมมือการทำละครทีวี ในการทำโฆษณาโดยการแทรกแฝงเข้าไปกับตัวเรื่องเพื่อส่งเสริมการใช้เหมือนในต่างประเทศ

15 **นางอัมพร เบญจพลพิทักษ์** อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ให้ความเห็น ว่า เรื่องการ
16 ท่องเที่ยวกรมได้ทำงานกับทางกรมการท่องเที่ยว และรับประเด็นที่เสนอไปพิจารณา เรื่องที่เสนอการโฆษณาโดยการ
17 แทรกแฝงเข้าไปกับตัวละคร เห็นควรมอบคณะอนุกรรมการส่งเสริมภาพลักษณ์และตลาดสมุนไพร ถ้ามีละครเกี่ยวกับ
18 สมุนไพรอาจช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ให้สมุนไพรไทยได้เพิ่มขึ้น

19 **นายทรงกลด สว่างวงศ์** รองผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์ ช่วยราชการสำนักปลัดกระทรวงมหาดไทย กล่าวว่า
20 ควรนำเรื่องการขับเคลื่อนการพัฒนาจังหวัดเมืองสมุนไพรเข้าสู่การประชุม คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ไข
21 ปัญหาทางเศรษฐกิจระดับจังหวัด (กรอ.จังหวัด) พิจารณาถึงการร่วมมือ ซึ่งมีการประชุม 2 - 3 ครั้ง/เดือน และทาง
22 กระทรวงมหาดไทยจะรับรายการประชุมของทุกจังหวัด และส่งให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
23 เพราะเมืองสมุนไพรเป็นประเด็นการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข และรายงานการประชุมกรอ.จังหวัดใช้ในการ
24 เตรียมการประชุมคณะรัฐมนตรีนอกสถานที่ (ครม.สัญจร) ซึ่งก่อนครม.สัญจรจะลงพื้นที่ทางกระทรวงมหาดไทยจะมีการ
25 ประชุมร่วมกันกับหน่วยงานทุกส่วนของจังหวัดก่อน และนำประเด็นมาถกแถลง และประชุมอีกครั้ง งบประมาณ
26 สนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองสมุนไพรควรใช้งบภาค

27

28 **มติที่ประชุม**

29 เห็นชอบในหลักการตามเสนอ และมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้

30 1. เรื่องการส่งเสริมและพัฒนาสมุนไพร Product Champion (ฟ้าทะลายโจร และกระชายดำ) มอบหมายฝ่ายเลขานุการ
31 จัดทำหนังสือเสนอประธานคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติลงนามถึงกรมสรรพสามิต เรื่อง ขอใช้สิทธิเสียภาษีใน
32 อัตราศูนย์ สำหรับสุราสามทับที่นำไปใช้ในการอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์สมุนไพร

2. เรื่องแนวทางการดำเนินงานเมืองสมุนไพรประจำปีงบประมาณ 2564 มอบหมายฝ่ายเลขานุการ จัดทำหนังสือเสนอ
ประธานคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติลงนามถึงสำนักนายกรัฐมนตรี เพิ่มการขับเคลื่อนเมืองสมุนไพรในการ
ตรวจราชการแบบบูรณาการ
3. เรื่องการกำหนดเลขรหัสสถิติ เพื่อติดตามมูลค่านำเข้าและส่งออกสมุนไพร 5 รายการ มอบหมายฝ่ายเลขานุการจัดทำ
หนังสือถึงกรมศุลกากร เรื่องขอให้กำหนดเลขรหัสสถิติของวัตถุดิบสมุนไพรและสิ่งสกัดจากพืช (สมุนไพร) ตามรายการที่เสนอ
4. มอบหมายคณะกรรมการฯ ทุกคณะ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำประเด็นการส่งเสริมและพัฒนาสมุนไพร Product
Champions (ฟ้าทะลายโจร และกระชายดำ) และแนวทางการดำเนินงานเมืองสมุนไพรประจำปีงบประมาณ 2564
ที่เกี่ยวข้องไปพิจารณาดำเนินการ

4.1.2 แนวทางการขับเคลื่อนภารกิจคณะกรรมการวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพร

นายศุภชัย ปทุมนากุล รองปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม รายงานความก้าวหน้า
ของคณะกรรมการวิจัยและนวัตกรรม ภายหลังมีการประชุมคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติครั้งที่ 1/2563
ที่ประชุมมีมติเห็นชอบแผนงานวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพรและการแพทย์แผนไทยเพื่อเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมวิจัย
และนวัตกรรมสมุนไพรฯ โดยกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมดูแลเรื่องแหล่งทุนวิจัยและกำหนด
แหล่งทุนวิจัยของประเทศ ได้จัดสรรงบประมาณวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแผนงานวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพรและการแพทย์
แผนไทยเพื่อเศรษฐกิจ ซึ่งมียุทธศาสตร์ที่สำคัญ 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) วิจัยและพัฒนาวัตถุดิบและสารสกัดสมุนไพร 2)
วิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มคุณค่าและมูลค่าผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยร่วมกับภาคเอกชน 3) การวิจัยสรรพคุณสมุนไพรเพื่อ
สุขภาพ และ4) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การวิจัยและนวัตกรรมด้านสมุนไพร โดยกระจายอยู่ในทั้ง 4 แพลตฟอร์มของแผน
กลยุทธ์ด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) ได้แก่ แพลตฟอร์มที่ 1 การพัฒนากำลังคนและสถาบันความรู้
แพลตฟอร์มที่ 2 การวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อตอบโจทย์ท้าทายสังคม แพลตฟอร์มที่ 3 การวิจัยและสร้างนวัตกรรม
เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และ แพลตฟอร์มที่ 4 การวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่และลด
ความเหลื่อมล้ำ ซึ่งสนับสนุนงานวิจัยด้านสมุนไพร ปี 2563 ประมาณ 497 ล้านบาท จำนวน 149 โครงการ สัดส่วนการ
จัดสรรงบประมาณรายยุทธศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพรและการแพทย์แผนไทยจากงบที่จัดสรรมากไปน้อย
ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 4 โครงสร้างพื้นฐานการวิจัยและนวัตกรรมด้านสมุนไพร ยุทธศาสตร์ที่ 3 สรรพคุณสมุนไพรและยา
แผนไทยเพื่อสุขภาพ ยุทธศาสตร์ที่ 2 เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ร่วมกับภาคเอกชน และยุทธศาสตร์ที่ 1 วัตถุดิบและสารสกัด
สมุนไพร ตามลำดับ และเรียงตามจำนวนโครงการวิจัยแบ่งตามแผนยุทธศาสตร์สมุนไพรตามลำดับจากจำนวนงานวิจัย
มากไปน้อย ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 3 สรรพคุณสมุนไพรและยาแผนไทยเพื่อสุขภาพ ยุทธศาสตร์ที่ 2 เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์
ร่วมกับภาคเอกชน ยุทธศาสตร์ที่ 1 วัตถุดิบและสารสกัดสมุนไพร และยุทธศาสตร์ที่ 4 โครงสร้างพื้นฐานการวิจัยและนวัตกรรม
ด้านสมุนไพร ตามลำดับ

การสนับสนุนทุนวิจัย กลุ่มเรื่องสมุนไพรไทย ปีงบประมาณ 2564 สำหรับแผนงานวิจัยและพัฒนาสมุนไพรไทย
โดยมีกรอบวิจัย คือ 1. สมุนไพรไทยที่ใช้ในมนุษย์ 2. สมุนไพรที่ใช้ในสัตว์ 3. สมุนไพรไทยที่ใช้ในพืช 4. มาตรฐานสมุนไพร
ไทยและตำรับสมุนไพร 5. เทคโนโลยีสมุนไพร และ6. เชิงนโยบาย โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนา
เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมุนไพรให้มีมาตรฐาน ความปลอดภัย และสร้างความเชื่อมั่นให้กับบุคลากรทางการแพทย์ และ

1 เพิ่มทางเลือกในการรักษาให้ผู้ป่วย ส่วนที่เพิ่มเติมในปี 2564 คือ แผนงานการพัฒนาศักยภาพสมุนไพรไทยในการรักษา
2 และป้องกันโรคอุบัติใหม่จากเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID – 19) โดยมีกรอบวิจัย คือ 1. รักษาโรคอุบัติ
3 ใหม่ด้วยแพทย์แผนไทยและสมุนไพร 2. ประสิทธิภาพและความปลอดภัยของสมุนไพรในการรักษาโรคอุบัติใหม่
4 และ3. พัฒนาศักยภาพของสมุนไพรป้องกันและรักษาโรคอุบัติใหม่ โดยมีเป้าหมายเพื่อประเทศไทยมีนวัตกรรมสมุนไพรไทย
5 เสริมสุขภาพ สร้างภูมิคุ้มกัน เพื่อการพึ่งพาตนเองและความมั่นคงในระบบยาของชาติ นอกจากพัฒนาตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ
6 แล้ว ในปี 2565 จะส่งเสริมการสร้างศักยภาพสมุนไพรไทยที่มีโอกาสเป็น New Product Champions

7 แนวทางการขับเคลื่อนของคณะกรรมการวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพร

8 1. วิจัยและพัฒนาเพื่อผลิตวัตถุดิบและสารสกัดสมุนไพร (สวก.) เช่น กระบวนการผลิตวัตถุดิบสมุนไพรให้ได้ปริมาณ
9 สารสำคัญสูงตรงความต้องการของตลาด เช่น บัวบก ฟักทะลายโจร สารสกัดสมุนไพรที่ได้มาตรฐานสำหรับเป็น
10 ส่วนประกอบของเครื่องสำอางและอาหารเสริม ไม่น้อยกว่า 10 ชนิด มาตรฐานตำรับยาสมุนไพร โรงงานต้นแบบเพื่อการ
11 กลั่นน้ำมันหอมระเหยเชิงพาณิชย์ และพัฒนาเครื่องมือ/อุปกรณ์ สำหรับการผลิตวัตถุดิบสมุนไพร

12 หน่วยบริหารจัดการทุนด้านการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (บพข.) มีแผนงานเกษตรและ
13 อาหาร ปีงบประมาณ 2563 ซึ่งสนับสนุน infrastructure ด้านการขยายขนาดการผลิตส่วนประกอบฟังก์ชัน/สารสกัดจาก
14 สมุนไพร/อาหารมูลค่าสูง ซึ่งมีห้องปฏิบัติการที่รองรับสมุนไพรโดยหน่วยวิจัยของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์
15 วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ที่เรียกว่าบพข. ในภาคเหนือมีที่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง และ
16 มหาวิทยาลัยนเรศวร ภาคตะวันออกมีที่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ภาคกลางมีที่
17 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
18 ทหารลาดกระบัง และมหาวิทยาลัยศิลปากร โครงการวิจัยด้านสารสกัดจากพืชและสมุนไพรซึ่งได้ทุนจาก บพข.
19 มีจุดประสงค์เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันด้านสารสกัดจากธรรมชาติที่มีมูลค่า สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับ
20 วัตถุดิบท้องถิ่น สร้างนวัตกรรมสารสกัด รวมทั้งการต่อยอดสู่ผลิตภัณฑ์อาหาร/เครื่องสำอาง

21 2. จัดตั้งศูนย์วิจัยและนวัตกรรมด้านสมุนไพรระดับภาคเพื่อเชื่อมโยงกับเขตเศรษฐกิจในระดับภาค เริ่มดำเนินการแล้ว
22 ที่ศูนย์นวัตกรรมสมุนไพรครบวงจรภาคเหนือ (N – HITSC)

23 3. วิจัยสมุนไพรเป้าหมายเพื่อการส่งเสริม ป้องกัน และรักษาโรค และมีศูนย์กลางการวิจัยทางคลินิกด้านสมุนไพร
24 การแพทย์แผนไทย

25 3.1 การสนับสนุนทุนวิจัยภายใต้แผนงานการพัฒนาศักยภาพสมุนไพรไทยในการรักษาและป้องกันโรคอุบัติใหม่ เช่น
26 โรคจากไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) (บริหารทุนวิจัยโดย สวก. ปีงบประมาณ 2564 จำนวนงบประมาณ
27 18.59 ล้านบาท)

28 3.2 การสนับสนุนทุนวิจัยเพื่อจัดทำยุทธศาสตร์รายสินค้าเกษตร ขมิ้นชัน และบัวบก

29 3.3 การจัดตั้งองค์กรเพื่อการวิจัยทางคลินิกแห่งประเทศไทย Clinical Research Organization (CRO) โดยเป็น
30 ความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยแพทย์ 7 แห่ง และธนาคารกรุงเทพจำกัด (บริหารทุนวิจัยโดย บพข. ปีงบประมาณ
31 2563)

32 4. จัดตั้งห้องปฏิบัติการมาตรฐานรองรับการวิจัยและพัฒนาสมุนไพรตามหลักสากล และงานวิจัยช่วยเสริมในการ
33 จัดทำฐานข้อมูลโครงการที่สนับสนุน เช่น การจัดตั้งห้องปฏิบัติการมาตรฐานคณะกรรมการอาหารและยา เพื่อการวิจัย

1 และบริการวิเคราะห์คุณภาพผลิตภัณฑ์สมุนไพร การพัฒนาฐานข้อมูลสมุนไพรเพื่อการใช้ประโยชน์ทางเครื่องสำอาง และ
2 ผลิตภัณฑ์สมุนไพรสำหรับใช้ภายนอก ซึ่งเป็นความร่วมมือของ 4 หน่วยงาน คือ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และ
3 เทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) มหาวิทยาลัยมหิดล สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
4 เป้าหมาย คือ มีพืชสมุนไพร อย่างน้อย 50 รายการ ในฐานข้อมูลภายในปี 2564 และจนถึงปี 2568 ไม่น้อยกว่า 1,000
5 รายการ โดยฐานข้อมูลจะบอกถึงข้อมูลทั่วไป เช่น ชื่อพืช การกระจายตัวทางภูมิศาสตร์ ฯ และข้อมูลเฉพาะ เช่น วิธีการ
6 สกัด การวิเคราะห์ปริมาณสารสำคัญ เป็นต้น

7 ข้อเสนอเพื่อพิจารณา

8 ให้ความเห็นชอบแนวทางการขับเคลื่อนภารกิจคณะอนุกรรมการวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพร

9

10 ข้อเสนอจากที่ประชุม

11 ประธาน กล่าวว่า มีหลายประเด็นที่น่าสนใจในวิจัย ทั้งสายพันธุ์ เช่น การปลูกขมิ้นชันให้สารสำคัญน้อยมากไม่ถึง
12 9 % ที่มีต้นทุนสูงกว่าต่างประเทศ สารสกัดหากสามารถพัฒนาให้ครบวงจรได้จะมีประโยชน์มาก และในเรื่องฐานข้อมูล
13 ก่อนหน้านี้เคยทำเรื่องของความต้องการใช้วัตถุดิบสมุนไพรแต่ไม่สำเร็จ หากรู้ความต้องการคืออะไรนักวิจัยก็จะเห็นว่า
14 ควรทำเรื่องอะไร เช่น ขมิ้นชันที่นำเข้าจากอินเดีย ถ้ารู้ความต้องการใช้วัตถุดิบ กระทรวงเกษตรจะสามารถช่วยได้ และ
15 ข้อมูลเรื่องสถานที่ปลูก เพื่อให้ได้สารสำคัญสูง ยังไม่มีข้อมูลต้องช่วยกัน

16 นายศุภชัย ปทุมนากุลวิจัย รองปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กล่าวว่า นักวิจัย
17 สามารถของบประมาณสนับสนุนการวิจัยได้โดยไม่ต้องสอดคล้องกับนโยบายของประเทศ

18 นายสุริยะ วงศ์คงคาเทพ ที่ปรึกษาด้านการขับเคลื่อนนโยบายแผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย
19 กล่าวว่า การขับเคลื่อนขับเคลื่อนควรทำอย่างไรภายใต้เงินที่ได้รับการสนับสนุนให้มีผลลัพธ์ในเชิงของภาคอุตสาหกรรม
20 เช่น เรื่องของเทคโนโลยีและสารสกัดที่เป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรม ซึ่งยังต้องการเงินทุนในการวิจัยอีกมาก
21 รวมทั้งการส่งเสริม SMEs ที่นำเสนอมาเป็นสิ่งที่ดีแต่ยังขาดในส่วนของผลลัพธ์

22 นางบังอร เกียรติธนากร สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย กล่าวว่าควรทำอย่างไรให้งานวิจัยที่ลงทุนไปเข้าสู่
23 การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ได้ เพราะในส่วนนี้ไม่ได้กำหนดเป็น KPI ควรดูว่าสามารถนำไปใช้ประโยชน์มากแค่ไหน
24 เพราะด้วยยุทธศาสตร์สมุนไพรทำเพื่อเศรษฐกิจด้วยส่วนหนึ่ง ในส่วนของการกำหนดโจทย์วิจัย ส่วนใหญ่จะกำหนดโจทย์
25 กว้างๆประเทศไทยมีปัญหาทางด้านสุขภาพ ควรมีการกำหนดเป้าหมาย เช่น ควรมุ่งเน้นเรื่องยา ที่มีผลต่อสุขภาพของ
26 ประชาชนไทย เช่น โรคเบาหวาน โรคความดัน และควรมีการศึกษาสมุนไพรที่รักษาโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง

27 นางวรวรรณ ชิตอรุณ รองปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม กล่าวว่างานวิจัยที่กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์
28 วิจัยและนวัตกรรม ร่วมกับกระทรวงอุตสาหกรรม มีคณะกรรมการขับเคลื่อนการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ทาง
29 อุตสาหกรรมอยู่แต่ไม่ได้เจาะจงเรื่องสมุนไพรเพียงอย่างเดียว แต่เนื่องจากมีคณะอนุกรรมการงานวิจัยทางสมุนไพร
30 ขับเคลื่อนได้ดี และเรื่องโจทย์วิจัยที่ตรงตามความต้องการและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ ในปีหน้ามีแผนจะทำคล้ายกับ
31 ตลาดนักวิจัยชื่อโครงการว่า Research Connect เป็นการเชิญผู้ประกอบการอุตสาหกรรมกับนักวิจัยมาเจอกัน เพื่อให้
32 ผู้ประกอบการคุยกับนักวิจัยว่าควรทำเรื่องอะไร เรื่องสายพันธุ์ก็เป็นสิ่งสำคัญ และที่สำคัญอีกเรื่อง คือ มาตรฐานสารสกัด

1 ส่วนใหญ่ประเทศไทยจะทำมาตรฐานตามหลักสากลแต่บางอย่างเราอาจจะต้องทำหน้าหน้าสากล อาจมีคุณลักษณะของสาร
2 สกัดของประเทศไทยที่ต่างจากประเทศอื่น

3 **นายอนันต์ชัย อัศวเมฆิน** ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข กล่าวว่า คณะอนุกรรมการวิจัยและ
4 นวัตกรรมสมุนไพร มีความใกล้ชิดกับคณะกรรมการอาหารและยามากที่สุด ถ้ามีการขับเคลื่อนสมุนไพร Product
5 Champions เช่นที่กล่าวมาว่าให้ทุนในเรื่องโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา2019 (COVID – 19) ของฟ้าทะลายโจรและ
6 กระจาย ควรให้นักวิจัยปรึกษากับคณะกรรมการอาหารและยาว่าควรออกแบบการวิจัยแบบใด ตั้งแต่ขั้นตอนการวิจัย
7 การวิจัยทางคลินิกในอาสาสมัครสามารถวิจัยในคนต่างด้าวที่ติดเชื้อไวรัสโคโรนา2019 (COVID – 19) อยู่ขณะนี้ได้หรือไม่
8 มีขั้นตอนในการขึ้นทะเบียนอย่างไรเพื่อความคล่องตัวของการวิจัย

9 **นายณพพร ชื่นกลิ่น** ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข ให้ความเห็นว่า หน่วยบริหารและจัดการทุนด้าน
10 การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (บพข.) สนับสนุนทุนวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อเพิ่มความสามารถใน
11 การแข่งขันของภาคการผลิตและภาคบริการ โดยมีเงื่อนไขในการสนับสนุนเช่น หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการเพิ่ม
12 ความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (บพข.) โดยหลักทำงานร่วมกับเอกชน โดยมี 2 เงื่อนไข เช่น มีระดับความพร้อม
13 ของเทคโนโลยีสู่อุตสาหกรรม(Technology Readiness Level : TRL) ระดับ 4 ขึ้นไป และต้องเป็นการร่วมกันสนับสนุน
14 ระหว่างหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (บพข.)และภาคเอกชน และ
15 พิจารณาเทคโนโลยีที่มองเห็นได้และนำร่วมลงทุน ควรเร่งดำเนินการ ปี 2565

16 **นางศิริวรรณ ชัยสมบูรณ์พันธ์** ผู้อำนวยการกองสถาบันวิจัยสมุนไพร กล่าวว่า การทำมาตรฐานวัตถุดิบสมุนไพร
17 ต้องเก็บตัวอย่าง 12 แหล่ง เพื่อเห็นถึงความหลากหลาย และนำมาวิเคราะห์ว่าสายพันธ์ที่เก็บมาเป็นตัวแทนจริงๆ มีสาร
18 อะไรเป็นสำคัญ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ได้จัดทำมาตรฐานสมุนไพร Product Champions 4 ชนิด ได้แก่ กระจายดำ
19 ไพล บัวบก และขมิ้นชัน เรียบร้อยแล้วและ ยินดีถ่ายทอดวิธีการตรวจสอบสารสำคัญเหล่านี้ เพราะวิธีการตรวจสอบอยู่ใน ตำรา
20 มาตรฐานยาสมุนไพรไทย (Thai Herbal Pharmacopoeia) ต้องปรึกษากับผู้รับผิดชอบอีกครั้งเพื่อการขยายศักยภาพของ
21 ห้องปฏิบัติการที่ใช้ในการตรวจ หากวันนี้เห็นภาพร่วมกันว่าจะดำเนินการ เรื่อง Product Champions อย่างไร
22 กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์จะได้กำหนดมาตรฐานให้สอดคล้องกับการขับเคลื่อนของประเทศ

23 **นายณพพร ชื่นกลิ่น** ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข กล่าวว่า ควรเลือก Product Champions ราย
24 ตัว เพื่อดูว่าใน 1 ปี ว่างมีความต้องการใช้เท่าใด ผู้ผลิตก็เจ้า ปริมาณความต้องการเท่าไร

25 **นายชาญชัย เจริญสุวรรณ** สภาการแพทย์แผนไทย กล่าวว่า การแพทย์แผนไทยยังมีส่วนหนึ่งที่เป็นของชุมชน
26 เป็นภูมิปัญญา และในส่วนของตำรับยาแผนไทยตามภูมิปัญญาไทยไม่ได้เน้นเรื่องสารสำคัญ เพราะยาตำรับแผนไทยใช้ตาม
27 สมมติฐานของแพทย์แผนไทยที่ให้การรักษา แล้วก็ปรับยาตามสภาพ จึงขอฝากไว้ว่า แม้กระทั่งในเรื่องมาตรฐานยาตำรับ
28 ไทย ยังต้องมีการวิจัยในเรื่องของสารสกัด ส่วนตัวเห็นว่าควรมีวิจัยแบบไทยๆ ซึ่งยอมรับในระดับชาติ เพราะหลายครั้งที่เสนอ
29 ผลงานแล้วไม่ผ่าน เพราะคำนึงถึงแต่เพียงการทดลองในหลอดแก้ว ซึ่ง WHO ให้เครดิตกับการแพทย์ดั้งเดิมของประเทศ
30 ว่าสามารถใช้กับผู้ป่วยได้เลย ถ้ามีการใช้มาแล้วเป็นเวลานาน แต่ประเทศไทยไม่มีการยอมรับ แต่การแพทย์แผนไทยเน้น
31 วิถีชีวิตไม่สามารถทิ้งสมบัติวัฒนธรรมของชาติ เราจึงควรหาแนวทางพัฒนาสมุนไพร แบบยาตำรับโดยเฉพาะ

32
33

มติที่ประชุม

เห็นชอบในหลักการแนวทางการขับเคลื่อนภายใต้แผนงานวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพรและการแพทย์แผนไทย เพื่อเศรษฐกิจ และมอบหมายคณะอนุกรรมการวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพรนำข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการไปปรับ แนวทางการขับเคลื่อนภายใต้แผนงานวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพรและการแพทย์แผนไทยเพื่อเศรษฐกิจให้สมบูรณ์

4.1.3 รายงานผลและแผนการดำเนินงานคณะอนุกรรมการวัตถุเสพติดสมุนไพร

นายสำราญ สารบรรณ์ รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รายงานการขับเคลื่อนการส่งเสริมการผลิตสมุนไพร ให้ได้มาตรฐาน ตามเป้าหมายดังนี้

1. จำนวนพื้นที่มีการปลูกสมุนไพรที่ได้คุณภาพตาม มาตรฐานที่กำหนด 43,000 ไร่ ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ส่งเสริมไปแล้วประมาณ 1,300,000 ไร่ ซึ่งได้รับรอง GAP ประมาณ 54,879 ไร่ และมาตรฐานอินทรีย์ประมาณ 300 ไร่
2. กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชนได้รับการส่งเสริมการแปรรูปหลังการเก็บเกี่ยว ณ สถานที่ปลูก และการผลิตผลิตภัณฑ์ และสารสกัดอย่างง่ายในระดับชุมชนจำนวน 50 แห่ง ดำเนินการแล้ว 55 แห่ง โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ได้รับ การส่งเสริมการแปรรูปหลังการเก็บเกี่ยว จำนวน 34 แห่ง วิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการส่งเสริม จำนวน 12 แห่ง และ ส่งเสริมการแปรรูปอย่างง่ายให้แก่เกษตรกร จำนวน 9 กลุ่ม
3. จำนวนข้อกำหนดมาตรฐาน GAP/GACP หรือ มาตรฐานอื่นของพืชสมุนไพร อย่างน้อย 30 ชนิด โดย ดำเนินการจัดทำมาตรฐานสินค้าพืชสมุนไพร ซึ่งเป็นการกำหนดเกณฑ์คุณภาพของพืชสมุนไพร ตามกลุ่มของส่วนที่ใช้ของ พืช จำนวน 5 ฉบับ โดยเป็นพืชสมุนไพรแห้ง ได้แก่ ฉบับที่ 1 หัว เหง้า และราก, ฉบับที่ 2 ใบ ส่วนเหนือดิน และทั้งต้น, ฉบับที่ 3 ดอก พืชสมุนไพรแห้ง, ฉบับที่ 4 ผลและเมล็ด, ฉบับที่ 5 เปลือกและเนื้อไม้
4. มีแผนที่ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับปลูกพืชสมุนไพร (Land Suitability) อย่าง น้อย 30 ชนิด ซึ่งได้ ดำเนินการจัดทำพื้นที่ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับการปลูกจำนวน 24 ชนิดพืช แบ่งเป็น Champion product 4 ชนิด ขมิ้นชัน 103.9 ล้านไร่, ใพล 120.4 ล้านไร่, บัวบก 113 ล้านไร่, กระชายดำ 103 ล้าน ไร่และ อีก 20 ชนิดพืช
5. มีฐานข้อมูลพื้นที่ปลูกพืชสมุนไพร (Land Use) 1 ฐานข้อมูล ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กำลังดำเนินการ จัดทำฐานข้อมูลพื้นที่ปลูกพืชสมุนไพร โดยจะพัฒนาฐานข้อมูลสมุนไพรให้เป็นฐานข้อมูลที่เป็นเอกภาพ
6. มีห้องปฏิบัติการที่ได้รับรองมาตรฐาน ISO 17025 ให้บริการตรวจสอบคุณภาพวัตถุดิบ จำนวนเพิ่มขึ้น อย่างน้อย 15 แห่ง (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 10 แห่ง และมหาวิทยาลัยต่าง ๆ 5 แห่ง) ซึ่งขณะนี้ห้องปฏิบัติการ ภายใต้สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 1 – 8 จำนวน 8 แห่ง อยู่ในระหว่างการหารือเพื่อที่จะปรับปรุงให้บริการ วิเคราะห์สาระสำคัญในพืชสมุนไพร
7. จำนวนระบบตลาดกลาง จำนวน 4 แห่ง และตลาดอิเล็กทรอนิกส์ (E-Market) จำนวน 1 แห่ง ซึ่งขณะนี้ มี ระบบตลาดกลาง 1 ตลาด คือ ตลาดไท และมีตลาดอิเล็กทรอนิกส์ DGT Farm
8. จำนวนข้อกำหนดมาตรฐานสมุนไพรในตำรา มาตรฐานสมุนไพรไทย เพิ่มขึ้น 75 รายการ ซึ่งกรมวิทยาศาสตร์ การแพทย์ดำเนินการจัดทำข้อกำหนดมาตรฐานยา 99 ชนิด

1 9. จำนวนฐานข้อมูลพืชสมุนไพรและภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์ของประเทศไทย จำนวน 1 ฐานข้อมูล ขณะนี้มี
2 ฐานข้อมูลสมุนไพรและตัวอย่างพืชสมุนไพรในพื้นที่ป่าจำนวน 43 จังหวัด และมีฐานข้อมูลชนิดพันธุ์ภูมิปัญญาการใช้
3 ประโยชน์จากสมุนไพรในพื้นที่ป่าชายเลน 20 จังหวัด

4 10. จำนวนการวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืชสมุนไพร และเทคโนโลยีเพื่อผลิตวัตถุดิบ จำนวน 30 เรื่อง/ปี ขณะนี้มีการ
5 วิจัยและพัฒนาพันธุ์พืชสมุนไพรและเทคโนโลยีเพื่อผลิตวัตถุดิบ 54 เรื่อง

6 ข้อเสนอจากที่ประชุม

7 **ประธาน** กล่าวว่า ควรมีการเผยแพร่ข้อมูลและเรื่องเชื่อมโยงข้อมูลได้จริง และควรมีข้อมูลมูลค่าเพื่อใช้
8 ประกอบการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ

9 **นางบังอร เกียรติธนากร** สภาอุตสาหกรรม กล่าวว่าขณะนี้ มีพระราชบัญญัติการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ การวิจัย
10 และนวัตกรรมพ.ศ. 2562 กล่าวถึงการเชื่อมโยงข้อมูลด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยมีสำนักงานการวิจัย
11 แห่งชาติเป็นผู้รวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานในระบบวิจัยและนวัตกรรม มีการกำหนดสิทธิประโยชน์หลายประการในการ
12 ร่วมทุนกับเอกชน และในอนาคตจะมีพ.ร.บ.เกี่ยวกับการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

13 **นางศิริวรรณ ชัยสมบูรณ์พันธ์** ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยสมุนไพร กล่าวว่าเมื่อปลูกพืชสมุนไพร จะมุ่งเน้นเรื่อง
14 สารสำคัญ ซึ่งในปัจจุบันติดเรื่องงานวิจัย เรื่อง สายพันธุ์ ในส่วนของวัตถุดิบพืชสมุนไพร ปัญหาของเกษตรกรและ
15 ภาคเอกชน คือ ต้นทุนการปลูก ควรได้มีฐานข้อมูลเรื่องราคาต้นทุนวัตถุดิบ เพื่อความยุติธรรมทั้งเกษตรกรและผู้รับซื้อ
16 ประเทศไทยใช้แรงงานในการเก็บเกี่ยววัตถุดิบค่อนข้างมาก และประเทศไทยมีเครื่องจักรกลที่เหมาะสมกับพื้นที่น้อยมาก
17 ในส่วนของงานวิจัยที่จะทำให้ปลูกพืชได้ดี บางพื้นที่ต้องมีความเหมาะสม ลักษณะดินที่เหมาะสม และพืชสมุนไพรมีการ
18 ปนเปื้อนค่อนข้างมาก ถึงแม้จะเป็น GAP หรือ Organic กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ตรวจคุณภาพวัตถุดิบสมุนไพร พบยา
19 ฆ่าแมลง ยาฆ่าหญ้า ในปริมาณมาก ในต่างประเทศไม่รับวัตถุดิบที่ปนเปื้อนและสารบางชนิดห้ามมี ควรพัฒนาสารชีวภัณฑ์ที่
20 ใช้กับพืชสมุนไพร ที่กำจัดวัชพืชและแมลง และพัฒนาให้สมุนไพรลด ละ เลิก สารเคมี

21 **นายสุริยะ วงศ์คงคาเทพ** ที่ปรึกษาด้านการขับเคลื่อนนโยบายแผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย
22 กล่าวว่าควรหาจุดเชื่อมโยงประเด็นสำคัญจากทุกคณะอนุกรรมการ

23 **นางวรวรรณ ชิตอรุณ** รองปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม กล่าวว่า มีข้อกังวลเรื่องปัญหาของอุตสาหกรรม
24 การเกษตรมีวัตถุดิบไม่เพียงพอ ในขั้นตอนการวางแผนควรคำนึงถึงความต้องการ ในการมองพืชเศรษฐกิจควรชั่งน้ำหนัก
25 ระหว่างการทำให้พืชเศรษฐกิจต้นทุนต่ำกับการทำให้มีคุณภาพสูงแบบใดที่ต้องการ

26 มติที่ประชุม

27 **มติที่ประชุม**
28 รับทราบและมอบหมายให้คณะอนุกรรมการวัตถุดิบสมุนไพรรับข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการไปปรับการ
29 ดำเนินงาน

4.1.4 รายงานผลและแผนการดำเนินงานคณะอนุกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์

สมุนไพร

นางวรวรรณ ชิตอรุณ รองปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม รายงานว่าคณะอนุกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพรได้ดำเนินการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “การส่งเสริมอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพร” เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2563 มีผู้เข้าร่วม ทั้งภาครัฐ ภาคการศึกษา และภาคเอกชน รวม 50 ท่าน ผลของการสำรวจแบ่งเป็นประเด็นของการพัฒนาอุตสาหกรรมสมุนไพร ได้ดังนี้

ด้านประสิทธิภาพการผลิต

ประเด็นปัญหา (Pain Point)

1. คุณภาพการผลิตไม่ได้มาตรฐานโดยเฉพาะ SME และวิสาหกิจชุมชน
 2. ขาดเทคโนโลยีสนับสนุนการผลิตให้มีประสิทธิภาพ
 3. ผู้ประกอบการไทยส่วนใหญ่เป็นผู้รับจ้างการผลิต (OEM) มากกว่าการสร้างผลิตภัณฑ์ของตัวเอง (OBM)
- ข้อเสนอแนะ
1. การศึกษาและรวบรวมข้อมูลสถานประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรในประเทศโดยแบ่งกลุ่มตามขนาดของสถานประกอบการและชนิดผลิตภัณฑ์ เพื่อจัดทำแนวทางการเพิ่มผลิตภาพที่เหมาะสม
 2. การส่งเสริมการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตในสถานประกอบการ
 3. การส่งเสริมให้เกิดการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการเพิ่มผลิตภาพ เช่น การสนับสนุนเครื่องจักรและอุปกรณ์
 4. การมีบริษัทที่สามารถเป็นพี่เลี้ยงให้กับผู้ประกอบการขนาดเล็ก และวิสาหกิจชุมชน
 5. การส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มและเชื่อมโยงอุตสาหกรรมสมุนไพรไทย

ด้านผลิตภัณฑ์และการรับรองมาตรฐาน

ประเด็นปัญหา (Pain Point)

1. ขาดการนำนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์
2. ขาดการกำหนดสมุนไพรเป้าหมาย (Product Champion) ที่เป็นที่ต้องการของภาคอุตสาหกรรมไทย
3. ขาดการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่หลากหลาย
3. ขาดหน่วยงานวิเคราะห์ทดสอบที่ได้มาตรฐาน และการวิเคราะห์ทดสอบมีราคาสูง
4. ความล่าช้าในกระบวนการขึ้นทะเบียนและการได้รับการรับรอง

ข้อเสนอแนะ

1. การส่งเสริมการนำนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์
2. การคัดเลือก Product Champions จากโจทย์ที่ชัดเจนจากภาคเอกชนและข้อมูลการตลาด
3. การส่งเสริมการออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ให้มีเอกลักษณ์โดดเด่น
4. การยกระดับห้องปฏิบัติการของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนให้ได้การรับรองมาตรฐานสากล
5. การจัดทำฐานข้อมูลห้องปฏิบัติการที่สามารถทดสอบตามรายการที่กำหนดภายใต้มาตรฐานต่าง ๆ
6. การอำนวยความสะดวกในเรื่องของการตรวจและรับรองมาตรฐาน

1 ด้านบุคลากร

2 ประเด็นปัญหา (Pain Point)

3 ขาดองค์ความรู้ด้านการผลิต การแปรรูป การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้คุณภาพและมาตรฐานการบริหารจัดการด้าน
4 ต่าง ๆ องค์ความรู้ด้านทรัพย์สินทางปัญญา การยื่นขอมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนไพร

5 ข้อเสนอแนะ

- 6 1. การพัฒนาความรู้และทักษะให้แก่บุคลากรอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
- 7 2. การวิเคราะห์ และประเมินบุคลากรที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ และพัฒนาให้ตรงตามกลุ่มเป้าหมาย
- 8 3. การจัดประชุมวิชาการระดับชาติ/นานาชาติ เสนอผลงาน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้
- 9 4. การจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ เช่น การจัดทำฐานข้อมูลการจดสิทธิบัตรและการตีพิมพ์ผลงานวิจัย

10 ด้านสารสกัดสมุนไพร

11 ประเด็นปัญหา (Pain Point)

- 12 1. ขาดมาตรฐานในกระบวนการผลิตสารสกัด
- 13 2. ขั้นตอนที่ยุ่งยากและค่าใช้จ่ายสูงในการขึ้นทะเบียนสารสกัดสมุนไพร

14 ข้อเสนอแนะ

- 15 1. การศึกษาชนิดของสารสกัดที่มีปริมาณการใช้ มีมูลค่าเพิ่มสูง และประเทศไทยมีวัตถุดิบพืชสมุนไพรจำนวนมาก
- 16 เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมสารสกัดสมุนไพร
- 17 2. การพัฒนางานวิจัยเรื่องการสกัดสมุนไพร การทดสอบฤทธิ์ทางชีวภาพ และถ่ายทอดให้ผู้ประกอบการ
- 18 3. การส่งเสริมกระบวนการผลิตสารสกัดให้ได้มาตรฐานสากล และกำหนดมาตรฐานรองรับสารสกัดสมุนไพร
- 19 4. การสนับสนุนเครื่องจักรหรือแหล่งเครื่องสกัด
- 20 5. การมีฐานข้อมูลกลางด้านสารสกัดสมุนไพรที่มีศักยภาพ

21 มาตรการสำหรับระยะเร่งด่วน

- 22 1. ภาครัฐและภาคเอกชน ต้องสร้างความตระหนักให้ผู้บริโภคเห็นความสำคัญและประโยชน์ของสมุนไพรไทย
- 23 2. ส่งเสริมการใช้ยาสมุนไพรในสาธารณสุข
- 24 3. สร้างมาตรฐานในผลิตภัณฑ์สมุนไพรตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ
- 25 4. คัดเลือกสมุนไพรนำร่องและการสร้าง Company Champion
- 26 5. จัดทำข้อมูลของผู้ซื้อและผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ รวมทั้งสร้างแพลตฟอร์ม (Platform) ตลาดกลางสมุนไพร เพื่อให้เกิดการจับคู่
- 27 ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย
- 28 6. การลดต้นทุนให้กับผู้ผลิต เช่น ลดภาษีเครื่องจักร ลดภาษีสารสกัดที่นำเข้า

29 มาตรการสำหรับระยะปานกลาง

- 30 1. สนับสนุนงานวิจัยตั้งแต่วัตถุดิบไปจนถึงผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง
- 31 2. บูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐ เพื่อส่งเสริมและสร้างจิตสำนึกให้กับสมุนไพรไทย
- 32 3. ส่งเสริมให้เกิดความรับผิดชอบต่อผลิตภัณฑ์ในการคุ้มครองผู้บริโภค (Product Liability)

1 4. ส่งเสริมผู้ประกอบการ Startup Model (Startup คือ การขยายผลผู้ประกอบการสมุนไพร ขยายผลิตภัณฑ์ หรือ
2 ยอดขาย ให้เพิ่มสูงขึ้น ประมาณ 5 เท่า) การที่ดึงดูดผู้ประกอบการที่มีประสิทธิภาพ แล้วส่งเสริมเขาก็จะทำให้เติบโตมาก
3 ยิ่งขึ้น

4 5. เพิ่มจำนวนศูนย์ตรวจวิเคราะห์ (ห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรอง ISO 17025)

5 กระทรวงอุตสาหกรรม สนับสนุนงบประมาณในปี 2564 ประมาณ 45 - 50 ล้านบาท การพัฒนาของอุตสาหกรรม
6 ได้มีการเน้นผลิตภัณฑ์กัญชง ที่มีทั้ง สิ่งทอ อาหาร และอื่นๆ เรื่องห่วงโซ่อุปทานค่อนข้างกว้าง รัฐบาลให้ความสนใจค่อนข้าง
7 สูง และปี 2565 จะพัฒนาดังแต่ ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ

8

9 ข้อเสนอที่ประชุม

10 **ประธาน** กล่าวว่า ชี้ประเด็นได้ชัดเจน แต่ยังขาดเจ้าภาพหลักในการแก้ปัญหา

11 **นางวรวรรณ ชิตอรุณ** รองปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม กล่าวว่า หลังจากที่ทำแผนเพื่อดูประเด็นสำคัญ ว่าเจอ
12 ปัญหาอะไรบ้าง การพัฒนาในอนาคตอาจจะต้องโฟกัสให้ลึกกว่านี้ในบางเรื่อง กระทรวงอุตสาหกรรมดำเนินการแล้วคือ
13 มาตรฐานสารสกัด ที่ผ่านมามีทำไปแล้ว 9 เรื่อง

14 **นางบังอร เกียรติธนากร** สภาอุตสาหกรรม กล่าวว่า ยังขาดวิธีทำอย่างไรให้ได้มาตรฐาน เช่น เรื่องสารสกัดยัง
15 ไม่ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีมาสู่ภาคเอกชน และทางอุตสาหกรรมสามารถรับข้อมูลจากกระทรวงการอุดมศึกษา
16 วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้สมุนไพรสู่เชิงพาณิชย์ได้อย่างไร และสำนักงานคณะกรรมการ
17 อาหารและยากำลังออกกฎหมายลำดับรอง เช่น กฎหมาย GMP ก็อยากเห็นว่าจะสนับสนุนอย่างไรแก่ภาคเอกชน
18 ทำอย่างไรให้ภาคเอกชนได้รับการสนับสนุนเหล่านี้ และเรื่องมาตรฐานของต่างประเทศกำหนดไว้ค่อนข้างเยอะอยากให้
19 สนับสนุนในเรื่องนี้ และพบว่าผลิตภัณฑ์สมุนไพรมีปัญหาในเรื่องคุณภาพ และบรรจุภัณฑ์ อยากให้ทางกรมการแพทย์แผน
20 ไทยและการแพทย์ทางเลือกช่วยคิดว่าจะแก้ปัญหาในส่วนนี้อย่างไร และไม่ว่าจะเป็น Product Champions แต่ข้อบ่งใช้ยังมี
21 แต่เดิม ๆ ทำให้สมุนไพรการเติบโตน้อย

22

23 มติที่ประชุม

24 เห็นชอบหลักการและมอบหมายการดำเนินงานดังนี้

- 25 1. เรื่องมาตรฐานกลาง และการตรวจ มอบหมาย กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
- 26 2. เรื่องแพลตฟอร์มกลางของข้อมูล มอบหมายกระทรวงสาธารณสุข
- 27 3. เรื่องต้นทุนการผลิตวัตถุดิบ มอบหมายคณะกรรมการวัตถุดิบสมุนไพร
- 28 4. เรื่องการลดต้นทุนของผู้ผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร และเรื่องส่งเสริมผู้ประกอบการ Startup มอบหมายคณะกรรมการ
- 29 ส่งเสริมอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพร
- 30 5. เรื่องทำเนียบผู้เชี่ยวชาญ และ Center Of Excellence มอบหมายกระทรวงสาธารณสุข

31

32

33

4.1.5 รายงานผลและแผนการดำเนินงานคณะอนุกรรมการส่งเสริมภาพลักษณ์และการตลาดสมุนไพร

นายพูนพงษ์ นัยนาภากรณ์ รองอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ รายงานผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการส่งเสริมภาพลักษณ์และการตลาดสมุนไพร ทั้งนี้งานของทุกคณะอนุกรรมการฯ มีส่วนเกี่ยวข้องกับคณะอนุกรรมการส่งเสริมภาพลักษณ์และการตลาดสมุนไพรทุกคณะ โดยคณะอนุกรรมการส่งเสริมภาพลักษณ์และการตลาดสมุนไพรได้ดำเนินการจัดประชุมโดยมีปลัดกระทรวงพาณิชย์เป็นประธาน เบื้องต้นมอบทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามภารกิจของหน่วยงาน โดยมีแนวทางการดำเนินงาน 3 แนวทาง คือ

แนวทางที่ 1 ศึกษาและรวบรวมข้อมูล

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์ ได้ดำเนินการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสมุนไพรของเมืองสมุนไพรจังหวัดน่าน โดยสำรวจข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหา/อุปสรรค และความต้องการเบื้องต้นของเกษตรกรผู้ประกอบการ สถาบันการศึกษาและภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจสมุนไพร เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะ และนโยบายในการยกระดับภาคอุตสาหกรรม สำหรับสินค้าสมุนไพร ขณะนี้ได้ลงพื้นที่ จ.สกลนคร ซึ่งเป็น 1 ใน 4 เมืองสมุนไพรจังหวัดน่าน และมีแผนจะลงพื้นที่ 3 จังหวัดน่านที่เหลือ

แนวทางที่ 2 ส่งเสริมภาพลักษณ์และสร้างความเชื่อมั่นของผลิตภัณฑ์สมุนไพร

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกดำเนินการจัดนิทรรศการให้ความรู้เรื่องสมุนไพรและผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร รวมทั้งให้ความรู้เรื่องการแพทย์แผนไทยจำนวน 27 ครั้ง และให้ความรู้ผ่านสื่อทั้งวิทยุ โทรทัศน์ และสื่อออนไลน์ ผ่านโซเชียลมีเดียทุกรูปแบบ จำนวน 9 คลิป และให้ความรู้ในรูปแบบออฟไลน์

กรมทรัพย์สินทางปัญญา ดำเนินโครงการพัฒนาผู้ประกอบการมืออาชีพด้วยทรัพย์สินทางปัญญา มุ่งเน้นให้มีความรู้ทางทรัพย์สินทางปัญญา และให้นำทรัพย์สินทางปัญญาไปใช้เชิงพาณิชย์

มีการมอบรางวัลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สมุนไพร 3 ประเภท ได้แก่ รางวัลผลิตภัณฑ์สมุนไพรดีเด่นระดับชาติ Prime Minister Herbal Award (PMHA) ผลิตภัณฑ์สมุนไพรคุณภาพ (Premium Herbal Products) และคุณภาพผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย (Quality Thai Herbal Product) ซึ่งทั้ง 3 รางวัลมีสัญลักษณ์ที่ต่างกัน ยุ่งยากต่อการออกแบบฉลาก ขณะนี้ทางกรมการแพทย์แผนไทยได้มีการปรับรูปแบบตราสัญลักษณ์ผลิตภัณฑ์สมุนไพรคุณภาพ

การเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) การพัฒนาเมืองสมุนไพร ซึ่งทางกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเป็นผู้รับผิดชอบร่วมกับกรมการท่องเที่ยว

แนวทางที่ 3 สร้างโอกาสทางการตลาดของผลิตภัณฑ์สมุนไพร

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า จัดงานแสดงและจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ ภายใต้ชื่องาน “ของดีทั่วไทย” ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 2 - 6 ธันวาคม 2563 ณ ฮอลล์ 7 - 8 อิมแพ็ค เมืองทองธานี เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์จากชุมชนและท้องถิ่น รวมถึงเอสเอ็มอีขนาดเล็ก ให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้แก่ชุมชนเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ ให้มีความเข้มแข็ง ทั้งนี้มีผู้ประกอบการสมุนไพรเข้าร่วมงาน 80 ราย

กรมการพัฒนาชุมชน จัดงาน “OTOP CITY 2020” ครั้งที่ 16 ระหว่างวันที่ 19 - 27 ธันวาคม 2563 ณ อาคารชาเลนเจอร์ 2 ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี ทั้งนี้มีผู้ประกอบการสมุนไพรเข้าร่วมงาน 162 ราย และมีผลิตภัณฑ์สมุนไพร 1,248 ผลิตภัณฑ์

1 กรมทรัพย์สินทางปัญญา จัดงานมหกรรมทรัพย์สินทางปัญญา (IP Fair 2020) ระหว่างวันที่ 15 – 16 กันยายน
2 2563 ณ โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์เซ็นทรัลพลาซา ลาดพร้าว กรุงเทพฯ

3 กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ดำเนินระหว่างผู้ประกอบการและห้างสรรพสินค้า King Power
4 และ Icon siam เพิ่มช่องทางการจำหน่ายผ่าน 7 – 11 และมีการทำตลาดขายสินค้าบนโลกออนไลน์ (Market place)
5 ผ่านช่องทาง Thailand post mart ของไปรษณีย์ไทย มีผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรเข้าร่วม 46 บริษัท 345
6 ผลิตภัณฑ์

7 การทำแพลตฟอร์มในการสร้างรับรู้หรือการขายในแพลตฟอร์มมีรายละเอียดเยอะไม่ใช่เพียงแค่ผู้ขายนำสินค้ามา
8 ขาย ควรพิจารณาร่วมงานกับหน่วยงานที่มีความมีความพร้อมน่าจะดีกว่า

9 กรมการค้าระหว่างประเทศ ที่มีการดำเนินการจับคู่เจรจาธุรกิจการค้าผ่านระบบออนไลน์ เพื่อขยายช่องทาง
10 การตลาดไปยังตลาดเป้าหมาย 4 ประเทศ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ สาธารณรัฐประชาชนจีน
11 สาธารณรัฐอินเดีย อันนี้เป็นการจับคู่ในรูปแบบออนไลน์ เพราะไม่สามารถเดินทางได้เนื่องจากโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา
12 2019 (COVID – 19)

13

14 **มติที่ประชุม**

15 รับทราบ และมอบหมายคณะกรรมการส่งเสริมสภาพลักษณะและการตลาดสมุนไพรดำเนินการในส่วนที่
16 เกี่ยวข้องและรายงานความก้าวหน้าในที่ประชุมครั้งต่อไป

17

18 **ระเบียบวาระที่ 5 เรื่องเพื่อทราบ**

19 **5.1 การขับเคลื่อนกัญชา กัญชง สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ**

20 นางอัมพร เบญจพลพิทักษ์ อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก รายงานการขับเคลื่อนกัญชา
21 กัญชง สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ โดยประเด็นที่นำเสนอต่อที่ประชุม ดังนี้

22 1. กัญชาทางการแพทย์แผนไทย มีการรวบรวมตำรับยาแผนไทยที่มีกัญชาเป็นส่วนประกอบ โดยตำรับยาตามองค์ความรู้
23 เป็นที่รู้จักและยอมรับทางการแพทย์แผนไทยตัวยาง่าย ไม่เป็นอันตราย 16 ตำรับ

24 2. กฎหมายที่เกี่ยวข้อง กระทรวงสาธารณสุข ได้ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อยาเสพติดให้โทษใน
25 ประเภท 5 พ.ศ.2563 ยกเว้นวัตถุหรือสารบางส่วนของกัญชา เช่น เปลือก ลำต้น เส้นใย กิ่งก้าน ราก ใบ ซึ่งไม่มียอดหรือ
26 ช่อดอกติดมาด้วย ส่วนที่ยังคงผิดกฎหมาย คือ ช่อดอก ที่มีสาร THC ส่วนที่ไม่ใช่สารเสพติดจะนำไปใช้ในส่วนของการเสริม
27 และเครื่องสำอางได้

28 3. การขับเคลื่อนการใช้กัญชาทางการแพทย์ ในระยะที่ผ่านมา ดำเนินการจัดอบรมการใช้กัญชาทางการแพทย์ มีผู้เข้าร่วม
29 5,621 คน และอบการใช้น้ำมันกัญชาภายใต้รูปแบบพิเศษของการเข้าถึงยา SAS อีกทั้งยังมีการประเมินรับรองตำรับยา
30 แผนไทยที่มีกัญชาอีกด้วยการปลูกกัญชาและผลิตตำรับยากัญชาในระยะแรกมีหน่วยราชการปลูก และในระยะต่อมา
31 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล วิสาหกิจชุมชน และในอนาคตจะประชาชนทั่วไปปลูกได้บ้านละไม่เกิน 6 ต้น

32 4. การจัดบริการกัญชาทางการแพทย์แผนไทย เปิดให้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์แผนไทย 464 แห่ง โดยแบ่งเป็น
33 โรงพยาบาลศูนย์ 34 แห่ง โรงพยาบาลทั่วไป 80 แห่ง โรงพยาบาลชุมชน 336 แห่ง สาธารณสุขจังหวัด 1 แห่ง สังกัด

1 กรมการแพทย์แผนไทย 11 แห่ง และสังกัดมหาวิทยาลัย 2 แห่ง มีผู้รับบริการทั้งหมด 68,872 ครั้ง ขณะนี้อยู่ในช่วงกำลัง
2 พัฒนาเพื่อเพิ่มการเข้าถึงโดยมีคลินิกสัญจร

3 **5. การศึกษาวิจัย** โดยมีโครงการติดตามลักษณะการใช้และคุณภาพชีวิตของผู้ใช้น้ำมันกัญชาทางการแพทย์แผนไทยและ
4 การแพทย์ทางเลือก มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลของน้ำมันกัญชาต่อคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยและศึกษาลักษณะการสั่งใช้
5 น้ำมันกัญชาทางการแพทย์ ในส่วนของการส่งเสริมการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจจะส่งเสริมตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ

6 **ข้อเสนอที่ประชุม**

7 **นายอนันต์ชัย อัศวเมฆิน** ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข กล่าวว่า การดำเนินการตอนนี้คืบหน้า
8 ไปพอสมควรเมื่อเทียบกับปีที่เริ่มต้น จะต้องมิตลาดกลางที่มีใบรับรองว่าสินค้า ว่าสามารถนำไปใช้ได้ไม่ผิดกฎหมายในการ
9 ขาย ซึ่งโมเดลของกัญชาต้องการการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน อาจจะทำการถ่ายทอดความสำเร็จไปยังสมุนไพรตัวอื่นๆ

10 **นายวรารุณ เสริมสินสิริ** ผู้อำนวยการกองผลิตภัณฑ์สมุนไพร สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กล่าวว่า
11 ตามกฎหมายระบุว่าใบ ไม่ใช่สารเสพติด แต่ผู้ปลูกต้องได้รับอนุญาต และปลูกในประเทศ

12 **นายทรงกลด สว่างวงศ์** รองผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์ ช่วยราชการสำนักปลัดกระทรวงมหาดไทย กล่าว เรื่อง
13 กัญชา กัญชง ต้องคิดต่อให้ครบวงจร ณ ปัจจุบันโครงการเกี่ยวกับการขอการปลูกเยาะ หลังจากการนำส่วนที่ไม่ใช่สาร
14 เสพติดไปใช้ แล้วที่เหลือส่วนที่ยังเป็นสารเสพติดจะอย่างไรต่อ

15 **นายณพพร ชื่นกลิ่น** ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข กล่าวว่า มีบทเรียนจากประเทศแคนาดา ที่เริ่มให้
16 ปลูกบ้านละ 4 ต้น แต่สิ่งเกิดขึ้นคือภาระต้องทำลายส่วนที่เหลือจากการใช้ ประเทศไทยกัญชาได้กลายมาเป็นสิ่งที่ไม่ใช่สาร
17 เสพติด ตลาดจะเกิดขึ้นเอง ไม่เห็นด้วยกับการที่เอากัญชา มาที่ตลาดกลางที่เดียว แต่ปัญหา คือ ราคาว่าจะขายเท่าไร
18 มากกว่า

19 **มติที่ประชุม**

20 รับทราบและมอบหมายให้กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกรับข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการไป
21 ปรับการดำเนินงาน

22

23 **ระเบียบวาระที่ 6 เรื่องอื่น ๆ**

24 - นัดหมายการประชุมครั้งต่อไป

25 **มติที่ประชุม**

26 ประธานให้นัดหมายการประชุมคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งถัดไปในเดือนมีนาคม 2564

27

28 **เลิกประชุมเวลา 16.46 น.**

29

30 **นางสาวปภัสนิรี นาคนิวิษฐ์** ผู้บันทึกถายงานการประชุม

31 **นางสาวสุภารัตน์ เกตโล** ผู้บันทึกถายงานการประชุม

32 **นางสาวพิชญารัตน์ วรรณวุฒิกุล** ผู้บันทึกถายงานการประชุม

33 **นางมณฑกาธิรัชชัยสกุล** ผู้ตรวจรายงานการประชุม

๓.๑ ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงกฎหมายและรายงานความก้าวหน้าการจัดทำ
กฎหมายลำดับรองว่าด้วยการควบคุมและกำกับดูแลผลิตภัณฑ์สมุนไพร
โดย เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา

การจัดทำกฎหมายลำดับรอง ว่าด้วยการกำกับดูแล ผลิตภัณฑ์สมุนไพร ที่ออกตามความใน
พระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒ นั้น มีความก้าวหน้า ณ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๔ ดังนี้

ความก้าวหน้าของกฎหมาย ลำดับรอง	จำนวน (ฉบับ)	รายละเอียด
ดำเนินการแล้วเสร็จ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว	๒๐	กฎกระทรวง ๓ ฉบับ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ๑๑ ฉบับ ประกาศคณะกรรมการผลิตภัณฑ์สมุนไพร ๓ ฉบับ และ ประกาศสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ๓ ฉบับ
ผ่านการพิจารณาคณะกรรมการผลิตภัณฑ์สมุนไพรแล้ว (อยู่ระหว่างขั้นตอนการประกาศเป็นกฎหมาย)	๑๔	ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ๑๒ ฉบับ ประกาศคณะกรรมการผลิตภัณฑ์สมุนไพร ๒ ฉบับ
รอการพิจารณาของคณะกรรมการผลิตภัณฑ์สมุนไพร	-	
ระหว่างดำเนินการพัฒนา กฎหมาย (รอการพิจารณา คณะอนุกรรมการ / รับฟังความเห็น)	๔	ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ๒ ฉบับ ประกาศคณะกรรมการผลิตภัณฑ์สมุนไพร ๑ ฉบับ และ ประกาศสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ๑ ฉบับ

กฎหมายลำดับรองทั้งหมด ๓๘ ฉบับนี้ อยู่ในแผนการจัดทำกฎหมายลำดับรอง ที่มีความจำเป็น
ที่ต้องจัดทำเพื่อเป็นพื้นฐานในการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์สมุนไพร

ผลกระทบสำคัญของกฎหมายรองทั้ง ๓๘ ฉบับดังกล่าว ส่งผลต่อผลิตภัณฑ์สมุนไพรในมิติต่างๆ
๔ ด้าน ดังนี้

๑) ด้านส่งเสริมการประกอบการ

- เปิดให้มีผลิตภัณฑ์สมุนไพรกลุ่มใหม่ๆ เช่น ยาพัฒนาจากสมุนไพร ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพ และเวชสำอางสมุนไพร ให้ทุกผลิตภัณฑ์ถูกกำกับดูแลอย่างเหมาะสมตามศาสตร์และองค์ความรู้ ซึ่งนอกจากจะเป็น การส่งเสริมเศรษฐกิจแล้ว ยังเป็นการเพิ่มทางเลือกให้ผู้บริโภคในยุคสังคมสูงอายุอีกด้วย

- เปิดให้มีระบบการอนุญาตที่หลากหลายตามความเสี่ยงของผลิตภัณฑ์ ตั้งแต่ การจดแจ้ง แจ้งรายละเอียด และ ขึ้นทะเบียน โดยปัจจุบันมีรายการผลิตภัณฑ์สมุนไพรอ้างอิงสำหรับการจดแจ้งจำนวนกว่า ๑๐๐ รายการ และ จะเพิ่มทุกปี อย่างน้อย ปีละ ๕๐ รายการ เพื่อลดภาระผู้ประกอบการในการพิสูจน์ ผู้ประกอบการจะขออนุญาตได้ง่ายขึ้น

- จัดประเภทช่องทางการจำหน่ายให้ หลากหลาย ตามความเสี่ยง คือ มีกลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพร ที่จำกัดให้ใช้ในสถานพยาบาล ต้องจำหน่ายในสถานที่ที่มีใบอนุญาต และจำหน่ายได้ทั่วไป

- เปิดให้เจ้าของผลิตภัณฑ์ เป็นเจ้าของใบสำคัญการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ โดยสามารถจ้างโรงงานที่มีใบอนุญาตผลิตได้ ซึ่งจะอำนวยความสะดวก ลดภาระเจ้าของผลิตภัณฑ์
- เปิดให้ใช้สถานที่ผลิตร่วมกับผลิตภัณฑ์สุขภาพชนิดอื่นๆ เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน โดยต้องควบคุมความเสี่ยงด้านการปนเปื้อนข้ามอย่างมีประสิทธิภาพ
- ใช้มาตรฐานการผลิตตามความเสี่ยงของผลิตภัณฑ์ ที่ยอมรับ และ เหมาะสมกับความพร้อม เช่น มาตรฐานอาเซียน โดยจะผ่อนผันให้เวลาผู้ประกอบการรายเล็กมีเวลาปรับตัว
- ส่งเสริมอุตสาหกรรมสารสกัดสมุนไพร โดยมี มาตรฐานสถานที่ผลิตสารสกัดสมุนไพร เป็น การเฉพาะ
- การบริการ กำหนดระยะเวลา ขั้นตอนในการให้บริการ อัตราค่าธรรมเนียม ค่าใช้จ่ายต่างๆ ชัดเจน โปร่งใส ลดหรือยกเว้นค่าใช้จ่ายกรณีที่เป็นผู้ประกอบการรายย่อย อำนวยความสะดวกยื่นด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์จากทุกที่ ทั่วไทย ได้อย่างเป็นธรรม การแก้ไขเปลี่ยนแปลงกรณีมีความเสี่ยงต่ำจะอนุญาตให้ผู้ประกอบการสามารถดำเนินการได้ก่อนมาแจ้งต่อ อย.

๒) ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค

- การยกระดับมาตรฐานการคุณภาพ ความปลอดภัย และประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้เทียบเท่ามาตรฐานอาเซียน เพื่อสร้างความมั่นใจในการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพร
- เปิดให้มีผู้มีหน้าที่ปฏิบัติ หลากหลายสาขาวิชาชีพ สอดคล้องกับศาสตร์และองค์ความรู้ของผลิตภัณฑ์สมุนไพร และผ่านการอบรมพัฒนา เพื่อส่งเสริมการควบคุมการผลิตและการประกันคุณภาพอย่างเหมาะสม
- กำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไขการผลิตหรือนำเข้าผลิตภัณฑ์สมุนไพร เพื่อการบริจาด การแสดง นิทรรศการ

๓) ด้านการส่งเสริมนวัตกรรม

- วางระบบการกำกับดูแล และการอนุญาตผลิตภัณฑ์สมุนไพรนวัตกรรม ที่ต้องการวิจัยในมนุษย์ ให้เป็นสากล คล่องตัว รวดเร็ว สามารถคุ้มครองสิทธิและความปลอดภัยผู้เข้าร่วมวิจัย และ ได้ผลการวิจัยที่มี มาตรฐาน เป็นที่ยอมรับในกระบวนการขึ้นทะเบียนต่อไป

๔) ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก

- การเปลี่ยนรูปสมุนไพรอย่างง่าย โดยวิสาหกิจชุมชนตามกฎหมายว่าด้วยวิสาหกิจชุมชน หรือเกษตรกรรายย่อย ได้รับยกเว้นไม่ต้องมีใบอนุญาตผลิตและใบอนุญาตขาย
- การผลิตสมุนไพรประเภทลูกประคบโดยวิสาหกิจชุมชน ได้ยกเว้นไม่ต้องขอใบอนุญาตผลิตฯ ๕ ปี

มติที่ประชุม.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เรื่องสืบเนื่องเพื่อพิจารณา

๔.๑.๑ คณะอนุกรรมการยุทธศาสตร์สมุทไพรแห่งชาติ

(แทน) ประธานอนุกรรมการยุทธศาสตร์สมุนไพรแห่งชาติ

๑. เมืองสมุนไพร: เพิ่มประเด็นการพัฒนาเมืองสมุนไพร (Herbal City) ในการตรวจราชการ

๒. การกำหนดเลขรหัสสถิติ (Statistics Code) และมูลค่าส่งออกนำเข้าสมนไพร ๕ รายการ

๓. การขอใช้สิทธิเสียภาษีในอัตราคนย สำหรับสราสามทับที่นำไปใช้ในการอตสาหกรรม

๔. (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรรักษาโรค ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐

ทั้งนี้คณะอนุกรรมการยุทธศาสตร์สมนไพรแห่งชาติ ได้มีการประชุมติดตามการดำเนินงาน

และนำประเด็นสำคัญดังกล่าวมาจัดทำรายละเอียดเพิ่มเติมเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ

๑. เพื่อทราบ ประเด็นที่ ๑ ๒ และ ๓

๒. เห็นชอบ แนวทางการดำเนินงานประเด็นที่ ๔ ดังนี้

๒.๑ เห็นชอบวิสัยทัศน์ พันธกิจ และทิศทางยุทธศาสตร์

๒.๒. เห็นชอบจุดเน้นยุทธศาสตร์ทั้ง ๑๐ ประเด็น

๒.๓. เห็นชอบให้ดำเนินการยกร่างแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๒

พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ และจัดทำประชาพิจารณ์ต่อไป

มติที่ประชุม.

๔.๑ การขับเคลื่อนภารกิจของคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ

๔.๑.๒ คณะอนุกรรมการวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพร

โดย ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

ประธานอนุกรรมการวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพร

สืบเนื่องจากการประชุมคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ 2/2563 เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ. 2563 ณ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติมีมติเห็นชอบในหลักการแนวทางการขับเคลื่อนภายใต้แผนงานวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพร และการแพทย์แผนไทยเพื่อเศรษฐกิจ และมอบหมายคณะอนุกรรมการวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพรนำข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการฯ ไปปรับแนวทางการขับเคลื่อนภายใต้แผนงานวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพรและการแพทย์แผนไทยเพื่อเศรษฐกิจให้สมบูรณ์ อาทิ การกำหนดเป้าหมายผลงานส่งมอบในระยะเวลา 5 ปีข้างหน้า โดยเสนอให้พิจารณา กำหนดชนิดของสมุนไพรเป้าหมายและศึกษาความต้องการวัตถุดิบ รวมทั้งการส่งเสริมและพัฒนาสมุนไพร Product Champion (ฟ้าทะลายโจร และกระชายดำ)

คณะอนุกรรมการวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพรได้ขับเคลื่อนภารกิจต่างๆ ภายใต้แผนงานวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพรและการแพทย์แผนไทยเพื่อเศรษฐกิจสรุปได้ดังนี้

- ดำเนินการจัดประชุมคณะกรรมการวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพร ครั้งที่ 1/2564 เมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2564 โดยได้มีมติเห็นชอบต่อประเด็นสำคัญจุดเน้นยุทธศาสตร์ที่ 8 (SF8) การวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพรไทยสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจในแผนงาน (ยุทธศาสตร์) ด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566-2570) และรับทราบภาพรวมการจัดสรรงบประมาณวิจัยด้านสมุนไพรของกองทุนวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) รวมทั้งพิจารณาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาสมุนไพร Product Champion (ฟ้าทะลายโจร และกระชายดำ)

- กองทุนวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) ได้จัดสรรงบประมาณวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมุนไพร ในปีงบประมาณ 2563-2564 กระจายในทั้ง 4 แพลตฟอร์มของแผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) ได้แก่ แพลตฟอร์มที่ 1 การพัฒนากำลังคนและสถาบันความรู้ แพลตฟอร์มที่ 2 การวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อตอบโจทย์ท้าทายสังคม แพลตฟอร์มที่ 3 การวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และแพลตฟอร์มที่ 4 การวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่และลดความเหลื่อมล้ำ โดยในปีงบประมาณ 2563 สนับสนุนโครงการวิจัยด้านสมุนไพรรวม 221 โครงการ งบประมาณรวม 330.8 ล้านบาท และในปีงบประมาณ 2564 สนับสนุนโครงการวิจัยด้านสมุนไพรรวม 316 โครงการ งบประมาณรวม 680.2 ล้านบาท

- หน่วยบริหารจัดการทุนวิจัย สนับสนุนการวิจัยเพื่อส่งเสริมและพัฒนาสมุนไพร Product Champion ระหว่างปีงบประมาณ 2563-2564 โดยสนับสนุนการวิจัยฟ้าทะลายโจร รวม 7 โครงการ วงเงินงบประมาณ 10.45 ล้านบาท ทั้งการพัฒนาพันธุ์ที่ให้สารแอนโดรกราโฟไลด์สูง การพัฒนาตำรับยาเม็ด การศึกษาฤทธิ์/ประสิทธิภาพ รวมถึงการพัฒนาระบบตรวจสอบปริมาณสารสำคัญในผลิตภัณฑ์ สำหรับการสนับสนุนการวิจัยกระชายดำมี 8 โครงการ วงเงินงบประมาณ 20.07 ล้านบาท ครอบคลุมการพัฒนาระบบการผลิตวัตถุดิบที่มีประสิทธิภาพ และการศึกษากลไกการออกฤทธิ์/ประสิทธิภาพในการรักษาต่างๆ อีกทั้ง มีการสนับสนุนโครงการวิจัยและพัฒนาด้านสมุนไพรในสถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) จำนวน 5 โครงการ (ข้อมูล ณ กรกฎาคม 2564)

- ดำเนินการจัดทำแนวทางการขับเคลื่อนจุดเน้นยุทธศาสตร์ที่ 8 (SF8) การวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพรไทยสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจภายใต้แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570)

ข้อเสนอเพื่อพิจารณา

ให้ความเห็นชอบการขับเคลื่อนภารกิจคณะอนุกรรมการวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพร

มติที่ประชุม.....

ระเบียบวาระที่ ๔

เรื่องสืบเนื่องเพื่อพิจารณา

๔.๑ การขับเคลื่อนภารกิจของคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ

๔.๑.๓ คณะอนุกรรมการวัตถุอันตราย

โดย นายสำราญ สาราบรรณ์ รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

(แทน) ประธานอนุกรรมการวัดฤดูบสมุนไพร

สืบเนื่องจากการประชุมคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๓ เมื่อวันที่

๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๓ ณ ห้องประชุมชัยนาทนเรนทร อาคาร ๑ ชั้น ๒ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
ซึ่งคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติมีประเด็นสำคัญมอบหมายให้คณะกรรมการวัตถุอันตรายติดตาม
ความก้าวหน้าการดำเนินการตามแผนด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๓- ๒๕๖๕ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริม
ผลิตผลของสมุนไพรไทยที่มีศักยภาพตามความต้องการทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด
ภายในปี ๒๕๖๕

คณะกรรมการวัดดุติบสมุณไพรได้แต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนพัฒนาผลิตผลสมุนไพรที่มีศักยภาพ เพื่อพิจารณากำหนดเป้าหมายและแผนปฏิบัติงานโครงการกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อนพัฒนาผลิตผลวัดดุติบสมุณไพรที่มีศักยภาพเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการวัดดุติบสมุณไพร และได้มีการประชุมคณะกรรมการวัดดุติบสมุณไพร โดยนำประเด็นสำคัญดังกล่าวมาติดตามผลการปฏิบัติงานตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ที่ ๑ ภายใต้แผนด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๓- ๒๕๖๕ เพื่อรายงานต่อคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ

มติที่ประชุม.

ระเบียบวาระที่ ๔

เรื่องสืบเนื่องเพื่อพิจารณา

๔.๑ การขับเคลื่อนภารกิจของคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ

๔.๑.๔ คณะอนุกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพร

โดย นายภาสกร ชัยรัตน์ รองอธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

(แทน) ประธานอนุกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพร

สืบเนื่องจากการประชุมคณะอนุกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพร ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔ ในวันพุธที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๔ ณ ห้องประชุม ออ ๑ ชั้น ๒ อาคารสำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ซึ่งที่ประชุมได้พิจารณาและได้มีการดำเนินการ ดังนี้

๑. ศึกษารวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลสถานประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพรในประเทศ

๑.๑ ฐานข้อมูลด้านการทดสอบวัตถุดิบและสารสกัดสมุนไพร

๑.๒ ฐานข้อมูลผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพร

- ฐานข้อมูลวิสาหกิจชุมชนสมุนไพร / เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนสมุนไพร
- ฐานข้อมูลสถานที่ผลิตยาแผนปัจจุบันในประเทศไทย
- ฐานข้อมูลผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับสมุนไพร จำแนกตาม TSIC

๒. รวบรวมและจัดทำข้อมูลการดำเนินงานโครงการและกิจกรรมด้านการส่งเสริมสมุนไพร

กัญชาและกัญชงในมิติต่าง ๆ ของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในประเทศ

มติที่ประชุม.

ระเบียบวาระที่ ๔

เรื่องสืบเนื่องเพื่อพิจารณา

๔.๑ การขับเคลื่อนภารกิจของคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ

๔.๑.๕ คณะอนุกรรมการส่งเสริมภาพลักษณ์และการตลาดสมุนไพร

โดย ผู้อำนวยการกองธุรกิจภูมิภาคและชุมชน กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

(แทน) ประธานอนุกรรมการส่งเสริมภาพลักษณ์และการตลาดสมุนไพร

สืบเนื่องจากการประชุมคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๓ ณ ห้องประชุมชัยนาทนเรนทร อาคาร ๑ ชั้น ๒ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติมีประเด็นสำคัญมอบหมายให้คณะอนุกรรมการส่งเสริมภาพลักษณ์ และการตลาดสมุนไพร ดำเนินการเรื่องการสร้างภาพลักษณ์และการสื่อสารทั้งในและต่างประเทศของกระชายดำ

ทั้งนี้คณะอนุกรรมการส่งเสริมภาพลักษณ์และการตลาดสมุนไพร ได้ติดตามความคืบหน้าการสร้างภาพลักษณ์และการสื่อสารทั้งในและต่างประเทศของกระชายดำ โดยนำสรุปสาระสำคัญดังกล่าวข้างต้น รายงานต่อคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติเพื่อทราบ

มติที่ประชุม.

**๕.๑ คำสั่งคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งคณะกรรมการ
ขับเคลื่อนภารกิจของคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ
โดย อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก**

คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ได้มีคำสั่งที่ ๑/๒๕๖๓ ลง วันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๖๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนภารกิจของคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ จำนวน ๕ คณะ ได้แก่ ๑) คณะอนุกรรมการยุทธศาสตร์สมุนไพรแห่งชาติ ๒) คณะอนุกรรมการวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพร ๓) คณะอนุกรรมการวัตถุดิบสมุนไพร ๔) คณะอนุกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพร และ ๕) คณะอนุกรรมการส่งเสริมภาพลักษณ์และการตลาดสมุนไพร เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติมอบหมาย และได้มีคำสั่งที่ ๒/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ เรื่อง แต่งตั้งอนุกรรมการขับเคลื่อนภารกิจของคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ (เพิ่มเติม) โดยเพิ่มเติมรายชื่ออนุกรรมการในคณะกรรมการขับเคลื่อนภารกิจของคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติทั้ง ๕ คณะ และเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ รายละเอียดตามเอกสารแนบวาระที่ ๕.๑

ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบการเบิกจ่ายค่าเบี้ยประชุม ภายใต้พระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุมกรรมการ พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๑๓ และประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กำหนดรายชื่อคณะกรรมการและคณะกรรมการที่มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายเดือน และอัตราเบี้ยประชุมเป็นรายเดือนและเป็นรายครึ่งสำหรับกรรมการ อนุกรรมการ เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ พ.ศ. ๒๕๖๔ จึงขอแก้ไขตำแหน่งผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการขับเคลื่อนภารกิจของคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติทั้ง ๕ คณะ เป็น อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ ดังต่อไปนี้

๑. คณะอนุกรรมการยุทธศาสตร์สมุนไพรแห่งชาติ

แก้ไข	ผู้อำนวยการกองสมุนไพรเพื่อเศรษฐกิจ	อนุกรรมการ
	กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก	และผู้ช่วยเลขานุการ
	ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงาน	อนุกรรมการ
	กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก	และผู้ช่วยเลขานุการ
	ผู้อำนวยการกองผลิตภัณฑ์สมุนไพร	อนุกรรมการ
	กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก	และผู้ช่วยเลขานุการ

๒. คณะอนุกรรมการวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพร

แก้ไข	ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์	อนุกรรมการ
	วิจัยและนวัตกรรม	และผู้ช่วยเลขานุการ
	ผู้แทนสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์	อนุกรรมการ
	และเทคโนโลยีแห่งชาติ	และผู้ช่วยเลขานุการ
	ผู้แทนสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร	อนุกรรมการ
	(องค์การมหาชน)	และผู้ช่วยเลขานุการ
	ผู้อำนวยการสำนักงานวิจัยการแพทย์แผนไทย	อนุกรรมการ
	กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก	และผู้ช่วยเลขานุการ

๓. คณะอนุกรรมการวัดถดถอยสมุนไพร

แก้ไข	ผู้แทนกองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตร และเกษตรกรรมยั่งยืน	อนุกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ
	สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	
	ผู้แทนสำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร	อนุกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ
	ผู้แทนกองพัฒนายาแผนไทยและสมุนไพร	อนุกรรมการ
	กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก	และผู้ช่วยเลขานุการ

๔. คณะอนุกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพร

แก้ไข	ผู้แทนกองพัฒนาขีดความสามารถธุรกิจอุตสาหกรรม	อนุกรรมการ
	กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม	และผู้ช่วยเลขานุการ
	ผู้แทนกองสมุนไพรเพื่อเศรษฐกิจ	อนุกรรมการ
	กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก	และผู้ช่วยเลขานุการ

๕. คณะกรรมการส่งเสริมภาพลักษณ์และการตลาดสมุนไพร

แก้ไข	ผู้แทนกองธุรกิจภูมิภาคและชุมชน	อนุกรรมการ
	กรมพัฒนาธุรกิจการค้า	และผู้ช่วยเลขานุการ
	ผู้แทนสำนักพัฒนาและส่งเสริมธุรกิจบริการ	อนุกรรมการ
	กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ	และผู้ช่วยเลขานุการ
	ผู้แทนกองสมุนไพรเพื่อเศรษฐกิจ	อนุกรรมการ
	กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก	และผู้ช่วยเลขานุการ

ข้อเสนอเพื่อพิจารณา

มอบหมายฝ่ายเลขานุการดำเนินการแก้ไขคำสั่งคณะกรรมการขับเคลื่อนภารกิจ
ของคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติตามเสนอ และเสนอประธานคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ
ลงนามต่อไป

มติที่ประชุม.....

คำสั่งคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ

ที่ ๑ /๒๕๖๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนภารกิจของคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ

ตามที่พระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ มีหน้าที่กำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรแห่งชาติ และติดตามผลการดำเนินงาน รวมถึงให้ข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรแห่งชาติ ซึ่งสามารถแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติมอบหมายได้ และเพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นั้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒ ประกอบมติการประชุมคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๒ คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติจึงแต่งตั้งคณะกรรมการ จำนวน ๕ คณะ โดยมีองค์ประกอบหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

๑. คณะอนุกรรมการยุทธศาสตร์สมุนไพรแห่งชาติ

๑.๑ องค์ประกอบ

๑) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย	ที่ปรึกษา
ในคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ	
๒) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านการค้าและการลงทุน	ที่ปรึกษา
ในคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ	
๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านการคุ้มครองผู้บริโภค	ที่ปรึกษา
ในคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ	
๔) ปลัดกระทรวงสาธารณสุข	ประธานอนุกรรมการ
๕) รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข ที่ได้รับมอบหมาย	รองประธานอนุกรรมการ
๖) อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร	อนุกรรมการ
๗) อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก	อนุกรรมการ
๘) เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา	อนุกรรมการ
๙) ผู้แทนกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	อนุกรรมการ
๑๐) ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	อนุกรรมการ
๑๑) ผู้แทนกระทรวงพาณิชย์	อนุกรรมการ
๑๒) ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย	อนุกรรมการ
๑๓) ผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม	อนุกรรมการ
๑๔) ผู้แทนสำนักงานงบประมาณ	อนุกรรมการ

๑๕) ผู้แทน...

๑๕) ผู้แทนสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	อนุกรรมการ
๑๖) ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
๑๗) ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
๑๘) รองอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่ได้รับมอบหมาย	อนุกรรมการ และเลขานุการร่วม
๑๙) รองเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยาที่ได้รับมอบหมาย	อนุกรรมการ และเลขานุการร่วม
๒๐) ผู้อำนวยการกองสมุนไพรเพื่อเศรษฐกิจกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก	ผู้ช่วยเลขานุการ
๒๑) ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงานกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก	ผู้ช่วยเลขานุการ
๒๒) ผู้อำนวยการกองผลิตภัณฑ์สมุนไพรสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา	ผู้ช่วยเลขานุการ

๑.๒ หน้าที่และอำนาจ

- ๑) ยกร่าง แผนยุทธศาสตร์ด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพร เพื่อเสนอขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ
- ๒) ขับเคลื่อนเมืองสมุนไพร (Herbal City) ให้เป็นเมืองแห่งการพัฒนาสมุนไพรตามศักยภาพของแต่ละจังหวัด
- ๓) ให้ความเห็นหรือข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติในเรื่องที่เกี่ยวกับงบประมาณหรือเรื่องอื่นที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพร และการขับเคลื่อนเมืองสมุนไพร (Herbal City)
- ๔) กำหนดแนวทาง และดำเนินการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายใต้แผนยุทธศาสตร์ด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรแห่งชาติและการขับเคลื่อนเมืองสมุนไพร (Herbal City)
- ๕) กำหนดข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นของหน่วยงาน จัดทำระบบและเชื่อมโยงข้อมูลสมุนไพรเพื่อสนับสนุนการติดตาม ประเมินผล และการใช้ประโยชน์อื่น ๆ
- ๖) ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ
- ๗) ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒
- ๘) กำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลิตภัณฑ์สมุนไพร รวมทั้งเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม หรือปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์สมุนไพร
- ๙) แต่งตั้งคณะทำงานที่เกี่ยวข้องตามความเหมาะสม
- ๑๐) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติมอบหมาย

๒. คณะอนุกรรมการ...

๒. คณะอนุกรรมการวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพร

๒.๑ องค์ประกอบ

๑) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแพทย์แผนไทย
ในคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ	ที่ปรึกษา
๒) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิจัยและพัฒนา
ในคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ	ที่ปรึกษา
๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านสมุนไพร
ในคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ	ที่ปรึกษา
๔) ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์
วิจัยและนวัตกรรม	ประธานอนุกรรมการ
๕) รองปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์
วิจัยและนวัตกรรม ที่ได้รับมอบหมาย	รองประธานอนุกรรมการ
๖) ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา
วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	อนุกรรมการ
๗) ผู้แทนกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์	อนุกรรมการ
๘) ผู้แทนสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ	อนุกรรมการ
๙) ผู้แทนสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
แห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
๑๐) ผู้แทนศูนย์ความเป็นเลิศด้านชีววิทยาศาสตร์
(องค์การมหาชน)	อนุกรรมการ
๑๑) ผู้แทนสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน)	อนุกรรมการ
๑๒) ผู้แทนสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ
(องค์การมหาชน)	อนุกรรมการ
๑๓) ผู้แทนสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข	อนุกรรมการ
๑๔) ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
๑๕) ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม
วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	อนุกรรมการ
และเลขานุการร่วม
๑๖) ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยีแห่งชาติ	อนุกรรมการ
และเลขานุการร่วม
๑๗) ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร
(องค์การมหาชน)	อนุกรรมการ
และเลขานุการร่วม
๑๘) ผู้อำนวยการสถาบันการแพทย์แผนไทย
กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก	อนุกรรมการ
และเลขานุการร่วม
๑๙) ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์
วิจัยและนวัตกรรม	ผู้ช่วยเลขานุการ
๒๐) ผู้แทนสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยีแห่งชาติ	ผู้ช่วยเลขานุการ

๒๑) ผู้แทน...

๒๑) ผู้แทนสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร
(องค์การมหาชน)	ผู้ช่วยเลขานุการ
๒๒) หัวหน้ากลุ่มงานวิจัยการแพทย์แผนไทย
สถาบันการแพทย์แผนไทย
กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก	ผู้ช่วยเลขานุการ

๒.๒ หน้าที่และอำนาจ

- ๑) ยกร่างแผนการวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพรและการแพทย์แผนไทย และแผนที่นำทาง (Roadmap) ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพร ยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายรัฐบาล และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อเสนอขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ
- ๒) กำหนดกรอบการลงทุนด้านการวิจัยสมุนไพรและการแพทย์แผนไทยของประเทศ โดยให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพรและการแพทย์แผนไทย
- ๓) กำหนดและขับเคลื่อนให้เกิดระบบหรือกลไกการบริหารจัดการงานวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพรและการแพทย์แผนไทยให้มีประสิทธิภาพ ลดความซ้ำซ้อน เกิดการส่งต่อและนำมาสู่การใช้ประโยชน์ทั้งในระบบสุขภาพและทางเศรษฐกิจได้ สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรแห่งชาติ
- ๔) กำกับ เร่งรัดและติดตามการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์และข้อตกลงตามแนวทางที่ได้กำหนดไว้ร่วมกันเพื่อให้สามารถนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมที่มีอยู่เดิมและที่เกิดขึ้นใหม่ไปใช้ประโยชน์ให้เป็นรูปธรรม และเกิดประโยชน์สูงสุด
- ๕) ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ
- ๖) ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒
- ๗) กำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหที่เกิดจากผลิตภัณฑ์สมุนไพร รวมทั้งเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม หรือปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์สมุนไพร
- ๘) แต่งตั้งคณะทำงานที่เกี่ยวข้องตามความเหมาะสม
- ๙) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติมอบหมาย

๓. คณะอนุกรรมการวัตถุดิบสมุนไพร

๓.๑ องค์ประกอบ

๑) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านเกษตรและพันธุ์พืช
ในคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ	ที่ปรึกษา
๒) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านสมุนไพร
ในคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ	ที่ปรึกษา
๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านสิ่งแวดล้อม
ในคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ	ที่ปรึกษา
๔) ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	ประธานอนุกรรมการ

๕) รองปลัด...

๕) รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ได้รับมอบหมาย	รองประธานอนุกรรมการ
๖) ผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ได้รับมอบหมาย	รองประธานอนุกรรมการ
๗) รองศาสตราจารย์รุ่งระวี เต็มศิริฤกษ์กุล	อนุกรรมการ
๘) ผู้แทนกรมปศุสัตว์	อนุกรรมการ
๙) ผู้แทนกรมพัฒนาที่ดิน	อนุกรรมการ
๑๐) ผู้แทนกรมวิชาการเกษตร	อนุกรรมการ
๑๑) ผู้แทนกรมป่าไม้	อนุกรรมการ
๑๒) ผู้แทนกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	อนุกรรมการ
๑๓) ผู้แทนกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	อนุกรรมการ
๑๔) ผู้แทนกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์	อนุกรรมการ
๑๕) ผู้แทนสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	อนุกรรมการ
๑๖) ผู้แทนสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตร และอาหารแห่งชาติ	อนุกรรมการ
๑๗) ผู้แทนสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีแห่งชาติ	อนุกรรมการ
๑๘) ผู้แทนสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน)	อนุกรรมการ
๑๙) ผู้แทนองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร	อนุกรรมการ
๒๐) ผู้แทนองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้	อนุกรรมการ
๒๑) ผู้อำนวยการกองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตร และเกษตรกรรมยั่งยืน	อนุกรรมการ และเลขานุการร่วม
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	
๒๒) ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร	อนุกรรมการ และเลขานุการร่วม
๒๓) ผู้อำนวยการกองพัฒนายาแผนไทยและสมุนไพร กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก	อนุกรรมการ และเลขานุการร่วม
๒๔) ผู้แทนกองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตร และเกษตรกรรมยั่งยืน	ผู้ช่วยเลขานุการ
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	
๒๕) ผู้แทนสำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร	ผู้ช่วยเลขานุการ
๒๖) ผู้แทนกองพัฒนายาแผนไทยและสมุนไพร กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก	ผู้ช่วยเลขานุการ

๓.๒ หน้าที่และอำนาจ

๑) ศึกษารวบรวมข้อมูลการปลูก พื้นที่ปลูก และผู้ปลูกพืชสมุนไพร เพื่อพัฒนา
และส่งเสริมการปลูกวัตถุดิบสมุนไพรให้ได้คุณภาพมาตรฐานปลอดภัย

๒) กำหนด...

๒) กำหนดแผนงานและแผนที่นำทาง (Roadmap) การพัฒนาและการบริหารจัดการวัตถุดิบ เชื่อมโยงการตลาดพืชสมุนไพร ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพร ยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายรัฐบาล และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อเสนอขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ

๓) ศึกษาวิจัยและพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานวัตถุดิบ และส่งเสริมการผลิตสมุนไพรเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามแนวทางเกษตรปลอดภัย และสร้างรายได้แก่เกษตรกร

๔) ส่งเสริมสนับสนุนองค์ความรู้และการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรอย่างง่าย เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจในระดับชุมชน

๕) ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ

๖) ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒

๗) กำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลิตภัณฑ์สมุนไพร รวมทั้งเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม หรือปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์สมุนไพร

๘) แต่งตั้งคณะทำงานที่เกี่ยวข้องตามความเหมาะสม

๙) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติมอบหมาย

๔. คณะอนุกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพร

๔.๑ องค์ประกอบ

๑) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านอุตสาหกรรม
ในคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ	ที่ปรึกษา
๒) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแพทย์แผนไทย
ในคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ	ที่ปรึกษา
๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านการค้าและการลงทุน
ในคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ	ที่ปรึกษา
๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านสมุนไพร
ในคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ	ที่ปรึกษา
๕) ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม	ประธานอนุกรรมการ
๖) รองปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม
ที่ได้รับมอบหมาย	รองประธานอนุกรรมการ
๗) อธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม	อนุกรรมการ
๘) ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม	อนุกรรมการ
๙) ผู้แทนกรมวิทยาศาสตร์บริการ	อนุกรรมการ
๑๐) ผู้แทนกรมการพัฒนาชุมชน	อนุกรรมการ
๑๑) ผู้แทนกรมทรัพย์สินทางปัญญา	อนุกรรมการ
๑๒) ผู้แทนกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์	อนุกรรมการ
๑๓) ผู้แทนสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	อนุกรรมการ
๑๔) ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา	อนุกรรมการ

๑๕) ผู้แทน...

๑๕) ผู้แทนสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม	อนุกรรมการ
๑๖) ผู้แทนสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ	อนุกรรมการ
๑๗) ผู้แทนสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
๑๘) ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
๑๙) ผู้อำนวยการกองพัฒนาขีดความสามารถธุรกิจอุตสาหกรรม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม	อนุกรรมการ และเลขานุการร่วม
๒๐) ผู้อำนวยการกองสมุนไพรเพื่อเศรษฐกิจ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก	อนุกรรมการ และเลขานุการร่วม
๒๑) ผู้แทนกองพัฒนาขีดความสามารถธุรกิจอุตสาหกรรม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม	ผู้ช่วยเลขานุการ
๒๒) ผู้แทนกองสมุนไพรเพื่อเศรษฐกิจ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก	ผู้ช่วยเลขานุการ

๔.๒ หน้าที่และอำนาจ

๑) กำหนดแผนงานและแผนที่นำทาง (Roadmap) การพัฒนาอุตสาหกรรมของผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพร ยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายรัฐบาล และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อเสนอขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ

๒) กำหนดมาตรการส่งเสริมความร่วมมือด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์สมุนไพรระหว่างภาครัฐและเอกชน

๓) ส่งเสริมสนับสนุนการนำเทคโนโลยี และนวัตกรรมสู่การแปรรูปผลผลิตสมุนไพรและพัฒนาอุตสาหกรรมสารสกัดสมุนไพร เพื่อเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์สมุนไพร

๔) เสนอการกำหนดประเภทผู้ประกอบการ รวมทั้งเสนอสิทธิและประโยชน์เพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการ ต่อคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์สมุนไพร

๕) เสนอการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแจ้งและการส่งเสริมผู้ประกอบการตามพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒ รวมถึงมาตรการส่งเสริมการผลิตสมุนไพรเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามแนวทางเกษตรปลอดภัย ต่อคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์สมุนไพร

๖) ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงาน ผลด้านการประกอบการต่อคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ

๗) ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒

๘) กำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลิตภัณฑ์สมุนไพร รวมทั้งเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม หรือปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์สมุนไพร

๙) แต่งตั้ง...

- ๙) แต่งตั้งคณะทำงานที่เกี่ยวข้องตามความเหมาะสม
๑๐) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติมอบหมาย

๕. คณะอนุกรรมการส่งเสริมภาพลักษณ์และการตลาดสมุนไพร

๕.๑ องค์ประกอบ

๑) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านการค้าและการลงทุน
ในคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ	ที่ปรึกษา
๒) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านอุตสาหกรรม
ในคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ	ที่ปรึกษา
๓) ปลัดกระทรวงพาณิชย์	ประธานอนุกรรมการ
๔) รองปลัดกระทรวงพาณิชย์ ที่ได้รับมอบหมาย	รองประธานอนุกรรมการ
๕) อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า	อนุกรรมการ
๖) ผู้แทนกรมประชาสัมพันธ์	อนุกรรมการ
๗) ผู้แทนกรมการท่องเที่ยว	อนุกรรมการ
๘) ผู้แทนกรมการพัฒนาชุมชน	อนุกรรมการ
๙) ผู้แทนกรมการค้าภายใน	อนุกรรมการ
๑๐) ผู้แทนกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ	อนุกรรมการ
๑๑) ผู้แทนกรมทรัพย์สินทางปัญญา	อนุกรรมการ
๑๒) ผู้แทนสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า	อนุกรรมการ
๑๓) ผู้แทนกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ	อนุกรรมการ
๑๔) ผู้แทนการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
๑๕) ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
๑๖) ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
๑๗) ผู้อำนวยการกองธุรกิจภูมิภาคและชุมชน
กรมพัฒนาธุรกิจการค้า	อนุกรรมการ
และเลขานุการร่วม
๑๘) ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาและส่งเสริมธุรกิจบริการ
กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ	อนุกรรมการ
และเลขานุการร่วม
๑๙) ผู้อำนวยการกองสมุนไพรเพื่อเศรษฐกิจ
กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก	อนุกรรมการ
และเลขานุการร่วม
๒๐) ผู้แทนกองธุรกิจภูมิภาคและชุมชน
กรมพัฒนาธุรกิจการค้า	ผู้ช่วยเลขานุการ
๒๑) ผู้แทนสำนักพัฒนาและส่งเสริมธุรกิจบริการ
กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ	ผู้ช่วยเลขานุการ
๒๒) ผู้แทนกองสมุนไพรเพื่อเศรษฐกิจ
กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก	ผู้ช่วยเลขานุการ

๕.๒ หน้าที่และอำนาจ

- ๑) กำหนดแผนงานและแผนที่นำทาง (Roadmap) การพัฒนาการตลาดของ
ผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพร

ยุทธศาสตร์...

ยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายรัฐบาล และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อเสนอขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ

๒) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลความต้องการผลิตภัณฑ์สมุนไพรและข้อมูลตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๓) พิจารณานำเสนอสมุนไพรที่มีศักยภาพและมีความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ (Product Champion)

๔) สร้างภาพลักษณ์และประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยให้เป็นที่รู้จักทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๕) ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ

๖) ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒

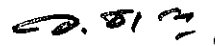
๗) กำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลิตภัณฑ์สมุนไพร รวมทั้งเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม หรือปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์สมุนไพร

๘) แต่งตั้งคณะทำงานที่เกี่ยวข้องตามความเหมาะสม

๙) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๓

(นายอนุทิน ชาญวีรกูล)

รองนายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ

คำสั่งคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ

ที่ ๒ /๒๕๖๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนภารกิจของคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ (เพิ่มเติม)

ตามคำสั่งคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ที่ ๑/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๖๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนภารกิจของคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ และมติคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๖๓ เพื่อให้การดำเนินการตามคำสั่งดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นั้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒ ประกอบมติคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๖๓ คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนภารกิจของคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ (เพิ่มเติม) โดยมีองค์ประกอบ หน้าที่และอำนาจ ดังนี้

๑. คณะกรรมการยุทธศาสตร์สมุนไพรแห่งชาติ

๑.๑ องค์ประกอบ

๑) นายสุริยะ วงศ์คงคาเทพ	อนุกรรมการ
๒) ผู้แทนกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	อนุกรรมการ
๓) ผู้แทนกรมศุลกากร	อนุกรรมการ

๑.๒ หน้าที่และอำนาจ

ติดตาม รวบรวมผลการดำเนินงานขับเคลื่อนแผนผลิตภัณฑ์สมุนไพรแห่งชาติ ของคณะกรรมการขับเคลื่อนภารกิจของคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ

๒. คณะกรรมการวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพร

๑) ผู้แทนสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.)	อนุกรรมการ
๒) ผู้แทนกรมวิชาการเกษตร	อนุกรรมการ

๓. คณะกรรมการวัตถุดิบสมุนไพร

ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ

๔. คณะกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพร

นางสาวสุภาภรณ์ ปิติพร	อนุกรรมการ

๕. คณะกรรมการ...

๕. คณะอนุกรรมการส่งเสริมภาพลักษณ์และการตลาดสมุนไพร

ผู้แทนกรมศุลกากร

อนุกรรมการ

นอกนั้นให้เป็นไปตามคำสั่งเดิมทุกประการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

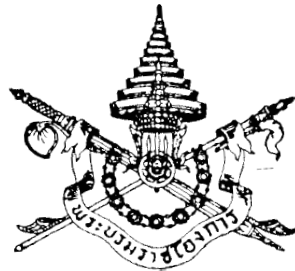
สั่ง ณ วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓

อ. ๘๓๓ .

(นายอนุทิน ชาญวีรกูล)

รองนายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ

พระราชกฤษฎีกา

เบี่ยงประชุมกรรมการ

พ.ศ. ๒๕๕๗

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๗

เป็นปีที่ ๕๘ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้
ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยเบี่ยงประชุมกรรมการ และพระราชกฤษฎีกา
ว่าด้วยเบี่ยงประชุมและค่าตอบแทนที่ปรึกษาซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๒๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และมาตรา ๓ (๔)
แห่งพระราชบัญญัติการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจ่ายเงินบางประเภทตามงบประมาณรายจ่าย
พ.ศ. ๒๕๑๘ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชุมกรรมการ พ.ศ. ๒๕๕๗”

มาตรา ๒ พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๗ เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชุมกรรมการ พ.ศ. ๒๕๒๓

(๒) พระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชุมกรรมการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๓

(๓) พระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชุมกรรมการ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๗

(๔) พระราชกฤษฎีกายกเลิกพระราชกฤษฎีกาเบี่ยประชุมกรรมการ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑ พ.ศ. ๒๕๔๒

(๕) พระราชกฤษฎีกาเบี่ยประชุมกรรมการ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๒

(๖) พระราชกฤษฎีกาเบี่ยประชุมและคำตอบแทนที่ปรึกษาซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ. ๒๕๒๓

(๗) พระราชกฤษฎีกาเบี่ยประชุมและคำตอบแทนที่ปรึกษาซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๓

(๘) พระราชกฤษฎีกายกเลิกพระราชกฤษฎีกาเบี่ยประชุมและคำตอบแทนที่ปรึกษาซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๑ พ.ศ. ๒๕๔๒

(๙) พระราชกฤษฎีกาเบี่ยประชุมและคำตอบแทนที่ปรึกษาซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๔ พระราชกฤษฎีกานี้ไม่ใช้บังคับแก่กรรมการ อนุกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการ เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการ ซึ่งได้รับแต่งตั้งตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือโดยประกาศพระบรมราชโองการ และบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือประกาศพระบรมราชโองการนั้นกำหนดเบี่ยประชุม หรือผลประโยชน์ตอบแทนของบุคคลดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะ

มาตรา ๕ ในพระราชกฤษฎีกานี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย โดยประกาศพระบรมราชโองการ หรือโดยประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา คณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาล หรือรัฐมนตรีเจ้าสังกัดซึ่งได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการในคณะกรรมการ แต่ไม่รวมถึงกรรมการซึ่งได้รับเงินเดือนหรือค่าตอบแทนอย่างอื่นในหน้าที่นั้นๆ โดยเฉพาะ

“คณะอนุกรรมการ” หมายความว่า คณะอนุกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย โดยประกาศพระบรมราชโองการ หรือโดยประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา คณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาล รัฐมนตรีเจ้าสังกัดซึ่งได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี หรือคณะกรรมการ

“อนุกรรมการ” หมายความว่า อนุกรรมการในคณะอนุกรรมการ แต่ไม่รวมถึงอนุกรรมการซึ่งได้รับเงินเดือนหรือค่าตอบแทนอย่างอื่นในหน้าที่นั้นๆ โดยเฉพาะ

“ที่ปรึกษาคณะกรรมการ” หมายความว่า ที่ปรึกษาซึ่งได้รับแต่งตั้งตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือโดยประกาศพระบรมราชโองการ ให้เป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการ

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

มาตรา ๖ ให้กรรมการได้รับเบี้ยประชุมดังต่อไปนี้

(๑) เบี้ยประชุมเป็นรายเดือน สำหรับกรรมการในคณะกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือโดยประกาศพระบรมราชโองการ ซึ่งมีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบสูง ปฏิบัติงานในด้านการกำหนดนโยบายอันมีผลกระทบต่อการบริหาร เศรษฐกิจ หรือสังคมในภาพรวมของประเทศ ตามรายชื่อคณะกรรมการและอัตราเบี้ยประชุมที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

(๒) เบี้ยประชุมเป็นรายครั้ง สำหรับกรรมการในคณะกรรมการอื่นนอกจากที่ระบุไว้ใน (๑) ตามอัตราเบี้ยประชุมที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๗ ให้อนุกรรมการได้รับเบี้ยประชุมดังต่อไปนี้

(๑) เบี้ยประชุมเป็นรายเดือน สำหรับอนุกรรมการในคณะอนุกรรมการของคณะกรรมการ ตามมาตรา ๖ (๑) ตามรายชื่อคณะอนุกรรมการและอัตราเบี้ยประชุมที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

(๒) เบี้ยประชุมเป็นรายครั้ง สำหรับอนุกรรมการในคณะอนุกรรมการของคณะกรรมการอื่น นอกจากที่ระบุไว้ใน (๑) เว้นแต่อนุกรรมการสามัญประจำกระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการ ที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่ากระทรวง หรือกรม อนุกรรมการสามัญประจำจังหวัด หรือ อนุกรรมการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการอื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน ให้ได้รับเบี้ยประชุม เฉพาะอนุกรรมการที่ไม่ได้เป็นข้าราชการของส่วนราชการนั้น ทั้งนี้ ตามอัตราเบี้ยประชุมที่รัฐมนตรี ประกาศกำหนด

มาตรา ๘ กรรมการหรืออนุกรรมการที่มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายเดือน ให้ได้รับเบี้ยประชุม เฉพาะในเดือนที่เข้าร่วมประชุม

มาตรา ๙ ประธานกรรมการหรือประธานอนุกรรมการที่มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายครั้ง ให้ได้รับเบี้ยประชุมเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งในสี่ของอัตราเบี้ยประชุมที่กรรมการหรืออนุกรรมการนั้นมีสิทธิได้รับ แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่ประธานกรรมการหรือประธานอนุกรรมการไม่สามารถร่วมประชุมได้ให้ผู้ที่ทำหน้าที่ ประธานในที่ประชุมได้รับเบี้ยประชุมในอัตราเดียวกับประธานกรรมการหรือประธานอนุกรรมการตามที่กำหนด ในวรรคหนึ่ง แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๐ รองประธานกรรมการหรือรองประธานอนุกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือโดยประกาศพระบรมราชโองการ ที่มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายครั้ง ให้ได้รับเบี้ยประชุมเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งในแปดของอัตราเบี้ยประชุมที่กรรมการหรืออนุกรรมการนั้นมีสิทธิได้รับแล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๑ กรรมการในคณะกรรมการคณะหนึ่ง หรืออนุกรรมการในคณะอนุกรรมการคณะหนึ่ง ที่มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายครั้ง ให้ได้รับเบี้ยประชุมสำหรับการประชุมคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการนั้น แล้วแต่กรณี เพียงครั้งเดียวในวันหนึ่ง

มาตรา ๑๒ ที่ปรึกษาคณะกรรมการให้ได้รับเบี้ยประชุมเช่นเดียวกับกรรมการในคณะกรรมการนั้น โดยให้นำมาตรา ๘ หรือมาตรา ๑๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๓ เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ ให้ได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายครั้งตามอัตราเบี้ยประชุมที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด โดยให้เลขานุการมีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมไม่เกินหนึ่งคน และผู้ช่วยเลขานุการมีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมไม่เกินสองคน

ถ้ากรรมการหรืออนุกรรมการผู้ใดเป็นเลขานุการหรือผู้ช่วยเลขานุการด้วย ให้เบิกเบี้ยประชุมได้เพียงตำแหน่งเดียว

มาตรา ๑๔ การประชุมของคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ ต้องมีกรรมการหรืออนุกรรมการร่วมประชุมอย่างน้อยกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการหรืออนุกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม และมีสิทธิเบิกเบี้ยประชุมตามพระราชกฤษฎีกานี้ เว้นแต่บทบัญญัติแห่งกฎหมาย ประกาศพระบรมราชโองการ หรือคำสั่งที่จัดให้มีคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการนั้นจะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

การประชุมตามวรรคหนึ่ง ให้รวมถึงการประชุมที่บทบัญญัติแห่งกฎหมาย ประกาศพระบรมราชโองการ หรือคำสั่งที่จัดให้มีคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการกำหนดให้สามารถใช้วิธีการติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยีที่สามารถถ่ายทอดภาพและเสียงได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งทำให้กรรมการหรืออนุกรรมการไม่จำเป็นต้องปรากฏตัวในที่ประชุมด้วย โดยให้ถือว่ากรรมการหรืออนุกรรมการซึ่งใช้วิธีการติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยีดังกล่าว ร่วมประชุมคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการนั้น และมีสิทธิได้รับเบี้ยประชุม

มาตรา ๑๕ ให้กระทรวงการคลัง สำนักงบประมาณ และสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ร่วมกันจัดทำรายชื่อกิจกรรมการตามมาตรา ๖ (๑) และรายชื่อกิจกรรมการตามมาตรา ๗ (๑) และอัตราเบี้ยประชุมเป็นรายเดือนและเป็นรายครั้งสำหรับกรรมการ อนุกรรมการ เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการ

เมื่อได้จัดทำรายชื่อคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และอัตราเบี้ยประชุมตามวรรคหนึ่งเสร็จแล้ว ให้เสนอรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบและประกาศกำหนดต่อไป

การกำหนดอัตราเบี้ยประชุมต้องไม่เกินอัตราที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๑๖ คณะกรรมการที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งซึ่งได้รับเงินสมนาคุณเป็นรายเดือนอยู่ก่อนวันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ ให้คงได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายเดือน ทั้งนี้ ตามอัตราเบี้ยประชุมที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๑๗ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกานี้ คือ โดยที่พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยเบี้ยประชุมกรรมการ และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยเบี้ยประชุมและค่าตอบแทนที่ปรึกษาซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานสมควรปรับปรุงหลักเกณฑ์การจ่ายและอัตราเบี้ยประชุมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และเพื่อรวบรวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเบี้ยประชุมกรรมการ ให้อยู่ในกฎหมายฉบับเดียวกันเพื่อให้มีเอกภาพ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖ มาตรา ๗ และมาตรา ๑๕ แห่งพระราชกฤษฎีกา
 เปี้ยประชุมกรรมการ พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังจึงออกประกาศไว้
 ดังต่อไปนี้

(๑) ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กำหนดรายชื่อกณะกรรมการและคณะอนุกรรมการที่มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายเดือน และอัตราเบี้ยประชุมเป็นรายเดือนและเป็นรายครั้งสำหรับกรรมการอนุกรรมการ เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ พ.ศ. ๒๕๕๘ ลงวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

(๒) ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กำหนดรายชื่อกomiteกรรมการและคณะอนุกรรมการที่มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายเดือน และอัตราเบี้ยประชุมเป็นรายเดือนและเป็นรายครั้งสำหรับกรรมการอนุกรรมการ เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๘ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๘

(๓) ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กำหนดรายชื่อคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการที่มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายเดือน และอัตราเบี้ยประชุมเป็นรายเดือนและเป็นรายครั้งสำหรับกรรมการอนุกรรมการ เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๙ ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙

(๔) ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กำหนดรายชื่อกณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ
ที่มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายเดือน และอัตราเบี้ยประชุมเป็นรายเดือนและเป็นรายครั้งสำหรับกรรมการ
อนุกรรมการ เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๙ ลงวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๙

(๕) ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กำหนดรายชื่อคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ
ที่มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายเดือน และอัตราเบี้ยประชุมเป็นรายเดือนและเป็นรายครั้งสำหรับกรรมการ
อนุกรรมการ เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๙ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๙

(๖) ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กำหนดรายชื่อกณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ
ที่มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายเดือน และอัตราเบี้ยประชุมเป็นรายเดือนและเป็นรายครั้งสำหรับกรรมการ
อนุกรรมการ เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๐

(๗) ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กำหนดรายชื่อคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ
ที่มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายเดือน และอัตราเบี้ยประชุมเป็นรายเดือนและเป็นรายครั้งสำหรับกรรมการ
อนุกรรมการ เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๐

(๘) ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กำหนดรายชื่อคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการที่มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายเดือน และอัตราเบี้ยประชุมเป็นรายเดือนและเป็นรายครั้งสำหรับกรรมการอนุกรรมการ เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

୧୧

(๙) ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กำหนดรายชื่อคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการที่มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายเดือน และอัตราเบี้ยประชุมเป็นรายเดือนและเป็นรายครั้งสำหรับกรรมการอนุกรรมการ เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๑ ลงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

(๑๐) ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กำหนดรายชื่อคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการที่มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายเดือน และอัตราเบี้ยประชุมเป็นรายเดือนและเป็นรายครั้งสำหรับกรรมการอนุกรรมการ เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๖๑ ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๑

(๑๑) ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กำหนดรายชื่อคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการที่มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายเดือน และอัตราเบี้ยประชุมเป็นรายเดือนและเป็นรายครั้งสำหรับกรรมการอนุกรรมการ เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๖๑ ลงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๑

(๑๒) ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กำหนดรายชื่อคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการที่มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายเดือน และอัตราเบี้ยประชุมเป็นรายเดือนและเป็นรายครั้งสำหรับกรรมการอนุกรรมการ เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๖๒ ลงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๒

(๑๓) ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กำหนดรายชื่อคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการที่มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายเดือน และอัตราเบี้ยประชุมเป็นรายเดือนและเป็นรายครั้งสำหรับกรรมการอนุกรรมการ เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ (ฉบับที่ ๑๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ลงวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๒

(๑๔) ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กำหนดรายชื่อคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการที่มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายเดือน และอัตราเบี้ยประชุมเป็นรายเดือนและเป็นรายครั้งสำหรับกรรมการอนุกรรมการ เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๖๓ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

(๑๕) ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กำหนดรายชื่อคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการที่มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายเดือน และอัตราเบี้ยประชุมเป็นรายเดือนและเป็นรายครั้งสำหรับกรรมการอนุกรรมการ เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ (ฉบับที่ ๑๕) พ.ศ. ๒๕๖๓ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓

๒. กำหนดรายชื่อคณะกรรมการที่มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายเดือนและอัตราเบี้ยประชุมเป็นรายเดือน ตามบัญชีหมายเลข ๑ แนบท้ายประกาศนี้

๓. กำหนดรายชื่อคณะกรรมการที่มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายเดือนและอัตราเบี้ยประชุมเป็นรายเดือน ตามบัญชีหมายเลข ๒ แนบท้ายประกาศนี้

๔. กำหนดอัตราเบี้ยประชุมรายครั้งสำหรับกรรมการ อนุกรรมการ เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการ ตามบัญชีหมายเลข ๓ แนบท้ายประกาศนี้

๕. กรณีคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการตามประกาศฉบับนี้มีการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญ เช่น กฎหมายหรือคำสั่งที่แต่งตั้ง ชื่อคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ องค์ประกอบ อำนาจหน้าที่ มีการแก้ไขหรือยกเลิก แล้วแต่กรณี ให้ส่วนราชการที่รับผิดชอบแจ้งข้อมูลต่อกระทรวงการคลังทราบ เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

๖. ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันออกประกาศเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่

๑๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

(นายสันติ พร้อมพัฒน์)

รัฐมนตรีช่วยว่าการฯ ปฏิบัติราชการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

รายชื่อคณะกรรมการที่มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายเดือนและอัตราเบี้ยประชุม

อัตราไม่เกิน (บาท : คน : เดือน)

ลำดับ	ชื่อคณะกรรมการ	อัตราเบี้ยประชุม		
		ประธาน	รองประธาน	กรรมการ
๑.	สำนักนายกรัฐมนตรี			
	(๑) คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
	(๒) คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
	(๓) คณะกรรมการนโยบายเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศสำหรับอุตสาหกรรมเป้าหมาย	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
	(๔) คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน	๑๐,๐๐๐	-	๘,๐๐๐
	(๕) คณะกรรมการพิจารณาเงินเดือนแห่งชาติ	๑๐,๐๐๐	-	๘,๐๐๐
	(๖) คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ	๑๐,๐๐๐	-	๘,๐๐๐
	(๗) คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๑๐,๐๐๐	-	๘,๐๐๐
	(๘) คณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.น.จ.)	๑๐,๐๐๐	-	๘,๐๐๐
	(๙) คณะกรรมการพัฒนาและส่งเสริมองค์การมหาชน (กพม.)	๑๐,๐๐๐	-	๘,๐๐๐
	(๑๐) คณะกรรมการบริหารพนักงานราชการ (คพร.)	๑๐,๐๐๐	-	๘,๐๐๐
	(๑๑) คณะกรรมการบูรณาการนโยบายพัฒนาภาค	๑๐,๐๐๐	-	๘,๐๐๐
	(๑๒) คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการเทียบตำแหน่ง	๑๐,๐๐๐	-	๘,๐๐๐
	(๑๓) คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร	๖,๒๕๐	-	๕,๐๐๐
๒.	กระทรวงกลาโหม			
	(๑) คณะกรรมการสภากลาโหม	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
	(๒) คณะกรรมการข้าราชการทหาร	๑๐,๐๐๐	-	๘,๐๐๐
	(๓) คณะกรรมการกำลังพลสำรอง	๑๐,๐๐๐	-	๘,๐๐๐
๓.	กระทรวงการคลัง			
	(๑) คณะกรรมการนโยบายและกำกับการบริหารหนี้สาธารณะ	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
	(๒) คณะกรรมการนโยบายการบริหารทุนหมุนเวียน	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
	(๓) คณะกรรมการนโยบายการเงินการคลังของรัฐ	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐

หมายเหตุ กรณีคณะกรรมการตามประกาศฉบับนี้มีการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญ เช่น กฎหมายหรือคำสั่งที่แต่งตั้งชื่อคณะกรรมการ องค์ประกอบ อำนาจหน้าที่ มีการแก้ไขหรือยกเลิก แล้วแต่กรณี ให้ส่วนราชการที่รับผิดชอบแจ้งข้อมูลต่อกระทรวงการคลังทราบ เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ลำดับ	ชื่อคณะกรรมการ	อัตราเบี้ยประชุม		
		ประธาน	รองประธาน	กรรมการ
	(๔) คณะกรรมการพระราชรัฐสวัสดิการเพื่อเศรษฐกิจฐานรากและสังคม	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
	(๕) คณะกรรมการที่ราชพัสดุ	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
	(๖) คณะกรรมการนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ	๑๐,๐๐๐	-	๘,๐๐๐
	(๗) คณะกรรมการกำกับการประกอบกิจการดูแลผลประโยชน์	๖,๒๕๐	-	๕,๐๐๐
	(๘) คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ (กวพ.)	๖,๒๕๐	-	๕,๐๐๐
	(๙) คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (กวพ.อ.)	๖,๒๕๐	-	๕,๐๐๐
	(๑๐) คณะกรรมการวินิจฉัยปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ	๖,๒๕๐	-	๕,๐๐๐
	(๑๑) คณะกรรมการราคากลางและขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการ	๖,๒๕๐	-	๕,๐๐๐
	(๑๒) คณะกรรมการความร่วมมือป้องกันการทุจริต	๖,๒๕๐	-	๕,๐๐๐
	(๑๓) คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์และข้อร้องเรียน	๖,๒๕๐	-	๕,๐๐๐
	(๑๔) คณะกรรมการประเมินราคาทรัพย์สินเพื่อประโยชน์แห่งรัฐ	๖,๒๕๐	-	๕,๐๐๐
๔.	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา			
	(๑) คณะกรรมการนโยบายการกีฬาแห่งชาติ (คกช.)	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
	(๒) คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (ท.ท.ช.)	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
๕.	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์			
	(๑) คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
	(๒) คณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
	(๓) คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
	(๔) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปคม.)	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
	(๕) คณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปกค.)	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
	(๖) คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
	(๗) คณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์ครอบครัวแห่งชาติ (กยค.)	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
	(๘) คณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสถานภาพสตรีแห่งชาติ (กยส.)	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
	(๙) คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
	(๑๐) คณะกรรมการส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศ (สทพ.)	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐

หมายเหตุ กรณีคณะกรรมการตามประกาศฉบับนี้มีการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญ เช่น กฎหมายหรือคำสั่งที่แต่งตั้งชื่อคณะกรรมการ องค์ประกอบ อำนาจหน้าที่ มีการแก้ไขหรือยกเลิก แล้วแต่กรณี ให้ส่วนราชการที่รับผิดชอบแจ้งข้อมูลต่อกระทรวงการคลังทราบ เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ลำดับ	ชื่อคณะกรรมการ	อัตราเบี้ยประชุม		
		ประธาน	รองประธาน	กรรมการ
๖.	กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม			
	(๑) คณะกรรมการพลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
	(๒) คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา	๑๐,๐๐๐	-	๘,๐๐๐
	(๓) คณะกรรมการพิจารณาวิญญูญุทธธรรมและร้องทุกข์ (ก.อ.ร.)	๖,๒๕๐	-	๕,๐๐๐
	(๔) คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์	๖,๒๕๐	-	๕,๐๐๐
๗.	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์			
	(๑) คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
	(๒) คณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
	(๓) คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
	(๔) คณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติ	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
	(๕) คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.)	๑๐,๐๐๐	-	๘,๐๐๐
๘.	กระทรวงคมนาคม			
	(๑) คณะกรรมการส่งเสริมการพาณิชย์นาวี	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
๙.	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม			
	(๑) คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
	(๒) คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.)	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
	(๓) คณะกรรมการนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
๑๐.	กระทรวงพลังงาน			
	(๑) คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
๑๑.	กระทรวงพาณิชย์			
	(๑) คณะกรรมการนโยบายทรัพย์สินทางปัญญาแห่งชาติ	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
	(๒) คณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ (กกร.)	๑๐,๐๐๐	-	๘,๐๐๐
	(๓) คณะกรรมการพิจารณาการทุ้มตลาดและการอุดหนุน	๑๐,๐๐๐	-	๘,๐๐๐
	(๔) คณะกรรมการพิจารณามาตรการปกป้อง	๑๐,๐๐๐	-	๘,๐๐๐

หมายเหตุ กรณีคณะกรรมการตามประกาศฉบับนี้มีการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญ เช่น กฎหมายหรือคำสั่งที่แต่งตั้งชื่อคณะกรรมการ องค์ประกอบ อำนาจหน้าที่ มีการแก้ไขหรือยกเลิก แล้วแต่กรณี ให้ส่วนราชการที่รับผิดชอบแจ้งข้อมูลต่อกระทรวงการคลังทราบ เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ลำดับ	ชื่อคณะกรรมการ	อัตราเบี้ยประชุม		
		ประธาน	รองประธาน	กรรมการ
๑๒.	กระทรวงมหาดไทย			
	(๑) คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.)	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
	(๒) คณะกรรมการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ (กปอ.)	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
	(๓) คณะกรรมการนโยบายการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนแห่งชาติ (คณะกรรมการ นปถ.)	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
	(๔) คณะกรรมการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ (กกช.)	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
	(๕) คณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติ	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
๑๓.	กระทรวงยุติธรรม			
	(๑) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด	๑๐,๐๐๐	-	๘,๐๐๐
	(๒) คณะกรรมการการบริหารการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด	๗,๕๐๐	๗,๐๐๐	๖,๐๐๐
	(๓) คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน	๖,๒๕๐	๕,๖๒๕	๕,๐๐๐
	(๔) คณะกรรมการพิจารณาคำตอบแทนผู้เสียหายและคำทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา	๖,๒๕๐	-	๕,๐๐๐
๑๔.	กระทรวงแรงงาน			
	(๑) คณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์	๑๐,๐๐๐	-	๘,๐๐๐
	(๒) คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน	๖,๒๕๐	-	๕,๐๐๐
๑๕.	กระทรวงวัฒนธรรม			
	(๑) คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
	(๒) คณะกรรมการพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์แห่งชาติ	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
	(๓) คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
	(๔) คณะกรรมการภาพยนตร์และวีดิทัศน์แห่งชาติ	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
	(๕) คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
๑๖.	กระทรวงศึกษาธิการ			
	(๑) คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
	(๒) คณะกรรมการสภาการศึกษา	๑๐,๐๐๐	-	๘,๐๐๐
	(๓) คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	๑๐,๐๐๐	-	๘,๐๐๐

หมายเหตุ กรณีคณะกรรมการตามประกาศฉบับนี้มีการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญ เช่น กฎหมายหรือคำสั่งที่แต่งตั้งชื่อคณะกรรมการ องค์ประกอบ อำนาจหน้าที่ มีการแก้ไขหรือยกเลิก แล้วแต่กรณี ให้ส่วนราชการที่รับผิดชอบแจ้งข้อมูลต่อกระทรวงการคลังทราบ เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ลำดับ	ชื่อคณะกรรมการ	อัตราเบี้ยประชุม		
		ประธาน	รองประธาน	กรรมการ
๑๗.	(๔) คณะกรรมการนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัย	๑๐,๐๐๐	-	๘,๐๐๐
	(๕) คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	๖,๒๕๐	-	๕,๐๐๐
	(๖) คณะกรรมการการอาชีวศึกษา	๖,๒๕๐	-	๕,๐๐๐
	(๗) คณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา	๖,๒๕๐	-	๕,๐๐๐
	กระทรวงสาธารณสุข			
	(๑) คณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบแห่งชาติ	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
	(๒) คณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
	(๓) คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ	๑๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๘,๐๐๐
	(๔) คณะกรรมการอาหารแห่งชาติ	๑๐,๐๐๐	-	๘,๐๐๐
	(๕) คณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ	๑๐,๐๐๐	-	๘,๐๐๐
	(๖) คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น	๑๐,๐๐๐	-	๘,๐๐๐
	(๗) คณะกรรมการโรคติดต่อแห่งชาติ	๑๐,๐๐๐	-	๘,๐๐๐
	(๘) คณะกรรมการระบบสุขภาพปฐมภูมิ	๑๐,๐๐๐	-	๘,๐๐๐
	(๙) คณะกรรมการวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท	๖,๒๕๐	-	๕,๐๐๐
	(๑๐) คณะกรรมการอาหาร	๖,๒๕๐	-	๕,๐๐๐
	(๑๑) คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดให้โทษ	๖,๒๕๐	-	๕,๐๐๐
	(๑๒) คณะกรรมการเครื่องมือแพทย์	๖,๒๕๐	-	๕,๐๐๐
	(๑๓) คณะกรรมการป้องกันการใช้สารระเหย	๖,๒๕๐	-	๕,๐๐๐
	(๑๔) คณะกรรมการเครื่องสำอาง	๖,๒๕๐	-	๕,๐๐๐
	(๑๕) คณะกรรมการเชื้อโรคและพิษจากสัตว์	๖,๒๕๐	-	๕,๐๐๐
	(๑๖) คณะกรรมการยา	๖,๒๕๐	-	๕,๐๐๐
	(๑๗) คณะกรรมการสาธารณสุข	๖,๒๕๐	-	๕,๐๐๐
	(๑๘) คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย	๖,๒๕๐	-	๕,๐๐๐
	(๑๙) คณะกรรมการควบคุมการส่งเสริมการตลาดอาหารสำหรับทารกและเด็กเล็ก	๖,๒๕๐	-	๕,๐๐๐
	กระทรวงอุตสาหกรรม			
	(๑) คณะกรรมการมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม	๖,๒๕๐	-	๕,๐๐๐
	(๒) คณะกรรมการวัตถุอันตราย	๖,๒๕๐	-	๕,๐๐๐

หมายเหตุ กรณีคณะกรรมการตามประกาศฉบับนี้มีการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญ เช่น กฎหมายหรือคำสั่งที่แต่งตั้งชื่อคณะกรรมการ องค์ประกอบ อำนาจหน้าที่ มีการแก้ไขหรือยกเลิก แล้วแต่กรณี ให้ส่วนราชการที่รับผิดชอบแจ้งข้อมูลต่อกระทรวงการคลังทราบ เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ลำดับ	ชื่อคณะกรรมการ	อัตราเบี้ยประชุม		
		ประธาน	รองประธาน	กรรมการ
๑๙.	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ			
	(๑) คณะกรรมการข้าราชการตำรวจ	๑๐,๐๐๐		๘,๐๐๐
	(๒) คณะกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติ	๑๐,๐๐๐		๘,๐๐๐

หมายเหตุ กรณีคณะกรรมการตามประกาศฉบับนี้มีการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญ เช่น กฎหมายหรือคำสั่งที่แต่งตั้งชื่อคณะกรรมการ องค์ประกอบ อำนาจหน้าที่ มีการแก้ไขหรือยกเลิก แล้วแต่กรณี ให้ส่วนราชการที่รับผิดชอบแจ้งข้อมูลต่อกระทรวงการคลังทราบ เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

รายชื่อคณะกรรมการที่มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายเดือนและอัตราเบี้ยประชุม

อัตราไม่เกิน (บาท : คน : เดือน)

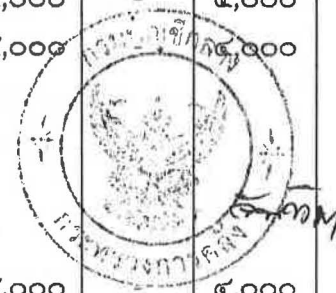
ลำดับ	ชื่อคณะกรรมการ	อัตราเบี้ยประชุม		
		ประธาน	รองประธาน	กรรมการ
๑.	สำนักงานกฤษฎีกา			
๑.๑	คณะกรรมการในคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) จำนวน ๘ คณะ			
	(๑) อ.ก.พ.ร. เกี่ยวกับการทบทวนและปรับปรุงโครงสร้างส่วนราชการด้านเศรษฐกิจ	๕,๐๐๐	-	๔,๐๐๐
	(๒) อ.ก.พ.ร. เกี่ยวกับการทบทวนและปรับปรุงโครงสร้างส่วนราชการด้านสังคม	๕,๐๐๐	-	๔,๐๐๐
	(๓) อ.ก.พ.ร. เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาระบบการบริหารราชการในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น	๕,๐๐๐	-	๔,๐๐๐
	(๔) อ.ก.พ.ร. เกี่ยวกับการส่งเสริมและการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี	๕,๐๐๐	-	๔,๐๐๐
	(๕) อ.ก.พ.ร. เกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน	๕,๐๐๐	-	๔,๐๐๐
	(๖) อ.ก.พ.ร. เกี่ยวกับการปรับปรุงระบบการเงินและงบประมาณ	๕,๐๐๐	-	๔,๐๐๐
	(๗) อ.ก.พ.ร. เฉพาะกิจเกี่ยวกับโครงการพัฒนานักบริหารการเปลี่ยนแปลงรุ่นใหม่	๕,๐๐๐	-	๔,๐๐๐
	(๘) อ.ก.พ.ร. เกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม	๕,๐๐๐	-	๔,๐๐๐
๑.๒	คณะกรรมการในคณะกรรมการนโยบายเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศสำหรับอุตสาหกรรมเป้าหมาย จำนวน ๑ คณะ			
	(๑) คณะกรรมการสรรหาและเจรจา	๕,๐๐๐	-	๔,๐๐๐
๑.๓	คณะกรรมการในคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน จำนวน ๑๓ คณะ			
	(๑) อ.ก.พ. วิสามัญเกี่ยวกับวินัยและการออกจากราชการ	๕,๐๐๐	-	๔,๐๐๐
	(๒) อ.ก.พ. วิสามัญเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบข้าราชการ	๕,๐๐๐	-	๔,๐๐๐
	(๓) อ.ก.พ. วิสามัญเกี่ยวกับการสร้างและพัฒนาคุณภาพกำลังคนภาครัฐ	๕,๐๐๐	-	๔,๐๐๐
	(๔) อ.ก.พ. วิสามัญเกี่ยวกับระบบจําแนกตำแหน่งและค่าตอบแทน	๕,๐๐๐	-	๔,๐๐๐
	(๕) อ.ก.พ. วิสามัญเกี่ยวกับการสร้างประสิทธิภาพด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล	๕,๐๐๐	-	๔,๐๐๐
	(๖) อ.ก.พ. วิสามัญเกี่ยวกับการพัฒนาระบบบริหารทรัพยากรบุคคล	๕,๐๐๐	-	๔,๐๐๐
	(๗) อ.ก.พ. วิสามัญเกี่ยวกับการส่งเสริมจริยธรรมเพื่อราชการใสสะอาด	๕,๐๐๐	-	๔,๐๐๐
	(๘) อ.ก.พ. วิสามัญเกี่ยวกับการประเมินบุคคลเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ	๕,๐๐๐	-	๔,๐๐๐
	(๙) อ.ก.พ. วิสามัญเกี่ยวกับการรับรองมาตรฐานนักกฎหมายภาครัฐ	๕,๐๐๐	-	๔,๐๐๐
	(๑๐) อ.ก.พ. วิสามัญเฉพาะกิจเกี่ยวกับการขับเคลื่อนการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการ	๕,๐๐๐	-	๔,๐๐๐

หมายเหตุ กรณีคณะกรรมการตามประกาศฉบับนี้มีการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญ เช่น กฎหมายหรือคำสั่งที่แต่งตั้งชื่อคณะกรรมการ องค์ประกอบ อำนาจหน้าที่ มีการแก้ไขหรือยกเลิก แล้วแต่กรณี ให้ส่วนราชการที่รับผิดชอบแจ้งข้อมูลต่อกระทรวงการคลังทราบ เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ลำดับ	ชื่อคณะกรรมการ	อัตราเบี้ยประชุม		
		ประธาน	รองประธาน	กรรมการ
	(๑๑) อ.ก.พ. วิสามัญเกี่ยวกับการพัฒนาระบบบริหารเพื่อรองรับการเข้าสู่สังคมสูงอายุ	๕,๐๐๐	-	๔,๐๐๐
	(๑๒) อ.ก.พ. วิสามัญเกี่ยวกับการสรรหาและเลือกสรรทรัพยากรบุคคลของราชการ	๕,๐๐๐	-	๔,๐๐๐
	(๑๓) อ.ก.พ. วิสามัญเกี่ยวกับการบริหารจัดการกำลังคนคุณภาพของราชการ	๕,๐๐๐	-	๔,๐๐๐
๑.๔	คณะกรรมการในคณะกรรมการพัฒนาและส่งเสริมองค์การมหาชน จำนวน ๑ คณะ			
	(๑) คณะกรรมการพัฒนาและส่งเสริมองค์การมหาชน	๕,๐๐๐	-	๔,๐๐๐
๑.๕	คณะกรรมการในคณะกรรมการบริหารพนักงานราชการ (คพร.) จำนวน ๔ คณะ			
	(๑) คณะกรรมการบริหารพนักงานราชการ (อ.คพร.) เฉพาะกิจเกี่ยวกับการพัฒนาระบบพนักงานราชการ	๕,๐๐๐	๔,๕๐๐	๔,๐๐๐
	(๒) คณะกรรมการบริหารพนักงานราชการ (อ.คพร.) คณะที่ ๑ ด้านการกำหนดลักษณะงาน กรอบอัตรากำลังพนักงานราชการ ค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์	๕,๐๐๐	-	๔,๐๐๐
	(๓) คณะกรรมการบริหารพนักงานราชการ (อ.คพร.) คณะที่ ๒ ด้านการสรรหาและเลือกสรร และการประเมินผลการปฏิบัติงาน	๕,๐๐๐	-	๔,๐๐๐
	(๔) คณะกรรมการบริหารพนักงานราชการ (อ.คพร.) คณะที่ ๓ ด้านกฎหมายและวินัย	๕,๐๐๐	-	๔,๐๐๐
๑.๖	คณะกรรมการในคณะกรรมการบูรณาการนโยบายพัฒนาภาค จำนวน ๖ คณะ			
	(๑) คณะกรรมการบูรณาการนโยบายพัฒนาภาคตะวันออกเฉยงเหนือ	๕,๐๐๐	๔,๕๐๐	๔,๐๐๐
	(๒) คณะกรรมการบูรณาการนโยบายพัฒนาภาคใต้และภาคใต้ชายแดน	๕,๐๐๐	๔,๕๐๐	๔,๐๐๐
	(๓) คณะกรรมการบูรณาการนโยบายพัฒนาภาคกลาง	๕,๐๐๐	-	๔,๐๐๐
	(๔) คณะกรรมการบูรณาการนโยบายพัฒนาภาคตะวันออก	๕,๐๐๐	-	๔,๐๐๐
	(๕) คณะกรรมการบูรณาการนโยบายพัฒนาภาคเหนือ	๕,๐๐๐	-	๔,๐๐๐
	(๖) คณะกรรมการบูรณาการนโยบายพัฒนาภาคด้านวิชาการ	๕,๐๐๐	-	๔,๐๐๐
๒.	กระทรวงกลาโหม			
	คณะกรรมการในคณะกรรมการกำลังพลสำรอง จำนวน ๒ คณะ			
	(๑) คณะกรรมการกำลังพลสำรองด้านกฎหมาย	๕,๐๐๐	-	๔,๐๐๐
	(๒) คณะกรรมการกำลังพลสำรองด้านสิทธิประโยชน์และการสวัสดิการ	๕,๐๐๐	-	๔,๐๐๐
๓.	กระทรวงการคลัง			
๓.๑	คณะกรรมการในคณะกรรมการนโยบายการบริหารทุนหมุนเวียน จำนวน ๓ คณะ			
	(๑) คณะกรรมการกลั่นกรองการขอจัดตั้ง รวมหรือยุบเลิกทุนหมุนเวียน	๕,๐๐๐	-	๔,๐๐๐
	(๒) คณะกรรมการกำกับการบริหารทุนหมุนเวียน	๕,๐๐๐	-	๔,๐๐๐
	(๓) คณะกรรมการประเมินผลการดำเนินงานทุนหมุนเวียน	๕,๐๐๐	-	๔,๐๐๐

หมายเหตุ กรณีคณะกรรมการตามประกาศฉบับนี้มีการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญ เช่น กฎหมายหรือคำสั่งที่แต่งตั้งชื่อคณะกรรมการ องค์ประกอบ อำนาจหน้าที่ มีการแก้ไขหรือยกเลิก แล้วแต่กรณี ให้ส่วนราชการที่รับผิดชอบแจ้งข้อมูลต่อกระทรวงการคลังทราบ เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ลำดับ	ชื่อคณะกรรมการ	อัตราเบี้ยประชุม		
		ประธาน	รองประธาน	กรรมการ
๓.๒	คณะกรรมการในคณะกรรมการที่ราชพัสดุ จำนวน ๑ คณะ (๑) คณะกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการที่ราชพัสดุมอบหมาย	๕,๐๐๐	๔,๕๐๐	๔,๐๐๐
๔.	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา คณะกรรมการในคณะกรรมการนโยบายการกีฬาแห่งชาติ (คกช.) จำนวน ๒ คณะ (๑) คณะกรรมการกลั่นกรองแผนงาน/โครงการขนาดใหญ่ และบูรณาการการดำเนินงานด้านกีฬาของประเทศ (๒) คณะกรรมการจัดทำและติดตามการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๖๕-๒๕๗๐)	๕,๐๐๐	๔,๕๐๐	๔,๐๐๐
๕.	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์			
๕.๑	คณะกรรมการในคณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสถานภาพสตรีแห่งชาติ (กยส.) (๑) คณะกรรมการการจัดทำแผนปฏิบัติการว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรีและความรุนแรงในครอบครัว (๒) คณะกรรมการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรี พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔	๕,๐๐๐	๔,๕๐๐	๔,๕๐๐
๕.๒	คณะกรรมการในคณะกรรมการส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศ จำนวน ๓ คณะ (๑) คณะกรรมการด้านนโยบาย มาตรการ และแผนปฏิบัติการส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศ (๒) คณะกรรมการด้านกฎหมาย (๓) คณะกรรมการรณรงค์การสื่อสารความเท่าเทียมระหว่างเพศ	๕,๐๐๐	-	๔,๐๐๐
๖.	กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม คณะกรรมการในคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ก.พ.อ.) จำนวน ๖ คณะ (๑) คณะกรรมการเกี่ยวกับการพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลในสถาบันอุดมศึกษา (๒) คณะกรรมการเกี่ยวกับตำแหน่งทางวิชาการของข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (๓) คณะกรรมการเกี่ยวกับคุณวุฒิ (๔) คณะกรรมการเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบราชการ (๕) คณะกรรมการเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนางานวิจัย (๖) คณะกรรมการเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระบบอุดมศึกษา	๕,๐๐๐	-	๔,๐๐๐

หมายเหตุ กรณี คณะกรรมการตามประกาศฉบับนี้มีการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญ เช่น กฎหมายหรือคำสั่งที่แต่งตั้งชื่อคณะกรรมการ องค์ประกอบ อำนาจหน้าที่ มีการแก้ไขหรือยกเลิก แล้วแต่กรณี ให้ส่วนราชการที่รับผิดชอบแจ้งข้อมูลต่อกระทรวงการคลังทราบ เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ลำดับ	ชื่อคณะกรรมการ	อัตราเบี้ยประชุม		
		ประธาน	รองประธาน	กรรมการ
๗.	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ คณะกรรมการในคณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติ จำนวน ๕ คณะ (๑) คณะอนุกรรมการจัดทำนโยบายการพัฒนาการประมงในน่านน้ำไทย ๕,๐๐๐ ๔,๕๐๐ ๔,๐๐๐ (๒) คณะอนุกรรมการจัดทำนโยบายการส่งเสริม พัฒนา และแก้ไขปัญหาการประมงนอกน่านน้ำไทย ๕,๐๐๐ ๔,๕๐๐ ๔,๐๐๐ (๓) คณะอนุกรรมการจัดทำนโยบายการพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของประเทศ ๕,๐๐๐ ๔,๕๐๐ ๔,๐๐๐ (๔) คณะอนุกรรมการจัดทำนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องด้านการประมงของประเทศ ๕,๐๐๐ ๔,๕๐๐ ๔,๐๐๐ (๕) คณะอนุกรรมการแก้ไขกฎหมายอันส่งผลกระทบต่อความเดือดร้อนของชาวประมงและผู้ประกอบการด้านการประมง ๕,๐๐๐ ๔,๕๐๐ ๔,๐๐๐			
๘.	กระทรวงยุติธรรม คณะกรรมการในคณะกรรมการการบริหารการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด จำนวน ๑ คณะ (๑) คณะอนุกรรมการจัดทำนโยบายและแผนงานการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ๓,๗๕๐ ๓,๕๐๐ ๓,๐๐๐			
๙.	กระทรวงวัฒนธรรม คณะกรรมการในคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ จำนวน ๔ คณะ (๑) คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๔) ๕,๐๐๐ ๔,๕๐๐ ๔,๐๐๐ (๒) คณะอนุกรรมการด้านวิชาการการส่งเสริมคุณธรรมในสังคมไทย ๕,๐๐๐ ๔,๕๐๐ ๔,๐๐๐ (๓) คณะอนุกรรมการด้านประชาสัมพันธ์การส่งเสริมคุณธรรมในสังคมไทย ๕,๐๐๐ ๔,๕๐๐ ๔,๐๐๐ (๔) คณะอนุกรรมการด้านการประเมินชุมชน องค์กร อำเภอ และจังหวัดคุณธรรม ๕,๐๐๐ ๔,๕๐๐ ๔,๐๐๐			

หมายเหตุ กรณีคณะกรรมการตามประกาศฉบับนี้มีการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญ เช่น กฎหมายหรือคำสั่งที่แต่งตั้งชื่อคณะกรรมการ องค์ประกอบ อำนาจหน้าที่ มีการแก้ไขหรือยกเลิก แล้วแต่กรณี ให้ส่วนราชการที่รับผิดชอบแจ้งข้อมูลต่อกระทรวงการคลังทราบ เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ลำดับ	ชื่อคณะกรรมการ	อัตราเบี้ยประชุม		
		ประธาน	รองประธาน	กรรมการ
๑๐.	กระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการในคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน ๑๑ คณะ (๑) อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ๕,๐๐๐ - ๕,๐๐๐ (๒) อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับวินัยและการออกจากราชการ ๕,๐๐๐ - ๕,๐๐๐ (๓) อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ ๕,๐๐๐ - ๕,๐๐๐ (๔) อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ๕,๐๐๐ - ๕,๐๐๐ (๕) อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ๕,๐๐๐ - ๕,๐๐๐ (๖) อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการพัฒนานโยบายและระบบบริหารงานบุคคล ๕,๐๐๐ - ๕,๐๐๐ (๗) อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ๕,๐๐๐ - ๕,๐๐๐ (๘) อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการบริหารงานบุคคล ๕,๐๐๐ - ๕,๐๐๐ (๙) อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ๕,๐๐๐ - ๕,๐๐๐ (๑๐) คณะกรรมการวิสามัญเกี่ยวกับตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาอื่นตามมาตรา ๓๘ ค. (๒) ๕,๐๐๐ - ๕,๐๐๐ (๑๑) อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการร้องทุกข์ และการร้องเรียนขอความเป็นธรรมเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ๕,๐๐๐ - ๕,๐๐๐			
๑๑.	กระทรวงสาธารณสุข			
๑๑.๑	คณะกรรมการในคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบแห่งชาติ จำนวน ๑ คณะ			
	(๑) คณะกรรมการด้านกฎหมาย ๕,๐๐๐ ๔,๕๐๐ ๕,๐๐๐			
๑๑.๒	คณะกรรมการในคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ จำนวน ๕ คณะ			
	(๑) คณะกรรมการยุทธศาสตร์สมุนไพรแห่งชาติ ๕,๐๐๐ ๔,๕๐๐ ๕,๐๐๐			
	(๒) คณะกรรมการวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพร ๕,๐๐๐ ๔,๕๐๐ ๕,๐๐๐			
	(๓) คณะกรรมการวัตถุดิบสมุนไพร ๕,๐๐๐ ๔,๕๐๐ ๕,๐๐๐			
	(๔) คณะกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพร ๕,๐๐๐ ๔,๕๐๐ ๕,๐๐๐			
	(๕) คณะกรรมการส่งเสริมภาพลักษณ์และการตลาดสมุนไพร ๕,๐๐๐ ๔,๕๐๐ ๕,๐๐๐			
๑๑.๓	คณะกรรมการในคณะกรรมการโรคติดต่อแห่งชาติ จำนวน ๑ คณะ			
	(๑) คณะกรรมการด้านกฎหมาย ๕,๐๐๐ ๔,๕๐๐ ๕,๐๐๐			

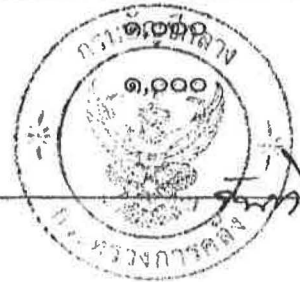
หมายเหตุ กรณีคณะกรรมการตามประกาศฉบับนี้มีการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญ เช่น กฎหมายหรือคำสั่งที่แต่งตั้งชื่อคณะกรรมการ องค์ประกอบ อำนาจหน้าที่ มีการแก้ไขหรือยกเลิก แล้วแต่กรณี ให้ส่วนราชการที่รับผิดชอบแจ้งข้อมูลต่อกระทรวงการคลังทราบ เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ลำดับ	ชื่อคณะกรรมการ	อัตราเบี้ยประชุม		
		ประธาน	รองประธาน	กรรมการ
๑๑.๔	คณะกรรมการในคณะกรรมการระบบสุขภาพปฐมภูมิ จำนวน ๗ คณะ			
	(๑) คณะกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบสุขภาพปฐมภูมิ	๕,๐๐๐	-	๕,๐๐๐
	(๒) คณะกรรมการพัฒนาการจัดบริการสุขภาพปฐมภูมิ	๕,๐๐๐	-	๕,๐๐๐
	(๓) คณะกรรมการคุณภาพและมาตรฐานของหน่วยบริการปฐมภูมิและเครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิ	๕,๐๐๐	-	๕,๐๐๐
	(๔) คณะกรรมการพัฒนาระบบข้อมูลบริการสุขภาพปฐมภูมิ	๕,๐๐๐	-	๕,๐๐๐
	(๕) คณะกรรมการกฎหมาย	๕,๐๐๐	-	๕,๐๐๐
	(๖) คณะกรรมการพิจารณาถ้อยแถลงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติระบบสุขภาพปฐมภูมิ พ.ศ. ๒๕๖๒	๕,๐๐๐	-	๕,๐๐๐
	(๗) คณะกรรมการพัฒนาระบบสุขภาพปฐมภูมิกรุงเทพมหานคร	๕,๐๐๐	-	๕,๐๐๐
๑๒.	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ			
๑๒.๑	คณะกรรมการในคณะกรรมการข้าราชการตำรวจ จำนวน ๗ คณะ			
	(๑) คณะกรรมการ ก.ตร. เกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัย	๕,๐๐๐	-	๕,๐๐๐
	(๒) คณะกรรมการ ก.ตร. เกี่ยวกับการอุทธรณ์	๕,๐๐๐	-	๕,๐๐๐
	(๓) คณะกรรมการ ก.ตร. เกี่ยวกับการร้องทุกข์	๕,๐๐๐	-	๕,๐๐๐
	(๔) คณะกรรมการ ก.ตร. เกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบ	๕,๐๐๐	-	๕,๐๐๐
	(๕) คณะกรรมการ ก.ตร. เกี่ยวกับการส่งเสริมจริยธรรมและการพัฒนาคุณธรรม	๕,๐๐๐	-	๕,๐๐๐
	(๖) คณะกรรมการ ก.ตร. เกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรบุคคล	๕,๐๐๐	-	๕,๐๐๐
	(๗) คณะกรรมการ ก.ตร. เกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรบุคคล	๕,๐๐๐	-	๕,๐๐๐
๑๒.๒	คณะกรรมการในคณะกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติ จำนวน ๒ คณะ			
	(๑) คณะกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติด้านการบริหารงานตำรวจ	๕,๐๐๐	-	๕,๐๐๐
	(๒) คณะกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติด้านกฎหมาย	๕,๐๐๐	-	๕,๐๐๐

หมายเหตุ กรณีคณะกรรมการตามประกาศฉบับนี้มีการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญ เช่น กฎหมายหรือคำสั่งที่แต่งตั้งชื่อคณะกรรมการ องค์ประกอบ อำนาจหน้าที่ มีการแก้ไขหรือยกเลิก แล้วแต่กรณี ให้ส่วนราชการที่รับผิดชอบแจ้งข้อมูลต่อกระทรวงการคลังทราบ เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

อัตราเบี้ยประชุมรายครั้งสำหรับกรรมการ อนุกรรมการ เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการ

ประเภท	อัตราไม่เกิน (บาท:คน:ครั้ง)
กรรมการในคณะกรรมการตามมาตรา ๖ (๒) เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการตามมาตรา ๖	๑,๖๐๐ ๑,๖๐๐
อนุกรรมการในคณะอนุกรรมการตามมาตรา ๗ (๒) เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการในคณะอนุกรรมการตามมาตรา ๗	๑,๐๐๐

เรื่องเพื่อทราบ

พ.ศ. ๒๕๖๒

โดย อธิปไตยกรรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

ตามพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๗๖ และมาตรา ๗๗ กำหนดให้มีการส่งเสริมผู้ประกอบการ และเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมความสามารถของผู้ประกอบการ ให้ผู้ประกอบการแจ้งต่ออธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเพื่อขอรับการส่งเสริม ทั้งนี้คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ได้ออกประกาศว่าด้วยการสนับสนุนและส่งเสริมผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรจำนวน ๓ ฉบับ ได้แก่

- ๑) ประกาศคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ เรื่อง การกำหนดประเภทผู้ประกอบการ พ.ศ. ๒๕๖๓
- ๒) ประกาศคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแจ้งเป็นผู้ประกอบการ พ.ศ. ๒๕๖๓ และ
- ๓) ประกาศคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการส่งเสริมผู้ประกอบการ พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยกำหนดให้กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำแผนงานหรือโครงการเพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณ โดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมาย เพื่อการส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตสมุนไพรและการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร และจัดทำบัญชีทะเบียนผู้ประกอบการที่ขอรับการส่งเสริมและสนับสนุน และรายงานผลการดำเนินการให้คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติทราบอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง รายละเอียดเพิ่มเติมตามหนังสือพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒ หน้า ๔๖ - ๕๔

ทั้งนี้กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกได้จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมผู้ประกอบการสมุนไพร ขึ้น ณ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เพื่อดำเนินการส่งเสริมผู้ประกอบการร่วมกับภาคีเครือข่ายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีผู้ประกอบการลงทะเบียนขอรับสิทธิส่งเสริมผู้ประกอบการสมุนไพร จำนวน ๑๙๘ ราย รายละเอียดตามเอกสารแนบวาระที่ ๖.๑ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานการส่งเสริมผู้ประกอบการตาม พ.ร.บ. ผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒ มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย ฝ่ายเลขานุการเห็นควรเสนอให้การดำเนินงานส่งเสริมผู้ประกอบการเป็นการดำเนินงานแบบบูรณาการและให้มีการจัดทำแผนงาน โครงการ และงบประมาณร่วมกันระหว่างหน่วยงาน ตลอดจนจรรยาบรรณการดำเนินงานการส่งเสริมผู้ประกอบการ โดยการส่งเสริมผู้ประกอบการผลิตสมุนไพร (เกษตรกร) ให้ผ่านการกลั่นกรองจากคณะอนุกรรมการวัตถุดิบสมุนไพร และการส่งเสริมผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้ผ่านการกลั่นกรองจากคณะอนุกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพร

มติที่ประชุม.

บัญชีรายชื่อผู้ประกอบการขอรับสิทธิสิ่งเริ่มผู้ประกอบการสมุนไพร

ลำดับ	ประเภทผู้ประกอบการ	ชื่อสถานประกอบการ	จังหวัด	ประเภทธุรกิจสมุนไพร	ประเภทธุรกิจผลิตภัณฑ์สมุนไพร	สถานะ
1	กลุ่มรายย่อย (Micro)	green herbs	กรุงเทพมหานคร		เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
2	กลุ่มรายย่อย (Micro)	บจก.เพอเพคิวิตี	กรุงเทพมหานคร		สารสกัด, ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, อาหารและเครื่องดื่ม, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
3	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	วิสาหกิจชุมชนแปรรูปสมุนไพรอินทรีย์บางกระทุ่ม	พิษณุโลก	วัตถุดิบสมุนไพร, แปรรูปวัตถุดิบสมุนไพร	สารสกัด, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
4	กลุ่มรายย่อย (Micro)	สวนพุทธรักษ์	สระบุรี	วัตถุดิบสมุนไพร, อื่นๆ		รับรองการขึ้นทะเบียน
5	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	วิสาหกิจชุมชนแปรรูปสมุนไพรหมู่บ้านป้อดลอน	อุดรธานี		สารสกัด, อาหารและเครื่องดื่ม, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
6	กลุ่มรายย่อย (Micro)	หัวขี้หมูเอิร์บ	ชลบุรี	วัตถุดิบสมุนไพร, แปรรูปวัตถุดิบสมุนไพร	สารสกัด, อาหารและเครื่องดื่ม, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
7	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	บริษัท ศูนย์เรียนรู้สุขภาพองค์กรนครราชสีมาทางเพื่อสังคม จำกัด	กาฬสินธุ์	วัตถุดิบสมุนไพร, แปรรูปวัตถุดิบสมุนไพร	อาหารและเครื่องดื่ม, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
8	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	วิสาหกิจชุมชนเชาเย่น เอิร์บ กรุ๊ป	นนทบุรี		สารสกัด, ยาจากสมุนไพร, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
9	กลุ่มรายย่อย (Micro)	ร้านสมุนไพรออนไลน์	ลพบุรี		สารสกัด, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
10	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	โกสวดี แล็บบราเทอร์ บจก.	สมุทรสาคร		สารสกัด, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
11	กลุ่มขนาดกลาง (Medium)	Panaosod	ชลบุรี			รับรองการขึ้นทะเบียน
12	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	บริษัท นอร์ททรีกรีนโปรดัคส์ จำกัด	เชียงใหม่	แปรรูปวัตถุดิบสมุนไพร	สารสกัด, อาหารและเครื่องดื่ม, ยาจากสมุนไพร	รับรองการขึ้นทะเบียน
13	กลุ่มรายย่อย (Micro)	พุทธพร	ลพบุรี		ยาจากสมุนไพร, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
14	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	บริษัท บ้านสวนตามฝัน จำกัด	เชียงใหม่			รับรองการขึ้นทะเบียน
15	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	วิสาหกิจชุมชนภูมิปัญญาไทยปางอโศกผู้ผลิตสมุนไพรตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	นครราชสีมา	วัตถุดิบสมุนไพร, แปรรูปวัตถุดิบสมุนไพร		รับรองการขึ้นทะเบียน
16	กลุ่มรายย่อย (Micro)	บริษัท จักรพรรดิสมุนไพรไทย จำกัด	ลำพูน		สารสกัด, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
17	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	Sir thainerb & spa	พะเยา		สารสกัด, ยาจากสมุนไพร, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
18	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	บริษัท เอ็นเอส อินโนเวชั่น จำกัด	กรุงเทพมหานคร	แปรรูปวัตถุดิบสมุนไพร	สารสกัด, ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, อาหารและเครื่องดื่ม, ยาจากสมุนไพร, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
19	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	บริษัท เมเตอร์ แล็บบราเทอร์ จำกัด	กรุงเทพมหานคร		สารสกัด, ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, อาหารและเครื่องดื่ม, ยาจากสมุนไพร, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
20	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	ทัศนีย์สมุนไพร	ปราจีนบุรี		เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
21	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	สวนสมุนไพรตรุษณี	นครราชสีมา	แปรรูปวัตถุดิบสมุนไพร		รับรองการขึ้นทะเบียน
22	กลุ่มรายย่อย (Micro)	หจก.แองเจิลฟาร์ม	ชัยนาท	วัตถุดิบสมุนไพร		รับรองการขึ้นทะเบียน
23	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	บริษัท เมดทีฟาร์ม จำกัด	ปทุมธานี	วัตถุดิบสมุนไพร, แปรรูปวัตถุดิบสมุนไพร		รับรองการขึ้นทะเบียน
24	กลุ่มรายย่อย (Micro)	อิตเฮนน่า	ฉะเชิงเทรา	แปรรูปวัตถุดิบสมุนไพร	สารสกัด, อาหารและเครื่องดื่ม, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
25	กลุ่มรายย่อย (Micro)	บริษัท ออโนไลน์ สโตร์ จำกัด	พระนครศรีอยุธยา		อาหารและเครื่องดื่ม, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
26	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	วิเคร์ เบลท์ โปรดักส์	พระนครศรีอยุธยา		สารสกัด, ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, ยาจากสมุนไพร, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
27	กลุ่มรายย่อย (Micro)	ห้างหุ้นส่วนจำกัด แอนเชียนท์ทรี	เชียงใหม่	วัตถุดิบสมุนไพร		รับรองการขึ้นทะเบียน
28	กลุ่มรายย่อย (Micro)	หจก. นานาเนชั่นส์สมุนไพร	พิษณุโลก		สารสกัด, ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, อาหารและเครื่องดื่ม, ยาจากสมุนไพร, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
29	กลุ่มรายย่อย (Micro)	เออร์บลีกร้า	นนทบุรี		เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
30	กลุ่มรายย่อย (Micro)	บลูเบิร์ต อินโนเวิร์บ	เชียงใหม่		สารสกัด, อาหารและเครื่องดื่ม	รับรองการขึ้นทะเบียน
31	กลุ่มรายย่อย (Micro)	บริษัท ตะวันรุ่งทิวทัศน์อินแดง จำกัด	ฉะเชิงเทรา	วัตถุดิบสมุนไพร, แปรรูปวัตถุดิบสมุนไพร, อื่นๆ	ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, อาหารและเครื่องดื่ม, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
32	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	ไผ่หยดสกินแคร์	ยะลา	วัตถุดิบสมุนไพร, แปรรูปวัตถุดิบสมุนไพร	สารสกัด, อาหารและเครื่องดื่ม, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
33	กลุ่มรายย่อย (Micro)	กลุ่มแม่บ้านอัสติซาน	ยะลา		อาหารและเครื่องดื่ม	รับรองการขึ้นทะเบียน
34	กลุ่มรายย่อย (Micro)	สบบ้านบ้าน ตรา อเม้น	ยะลา			รับรองการขึ้นทะเบียน

ลำดับ	ประเภทผู้ประกอบการ	ชื่อสถานประกอบการ	จังหวัด	ประเภทธุรกิจปลูกสมุนไพร	ประเภทธุรกิจผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร	สถานะ
35	กลุ่มรายย่อย (Small)	บริษัท เอ็มดีเอ็กซ์ฟอร์แมน จำกัด	นนทบุรี		ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, อาหารและเครื่องดื่ม, ยาจากสมุนไพร, เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
36	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	สมุนไพรธาดาไฮโดลิทส์	เชียงราย		ยาจากสมุนไพร	รับรองการขึ้นทะเบียน
37	กลุ่มรายย่อย (Micro)	บริษัท เกษตรสมุนไพร จำกัด	ปทุมธานี	แปรรูปวัตถุดิบสมุนไพร	สารสกัด, เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
38	กลุ่มรายย่อย (Micro)	บริษัท นันทบุรีชีวิตธรรมชาติ จำกัด	น่าน	แปรรูปวัตถุดิบสมุนไพร	อาหารและเครื่องดื่ม	รับรองการขึ้นทะเบียน
39	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	วิสาหกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรบ้านอนุแดง หมู่ที่ 7	เชียงใหม่		อาหารและเครื่องดื่ม, ยาจากสมุนไพร	รับรองการขึ้นทะเบียน
40	กลุ่มขนาดกลาง (Medium)	แล็บ แอนด์ บิวตี้	สมุทรสาคร		เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
41	กลุ่มรายย่อย (Micro)	บริษัท พีเค เอิร์ธ จำกัด	แพร่		สารสกัด, ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, ยาจากสมุนไพร, เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
42	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	วิสาหกิจชุมชนแปรรูปสมุนไพรสวนมาลี	กาญจนบุรี	วัตถุดิบสมุนไพร	รับรองการขึ้นทะเบียน	รับรองการขึ้นทะเบียน
43	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	บริษัท สยามบอเลจ ทรานสเฟอว์ เซนเตอร์ จำกัด	กรุงเทพมหานคร		เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
44	กลุ่มรายย่อย (Micro)	นงลักษณ์	สุพรรณบุรี		เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
45	กลุ่มรายย่อย (Micro)	วิสาหสมุนไพร	สระบุรี	วัตถุดิบสมุนไพร, แปรรูปวัตถุดิบสมุนไพร	เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
46	กลุ่มรายย่อย (Micro)	บริษัท ทีเอ็มเจเอ็กซ์ จำกัด	สมุทรสาคร		สารสกัด, ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, อาหารและเครื่องดื่ม, ยาจากสมุนไพร, เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
47	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	บริษัท ไมโอเซนซ์ แล็บอราทอรี จำกัด	สมุทรปราการ		สารสกัด, เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
48	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	บมวิดี จำกัด	นนทบุรี		สารสกัด, ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, อาหารและเครื่องดื่ม, ยาจากสมุนไพร, เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
49	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	บริษัท เร็วสุขภาพ จำกัด	นครปฐม		ยาจากสมุนไพร	รับรองการขึ้นทะเบียน
50	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรเพื่อสุขภาพวังเหนือ	ลำปาง			รับรองการขึ้นทะเบียน
51	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	บริษัท พลุฑเวช จำกัด	นครปฐม		อาหารและเครื่องดื่ม, ยาจากสมุนไพร, เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
52	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	บริษัท โอเปีย จำกัด	กรุงเทพมหานคร		อาหารและเครื่องดื่ม	รับรองการขึ้นทะเบียน
53	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	ซูฟาร์	นราธิวาส		ยาจากสมุนไพร	รับรองการขึ้นทะเบียน
54	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านปราชญ์	กรุงเทพมหานคร		สารสกัด, ยาจากสมุนไพร, เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
55	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	บริษัท โกรเวอร์ ฟาร์ม จำกัด	กรุงเทพมหานคร		อาหารและเครื่องดื่ม	รับรองการขึ้นทะเบียน
56	กลุ่มรายย่อย (Micro)	ชมกัญญ์	กรุงเทพมหานคร		เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
57	กลุ่มรายย่อย (Micro)	หจก.สวนหย่อมหมอกแก้ว	เชียงราย	วัตถุดิบสมุนไพร, แปรรูปวัตถุดิบสมุนไพร	รับรองการขึ้นทะเบียน	รับรองการขึ้นทะเบียน
58	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	บริษัท ปารมิดา(ประเทศไทย) จำกัด	กรุงเทพมหานคร		อาหารและเครื่องดื่ม	รับรองการขึ้นทะเบียน
59	กลุ่มรายย่อย (Micro)	ห้างหุ้นส่วนจำกัดฉวักวิไล	ประจวบคีรีขันธ์		อาหารและเครื่องดื่ม, เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
60	กลุ่มรายย่อย (Micro)	ตรียมตะสมุนไพร	เชียงใหม่		อาหารและเครื่องดื่ม	รับรองการขึ้นทะเบียน
61	กลุ่มรายย่อย (Micro)	Ambros Cordyceps & Herbs Co.,Ltd.	สุโขทัย		สารสกัด, เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
62	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	หจก.เทพเอื้อสุจริ	สุโขทัย		ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, อาหารและเครื่องดื่ม	รับรองการขึ้นทะเบียน
63	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	BSKINS NATURAL HERB(ไร่ภูภิฟ้าเทาค้อ)	เพชรบูรณ์	วัตถุดิบสมุนไพร, แปรรูปวัตถุดิบสมุนไพร	อาหารและเครื่องดื่ม, ยาจากสมุนไพร	รับรองการขึ้นทะเบียน
64	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	อิตติคุณา	ปัตตานี		เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
65	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	บริษัท โอทยา อินเซ็นส์ จำกัด	กรุงเทพมหานคร		ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, ยาจากสมุนไพร, เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
66	กลุ่มรายย่อย (Micro)	บริษัท ผลิตภัณฑ์ไบโพลูโย จำกัด	กรุงเทพมหานคร	วัตถุดิบสมุนไพร, แปรรูปวัตถุดิบสมุนไพร,อื่นๆ	สารสกัด, เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
67	กลุ่มขนาดกลาง (Medium)	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มโอบายสมุนไพรหอม	เพชรบูรณ์	วัตถุดิบสมุนไพร, แปรรูปวัตถุดิบสมุนไพร,อื่นๆ	เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
68	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	บริษัท เอ็กซ์ เซิร์ฟ จำกัด (สำนักงานใหญ่)	สมุทรสาคร			รับรองการขึ้นทะเบียน
69	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	The Botanic house	บุรีรัมย์		อาหารและเครื่องดื่ม	รับรองการขึ้นทะเบียน
70	กลุ่มรายย่อย (Micro)	บริษัท เรด เดย์ (ไทยแลนด์) จำกัด	นครนายก			รับรองการขึ้นทะเบียน

ลำดับ	ประเภทผู้ประกอบการ	ชื่อสถานประกอบการ	จังหวัด	ประเภทธุรกิจปลูกสมุนไพร	ประเภทธุรกิจผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร	สถานะ
71	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรภาคไทย	ตาก	วัตถุดิบสมุนไพร, แปรรูปวัตถุดิบสมุนไพร	ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, อาหารและเครื่องดื่ม, เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
72	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	หงส์หยก	เลย		ยาจากสมุนไพร, เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
73	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	บจก.ไมเน่ มาร์เก็ตติ้ง (ไทยแลนด์)	เชียงใหม่		สารสกัด, เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
74	กลุ่มรายย่อย (Micro)	ศศิธรพัชร เจตนวิสาณ	นนทบุรี		สารสกัด, ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
75	กลุ่มรายย่อย (Micro)	บริษัท ดีจิลอย ชีวินธร แมนเนจเม้นท์ จำกัด	ปทุมธานี	วัตถุดิบสมุนไพร	ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, อาหารและเครื่องดื่ม	รับรองการขึ้นทะเบียน
76	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	บริษัท ทีพี เอลท์แอนด์บิวตี้โปรดัก จำกัด	นนทบุรี		สารสกัด, เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
77	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	ห้างหุ้นส่วนจำกัด แซมบี้ แอนด์ แซมบี้ มาร์เก็ตติ้ง	นนทบุรี		เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
78	กลุ่มขนาดกลาง (Medium)	บริษัทผลิตภัณฑ์สมุนไพร ดร.สาโรช จำกัด	พระนครศรีอยุธยา		สารสกัด, ยาจากสมุนไพร, เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
79	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	บริษัท ดีจิลอยเจอร์ จำกัด	กรุงเทพมหานคร			รับรองการขึ้นทะเบียน
80	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	บริษัท บ้านเรเอง กรุปส์ จำกัด	บุรีรัมย์		เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
81	กลุ่มขนาดกลาง (Medium)	บริษัท บรเวทสมุนไพรไทย จำกัด	พังงา		ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, อาหารและเครื่องดื่ม, ยาจากสมุนไพร, เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
82	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	ร้านอัญญา	บุรีรัมย์		เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
83	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	บริษัท เดโวลิตี คอรัปอเรชั่น 789 จำกัด	กรุงเทพมหานคร		สารสกัด, เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
84	กลุ่มขนาดกลาง (Medium)		กรุงเทพมหานคร		เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
85	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	หจก.เมจอร์ วิช เชียงใหม่	เชียงใหม่		เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
86	กลุ่มรายย่อย (Micro)	สยาม ฟีนอนด์เอ็น บิวตี้	ขอนแก่น		เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
87	กลุ่มรายย่อย (Micro)	บริษัท ธนัตติบูลย์ จำกัด	สมุทรสาคร		เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
88	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	บ้านหัดป่าสาวหัดดีผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางแห้ง	ตรัง	วัตถุดิบสมุนไพร, แปรรูปวัตถุดิบสมุนไพร	ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, อาหารและเครื่องดื่ม, ยาจากสมุนไพร, เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
89	กลุ่มรายย่อย (Micro)	บริษัท สยามสมุนไพรไทย จำกัด	กรุงเทพมหานคร		เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
90	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	รักสมุนไพร	กรุงเทพมหานคร	แปรรูปวัตถุดิบสมุนไพร	สารสกัด, ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, อาหารและเครื่องดื่ม, ยาจากสมุนไพร, เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
91	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	บริษัท บินทิพย์สมุนไพร จำกัด	เพชรบุรี		ยาจากสมุนไพร	รับรองการขึ้นทะเบียน
92	กลุ่มรายย่อย (Micro)	บริษัท วงษ์พาณิชย์ โพธิ์แก้ว จำกัด	กรุงเทพมหานคร	วัตถุดิบสมุนไพร, แปรรูปวัตถุดิบสมุนไพร	สารสกัด, ยาจากสมุนไพร, เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
93	กลุ่มขนาดกลาง (Medium)	บริษัท ธรรมชาติเพื่อสุขภาพ จำกัด	สมุทรปราการ		สารสกัด, ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, อาหารและเครื่องดื่ม, ยาจากสมุนไพร, เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
94	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	วิภา วิลล่อ	กรุงเทพมหานคร	วัตถุดิบสมุนไพร		รับรองการขึ้นทะเบียน
95	กลุ่มรายย่อย (Micro)	บริษัท เอสซี อาร์เวลท์ กรุ๊ป (ไทยแลนด์) จำกัด	นนทบุรี	วัตถุดิบสมุนไพร, แปรรูปวัตถุดิบสมุนไพร	อาหารและเครื่องดื่ม	รับรองการขึ้นทะเบียน
96	กลุ่มรายย่อย (Micro)	บริษัทฟาร์วากีนวิลลีย์ จำกัด	เชียงใหม่	วัตถุดิบสมุนไพร, แปรรูปวัตถุดิบสมุนไพร	สารสกัด, อาหารและเครื่องดื่ม, เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
97	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอลท์ดี ฟู้ด แล็บ เอิร์ธ	สงขลา		สารสกัด	รับรองการขึ้นทะเบียน
98	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	บริษัท คาร์บ คอรัปอเรชั่น จำกัด	กรุงเทพมหานคร		สารสกัด, ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, อาหารและเครื่องดื่ม, เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
99	กลุ่มรายย่อย (Micro)	บริษัท บารมีบุญ (1957) จำกัด	กรุงเทพมหานคร		อาหารและเครื่องดื่ม	รับรองการขึ้นทะเบียน
100	กลุ่มรายย่อย (Micro)	บริษัท ไพรไทย 1960 จำกัด	กรุงเทพมหานคร		ยาจากสมุนไพร	รับรองการขึ้นทะเบียน
101	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	บจก.สยามเฮอรัเบิลแคร์	ปทุมธานี		สารสกัด, ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, อาหารและเครื่องดื่ม, เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
102	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรบ้านดอนนก	ชัยภูมิ	แปรรูปวัตถุดิบสมุนไพร	เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
103	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	บริษัท นาเลินา จำกัด	กรุงเทพมหานคร		สารสกัด	รับรองการขึ้นทะเบียน
104	กลุ่มขนาดกลาง (Medium)	บริษัท เอเวอร์กลอรี่ อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด	กรุงเทพมหานคร		เครื่องสำอาง,อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
105	กลุ่มรายย่อย (Micro)	ห้างหุ้นส่วนจำกัด นวัตกรรมวิมล	กรุงเทพมหานคร		อาหารและเครื่องดื่ม	รับรองการขึ้นทะเบียน
106	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	บริษัท เอวา แพคเกจ จำกัด	กรุงเทพมหานคร		สารสกัด	รับรองการขึ้นทะเบียน

ลำดับ	ประเภทผู้ประกอบการ	ชื่อสถานประกอบการ	จังหวัด	ประเภทธุรกิจปลูกสมุนไพร	ประเภทธุรกิจผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร	สถานะ
107	กลุ่มขนาดกลาง (Medium)	บริษัท สมุนไพรวิกรม จำกัด	นครปฐม		ยาจากสมุนไพร	รับรองการขึ้นทะเบียน
108	กลุ่มขนาดกลาง (Medium)	บริษัท เอียนาโอสถ จำกัด	นครปฐม		ยาจากสมุนไพร	รับรองการขึ้นทะเบียน
109	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	เหวดาใจดี	กรุงเทพมหานคร	แปรรูปวัตถุดิบสมุนไพร		รับรองการขึ้นทะเบียน
110	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทำแป้งสาคูเฉพาะ เข้ายั่น พัทลุง	พัทลุง	วัตถุดิบสมุนไพร, แปรรูปวัตถุดิบสมุนไพร, อื่นๆ	ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, อาหารและเครื่องดื่ม	รับรองการขึ้นทะเบียน
111	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	บริษัท วิเพอร์ จำกัด	กรุงเทพมหานคร		เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
112	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	อาร์ สเปคตัม เอ็นเตอร์ไพรส์	กรุงเทพมหานคร		เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
113	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	บริษัท เอิร์ปโปรท์ จำกัด	กรุงเทพมหานคร		ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, ยาจากสมุนไพร, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
114	กลุ่มรายย่อย (Micro)	ไต้ใจโอสถ	นนทบุรี		สารสกัด, ยาจากสมุนไพร, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
115	กลุ่มรายย่อย (Micro)	Stex proskin	กรุงเทพมหานคร		สารสกัด, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
116	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	วิชชี โสฬี	นครปฐม			รับรองการขึ้นทะเบียน
117	กลุ่มรายย่อย (Micro)	นงกะ คอสเมติกส์ประเทศไทย	กรุงเทพมหานคร		สารสกัด, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
118	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	โพนสูงรักถิ่น	อุดรธานี	วัตถุดิบสมุนไพร		รับรองการขึ้นทะเบียน
119	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	ชื่นชนน สมาร์ท เซอร์วิส จำกัด	ชลบุรี	แปรรูปวัตถุดิบสมุนไพร	ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, อาหารและเครื่องดื่ม, ยาจากสมุนไพร, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
120	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	ต้นก้อหลวง โครงการพัฒนาเครือข่ายผู้สูงอายุชุมชน	ชัยภูมิ		เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
121	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรตำบลบึงพระ	พิษณุโลก	วัตถุดิบสมุนไพร, แปรรูปวัตถุดิบสมุนไพร	สารสกัด, อาหารและเครื่องดื่ม, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
122	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	เนเจอร์อเดีย จำกัด	กรุงเทพมหานคร		เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
123	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	บริษัท แคร์ เอ็ม ดี จำกัด	กรุงเทพมหานคร			รับรองการขึ้นทะเบียน
124	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	ทีมพัฒนารูปแบบการพัฒนาแพทย์ จำกัด	สมุทรปราการ		สารสกัด, ยาจากสมุนไพร, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
125	กลุ่มรายย่อย (Micro)	cocostar	ปทุมธานี		เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
126	กลุ่มขนาดกลาง (Medium)	บริษัท ภูฏาแปรรูปอาหาร จำกัด	เชียงใหม่		สารสกัด, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
127	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	พรหมมาสมุนไพร	อุทัยธานี		เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
128	กลุ่มรายย่อย (Micro)	เขาคานี จำกัด	กรุงเทพมหานคร		เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
129	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	โชคชัย เอ็มวี จำกัด	กรุงเทพมหานคร	แปรรูปวัตถุดิบสมุนไพร	สารสกัด, ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, อาหารและเครื่องดื่ม	รับรองการขึ้นทะเบียน
130	กลุ่มรายย่อย (Micro)	Bora & Co.	กรุงเทพมหานคร		เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
131	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	บริษัท บ้านหมอละออง จำกัด	เพชรบุรี		ยาจากสมุนไพร, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
132	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	วิสาหกิจชุมชนรักษัสมุนไพรรดับบางไพร	สุราษฎร์ธานี		อาหารและเครื่องดื่ม, ยาจากสมุนไพร, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
133	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	ทองพูน	กรุงเทพมหานคร		เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
134	กลุ่มรายย่อย (Micro)	บริษัท คิงดอม ออร์แกนิก เมทริกซ์ (ไทยแลนด์) จำกัด	กรุงเทพมหานคร		สารสกัด, ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, อาหารและเครื่องดื่ม, ยาจากสมุนไพร	รับรองการขึ้นทะเบียน
135	กลุ่มรายย่อย (Micro)	บ.โปรดักส์ฟาส์ อินเตอร์เนชันแนล จำกัด	กรุงเทพมหานคร		สารสกัด, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
136	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรเพื่อเศรษฐกิจ	สุราษฎร์ธานี	วัตถุดิบสมุนไพร	สารสกัด, ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, อาหารและเครื่องดื่ม, ยาจากสมุนไพร, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
137	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	วิสาหกิจชุมชนคนหัวใจอินทรีย์	สุราษฎร์ธานี	วัตถุดิบสมุนไพร		รับรองการขึ้นทะเบียน
138	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	วิสาหกิจชุมชนพฤกษาไทยบ้านถ้ำผึ้ง	สุราษฎร์ธานี		เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
139	กลุ่มขนาดกลาง (Medium)	บริษัท ฟรีจีรฟ์ อะโกร โปรดักส์ จำกัด	เชียงใหม่		ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, อาหารและเครื่องดื่ม, ยาจากสมุนไพร	รับรองการขึ้นทะเบียน
140	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	บริษัท เกรนเดอร์แอสเซท จำกัด	กรุงเทพมหานคร		สารสกัด, ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, อาหารและเครื่องดื่ม	รับรองการขึ้นทะเบียน
141	กลุ่มรายย่อย (Micro)	เบจ.มาดา คอสเมติก	สมุทรปราการ		ยาจากสมุนไพร, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
142	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	บริษัท หวังเจริญ จำกัด	กรุงเทพมหานคร			รับรองการขึ้นทะเบียน

ลำดับ	ประเภทผู้ประกอบการ	ชื่อสถานประกอบการ	จังหวัด	ประเภทธุรกิจปลูกสมุนไพร	ประเภทธุรกิจผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร	สถานะ
143	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	วรินทร์ธรี	นครปฐม		สารสกัด, ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, อาหารและเครื่องดื่ม, ยาจากสมุนไพร	รับรองการขึ้นทะเบียน
144	กลุ่มรายย่อย (Micro)	บริษัท อรรถิธ แอนด์ มี โอแกนิคส์เออนด์ ไพรด์ส์ จำกัด	กรุงเทพมหานคร		เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
145	กลุ่มขนาดกลาง (Medium)	มูลนิธิวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรรมอินทรีย์ชุมชน ในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าภูมิพลอดุลยเดช	ปราจีนบุรี		ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, อาหารและเครื่องดื่ม, ยาจากสมุนไพร, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
146	กลุ่มรายย่อย (Micro)	ถักส้ม	นนทบุรี		ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
147	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปสมุนไพรอำเภอท่ามะกา	ฉะเชิงเทรา	วัตถุดิบสมุนไพร		รับรองการขึ้นทะเบียน
148	กลุ่มรายย่อย (Micro)	บริษัท สมาร์ท อินโนเวทีฟ จำกัด	ปทุมธานี		เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
149	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	บริษัท อัด บั๊ต แคร่ จำกัด	สมุทรปราการ		เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
150	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	บริษัท ดาต้า อินเทอร์เน็ต จำกัด	สุราษฎร์ธานี		เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
151	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	ศูนย์จัดตั้งสมุนไพร จ.กระบี่	กระบี่	อื่นๆ		รับรองการขึ้นทะเบียน
152	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	วิสาหกิจชุมชนพืชสมุนไพรทางทุ่งใหญ่เพื่อสุขภาพตำบลคลองนก	สุราษฎร์ธานี	วัตถุดิบสมุนไพร		รับรองการขึ้นทะเบียน
153	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	บริษัท เศรษฐนา แห่ทองคำ จำกัด	ราชบุรี	วัตถุดิบสมุนไพร, แปรรูปวัตถุดิบสมุนไพร	สารสกัด, อาหารและเครื่องดื่ม, ยาจากสมุนไพร, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
154	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	บริษัท ไทยอินโดนีส์ จำกัด	สมุทรปราการ		สารสกัด, ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, ยาจากสมุนไพร, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
155	กลุ่มรายย่อย (Micro)	ณัฐนันท์ พงษ์น้อย	นครนายก		เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
156	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	นายโยคี	ตรัง		เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
157	กลุ่มรายย่อย (Micro)	บริษัท บ้านตาล โฮ-เลเวล เวลเนส จำกัด	ชุมพร		สารสกัด, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
158	กลุ่มรายย่อย (Micro)	Siam herbs	เพชรบุรี			รับรองการขึ้นทะเบียน
159	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มขยายพันธุ์พืชบ้านคลองแคว	นราธิวาส	แปรรูปวัตถุดิบสมุนไพร		รับรองการขึ้นทะเบียน
160	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	cCadame	จันทบุรี		สารสกัด, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
161	กลุ่มรายย่อย (Micro)	บริษัท เอ็มเอช จำกัด	จันทบุรี		เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
162	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	สมุนไพรใจดี	จันทบุรี		เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
163	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	กลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรชุมชนบ้านกะบิง	จันทบุรี			รับรองการขึ้นทะเบียน
164	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	วิสาหกิจชุมชนชาสอยดาว	จันทบุรี	แปรรูปวัตถุดิบสมุนไพร	สารสกัด, ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, อาหารและเครื่องดื่ม, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
165	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	บริษัท สยามโปรฟรุ๊ต จำกัด	จันทบุรี			รับรองการขึ้นทะเบียน
166	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรเขาชะเมา	จันทบุรี	วัตถุดิบสมุนไพร		รับรองการขึ้นทะเบียน
167	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มส่งเสริมสมุนไพรพื้นบ้านเพื่อสุขภาพ	จันทบุรี		เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
168	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรภูมิ้องค์	จันทบุรี	วัตถุดิบสมุนไพร, แปรรูปวัตถุดิบสมุนไพร	เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
169	กลุ่มรายย่อย (Micro)	วิสาหกิจชุมชนมีสุข ออร์แกนิกฟาร์ม	ตราด	วัตถุดิบสมุนไพร		รับรองการขึ้นทะเบียน
170	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรทางทะเลแพทย์ เขาคิชฌกูฏ	จันทบุรี	วัตถุดิบสมุนไพร		รับรองการขึ้นทะเบียน
171	กลุ่มรายย่อย (Micro)	บริษัท เอ็มบี ไทย จำกัด	นครปฐม		สารสกัด, ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, อาหารและเครื่องดื่ม, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
172	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ผลิตพืชสมุนไพรบ้านเกาะลอย	จันทบุรี	วัตถุดิบสมุนไพร, แปรรูปวัตถุดิบสมุนไพร	อาหารและเครื่องดื่ม	รับรองการขึ้นทะเบียน
173	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	กิมมูเอ	จันทบุรี		ยาจากสมุนไพร	รับรองการขึ้นทะเบียน
174	กลุ่มรายย่อย (Micro)	วันเพ็ญทองสว่างไสว	จันทบุรี		ยาจากสมุนไพร	รับรองการขึ้นทะเบียน
175	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	วิสาหกิจชุมชนมารีเออร์	จันทบุรี		อาหารและเครื่องดื่ม	รับรองการขึ้นทะเบียน
176	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	วิสาหกิจชุมชนแม่บ้านตะบองน้อย	จันทบุรี		อาหารและเครื่องดื่ม	รับรองการขึ้นทะเบียน
177	กลุ่มรายย่อย (Micro)	จังหวัดพร	จันทบุรี		ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร	รับรองการขึ้นทะเบียน

ลำดับ	ประเภทผู้ประกอบการ	ชื่อสถานประกอบการ	จังหวัด	ประเภทธุรกิจปลูกสมุนไพร	ประเภทธุรกิจผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร	สถานะ
178	กลุ่มรายย่อย (Micro)	สามัคคีคิลิกแพนไทย	จันทบุรี		ยาจากสมุนไพร	รับรองการขึ้นทะเบียน
179	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	4 ทิศสมุนไพร	จันทบุรี		ยาจากสมุนไพร	รับรองการขึ้นทะเบียน
180	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	บอร์น อาร์ติโอ เซ็นเตอร์	กรุงเทพมหานคร		สารสกัด, ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, อาหารและเครื่องดื่ม, ยาจากสมุนไพร, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
181	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	อาราณสมุนไพร	นครศรีธรรมราช		สารสกัด, อาหารและเครื่องดื่ม, ยาจากสมุนไพร, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
182	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	วิสาหกิจชุมชนก้นและกัญ	อุทัยธานี		วัตถุดิบสมุนไพร	รับรองการขึ้นทะเบียน
183	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงผึ้งโพรงธรรมชาติเมือง	พะเยา			รับรองการขึ้นทะเบียน
184	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	บริษัท รังนกเขียวพาร์มอินเตอร์ จำกัด	นครราชสีมา		สารสกัด, ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, ยาจากสมุนไพร	รับรองการขึ้นทะเบียน
185	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	บริษัท รังนกเขียวพาร์มอินเตอร์ จำกัด	นครราชสีมา		สารสกัด, ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, ยาจากสมุนไพร	รับรองการขึ้นทะเบียน
186	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	บริษัท รังนกเขียวพาร์มอินเตอร์ จำกัด	นครราชสีมา		สารสกัด, ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, ยาจากสมุนไพร	รับรองการขึ้นทะเบียน
187	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	บริษัท รังนกเขียวพาร์มอินเตอร์ จำกัด	นครราชสีมา		สารสกัด, ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, ยาจากสมุนไพร	รับรองการขึ้นทะเบียน
188	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	ฟินิกการคอร์ปอเรชั่น จำกัด	กรุงเทพมหานคร		ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, อาหารและเครื่องดื่ม, ยาจากสมุนไพร	รับรองการขึ้นทะเบียน
189	กลุ่มรายย่อย (Micro)	หจก. ฟิสลิงเงอร์	ลำพูน		เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
190	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	บริษัท แอโปโลท เอิร์ธ จำกัด	นนทบุรี		ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร	รับรองการขึ้นทะเบียน
191	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	บริษัท กู๊ดแมค จำกัด	สมุทรปราการ		ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, ยาจากสมุนไพร, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
192	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	วิสาหกิจชุมชนบ้านนาทีก	เชียงใหม่		วัตถุดิบสมุนไพร	ไม่ใช้ข้อมูล
193	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	บริษัท สมาร์ทไลฟ์ ฟู้ดส์ จำกัด	ปทุมธานี		ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร	รับรองการขึ้นทะเบียน
194	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	บริษัท รัตน์โกสินทร์ เอ็นบี จำกัด	กรุงเทพมหานคร		ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร	รับรองการขึ้นทะเบียน
195	กลุ่มรายย่อย (Micro)	บริษัท ไซออนซ์ อินโนเวทีฟ โปรดักส์ จำกัด	นครราชสีมา		ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, อาหารและเครื่องดื่ม, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
196	กลุ่มขนาดย่อม (Small)	บ้านสวนธนบุรี	กรุงเทพมหานคร		สารสกัด, ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, อาหารและเครื่องดื่ม, ยาจากสมุนไพร	รับรองการขึ้นทะเบียน
197	กลุ่มรายย่อย (Micro)	บริษัท อมิตา คอสโม จำกัด	กรุงเทพมหานคร		ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, อาหารและเครื่องดื่ม, เครื่องสำอาง, อื่นๆ	รับรองการขึ้นทะเบียน
198	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	กลุ่มปลูกสมุนไพรเพื่อเศรษฐกิจ บ้านหนองตาไ้ หมู่ 16	ร้อยเอ็ด		วัตถุดิบสมุนไพร	รับรองการขึ้นทะเบียน

ระเบียบวาระที่ ๗

รับรองมติที่ประชุมคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๓

โดย อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

มติที่ประชุม.....

ระเบียบวาระที่ ๘

เรื่องอื่น ๆ

๘.๑ ผลการประเมินมูลค่าการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรในภาพรวมของประเทศ
และเมืองสมุนไพร ๑๔ จังหวัด (นำเสนอเป็นเอกสาร)

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกร่วมกับศูนย์ศึกษาการค้าระหว่างประเทศ

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทยประเมินมูลค่าการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรในภาพรวมของประเทศและเมืองสมุนไพร ๑๔ จังหวัด ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ ถึง ๒๕๖๔ โดยวิเคราะห์มูลค่าทางการตลาดของสมุนไพรไทย ในส่วนของห่วงโซ่การผลิตสมุนไพรไทยทั้งในระดับ ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ของปี ๒๕๖๐ และปี ๒๕๖๑ และปี ๒๕๖๒ และประเมินมูลค่าทางการตลาดของสมุนไพรไทย ในส่วนของห่วงโซ่การผลิตสมุนไพรไทยทั้งในระดับ ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ของปี ๒๕๖๓ และ ปี ๒๕๖๔ ทั้งนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) รายละเอียดตามเอกสารแนบวาระที่ ๘.๑

มติที่ประชุม.....

ระเบียบวาระที่ ๘

เรื่องอื่น ๆ

๘.๒ นัดหมายการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๔

มติที่ประชุม.....

เมืองสมุนไพร 14 จังหวัด และกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีสินค้าสมุนไพรเป้าหมาย 12 ชนิด ผลการศึกษพบว่า จังหวัดที่มีบทบาทในการขับเคลื่อน
มูลค่าทางการตลาดสมุนไพรตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนี้ คือ จังหวัดสงขลา นครปฐม และสุราษฎร์ธานี ขณะที่มูลค่าทางการตลาด

ขณะที่มูลค่าทางการตลาดขณะที่มูลค่าทางการตลาดสมุนไพรปลายน้ำหรือระดับอุตสาหกรรม ได้แก่ ยาสมุนไพร เครื่องสำอางผสมสมุนไพร
และผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร กระจุกตัวอยู่ในกรุงเทพฯ (สัดส่วนเครื่องสำอางผสมสมุนไพรร้อยละ 38.5 ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร
ร้อยละ 32.6 และยาสมุนไพรร้อยละ 28.8)

ในนั้นแปรรูปขั้นต้นในจังหวัดส่วนใหญ่จะเป็นการแปรรูปโดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ซึ่งยังมีข้อจำกัดในเรื่องของเงินทุน และเทคโนโลยีในการผลิต
รวมไปถึงยังขาดความรู้ทางด้าน กฎ ระเบียบ การขอขึ้นทะเบียนฉลาก สรรพคุณของ อย. การเพาะปลูกที่ไม่ได้มาตรฐาน
ขาดความรู้ในกระบวนการแปรรูปขั้นต้นที่มีประสิทธิภาพ ขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ในขั้นตอนการขอใบรับรองต่าง ๆ
และปัญหาในการเข้าถึงตลาดเป้าหมายและขาดตลาดรองรับ

เปรียบเทียบกับเกาหลี จีน และเยอรมัน พบว่า “ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางจากสมุนไพรของเกาหลี” มีความได้เปรียบผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง
จากสมุนไพรของไทย โดยเฉพาะการวิจัยและนวัตกรรม มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย เกาหลียังมีสมุนไพรขึ้นชื่อ ที่โด่งดังไปทั่วโลก เช่น โสมเกาหลี
เกาหลีมีการทำการตลาดผ่านความเป็นเกาหลี เช่น เพลงป๊อปของเกาหลี แฟชั่นการแต่งกาย ทรงผม เครื่องสำอางและเทรนด์การแต่งหน้า
เทรนด์การใช้บรรจุภัณฑ์รักษ์โลกกำลังมาแรงตามกระแสของโลก เช่น ผลิตภัณฑ์ Sulwhasoo, primera และ illiyoon ประกาศใช้
นวัตกรรมเม็ดพลาสติกรักษ์โลกใช้บรรจุภัณฑ์ที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม

“ผลิตภัณฑ์ยาจากสมุนไพรของจีน” จีนมีอุตสาหกรรมผู้ผลิตยาจำนวนมากที่มีราคาถูก มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ยาสมุนไพรใหม่ ๆ
จากความร่วมมือกับบริษัทต่างชาติ และมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วประกอบกับรัฐบาลจีนได้สนับสนุนให้มีการร่วมทุนกับผู้ผลิตยาสมุนไพร
จากต่างประเทศ ทำให้เป็นแรงดึงดูดบริษัทข้ามชาติเข้ามาลงทุนในจีนจำนวนมาก จีนมีห่วงโซ่การผลิตขนาดใหญ่ ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ

“ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารจากสมุนไพรของเยอรมนี” มีการวิจัยและนวัตกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ มีผู้เชี่ยวชาญด้านผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร
มีตราสินค้าสัญชาติเยอรมัน และเป็นที่ยอมรับในตลาดโลก บริษัทผลิตผลิตภัณฑ์เสริมอาหารมีการวิจัยและนวัตกรรม ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย
และมีผลิตภัณฑ์มากมายหลากหลายชนิด ผู้บริโภคภายในประเทศนิยมผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ ส่งผลให้เป็นที่ต้องการของตลาด

สำหรับประเทศไทยมีความได้เปรียบบ้างในด้านวัตถุดิบที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์มีความหลากหลายทางชีวภาพ
เอื้อให้ผู้ผลิตหลากหลาย สามารถผลิตและสกัดสารสำคัญจากสมุนไพรไทย เพื่อใช้ในผลิตภัณฑ์เสริมอาหารได้ตรงตามความต้องการ
แต่ไม่เพียงพอจะต้องนำเข้าสมุนไพรส่วนใหญ่เป็นการนำเข้าในรูปแบบวัตถุดิบและสารสกัดเพื่อนำมาใช้เป็นวัตถุดิบ

ประเทศไทยยังคงมีโอกาสที่จะไปได้ไกลมีโอกาสในการพัฒนาอีกมากเนื่องจากไทยเป็นแหล่งวัตถุดิบที่หลากหลาย เพียงแต่เราขยายการวิจัย
และพัฒนาสู่เชิงพาณิชย์ เราต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนานวัตกรรมและการวิจัยอย่างจริงจังและต่อเนื่อง
และให้ผู้ประกอบการเข้าถึงนวัตกรรมและงานวิจัยได้ ประกอบกับรัฐบาลต้องส่งเสริมให้ถูกจุด เช่น
สนับสนุนให้เมืองสมุนไพรปลูกสมุนไพรทั้ง 12 ชนิดซึ่งรัฐบาลกำหนดให้เป็นสมุนไพรเป้าหมาย
ให้ครบวงจร ศึกษาวิจัยจนถึงการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ ส่งเสริมให้สถานพยาบาลในสังกัด
ทั่วประเทศใช้ยาสมุนไพรดังกล่าว รักษาโรคควบคู่กับยาแผนปัจจุบัน

(ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566 – 2570

-สารบัญ-

	หน้า
ส่วนที่ 1 ส่วนนำ	
1. ความเป็นมาและความสำคัญ	1
2. สถานการณ์การพัฒนาสมุนไพรไทย	1
2.1 ตลาดสมุนไพรไทย และความสามารถในการแข่งขัน	1
2.2 การส่งเสริมการพัฒนาสมุนไพรไทย	7
2.3 การส่งเสริมพัฒนาสมุนไพรไทยในระดับพื้นที่	8
3. การวิเคราะห์ช่องว่างการพัฒนาที่นำไปสู่การกำหนดจุดเน้นยุทธศาสตร์	9
3.1 การวิเคราะห์ศักยภาพ ข้อจำกัด โอกาสและความท้าทาย และอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมุนไพรไทย	9
3.2 ช่องว่างการพัฒนา (Gap) ที่นำไปสู่การกำหนดจุดเน้นยุทธศาสตร์ (Strategic Focus: SF)	11
4. วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570)	18
4.1 เป้าหมายการพัฒนา	18
4.2 วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ของแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570)	18
5. จุดเน้นยุทธศาสตร์ ในแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570)	20
ส่วนที่ 2 จุดเน้นเชิงยุทธศาสตร์ของแผนฯ	
จุดเน้นยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมการผลิตวัตถุดิบสมุนไพรเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ในอุตสาหกรรมสมุนไพร	22
จุดเน้นยุทธศาสตร์ที่ 2 การใช้มาตรฐานวัตถุดิบเพื่อการพัฒนาต้นน้ำ	22
จุดเน้นยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาอุตสาหกรรมสารสกัด เพิ่มขีดความสามารถการแข่งขัน และเพิ่มสัดส่วนมูลค่าของสารสกัดในห่วงโซ่อุปทาน	37
จุดเน้นยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมศักยภาพผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร	41

	หน้า
จุดเน้นยุทธศาสตร์ที่ 5 การส่งเสริมการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากผลิตภัณฑ์สมุนไพรอย่างมีประสิทธิภาพ	43
จุดเน้นยุทธศาสตร์ที่ 6 การส่งเสริมภาพลักษณ์และขยายช่องทางการตลาด	52
จุดเน้นยุทธศาสตร์ที่ 7 การต่อยอด สร้างมูลค่า และเพิ่มการส่งออก Herbal Champions รวมทั้งผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย	55
จุดเน้นยุทธศาสตร์ที่ 8 การวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพรไทยสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ	66
จุดเน้นยุทธศาสตร์ที่ 9 ระบบกำกับติดตามและใช้ข้อมูลในการประเมินผลการดำเนินงาน	70
จุดเน้นยุทธศาสตร์ที่ 10 เมืองสมุนไพรเพิ่มมูลค่าแก่ชุมชน	77

ส่วนที่ 3 (ร่าง) ยุทธศาสตร์ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566-2570

3.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมการผลิตและแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

3.1.1 เป้าประสงค์ (Objective) ของยุทธศาสตร์

3.1.2 เป้าหมาย (Targets) ของยุทธศาสตร์

3.1.3 ตัวชี้วัดของยุทธศาสตร์

3.1.4 มาตรการ/ แผนงาน และ Quick Win

3.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของผู้ประกอบการและอุตสาหกรรมสมุนไพรตลอดห่วงโซ่อุปทาน

3.2.1 เป้าประสงค์ (Objective) ของยุทธศาสตร์

3.2.2 เป้าหมาย (Targets) ของยุทธศาสตร์

3.2.3 ตัวชี้วัดของยุทธศาสตร์

3.2.4 มาตรการ แผนงาน (แนวทางการดำเนินงาน เป้าหมายของแผนงาน ตัวชี้วัดแผนงาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง) และ Quick Win

3.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมการตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพร

3.3.1 เป้าประสงค์ (Objective) ของยุทธศาสตร์

3.3.2 เป้าหมาย (Targets) ของยุทธศาสตร์

3.3.3 ตัวชี้วัดของยุทธศาสตร์

3.3.4 มาตรการ แผนงาน (แนวทางการดำเนินงาน เป้าหมายของแผนงาน ตัวชี้วัดแผนงาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง) และ Quick Win

3.4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรอย่างเหมาะสม

3.4.1 เป้าประสงค์ (Objective) ของยุทธศาสตร์

3.4.2 เป้าหมาย (Targets) ของยุทธศาสตร์

3.4.3 ตัวชี้วัดของยุทธศาสตร์

3.4.4 มาตรการ แผนงาน (แนวทางการดำเนินงาน เป้าหมายของแผนงาน ตัวชี้วัดแผนงาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง) และ Quick Win

3.5 ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาระบบนิเวศที่สนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาสมุนไพรไทยอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

3.5.1 เป้าประสงค์ (Objective) ของยุทธศาสตร์

3.5.2 เป้าหมาย (Targets) ของยุทธศาสตร์

3.5.3 ตัวชี้วัดของยุทธศาสตร์

3.5.4 มาตรการ แผนงาน (แนวทางการดำเนินงาน เป้าหมายของแผนงาน ตัวชี้วัดแผนงาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง) และ Quick Win

เอกสารอ้างอิง

ภาคผนวก

(ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566-2570

คณะกรรมการร่างแผนงาน(ยุทธศาสตร์)

ด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570)

1. ความเป็นมาและความสำคัญ

รัฐบาลได้มีการกำหนดการพัฒนาสมุนไพรเป็นประเด็นสำคัญในวาระของประเทศผ่านมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม พ.ศ. 2559 เห็นชอบต่อแผนแม่บทว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ.2560-2564) ซึ่งเป็นการดำเนินงานร่วมกันจาก 10 กระทรวง โดยมีคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ (นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน) และกระทรวงสาธารณสุขโดยกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเป็นหน่วยเลขาและเป็นแกนกลางในการดำเนินงานประสานความร่วมมือจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต่อมาได้มีการประกาศใช้กฎหมายพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ.2562 เป็นกฎหมายใหม่ที่แยกการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์สุขภาพที่มาจากสมุนไพรออกจากกฎหมายยาเดิม และการดำเนินงานของคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติเป็นไปตามกฎหมายดังกล่าวตั้งแต่ปี 2562 เป็นต้นมา อีกทั้งมีการปรับชื่อแผนแม่บทว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรแห่งชาติฉบับที่ 1 เป็น แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 1 และขยายระยะเวลาการดำเนินงานจนถึงปี 2565 เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ส่งผลให้ปัจจุบันการพัฒนาสมุนไพรเป็นวาระแห่งชาติและมีการดำเนินงานร่วมกันหลายกระทรวงผ่านรูปแบบคณะกรรมการภายใต้คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ จำนวน 5 คณะผ่าน 5 กระทรวงหลักคือ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ และนวัตกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงสาธารณสุข

บัดนี้ เมื่อเข้าสู่ช่วง 2 ปีสุดท้ายของแผนงานฯ คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติจึงได้มีการเตรียมการเพื่อยกร่างแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) โดยได้มอบหมายให้คณะกรรมการร่างแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566 - 2570) ดำเนินการศึกษา และกำหนดประเด็นทางยุทธศาสตร์เพื่อประกอบการยกร่างดังกล่าว

2. สถานการณ์การพัฒนาสมุนไพรไทย

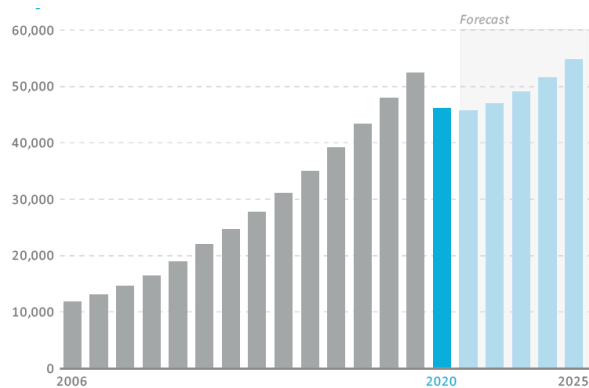
2.1 ตลาดสมุนไพรไทย และความสามารถในการแข่งขัน

จากข้อมูลของ Euromonitor (2020) พบว่า ตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศไทยมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งปี 2563 ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 ที่การปิดประเทศได้ส่งผลให้ขนาดของตลาดลดลงเหลือเพียง 45,837 ล้านบาท จากที่เคยขยายตัวได้ถึง 52,171 ล้านบาทในปี 2562 (อัตราการขยายตัว

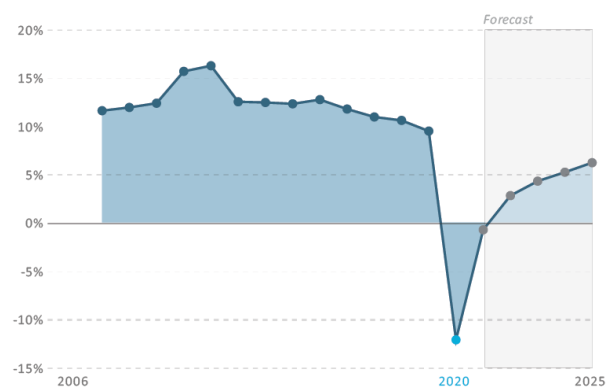
ร้อยละ -12.14) โดยคาดการณ์ว่า ตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรจะกลับมาขยายตัวอีกครั้งตั้งแต่ปี 2564 เป็นต้นไป ด้วยอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย (CAGR) 4% และมูลค่าตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศไทยจะเข้าสู่ขนาดของตลาดที่ใกล้เคียงกับช่วงก่อนเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา-19 ที่ประมาณ 54,500 ล้านบาทในปี 2568 อย่างไรก็ตาม แม้ว่าตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศไทยจะมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง สิ่งที่น่าสังเกตคือ อัตราการขยายตัวในแต่ละปีนั้น ลดลงอย่างต่อเนื่องโดยลดลงจากร้อยละ 12.7 ในปี 2558 มาเท่ากับร้อยละ 9.4 ในปี 2562

แผนภาพที่ 1 ตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศไทย

ก. Market Size (หน่วย: ล้านบาท)

ข. อัตราการขยายตัวของตลาด (%Y-O-Y)

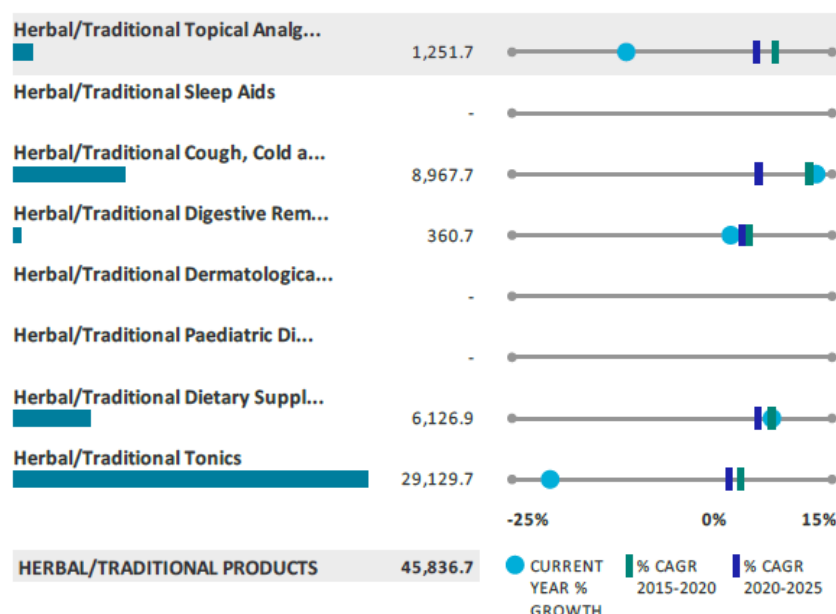

ที่มา: Euromonitor International, Herbal/ Traditional Products in Thailand: Analysis, Country Report, November 2020.

หากพิจารณาผลิตภัณฑ์ที่เป็นโครงสร้างของตลาด พบว่า ผลิตภัณฑ์ที่มีสัดส่วนของตลาดสูงสุด คือ กลุ่มผลิตภัณฑ์อาหารเสริมชนิดพร้อมดื่ม (Herbal/ Traditional Tonics) รองลงมา คือ กลุ่มของผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อรักษาอาการไอ หวัด และแพ้อากาศ (Herbal/ Traditional Cough, Cold and Allergy (Hay Fever) Remedies) และกลุ่มอาหารเสริม (Herbal/ Traditional Dietary Supplements) โดยจากการคาดการณ์โดย Euromonitor (2020) ได้ระบุว่าผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อบรรเทาอาการเจ็บป่วย และกลุ่มอาหารเสริมจะเป็นกลุ่มของผลิตภัณฑ์ที่มีแนวโน้มในการเจริญเติบโตสูงในอนาคต โดยมีที่มาจากทั้งความพยายาม และความเชื่อที่เกี่ยวกับสรรพคุณของสมุนไพรบางประเภทในการรับมือกับการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Misinformation) รวมทั้งแนวโน้มในการดูแลสุขภาพ และการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรคในระดับบุคคลของประชาชน

แผนภาพที่ 2 โครงสร้างและสถานการณ์การเจริญเติบโตของตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศไทย ปี 2563

หน่วย: ล้านบาท

ที่มา: Euromonitor International, Herbal/ Traditional Products in Thailand: Analysis, Country Report, November 2020.

หากพิจารณาศักยภาพในการแข่งขันของสมุนไพรไทยเมื่อเทียบกับประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) พบว่า ประเทศไทยเป็นผู้นำการส่งออกสมุนไพรของภูมิภาค ขณะที่หากขยายขอบเขตการพิจารณาออกไปถึงบริบทของ ASEAN+6¹ แล้วจะพบว่าประเทศไทยจะยังมีปริมาณการส่งออกสมุนไพรที่น้อยกว่าประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศญี่ปุ่น และประเทศเกาหลีใต้ ขณะที่ประเทศอินเดียมีมูลค่าการส่งออกเป็นลำดับที่ 5 ในการเปรียบเทียบดังกล่าว อย่างไรก็ตาม หากเปรียบเทียบอัตราการขยายตัวเฉลี่ยของตลาดสมุนไพรของประเทศไทยที่มีมูลค่าการส่งออกสมุนไพรมากกว่าประเทศไทยเหล่านี้แล้ว พบว่า อัตราการขยายตัวเฉลี่ยของประเทศไทยในช่วงที่มีการประกาศใช้แผนแม่บทว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรแห่งชาติฉบับที่ 1 (ช่วงปี 2560-2562) นั้น เท่ากับร้อยละ 10.3 ซึ่งสูงกว่าอัตราการขยายตัวเฉลี่ยของประเทศผู้นำเหล่านี้ในช่วงเวลาเดียวกัน (ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศญี่ปุ่น และประเทศเกาหลีใต้ มีอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 5.06 ร้อยละ 0.85 และร้อยละ 5.43 ตามลำดับ)

ยิ่งไปกว่านั้น หากพิจารณาเปรียบเทียบอัตราการขยายตัวกับขนาดของตลาดกับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคอาเซียนแล้ว พบว่าประเทศไทยมีอัตราการขยายตัวของตลาดที่สูงกว่าประเทศอินโดนีเซียที่มีขนาดของตลาดใหญ่เป็นอันดับ 2 ภูมิภาคถึงประมาณ 0.85 เท่า อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาความเข้มแข็งของตลาดสมุนไพรในแต่ละ

¹ ได้แก่ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศเกาหลีใต้ ประเทศญี่ปุ่น ประเทศอินเดีย ประเทศออสเตรเลีย และประเทศนิวซีแลนด์

ประเทศโดยพิจารณาจากผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเกิดสถานการณ์โรคไวรัสโคโรนาที่ส่งผลกระทบต่อบริโภคดังที่ประเทศไทยได้รับผลกระทบไปดังกล่าวข้างต้นนั้น เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของตลาดสมุนไพรในปี 2563 ที่ปรากฏในตารางที่ 1 พบว่า แม้ในช่วงเวลาดังกล่าวที่ตลาดสมุนไพรของประเทศไทยมีอัตราการเจริญเติบโตติดลบนั้น การบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรในประเทศอื่นในกลุ่มอาเซียน+6 โดยเฉพาะ 5 อันดับบน (ไม่รวมประเทศไทย) ได้รับผลกระทบไม่มาก หรือในหลายประเทศกลับมีการบริโภคเพิ่มสูงขึ้นอีกด้วย สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนถึงภาวะเศรษฐกิจที่พัฒนาของประเทศดังกล่าวที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีโครงสร้างพื้นฐานที่ดี มีความมั่นคง รวมทั้งระดับการพึ่งพาต่างประเทศต่ำ จึงส่งผลให้การพัฒนาของอุตสาหกรรมสมุนไพรภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ยังคงเข้มแข็งอยู่ได้

แผนภาพที่ มูลค่าของผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศในภูมิภาค ASEAN+6

หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา

ที่มา: Euromonitor Database

ตารางที่ 1 มูลค่าการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศกลุ่มอาเซียน +6

หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา

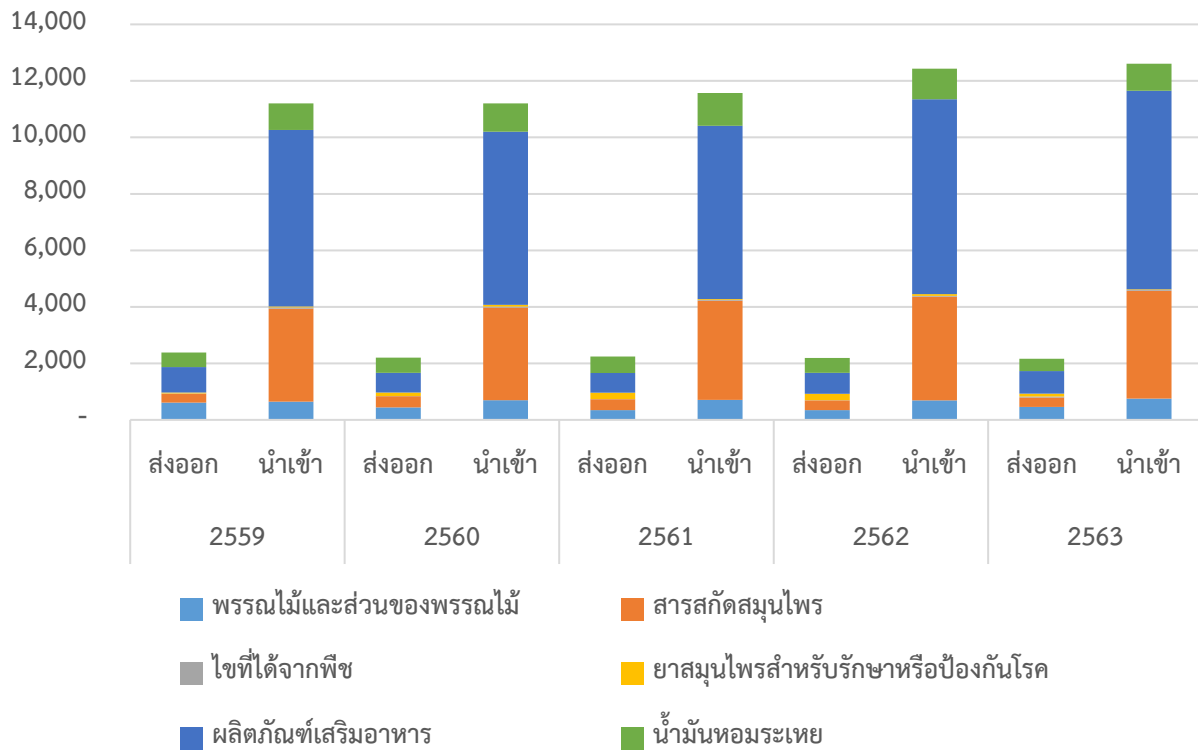
ประเทศ	2562	2563
สาธารณรัฐประชาชนจีน	13,970.6	13,872.2
ญี่ปุ่น	4,113.1	4,137.3
เกาหลีใต้	2,747.0	2,760.0
ไทย	1,680.1	1,451.2
อินเดีย	1,160.2	1,170.5
อินโดนีเซีย	899.5	950.1
เวียดนาม	466.9	520.5
ออสเตรเลีย	513.7	502.8
มาเลเซีย	385.5	414.5
ฟิลิปปินส์	267.9	320.6
สิงคโปร์	243.8	250.1
นิวซีแลนด์	60.6	60.3

ที่มา: Euromonitor Database

หากพิจารณาข้อมูลการนำเข้าและส่งออกของวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์สมุนไพรดังแสดงใน แผนภาพที่ 4 และ 5 พบว่า ในช่วงปี 2559-2563 ปริมาณการส่งออกวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์สมุนไพรเฉลี่ยของประเทศไทยไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนักคืออยู่ในระดับเฉลี่ยประมาณ 2,237 ล้านบาทต่อปี โดยสินค้าส่งออกหลักได้แก่ ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร พรรณไม้และส่วนของพรรณไม้ และน้ำมันหอมระเหย ตามลำดับ ขณะที่ ในส่วนของการนำเข้าวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศไทยนั้น มีแนวโน้มของการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสะท้อนความต้องการบริโภคที่เติบโตขึ้น ผ่านการนำเข้าผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร และวัตถุดิบ สารสกัดต่างประเทศที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2563 มีอัตราการนำเข้าสมุนไพรสูงสุด (เปรียบเทียบกับย้อนหลัง 5 ปี) คือประมาณ 12,606 ล้านบาทต่อปี สถานการณ์สะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์ของตลาดสมุนไพรของประเทศไทยที่การนำเข้าสมุนไพรเพื่อใช้ในการผลิตและบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรยังเป็นหลักของตลาดของประเทศ และแม้ว่าในช่วงที่ผ่านมาจะมีความพยายามในการส่งเสริมอุตสาหกรรมสารสกัดสมุนไพรของประเทศเพื่อให้เป็นหลักของการผลิตและการส่งออกของตลาดสมุนไพรของประเทศไทยก็ตาม ในช่วงปี 2560-2563 ปริมาณการส่งออกสารสกัดสมุนไพรของประเทศไทยยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนักจนถึงมีแนวโน้มที่จะลดลงในช่วงที่เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19

แผนภาพที่ 4 การส่งออก และนำเข้าสมุนไพรของประเทศไทยช่วงปี 2559-2563 จำแนกตามรหัสฮาร์โมนไนซ์ที่เกี่ยวข้อง

หน่วย: ล้านบาท

ที่มา: กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง

2.2 การส่งเสริมการพัฒนาสมุนไพรไทย

ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ได้มีการดำเนินการเพื่อส่งเสริมการพัฒนาสมุนไพรไทย ผ่านการจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติและคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องและเริ่มมีการดำเนินการตั้งแต่ปีที่ 1 ของแผนงาน (ปี 2560) และมีการปรับปรุงโครงสร้างของคณะกรรมการเมื่อ พ.ร.บ. ผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ.2562 มีผลบังคับใช้ เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2563 ในช่วงเวลาที่ผ่านมา คณะกรรมการได้มีผลผลิตสำคัญ ได้แก่ (1) มีแนวทางการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาสมุนไพรไทย (2) การขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาสมุนไพรไทย เป็นไปอย่างมีระบบ ครบวงจร ต่อเนื่องอย่างยั่งยืน (3) ผลักดันเรื่องสมุนไพรเข้าเป็นวาระระดับประเทศ (การประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปเพื่อรองรับการปรับเปลี่ยนตามนโยบาย Thailand 4.0 ครั้งที่ 1/2562) และ (4) รายงานสมุดปกขาว การพัฒนาสมุนไพรภายใต้กรอบการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีของประเทศไทย เพื่อเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (Herbs in BCG)

พ.ร.บ.ผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ.2562 มี 127 มาตรา โดยมี 2 องค์ประกอบ คือ 1) กลไกการขับเคลื่อน ได้แก่ คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ และคณะกรรมการผลิตภัณฑ์สมุนไพร และ 2) มาตรการสนับสนุน และส่งเสริมผู้ประกอบการ ปัจจุบัน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ยังดำเนินการพัฒนากฎหมายลูกภายใต้พระราชบัญญัติดังกล่าว ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการพัฒนาสมุนไพรได้เพิ่มขึ้นในอนาคต

แผนภาพที่ 6 แผนงาน (ยุทธศาสตร์) ด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2560-2565)

(แผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2560-2564)

2.3 การส่งเสริมพัฒนาสมุนไพรไทยในระดับพื้นที่

ส่วนหนึ่งของการพัฒนาภายใต้แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2560-2565) คือ การส่งเสริมการใช้สมุนไพรในการพัฒนาเชิงพื้นที่โดยใช้กลไกภาครัฐเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน ผ่านโครงการพัฒนาเมืองสมุนไพรซึ่งเป็นภาพจำลอง (Model) ของแผนแม่บทฯ ฉบับนี้ ในช่วงแรกของแผนได้กำหนดให้มีการดำเนินการนำร่องในพื้นที่ 4 จังหวัดของประเทศ ซึ่งมีการดำเนินงานภายใต้ 4 มาตรการ ดังนี้ (1) สร้างความเข้มแข็งของการบริหารและนโยบายของรัฐเพื่อการขับเคลื่อนพื้นที่ฐานรากอย่างยั่งยืน (2) พัฒนาวัตถุดิบสมุนไพรกระดับมูลค่าผลผลิตให้กับเกษตรกร (3) ขยายช่องทางการใช้ประโยชน์ เพิ่มมูลค่าและการตลาด และ (4) ส่งเสริมการใช้สมุนไพรในระบบบริการ

การดำเนินการพัฒนาเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง มติคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ 1/2563 วันที่ 17 กันยายน 2563 เห็นชอบให้ยกระดับเมืองสมุนไพรทั้ง 14 แห่งทั่วประเทศ ให้มีความเข้มแข็ง โดยให้เมืองสมุนไพรกำหนดจุดเน้นเชิงยุทธศาสตร์ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มการเกษตร วัตถุดิบสมุนไพร กลุ่มอุตสาหกรรมสมุนไพร และกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงามและการแพทย์แผนไทย โดยเป้าหมายของการพัฒนาสมุนไพรไทยในแต่ละกลุ่มมีดังนี้

- คลัสเตอร์เกษตรวัตถุดิบสมุนไพรมีเป้าหมาย คือ เป็นแหล่งวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพของประเทศ ได้แก่ อำนาจเจริญ สุรินทร์ มหาสารคาม อุทัยธานี และสกลนคร

- คลัสเตอร์อุตสาหกรรมสมุนไพรมีเป้าหมาย คือ มีผลิตภัณฑ์สมุนไพรระดับพรีเมียมที่ได้มาตรฐานระดับคุณภาพระดับสากลและเพิ่มศักยภาพ และยกระดับมาตรฐานอุตสาหกรรมสมุนไพรของประเทศ ได้แก่ นครปฐม สระบุรี ปราจีนบุรี และจันทบุรี และ

- คลัสเตอร์ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพความงามและการแพทย์แผนไทยมีเป้าหมาย คือ พัฒนาผลิตภัณฑ์เด่นของจังหวัดเข้าสู่ตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัด และนำสมุนไพรบูรณาการสร้างเรื่องราวสนับสนุนการท่องเที่ยวตามจุดท่องเที่ยวและเส้นทางการท่องเที่ยวของจังหวัด ได้แก่ เชียงราย พิชญ์โลก อุดรธานี สุราษฎร์ธานี และสงขลา

3. การวิเคราะห์ช่องว่างการพัฒนาที่นำไปสู่การกำหนดจุดเน้นยุทธศาสตร์

3.1 การวิเคราะห์ศักยภาพ ข้อจำกัด โอกาสและความท้าทาย และอุปสรรคที่เกี่ยวกับการพัฒนาสมุนไพรไทย

จากสถานการณ์การพัฒนาสมุนไพรของประเทศไทยดังกล่าวมาข้างต้น สามารถนำมาสู่การวิเคราะห์ศักยภาพ (Strength) ข้อจำกัด (Weakness) โอกาสและความท้าทาย (Opportunity) และอุปสรรค (Threat) ที่เกี่ยวกับการพัฒนาสมุนไพรไทย ดังนี้

(1) ศักยภาพและขีดความสามารถ:

(1.1) ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ และความหลากหลายของสมุนไพรในประเทศไทย: ที่สามารถนำไปสู่การผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่หลากหลาย และมีคุณสมบัติที่สามารถตอบสนองความต้องการบริโภคที่มีความหลากหลายได้เป็นอย่างดี

(1.2) กฎหมายและทิศทางการนโยบายที่ชัดเจนในการสนับสนุนการพัฒนา: การประกาศพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ.2562 เป็นประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมสมุนไพรอย่างยิ่ง เนื่องจากกำหนดให้มีการส่งเสริมผู้ประกอบการ และส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรมีคุณภาพ มาตรฐานและปลอดภัย อีกทั้ง มีการกำหนดทิศทางการพัฒนาและกำกับติดตามโดยคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติซึ่งช่วยให้การดำเนินงานมีความก้าวหน้าตามลำดับและเกิดเป็นรูปธรรมชัดเจน

(2) ข้อจำกัด: ประกอบด้วย

(2.1) การพัฒนาการผลิตในช่วงต้นน้ำที่ยังขาดความเชื่อมโยงกับตลาด และความเข้าใจเรื่องคุณภาพ: การดำเนินการผลิตและการพัฒนาในช่วงต้นน้ำ (การเพาะปลูก และการแปรรูป) ที่ไม่เกิดขึ้นจากความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายทำให้การวางแผนในการผลิตช่วงต้นน้ำยังไม่ตรงกับความต้องการของตลาด รวมทั้งไม่เกิดการวางแผนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ยิ่งไปกว่านั้น เกษตรกรขาดองค์ความรู้และเทคโนโลยีในการผลิต ส่งผลให้กระบวนการผลิตมีต้นทุนสูงและทำให้ผลผลิตในช่วงต้นน้ำไม่ได้คุณภาพตามความต้องการของตลาด ตลอดจนยังขาดความรู้และเทคโนโลยีในการทำการเกษตรแบบลดการพึ่งพาธรรมชาติ

(2.2) กระบวนการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่ามีระดับการพัฒนาที่ไม่สูง: ระดับการลงทุนในกระบวนการแปรรูปค่อนข้างต่ำ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องจักรที่ใช้ในการดำเนินการในภาพรวมยังไม่มาก รวมทั้งการดำเนินการพัฒนายังไม่มีทิศทางที่ชัดเจน

(2.3) ความไม่แน่นอนของผลผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรในประเทศในระดับต่าง ๆ ของห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ทั้งในด้านของปริมาณและคุณภาพ: ทำให้ประเทศไทยยังมีปริมาณการนำเข้าวัตถุดิบและสารสกัดเพื่อนำมาผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรในปริมาณสูง แม้ว่าประเทศไทยจะมีความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่และสมุนไพรอยู่มากก็ตาม ขณะที่ปริมาณในการส่งออกยังค่อนข้างต่ำโดยเปรียบเทียบกับปริมาณการนำเข้าที่เกิดขึ้น

(2.4) งานวิจัยที่สามารถสนับสนุนการดำเนินการและสามารถนำไปต่อยอดในเชิงพาณิชย์ได้
ยังมีจำนวนน้อย: ขณะที่เกษตรกรและผู้ประกอบการยังไม่สามารถเข้าถึงงานวิจัยที่ได้มีการดำเนินการพัฒนา
การจัดสรรงบประมาณเพื่อการวิจัยและการลงทุนที่เกี่ยวกับการพัฒนาสมุนไพรยังเป็นการกระจายทุนวิจัยแบบ
กระจัดกระจาย และขาดการดำเนินงานวิจัยที่ครบวงจร การสนับสนุนความร่วมมือและการเข้าถึงแหล่งทุนวิจัยของ
กลุ่มบริษัทเอกชนที่หลากหลายควรได้รับการส่งเสริม

(3) โอกาสและความท้าทาย: ประกอบด้วย

(3.1) การเติบโตของกระแสการดูแลสุขภาพบุคคล ทั้งที่เนื่องจากโรคอุบัติใหม่ ความต้องการใช้
พืชสมุนไพรเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้กับร่างกาย ความต้องการทางเลือกที่ปลอดภัยในการดูแลสุขภาพ และการเข้าสู่
สังคมผู้สูงอายุ ส่งผลให้อุปสงค์ต่อผลิตภัณฑ์สมุนไพรรูปแบบต่าง ๆ ที่สามารถตอบสนองต่ออุปสงค์เหล่านี้ได้
เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

(3.2) ความท้าทายเกี่ยวกับการบริหารจัดการความเชื่อมั่นและความน่าเชื่อถือของผู้บริโภคที่
มีต่อผลิตภัณฑ์สมุนไพร หรือผู้ประกอบการ เป็นปัจจัยสำคัญในการขยายขนาดหรือแสวงหาตลาดใหม่ ในช่วง
ที่ผ่านมา แม้ว่าจะมีความพยายามในการเสนอผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อตอบสนองความต้องการดังกล่าวก็ตาม การ
ดำเนินการส่วนใหญ่เป็นไปในลักษณะของการโฆษณาชวนเชื่อ รวมทั้งไม่มีการเสนอแนวทางในการบริโภคที่
เหมาะสม ซึ่งทำให้ภาพลักษณ์ของสมุนไพรได้รับผลกระทบ รวมทั้งผู้บริโภคขาดความเชื่อมั่นและความมั่นใจในการ
ตัดสินใจบริโภค ดังนั้น การส่งเสริมให้ผู้บริโภคเกิดความรู้ความเข้าใจ ซึ่งจะนำไปสู่การบริโภคอย่างเหมาะสม และ
สร้างความเชื่อมั่นที่มีต่อตัวสมุนไพร และผลิตภัณฑ์

(4) ปัญหาและอุปสรรค: ประกอบด้วย

(4.1) การโฆษณาและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ไม่เหมาะสม ทำให้เกิด
ความเข้าใจผิดเกี่ยวกับการบริโภคสมุนไพร นำไปสู่การละเมิดสิทธิของผู้บริโภคที่เกี่ยวกับการได้รับข่าวสารรวมทั้ง
คำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้อและเพียงพอ นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการโฆษณา
และประชาสัมพันธ์ รวมทั้งการให้ข้อมูลที่ไม่เหมาะสม (Misinformation) กระบวนการในการกำกับดูแลยังไม่
สามารถกำกับควบคุมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสม

(4.2) ความล่าช้าในกระบวนการกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งในเรื่องการขออนุญาต และการ
ดำเนินการต่าง ๆ ของภาครัฐ รวมทั้งความล่าช้าของการพัฒนากฎหมายลำดับรองที่จะแก้ปัญหาให้แก่
ผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการระบุสรรพคุณที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงและ
ทันต่อสถานการณ์ทางธุรกิจ ตลอดจนการอาศัยประโยชน์ทางกฎหมายหรือข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศใน
การขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์สมุนไพรในต่างประเทศ

(4.3) การขาดความต่อเนื่องของนโยบาย และงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการ รวมทั้ง
การกำหนดมาตรการเพื่อสนับสนุนการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในส่วนของการส่งเสริมการพัฒนา

Product/ Herbal Champion และการพัฒนาเชิงพื้นที่ โดยในช่วงที่ผ่านมาเคยมีการผ่านงบในภาพรวมของประเทศเพียงครั้งเดียว คือ ในปี 2560 (ได้รับงบประมาณ 1,202 ล้านบาท) จากนั้นมาเป็นการของบประมาณผ่านหน่วยงาน/กระทรวงที่เป็นเจ้าของเรื่องทั้งสิ้น ส่งผลให้การดำเนินงานไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขาดความต่อเนื่อง และการติดตามผลลัพธ์เป็นไปอย่างกระต่อนกระแต่น ขณะที่การพัฒนาเมืองสมุนไพรยังไม่สามารถบรรลุตามเป้าหมายในการสร้างรายได้ให้กับชุมชนได้จริง แม้ว่าในปลายปีงบประมาณ 2562 ได้มีการปรับทิศทางการพัฒนาเมืองสมุนไพรจากการพัฒนาตลอดห่วงโซ่อุปทานเป็นการพัฒนาแบบมีจุดเน้นเพื่อการต่อยอดในการสร้างรายได้ ทว่าด้วยความยืดหยุ่นตามบริบทของพื้นที่ จึงยังไม่มีกำหนดมาตรการเป็นการเฉพาะของแต่ละจังหวัด การพัฒนาต่อยอดเพื่อสร้างรายได้แก่ชุมชนโดยอาศัยสมุนไพรเป็นจุดเด่น จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาต่อยอดจากความรู้และความเข้มแข็งของชุมชน การบูรณาการการพัฒนาเมืองสมุนไพรควรถูกกำหนดสู่แผนพัฒนาระดับจังหวัดและระดับภาค และควรต้องมีเจ้าภาพเป็นภาคเอกชนหรือชุมชนที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นเจ้าภาพด้วย

(4.4) การมีข้อมูลเพียงพอและเหมาะสมเพื่อสนับสนุนการดำเนินการพัฒนา: การรวบรวมข้อมูลและจัดทำฐานข้อมูลยังไม่คืบหน้า และยังไม่สามารถนำมาใช้ในการสนับสนุนการวางแผนการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ตามแผนแม่บทฯ ได้ ยิ่งไปกว่านั้น ฐานข้อมูลบางส่วนไม่มีการปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน แม้ว่าจะได้มีการทดลองพัฒนา Data visualization เพื่อให้เห็นถึงอุปสงค์ อุปทาน และแนวโน้มในการใช้พืชสมุนไพรไทย Product Champions 6 รายการในรูปแบบของยา ร่วมกับการพัฒนาระบบ Herb Big Data โดย GBDi ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างการออกแบบ และการทำ Data Architecture ทั้งนี้ ยังไม่มีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบโจทย์มิติทางเศรษฐกิจหรือใช้ในการดำเนินนโยบายใด ๆ

3.2 ช่องว่างการพัฒนา (Gap) ที่นำไปสู่การกำหนดจุดเน้นยุทธศาสตร์ (Strategic Focus: SF)

จากการประเมินสถานการณ์ดังกล่าวเมื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมายการดำเนินการตามที่ได้กำหนดไว้ในแผนงาน (ยุทธศาสตร์) ด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2560-2565) พบว่ามีช่องว่างในการพัฒนาที่จะนำไปสู่การกำหนดประเด็นและจุดเน้นยุทธศาสตร์ในการยกร่างแผนงาน (ยุทธศาสตร์) ด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพร ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570) ดังนี้

(1) วัตถุดิบสมุนไพรไม่เพียงพอ และไม่ได้มาตรฐานที่จะตอบสนองความต้องการผลิตและบริโภค

ก่อนมีแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 1 ผลการศึกษาของ ชวน (2559) ซึ่งสำรวจโรงงานผู้ผลิตยาแผนไทยที่มียอดขายมากกว่า 1 ล้านบาทต่อปี จำนวน 146 โรงงาน และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐบาลและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตยาแผนไทย 20 ราย พบว่า ปัญหาสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการวัตถุดิบสมุนไพรที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การควบคุมคุณภาพของวัตถุดิบตั้งแต่การปลูก ภายใต้การดำเนินการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถเพิ่มพื้นที่ปลูกพืชสมุนไพรที่ได้มาตรฐาน GAP

จำนวน 51,755 ไร่ (มากกว่าเป้าหมาย คือ 43,000 ไร่) ซึ่งเป็นพืชสมุนไพรที่ได้รับการส่งเสริมจำนวน 80 ชนิดพืชสมุนไพร โดยมีเกษตรกรทั่วไปทั่วประเทศที่ปลูกสมุนไพรทั่วไปที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรปลูกสมุนไพรจำนวน 298,816 ราย พื้นที่ปลูกรวม 902,123 ไร่ อย่างไรก็ตาม ยังคงไม่เพียงพอต่อความต้องการเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตและการบริโภค เนื่องจาก 2 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ 1) ความต้องการที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และ 2) วัตถุดิบสมุนไพรบางส่วนยังไม่ได้มาตรฐาน

1) ความต้องการวัตถุดิบสมุนไพรที่เพิ่มสูงขึ้นมาก เนื่องจาก “สมุนไพร” ถูกใช้เป็นวัตถุดิบเพื่อผลิตผลิตภัณฑ์ในอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในกลุ่มของเวชสำอาง (Cosmeceuticals) ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร (Dietary Supplement) และสินค้าอุปโภคบริโภค (Consumer Product) ซึ่งมีการนำสมุนไพรมาเป็นส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์เพื่ออาศัยสรรพคุณของสมุนไพรเหล่านั้นเป็นจุดขายในการสร้างส่วนแบ่งตลาดเพิ่มจากกลุ่มลูกค้าผู้ใส่ใจในสุขภาพและผู้สูงวัยในสินค้าอุปโภคบริโภค ดังนั้น ผู้ประกอบการจึงมีการแข่งขันกันพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ที่มีส่วนประกอบของสมุนไพรเพื่อสนองความต้องการของลูกค้า อีกทั้ง สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ โดยเฉพาะโรคโควิด-19 ทำให้ผู้บริโภคมีความสนใจทั้งในส่วนของการฟေးลายใจ กระชายขาว และสมุนไพรประเภทอื่น ๆ เพิ่มมากยิ่งขึ้น

2) คุณภาพของวัตถุดิบไม่ได้มาตรฐาน ปัจจุบันมีการจัดทำแผนที่ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับปลูกพืชสมุนไพรเฉพาะในส่วน of Herbal Champion จำนวน 4 ชนิด เท่านั้น และอยู่ระหว่างการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ crop requirements ของพืชสมุนไพร จำนวน 20 ชนิด ในขณะที่เกษตรกรบางส่วนยังไม่รู้วิธีการเลือกสายพันธุ์ วิธีการปลูกที่เหมาะสมกับดินฟ้าอากาศ จึงทำให้ผลผลิตยังไม่ได้มาตรฐานที่สามารถนำเข้าสู่กระบวนการผลิตในโรงงานอุตสาหกรรมได้

(2) อุตสาหกรรมสารสกัดซึ่งเป็นเงื่อนไขที่สำคัญของอุตสาหกรรมยังมีการพัฒนาไม่มากทั้งในเชิงประเภท ปริมาณ และมาตรฐาน ประเทศไทยยังต้องพึ่งพิงการนำเข้าสารสกัดจากต่างประเทศสูงในการผลิต

เมื่อพิจารณาสถานการณ์ตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศไทย ซึ่งสะท้อนผ่านข้อมูลการส่งออกและนำเข้าที่มีการจำแนกตามรหัสฮาร์โมนีในช่วงปี 2559-2563 (อ้างอิงแผนภาพที่ 4) พบว่า ประเทศไทยยังเป็นประเทศที่มีการนำเข้าผลิตภัณฑ์สมุนไพรสุทธิ หรือมีการนำเข้าผลิตภัณฑ์สมุนไพรมากกว่าการส่งออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วน of อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ประเทศไทยตั้งเป้าหมายในการดำเนินการพัฒนาภายใต้แผนการพัฒนาสมุนไพรไทย ซึ่งได้แก่ สารสกัด และผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร แม้ว่าจะมีการส่งเสริมการพัฒนาทั้งอุตสาหกรรมสารสกัด และผลิตภัณฑ์เสริมอาหารอย่างมากก็ตาม สถานการณ์ดังกล่าวก็ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงตลอดช่วงระยะเวลาของแผนงาน ฉบับที่ 1 สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นเกี่ยวกับการพึ่งพาสารสกัดจากต่างประเทศในการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศไทย รวมทั้งการที่สารสกัดที่ผลิตในประเทศยังไม่มีสรรพคุณ หรือคุณสมบัติที่ตรงกับความต้องการที่ทำให้การส่งออกมีปริมาณไม่มาก และการพึ่งพาสารสกัดนำเข้ายังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น

ในการดำเนินการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศไทยเพื่อเป็นการขยายศักยภาพสมุนไพรที่มีความอุดมสมบูรณ์ และหลากหลายของประเทศไทยนั้น จึงควรพิจารณาการดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการเพิ่มการส่งออก (ทั้งในเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ) ผลิตภัณฑ์สมุนไพร การส่งเสริมให้เกิดการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่อ้างอิงกับวัตถุดิบและสารสกัดที่ผลิตในประเทศเพิ่มขึ้น และลดการพึ่งพิงการนำเข้าวัตถุดิบและสารสกัดเหล่านั้น ควบคู่ไปกับส่งเสริมให้เกิดการขยายขนาดของตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศไทย จะเป็นการเสริมสร้างศักยภาพด้านสมุนไพรของประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญ

(3) ผู้ประกอบการผลผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรของไทยยังขาดความรู้ความเชี่ยวชาญ และต้องการการสนับสนุนที่เพียงพอทั้งในด้านของปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและมาตรการภาครัฐ เพื่อยกระดับการผลิต และเจริญเติบโต

ศูนย์ศึกษาการค้าระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย (2564) ศึกษามูลค่าการตลาดวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์สมุนไพรของเมืองสมุนไพรทั้ง 14 เมือง พบว่า การแปรรูปขั้นต้นก่อนเข้าสู่กระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรส่วนใหญ่จะเป็นการแปรรูปโดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ซึ่งยังมีข้อจำกัดในเรื่องของเงินลงทุนและเทคโนโลยีในการผลิต รวมไปถึงยังขาดความรู้ทางด้าน กฎ ระเบียบ การขอขึ้นทะเบียนฉลาก สรรพคุณของ อย. การเพาะปลูกที่ไม่ได้มาตรฐาน ขาดความรู้ในกระบวนการแปรรูปขั้นต้นที่มีประสิทธิภาพ ขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในขั้นตอนการขอใบรับรองต่าง ๆ และปัญหาในการเข้าถึงตลาดเป้าหมายและขาดตลาดรองรับ ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบกับประเทศเกาหลี จีน และเยอรมัน พบว่า มีความได้เปรียบในด้านการวิจัยและนวัตกรรม มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีการพัฒนาและใช้บรรจุภัณฑ์ใส่สิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับแนวโน้มการบริโภคในปัจจุบันที่ผู้บริโภคให้ความสนใจเลือกใช้ผลิตภัณฑ์จากผู้ผลิตที่มีกระบวนการผลิตที่ใส่สิ่งแวดล้อมมากกว่า ดังนั้น จะเห็นได้ว่า นอกจากประเด็นด้านองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญในกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรแล้ว ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม (ecosystem) ในอุตสาหกรรมสมุนไพร อาทิ มาตรการสนับสนุนด้านเงินทุนในรูปแบบ sand box จากภาครัฐ งานวิจัยด้านสารสกัด ผลิตภัณฑ์ เทคโนโลยีและเครื่องมือในกระบวนการผลิต กระบวนการบรรจุ เป็นต้น จะช่วยยกระดับการผลิตและพัฒนาอุตสาหกรรมสมุนไพรได้ดียิ่งขึ้น

(4) การขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์สมุนไพรยังมีจำนวนไม่มาก ผู้บริโภคขาดความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งความมั่นใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่มีในตลาด ทั้งในแง่ของคุณภาพและความน่าเชื่อถือทำให้เกิดการบริโภคน้อย จนถึงการบริโภคที่ไม่เหมาะสม

กลไกในการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้บริโภคที่สำคัญ ได้แก่ 1) การขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์สมุนไพร และ 2) การสร้างองค์ความรู้และการยอมรับแก่ผู้บริโภค ปัจจุบันการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์สมุนไพรแบบการอ้างอิงมีทั้งตำรับยาสมุนไพร ยาสมุนไพรเดี่ยว และผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพถือเป็นกุญแจสำคัญที่ส่งเสริมให้

ผู้ประกอบการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับประเทศได้ อีกทั้งยังเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคด้วย แต่ในอีกทางหนึ่งก็ส่งผลต่อปัญหาขอขวดในกระบวนการเตรียมการและกระบวนการพิจารณาของผู้ประกอบการด้วยเช่นกันส่งผลให้จำนวนการขึ้นทะเบียนยังไม่มากเพียงพอที่จะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมสมุนไพรในวงกว้างได้

ในขณะที่การสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้บริโภคเป็นประเด็นเร่งด่วนที่จำเป็นต้องได้รับการดำเนินการอย่างทันท่วงที เนื่องจากความต้องการบริโภคที่เพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดดจากสถานการณ์ในปัจจุบัน ในขณะที่การบริโภคอุปโภคสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรจำเป็นต้องมีการศึกษาทั้งในส่วนของคุณภาพ ปริมาณ วิธีการใช้ เพื่อให้เกิดการใช้งานได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับจุดประสงค์ของผู้บริโภคแต่ละราย

นอกจากนี้ ยังจำเป็นต้องคำนึงถึงประเด็นเกี่ยวกับการเข้าถึงสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประชาชนซึ่งอาจแบ่งเป็น 2 สถานการณ์พื้นฐาน ได้แก่ 1) มีความต้องการใช้แต่ไม่สามารถเข้าถึงได้ โดยพบว่าประชาชนที่เคยใช้สมุนไพรเป็นกลุ่มหลักที่มีการบริโภคหรือเข้าถึงอย่างต่อเนื่อง แต่รายการยาสมุนไพรบางรายการที่มีได้บรรจุในบัญชียาหลักแห่งชาติ ทำให้ไม่สามารถสั่งจ่ายยาหรือไม่ได้ใช้สิทธิประโยชน์ด้านยาสมุนไพรได้ หรือผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ยังไม่สามารถการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์สมุนไพรในรูปแบบต่าง ๆ และ 2) แม้มีรายการยาสมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติแต่ผู้บริโภคหรือผู้สั่งจ่ายยาไม่มีความเชื่อมั่นในกระบวนการผลิต/ไม่เชื่อมั่นในประสิทธิภาพทางการรักษาของยาสมุนไพร จะเห็นได้จากปัจจุบันมีสถานผลิตยาสมุนไพรที่ได้รับมาตรฐาน GMP เพียง 53 แห่งเท่านั้น ทำให้ไม่เป็นที่นิยมทั้งผู้รับและผู้ให้บริการทางการแพทย์

(5) สมุนไพร Herbal Champion ยังขาดการสนับสนุนที่เป็นรูปธรรม บริบทความต้องการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตามสถานการณ์ของประเทศและโลก ทำให้ขาดการกำหนดมาตรการสนับสนุนที่เหมาะสมและตรงกับสถานการณ์

การพัฒนาสมุนไพรไทย Herbal Champion ซึ่งประกอบด้วย กระชายดำ ขมิ้นชัน ใบบัวบก ไพล ที่ผ่านมานั้น หากพิจารณาในด้านอุปสงค์ พบว่า ยังคงเติบโตได้ดีเพราะเป็นสมุนไพรที่ตลาดต้องการทั้งในและต่างประเทศ อีกทั้งมีสรรพคุณที่เป็นอัตลักษณ์ของสมุนไพรสอดคล้องกับกระแสของตลาด อาทิ ตลาดโลกคาดว่ามูลค่าการสั่งซื้อเคอร์คูมิน (Curcumin) ซึ่งเป็นสารสกัดจากขมิ้นชันจะพุ่งไปอยู่ที่ระดับ 300 ล้านดอลลาร์สหรัฐภายในปี 2566 ขณะที่ หากพิจารณาในด้านอุปทาน พบว่า พื้นที่ปลูกสมุนไพรทั้ง 4 ชนิด คิดเป็น ร้อยละ 20 ของเนื้อที่ทั้งหมด ซึ่งสามารถเพิ่มพื้นที่การเพาะปลูกได้อีก โดยไม่ส่งผลให้เกิดการพังพินาศในพืชชนิดใดชนิดหนึ่งมากเกินไป เนื่องจากมีการจัดทำฐานข้อมูลและการสำรวจพื้นที่เป็นการเฉพาะสำหรับส่งเสริมการปลูกสมุนไพรทั้ง 4 ชนิด ในอนาคต นอกจากนี้ ในปีงบประมาณ 2565 สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (สวก.) ได้มีการขอรับการสนับสนุนแผนงานสมุนไพรไทยเพื่อการพัฒนาต่อยอดสมุนไพรไทย Herbal Champion ทั้ง 4 ชนิด และการสร้างศักยภาพสมุนไพรไทยที่มีโอกาสเป็น New Herbal Champion รวม 325 ล้านบาท ซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้ม

ของตลาดที่สมุนไพรบางชนิดได้รับการยอมรับและเป็นที่สนใจในวงกว้าง อาทิ ฟาโทะลายโจร ซึ่งมีสรรพคุณสอดคล้องกับความต้องการของตลาดในปัจจุบัน อาทิ ช่วยบรรเทาอาการหวัด ช่วยลดไข้ร้อนใน การยับยั้งการเพิ่มจำนวนของไวรัส เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินการสนับสนุนที่ผ่านมานั้น เป็นการดำเนินการผ่านการส่งเสริม การส่งสัญญาณทิศทางการสนับสนุน และการเร่งกระบวนการและการรับรองต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสมุนไพรเป้าหมายเหล่านี้ ยังคงขาดมาตรการสนับสนุนที่เหมาะสมกับสมุนไพรแต่ละประเภทอย่างแท้จริง อาทิ การวิจัยและพัฒนาสารออกฤทธิ์สำคัญในสมุนไพรที่มีและปลูกได้ง่ายในแต่ละภูมิภาคของไทย การพัฒนานวัตกรรมและสนับสนุนแหล่งเงินทุนสำหรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่เป็นที่ต้องการของตลาดในปัจจุบันเพื่อทำ prototype หรือ commercialize เป็นต้น ซึ่งกลยุทธ์การพัฒนาแบบเฉพาะเจาะจงอย่างเหมาะสม (customized) จะนำไปสู่การยกระดับความสามารถในการแข่งขันของการผลิตและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับสมุนไพรเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(6) การใช้งานวิจัยนวัตกรรมเพื่อต่อยอดและยกระดับศักยภาพการผลิต และอุตสาหกรรมยังมีน้อย

พิจารณาดัชนีชี้วัดความสามารถในการแข่งขันของไทยด้านนวัตกรรม (Global Innovation Index: GII) ในปี 2563 พบว่า ศักยภาพทางธุรกิจ (Business Sophistication) ที่อยู่ในอันดับที่ 32 ในปี 2563 ดีขึ้นจากอันดับที่ 60 ในปีก่อนหน้านี้ อีกทั้งสัดส่วนบริษัทที่ใช้นวัตกรรมก็ปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ จากร้อยละ 50 ในปี 2559 เป็นร้อยละ 79 ในปี 2561 นอกจากนี้ ในปี 2561 พบว่ามีผู้ประกอบการที่ใช้นวัตกรรม 52,950 กิจการ และสามารถสร้างสินค้าใหม่เข้าสู่ตลาด 418,050 รายการ มีบริการใหม่ 54,923 รายการ และกระบวนการดำเนินธุรกิจใหม่ จำนวน 41,751 ราย โดยภาพรวมความสามารถในการแข่งขันของไทยอยู่อันดับที่ 43 เป็นรองประเทศสิงคโปร์ (อันดับที่ 8) มาเลเซีย (อันดับที่ 33) และเวียดนาม (อันดับที่ 42) โดยปัจจัยที่จำเป็นต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน ได้แก่ 1) การเชื่อมโยงนวัตกรรม (Innovation linkages) ซึ่งอยู่ในอันดับที่ 68 จาก 131 ประเทศ ในขณะที่จำนวนการยื่นสิทธิบัตรในประเทศต่อพันล้าน GDP ลดลงจากอันดับที่ 69 มาเป็น 76 จะเห็นได้ว่า ปัจจัยทั้ง 2 แสดงให้เห็นว่า การใช้งานวิจัยนวัตกรรมเพื่อต่อยอดและยกระดับศักยภาพการผลิต และอุตสาหกรรมยังคงมีน้อยเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ

นอกจากนี้ หากพิจารณาการสนับสนุนเงินทุนให้แก่โครงการส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมของสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (สนช.) พบว่า ในปี 2563 มีโครงการนวัตกรรมในสาขาเศรษฐกิจชีวภาพ (Bio-Economy) และสาขาเศรษฐกิจการผลิตและการหมุนเวียน (Circular and Manufacturing Economy) ที่ได้รับการสนับสนุนเงินทุน รวมจำนวน 57 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 38 ของโครงการทั้งหมด โดยเป็นโครงการนวัตกรรม ด้านสุขภาพจากสมุนไพร การแก้ไขปัญหามลภาวะ การเกษตรด้วยเทคโนโลยี และนวัตกรรมเกษตร ที่เหมาะสมจากผลิตภัณฑ์ฐานชีวภาพ อย่างไรก็ตาม จากสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด - 19 ส่งผลให้ผู้สนใจเข้าร่วมเสนอโครงการในปี

2563 มีจำนวนลดลงอย่างมาก ทำให้จำนวนโครงการที่ได้รับเงินสนับสนุนลดลงจากปี 2562 คิดเป็นร้อยละ 55 และแม้ว่าจะได้รับเงินสนับสนุนจาก สนช. แต่ผู้ประกอบการยังต้องแบกรับภาระต้นทุนในการพัฒนานวัตกรรมด้วยส่วนหนึ่ง

อีกทั้ง ที่ผ่านมาประเทศไทยยังมีปัญหาด้านการวิจัยและพัฒนาสมุนไพรหลายด้าน ตั้งแต่การขาดการกำหนดทิศทาง การวิจัยของประเทศ และการมีผลงานวิจัยที่ไม่ตอบสนองความต้องการของภาคอุตสาหกรรมและการผลิต การให้ทุนวิจัยที่ซ้ำซ้อน องค์ความรู้จากงานวิจัยพื้นฐานที่มีมาก แต่ไม่มีการวิจัยต่อยอดให้ครบวงจรเพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ รวมถึงข้อมูลวิจัยทางคลินิกที่น่าเชื่อถือไม่เพียงพอที่จะทำให้บุคลากรทางการแพทย์แผนปัจจุบันมั่นใจในการตัดสินใจสั่งใช้ยาแผนไทย

(7) ขาดข้อมูลที่เพียงพอในการสนับสนุนการกำหนดนโยบาย และการดำเนินการพัฒนา

ปัจจุบันฐานข้อมูลเกี่ยวกับสมุนไพรเบื้องต้นสามารถแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ (1) ข้อมูลนอกกระทรวงสาธารณสุข อาทิ ข้อมูลพื้นที่ปลูกพืชสมุนไพรเพื่อการบริหารจัดการ (Land Use) จากกรมส่งเสริมการเกษตร ข้อมูลแปลงปลูกสมุนไพรเข้าระบบรับรองแปลง GAP จากกรมวิชาการเกษตร ข้อมูลปริมาณและมูลค่าการนำเข้าและส่งออกจากกรมศุลกากร และฐานข้อมูล Euromonitor International จากกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ เป็นต้น ซึ่งเป็นการดำเนินงานภายใต้พันธกิจหน่วยงานต้นสังกัดและเชื่อมโยงกับแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 1 (2) ข้อมูลภายในกระทรวงสาธารณสุข โดยเฉพาะที่จัดทำโดยกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ซึ่งฐานข้อมูลเด่น ได้แก่ HDC TTM Service ซึ่งให้บริการข้อมูลสมุนไพรจากบริการทางการแพทย์ อาทิ การจ่ายยา การให้หัตถการ การส่งเสริมสุขภาพ เป็นต้น คลังความรู้ DTAM ซึ่งให้บริการข้อมูลและเว็บไซต์ อาทิ ข้อมูลสมุนไพร ตำราอ้างอิง กฎหมาย งานวิจัย เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม พบว่า ฐานข้อมูลทั้งภายในและภายนอกกระทรวงสาธารณสุขมีทั้งที่ไม่มีการปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันและมีส่วนที่ยังรวบรวมข้อมูลไม่ครบถ้วน และ (3) การจัดทำระบบข้อมูลเพื่อการตัดสินใจเชิงยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับสมุนไพร ซึ่งมีการดำเนินการแล้ว 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่หนึ่ง คือ การพัฒนา Data visualization ตามเป้าหมายแนวทาง quick win เพื่อให้เห็นถึงอุปสงค์ อุปทาน และแนวโน้มในการใช้พืชสมุนไพรไทย Product Champion พร้อมทั้งบอกถึงพื้นที่เพาะปลูก และส่วนที่สอง คือ การสำรวจและพัฒนาระบบ Herb Big Data โดย GBDi ปัจจุบันอยู่ระหว่างการออกแบบระบบจากข้อมูลที่กำลังรวบรวม และการทำ Data Architecture ทั้งนี้ ยังไม่มีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบโจทย์มิติทางเศรษฐกิจหรือใช้ในการดำเนินนโยบาย

(8) การขาดความต่อเนื่องทั้งในด้านนโยบายและงบประมาณในการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่

แม้ว่าในช่วงที่ผ่านมา ความต้องการในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนไพรในเชิงพื้นที่ที่จะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับบริบทการกระจายการพัฒนาไปสู่พื้นที่ (Area Based Development) อย่างไรก็ตาม ใน การดำเนินการพัฒนาให้บรรลุตามเป้าหมายในการพัฒนาของแต่ละพื้นที่นั้น ขาดความต่อเนื่องทั้งทางด้านนโยบาย จากการดำเนินการร่วมมือและสนับสนุนในการดำเนินการพัฒนาโดยผู้ที่เกี่ยวข้องในเชิงพื้นที่ ยิ่งไปกว่านั้น ผลที่เกิดขึ้นจากการขาดความต่อเนื่องในการสนับสนุนการดำเนินการในเชิงพื้นที่ นำไปสู่การได้รับงบประมาณในการ ดำเนินการที่ต่ำ จนถึงไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในแผนการดำเนินการเชิงพื้นที่ทำให้การดำเนินการ ขับเคลื่อนการพัฒนาในเชิงพื้นที่ไม่ต่อเนื่อง และไม่เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรมมากนัก

ภาพรวมงบประมาณที่เกี่ยวกับการพัฒนาโครงการเมืองสมุนไพร ปี 2560 – 2563 ประกอบด้วย งบกลาง งบแผนภาค งบจังหวัด งบกลุ่มจังหวัด และงบสนับสนุนอื่น ๆ รวม 899.11 ล้านบาท โดยให้อิสระและความยืดหยุ่น ในการแปลงแผนแม่บทฯ ไปสู่การปฏิบัติให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละเมืองสมุนไพร ดังนั้น จึงไม่มีรูปแบบ กระบวนการพัฒนาเมืองสมุนไพรต้นแบบแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม ในปี 2563 มีการยกระดับเมืองสมุนไพรทั้ง 14 แห่งทั่วประเทศ ให้มีความเข้มแข็ง โดยให้เมืองสมุนไพรกำหนดจุดเน้นเชิงยุทธศาสตร์ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่ม การเกษตร วัตถุดิบสมุนไพร กลุ่มอุตสาหกรรมสมุนไพร และกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงามและการแพทย์แผน ไทย ซึ่งกำหนดผลลัพธ์ที่คาดหวังในแต่ละคลัสเตอร์ พร้อมทั้งกำหนดตัวชี้วัดร่วม เพื่อให้เกิดการประสานการพัฒนา เมืองสมุนไพรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ควรมีการประเมินรูปแบบกระบวนการพัฒนาเมืองสมุนไพรที่ ประสบความสำเร็จและสามารถนำไปถอดบทเรียนเพื่อประยุกต์ใช้ตามบริบทของแต่ละเมืองสมุนไพรให้เกิด ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

นอกเหนือจากการพัฒนาและส่งเสริมเมืองสมุนไพรโดยการใช้งบประมาณในการดำเนินการแล้ว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีการกำหนดมาตรการที่ไม่ใช่ทางการเงิน (in kind) เพื่อสนับสนุน โดยมาตรการสนับสนุน ส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการในรูปแบบทั่วไป กล่าวคือ เป็นการสนับสนุนให้แก่ทุกเมืองสมุนไพรที่ขอรับการ สนับสนุน และในบางมาตรการอาจไม่ครอบคลุมทั่วถึง อาทิ มาตรการยกระดับคุณภาพวัตถุดิบที่มีการดำเนินการ เฉพาะสมุนไพร 3 ชนิด ได้แก่ ขมิ้นชัน ฟ้าทะลายโจร และโพล เป็นต้น นอกจากนี้ ยังไม่มีข้อมูลเพียงพอที่จะ ดำเนินนโยบายเพื่อช่วยเพิ่มมูลค่าห่วงโซ่อุปทานให้แต่ละเมืองสมุนไพรซึ่งย่อมมีความแตกต่างกัน อาทิ การเพิ่ม ปริมาณผลผลิตด้วยเทคโนโลยีข้อมูลดาวเทียมด้านการเกษตร การเพิ่มมูลค่าสารสกัดด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ การ เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์สมุนไพรด้วยรูปลักษณ์สมัยใหม่และพร้อมใช้งาน เป็นต้น ดังนั้น จะเห็นว่า ยังไม่มีมาตรการ สนับสนุนการพัฒนาเมืองสมุนไพรเป็นการเฉพาะและส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างเป็นรูปธรรมให้กับเมือง สมุนไพร

4. วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570)

4.1 เป้าหมายการพัฒนา

การดำเนินการพัฒนาสมุนไพรตลอดห่วงโซ่คุณค่าเพื่อสร้างเศรษฐกิจและความเข้มแข็งของชุมชนเป็นวาระแห่งชาติที่ยังคงต้องเดินหน้าต่อและพัฒนาอีก ๆ ขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่สามารถแข่งขันทางอุตสาหกรรมสมุนไพรในระดับนานาชาติได้ ดังนั้น เป้าหมายการพัฒนาสมุนไพรของแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) จึงเป็นเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อเนื่องจากแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2562 - 2565) ซึ่งประกอบด้วย

- (1) การพัฒนาสมุนไพรต่อยอดทั้งด้านการรักษาและผลิตภัณฑ์ประเภทอื่น
- (2) การเป็นผู้นำในระดับภูมิภาค เน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรม และภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ
- (3) การขับเคลื่อนงานอย่างเป็นระบบเพื่อการพัฒนาสมุนไพรไทยแบบเชื่อมโยง ครอบคลุม และยั่งยืน
- (4) การทำให้เกิดความร่วมมือจากหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชน

4.2 วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ของแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570)

อ้างอิงจากเป้าหมายการพัฒนาดังกล่าวข้างต้น โดยเมื่อพิจารณาร่วมกับผลการดำเนินการพัฒนาที่ผ่านมา ภายใต้แผนงานฉบับที่ 1 และช่องว่างการพัฒนาที่เกิดขึ้น คณะทำงานยกร่างแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) จึงมีข้อเสนอเกี่ยวกับการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายการดำเนินงานในระยะต่อไปของการพัฒนา ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570)

วิสัยทัศน์

วิสัยทัศน์ของการพัฒนาสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรของไทย มุ่งเน้นการยกระดับความสามารถในการแข่งขันของสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรอย่างต่อเนื่องในระยะยาว สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และกรอบการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศไทย เพื่อเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียวซึ่งจะทำให้สามารถรองรับพลวัตของสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีดิจิทัล อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย ตามที่กำหนดวิสัยทัศน์ คือ **“ประเทศไทยเป็นผู้นำภูมิภาคด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพ ได้มาตรฐาน และมีการเติบโตอย่างยั่งยืน”**

พันธกิจ

(1) ยกระดับความสามารถในการแข่งขันของผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย ทั้งด้านการยอมรับ การส่งเสริมให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างเต็มศักยภาพ และมีประสิทธิภาพ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรม และเศรษฐกิจไทยอย่างยั่งยืน

(2) ส่งเสริมให้เกิดการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ได้มาตรฐาน และมีคุณภาพตรงกับความต้องการของตลาดและผู้บริโภค รวมทั้งมีกลไกตลาดที่สนับสนุนการดำเนินการ

(3) ส่งเสริมให้เกิดการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรอย่างถูกต้อง และเหมาะสม

(4) ส่งเสริมการใช้สมุนไพรสนับสนุนการพัฒนาเชิงพื้นที่

เป้าหมาย

(1) ขนาดของตลาดวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างน้อย **1 เท่าตัว** ภายในปี พ.ศ. 2570

(2) ปริมาณการนำเข้าวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศไทยลดลงอย่างน้อยร้อยละ ... ภายในช่วงปี พ.ศ. 2570

ทิศทางการพัฒนา

(1) **ส่งเสริมบทบาทของสมุนไพรผ่านภาพลักษณ์อาหารไทย จากครัวไทยสู่ครัวโลก** ในปัจจุบันอาหารไทยจัดเป็นอาหารที่มีชื่อเสียงและได้รับความนิยมเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก นอกจากจะเป็นอาหารที่มีความปราณีตและรสชาติกลมกล่อมแล้ว ยังเป็นอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูงและมีองค์ประกอบที่มาจากเครื่องเทศที่หลากหลาย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพืชที่มีคุณสมบัติทางสมุนไพร อาทิเช่น กระเพราะ โหระพา มะกรูด สะระแหน่ ขิง กระชาย ข่า กระเทียม หอมแดง ฯลฯ โดยพบว่า พืชสมุนไพรแทบทุกชนิดมีสาระสำคัญที่มีคุณสมบัติของฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ จึงมีผลส่งเสริมสุขภาพได้ ดังนั้นการส่งเสริมบทบาทของสมุนไพรผ่านภาพลักษณ์อาหารไทย จะทำให้คนเรียนรู้และจดจำการใช้ประโยชน์สมุนไพรไทยได้อย่างกว้างขวาง

(2) **พัฒนาศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันของ SMEs ผลิตภัณฑ์สมุนไพรด้วยฐานงานวิจัยและนวัตกรรม** ภายใต้การขับเคลื่อนประเทศสอดรับนโยบายไทยแลนด์ 4.0 การเพิ่มขีดความสามารถภาคอุตสาหกรรมโดยมุ่งเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันให้ SMEs เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างมากโดยเฉพาะการใช้งานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างสรรค์คุณค่าใหม่ๆ ให้ตรงกับความต้องการของลูกค้า เปลี่ยนจากการให้บริการหรือสินค้าขั้นพื้นฐาน มาเป็นการบริการด้วยทักษะขั้นสูงหรือสินค้านวัตกรรมที่เพิ่มมูลค่าและแรงจูงใจจะช่วยขับเคลื่อนให้ขีดความสามารถของธุรกิจ SMEs เพิ่มสูงขึ้น สามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้

(3) **เน้นครอบคลุมตลาดในประเทศทั่วทุกภูมิภาค และขยายไปยังประเทศเพื่อนบ้าน (CLMV)** จากข้อมูลการเติบโตทางเศรษฐกิจพบว่า ประเทศกลุ่ม CLMV มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับสูงต่อเนื่องมา กว่า 2 ทศวรรษ โดยข้อมูลจากศูนย์วิจัยกสิกรไทยคาดการณ์ว่าอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของ CLMV เติบโตได้ ถึง 6.5% ก่อนเกิดวิกฤติโควิด19 ดังนั้นตลาด CLMV จึงเป็นตลาดที่ไม่อาจมองข้ามได้

(4) **ยกระดับการผลิตในทุกขั้นตอนด้วยเทคโนโลยี (SMART)** ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของโลกเป็นไป อย่างรวดเร็วเนื่องจากการพัฒนาทางเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพสูง รัฐบาลไทยให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยี มาใช้ประโยชน์เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันและขับเคลื่อนเศรษฐกิจทั้งในระดับบุคคล ชุมชน และ ประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ดังนั้นการยกระดับการผลิตตลอดห่วงโซ่ของการพัฒนาสมุนไพรจึงมีความ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์อย่างสูงสุด

(5) **ส่งเสริมให้ส่วนภูมิภาคใช้สมุนไพรเป็นกลไกการพัฒนา** และให้เป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่อุปทานของ อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศ ด้วยประเทศไทยมีความหลากหลายทางชีวภาพสูงเป็นอันดับ 8 ของ โลก นับเป็นจุดแข็งของการพัฒนาเรื่องสมุนไพรที่กระจายอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ ในประเทศ ยิ่งไปกว่านั้น สมุนไพร เป็นเรื่องใกล้ตัวที่ทุกชุมชนสามารถนำมาพัฒนาเป็นรายได้เสริม หรืออาชีพเพื่อการสร้างรายได้หลักแก่ครอบครัวได้ ดังนั้นการนำจุดแข็งของชุมชนคือ สมุนไพร มาเป็นกลไกในการสร้างรายได้ให้กับครอบครัว จึงจะสามารถสร้าง ความยั่งยืนในการพัฒนาสมุนไพรเพื่อเศรษฐกิจระดับฐานรากได้จริง

(6) **ส่งเสริมอุตสาหกรรมสารสกัด เพื่อเพิ่มมูลค่าและความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้าน ผลิตภัณฑ์สมุนไพร** จากข้อมูลรายงานการติดตามมูลค่านำเข้าและส่งออกวัตถุดิบและสารสกัดจากสมุนไพร สะท้อนภาพที่ชัดเจนของการขาดดุลทางการค้าเนื่องจากสารสกัดสมุนไพรนำเข้ามีมูลค่าสูงกว่าวัตถุดิบมากกว่า 10 เท่าตัว ขณะที่มูลค่าการส่งออกของประเทศส่วนใหญ่ยังคงอยู่ในรูปของวัตถุดิบซึ่งมีราคาถูกและมีต้นทุนในการ ขนส่งที่แพงกว่าสารสกัดมาก และเป็นที่ทราบกันดีว่า สารสกัดสมุนไพรเป็นวัตถุดิบต้นทางของอุตสาหกรรม หลากหลายประเภทเช่น อาหารเสริม ยา เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ เครื่องสำอางค์ เป็นต้น ดังนั้นการพัฒนา อุตสาหกรรมสมุนไพรของประเทศไทยจึงควรมุ่งเน้นการส่งเสริมศักยภาพของอุตสาหกรรมสารสกัดให้มีคุณภาพ ได้ มาตรฐาน และสามารถแข่งขันกับนานาชาติประเทศได้

5. จุดเน้นยุทธศาสตร์ ในแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570)

ภายใต้เป้าหมายการพัฒนา และข้อเสนอวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพร แห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) ดังกล่าวข้างต้น คณะทำงานยกร่างแผนงาน(ยุทธศาสตร์) ด้านผลิตภัณฑ์ สมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) จึงขอเสนอการกำหนดจุดเน้นเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการขับเคลื่อน การพัฒนาสมุนไพรครอบคลุมตลอดห่วงโซ่คุณค่าทั้งสิ้น 10 ประเด็น ดังนี้

จุดเน้นยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมการผลิตวัตถุดิบสมุนไพรเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ในอุตสาหกรรมสมุนไพร

จุดเน้นยุทธศาสตร์ที่ 2 การใช้มาตรฐานวัตถุดิบเพื่อการพัฒนาต้นน้ำ

จุดเน้นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาอุตสาหกรรมสารสกัด เพิ่มขีดความสามารถการแข่งขัน และเพิ่มสัดส่วนมูลค่าของสารสกัดในห่วงโซ่อุปทาน

จุดเน้นยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมศักยภาพผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร

จุดเน้นยุทธศาสตร์ที่ 5 การส่งเสริมการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากผลิตภัณฑ์สมุนไพรอย่างมีประสิทธิภาพ

จุดเน้นยุทธศาสตร์ที่ 6 การส่งเสริมภาพลักษณ์และขยายช่องทางการตลาด

จุดเน้นยุทธศาสตร์ที่ 7 การต่อยอด สร้างมูลค่า และเพิ่มการส่งออก Herbal Champions รวมทั้งผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย

จุดเน้นยุทธศาสตร์ที่ 8 การวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพรไทยสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

จุดเน้นยุทธศาสตร์ที่ 9 การพัฒนาระบบกำกับติดตามและใช้ข้อมูลในการประเมินผลการดำเนินงาน

จุดเน้นยุทธศาสตร์ที่ 10 การพัฒนาต่อยอดเมืองสมุนไพรเพิ่มมูลค่าแก่ชุมชน

จุดเน้นยุทธศาสตร์ทั้ง 10 ประเด็น ได้ถูกนำเสนอในการประชุมระดมความคิดเห็น และการประชุมคณะกรรมการในระดับต่าง ๆ และได้ผ่านการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ร่วมกันของคณะทำงานฯ โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการภายใต้คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติทั้ง 5 คณะ และหน่วยงานผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกว่า 60 หน่วยงาน โดยรายละเอียดของจุดเน้นยุทธศาสตร์แต่ละประเด็นมีรายละเอียดดังนี้

จุดเน้นยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมการผลิตวัตถุดิบสมุนไพรเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ในอุตสาหกรรมสมุนไพร

จุดเน้นยุทธศาสตร์ที่ 2 การใช้มาตรฐานวัตถุดิบเพื่อการพัฒนาต้นน้ำ

1. เหตุผลความจำเป็นและสถานการณ์ปัจจุบัน

การจัดการวัตถุดิบสมุนไพรและสารสกัดจากสมุนไพรให้มีคุณภาพ รวมถึงการมีระบบฐานข้อมูลสมุนไพรเป็นประเด็นที่ควรพัฒนาให้เกิดความยั่งยืนเพื่อรองรับการพัฒนาสมุนไพรครบวงจร เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาสมุนไพรไทยให้เป็นที่ยอมรับ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มศักยภาพ และมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งสนับสนุนให้เกิดการผลิตที่ได้มาตรฐาน มีคุณภาพ และสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์สมุนไพร เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสมุนไพรไทยทั้งในประเทศและต่างประเทศ พร้อมส่งเสริมให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และเกิดการใช้สมุนไพรไทยอย่างถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งมีการกำหนดยุทธศาสตร์สมุนไพรในส่วนของกระทรวงเกษตรฯ ภายใต้แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2560-2564 โดยวัตถุดิบสมุนไพรที่มีคุณภาพ คือ มีสารสำคัญออกฤทธิ์ในปริมาณที่เหมาะสมสำหรับการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด มีความปลอดภัย คือมีการปนเปื้อนของเชื้อจุลินทรีย์ สารปนเปื้อน และสิ่งแปลกปลอม ไม่เกินค่ามาตรฐานที่กำหนด

การเพิ่มผลผลิตและมูลค่าต่อหน่วยพื้นที่ทางการเกษตร คือ การปรับเปลี่ยนไปสู่การปลูกพืชที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง อาทิ พืชสมุนไพร (ชิง พริกไทย เป็นต้น) ฯลฯ เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตรด้วยการปรับโครงสร้างจากเกษตรแบบดั้งเดิมพัฒนาไปสู่เกษตรสมัยใหม่ที่มีมูลค่าสูง (High Value Added) โดยนำองค์ความรู้การวิจัยพัฒนา นวัตกรรม และเทคโนโลยีดิจิทัล มาใช้ในการทำเกษตรอัจฉริยะ (Smart Farming) และเกษตรแบบแม่นยำ (Precision Farming) เพื่อลดต้นทุน เพิ่มผลผลิตและประสิทธิภาพการผลิตรวมถึงพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานความปลอดภัยด้านอาหาร และต่อยอดการพัฒนาไปสู่เศรษฐกิจชีวภาพ (Bioeconomy) ที่มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรชีวภาพเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยเน้นการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง ซึ่งจะสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับห่วงโซ่มูลค่าภาคเกษตร เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ที่คำนึงถึงการนำวัสดุต่าง ๆ กลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด ภายใต้เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ที่เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมและการรักษาสีเขียวได้อย่างสมดุล มั่นคง และเติบโตได้อย่างยั่งยืน เพื่อสนับสนุนให้เกิดเศรษฐกิจ BCG ที่สามารถแข่งขันได้ตลอดจนยังจะเป็นการกระจายรายได้สู่เกษตรกรอย่างทั่วถึง

การส่งเสริมการปลูกสมุนไพรมูลค่าสูงเป็นพืชเศรษฐกิจตามความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมในพื้นที่เพื่อการผลิตและแปรรูปสำหรับอุตสาหกรรมการแพทย์และสร้างเสริมสุขภาพ และพัฒนาต่อยอดสู่อุตสาหกรรมอื่นๆ โดยคำนึงถึงปริมาณและคุณภาพมาตรฐานตามความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ และการส่งเสริมการวิจัย พัฒนา และประยุกต์ใช้นวัตกรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีสะอาด เทคโนโลยี วัสดุ และ

นาโนเทคโนโลยี เพื่อการเกษตรและการแปรรูปสินค้าจากความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้ง ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรได้สร้างความร่วมมือที่ใกล้ชิดระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชนที่มีองค์ความรู้ภูมิปัญญาดั้งเดิม พัฒนาต่อยอดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีการนำสมุนไพรมาใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การผลักดันวัตถุดิบสมุนไพรเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานในอุตสาหกรรมเป็นเป้าหมายในการกระตุ้นเศรษฐกิจ เนื่องจากมีคุณสมบัติทางยาเป็นที่ต้องการของตลาด เช่น ฟ้าทะลายโจร ได้รับความสนใจจากนักวิจัยและกระทรวงสาธารณสุขเพื่อนำมาใช้ในการรักษา COVID-19 จากข้อมูลของแพทย์แผนไทย พบว่า ฟ้าทะลายโจรใช้เวลาปลูก 4 เดือน โรงพยาบาลรับซื้อวัตถุดิบสมุนไพรเพื่อส่งโรงงานผลิตยาสมุนไพร การส่งเสริมและพัฒนากาปลูกและการผลิตพืชสมุนไพร ปลูกเป็นแปลงใหญ่เป็นผลิตรบบการค้า พัฒนานวัตกรรมด้านคุณภาพของพืชสมุนไพร โดยให้มีการจัดการการตลาดวัตถุดิบร่วมกันระหว่างเกษตรกร โรงพยาบาล และผู้ประกอบการ

ในการดำเนินการดังกล่าวเงื่อนไขที่สำคัญได้แก่

(1) เทคโนโลยีการผลิตพืชสมุนไพร

การผลิตพืชสมุนไพร มีปัจจัยสำคัญคือ คุณภาพและมาตรฐานของวัตถุดิบสมุนไพร ซึ่งประกอบด้วย

(1.1) คุณภาพของวัตถุดิบ มีความสำคัญมาก เพราะเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับผลิตภัณฑ์ คุณภาพของ วัตถุดิบเริ่มต้นจากการเพาะปลูก การเลือกสายพันธุ์ที่ดีที่ให้สารออกฤทธิ์สูง แหล่งเพาะปลูกที่ดี การให้ปุ๋ยที่เหมาะสม การใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช อายุเก็บเกี่ยว การดูแลเก็บเกี่ยว วิธีการเก็บเกี่ยว ที่จะมีผลต่อคุณภาพและความปลอดภัยของวัตถุดิบ การเก็บเกี่ยว ต้องทราบส่วนของพืชที่จะนำมาใช้เป็นยาว่าส่วนใด เช่น ลำต้น ราก ใบ เปลือก ไม้เนื้อไม้ เป็นต้น

(1.2) คุณภาพของผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพดี ใช้ได้ผลต้องมีตัวยาสารออกฤทธิ์ ซึ่งจะต้องเริ่มจากวัตถุดิบที่มีคุณภาพดีเท่านั้น สารสำคัญออกฤทธิ์ในแต่ละส่วนของพืชมีความแตกต่างกัน ควรจะเก็บเกี่ยวที่อายุเท่าใดของพืช การดูแลเก็บเกี่ยว ช่วงเวลาเก็บเกี่ยวและวิธีเก็บเกี่ยว สิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อการสร้างสารสำคัญในพืชซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับสรรพคุณทางยาของสมุนไพร ในการตรวจสอบ คุณภาพของสมุนไพร จะต้องกำหนดปริมาณของสารสำคัญนี้ด้วย การบรรจุและเก็บรักษา เพื่อป้องกันการเสื่อมคุณภาพของสมุนไพรจากการ ทำลายของเชื้อจุลินทรีย์ต้องเก็บสมุนไพรในที่แห้ง สะอาด ปราศจากความอับชื้น ปิดฉลากระบุชื่อสมุนไพร

(2) เทคโนโลยีสารสนเทศ

การจัดการข้อมูลในเรื่องของการผลิต แหล่งที่มา มาตรฐานการผลิต สรรพคุณ วิธีใช้ ตลอดจนข้อมูลข่าวสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสมุนไพรไทยให้เป็นระบบ สามารถเข้าถึงได้ง่าย นำไปสู่การนำไปใช้ต่อยอดการพัฒนา และเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง จะเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสมุนไพรไทย

ขณะที่ในช่วงที่ผ่านมา การดำเนินการขับเคลื่อนการพัฒนาวัตถุดิบและมาตรฐานสารสกัดภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 1 ของแผนปฏิบัติงานด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรแห่งชาติ พ.ศ. 2563-2565 มีผลการดำเนินการที่เกี่ยวข้องดังนี้

- มีการปลูกสมุนไพรมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด 43,000 ไร่ ผลการดำเนินการในปี 2564 พื้นที่ปลูกพืชสมุนไพรที่ได้มาตรฐาน GAP มีจำนวน 51,755 ไร่ เป็นพืชสมุนไพรที่ได้รับการส่งเสริมจำนวน 80 ชนิดพืชสมุนไพร มีเกษตรกรรวมจำนวน 15,623 ราย และพื้นที่การรับรองแปลงเกษตรอินทรีย์ของกรมวิชาการเกษตรจำนวน 13,162 ไร่ จำนวนเกษตรกร 17,875 ราย จากเกษตรกรทั่วไปทั่วประเทศที่ปลูกสมุนไพรทั่วไปที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรปลูกสมุนไพรจำนวน 298,816 ราย พื้นที่ปลูกรวม 902,123 ในเป้าหมายหมายนี้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ต้องการเพิ่มพื้นที่ปลูกสมุนไพรที่ได้มาตรฐาน GAP เพิ่มขึ้น (การดำเนินการตามเป้าหมายที่ 1 มีความเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลเป้าหมายที่ 5)

- กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน ได้รับการส่งเสริมการแปรรูปหลังการเก็บเกี่ยว ณ สถานที่ปลูกและการผลิตผลิตภัณฑ์และสารสกัดอย่างง่ายในระดับชุมชน 60 แห่ง (เป้าหมายที่ 2)

- มกอช. จัดทำมีมาตรฐาน GAP พืชอาหาร GAP พืชสมุนไพร และเกษตรอินทรีย์เพื่อใช้ในการรับรองการผลิตมาตรฐานสินค้าพืชสมุนไพร และได้จัดทำมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง พืชสมุนไพรแห้ง เป็นการกำหนดเกณฑ์คุณภาพของพืชสมุนไพร ตามกลุ่มของส่วนที่ใช้ของพืช พืช จำนวน 5 ฉบับ เป็นพืชสมุนไพรแห้งแยกตามส่วนของพืชสมุนไพรที่นำมาใช้ เพื่อรับรองวัตถุดิบสมุนไพร นอกจากนี้ และมกอช. จะมีการดำเนินการศึกษาเอกสารของกรมวิชาการเกษตรเพื่อจัดทำมาตรฐานคู่มือ/ คำแนะนำการปลูกพืชสมุนไพรรายชนิด เพื่อใช้ประกอบการรับรองมาตรฐาน GAP เฉพาะรายพืชสมุนไพร เพื่อให้ได้วัตถุดิบสมุนไพรที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน (การดำเนินการตามเป้าหมายที่ 3)

- จัดทำพื้นที่ความเหมาะสม Champion product ไปแล้ว 4 ชนิด ภายในปี 2564-2565 จัดประชุมผู้เชี่ยวชาญด้านพืชสมุนไพรเพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับ crop requirements ของพืชสมุนไพร 20 ชนิด และให้ความเห็นต่อร่างแผนที่ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับปลูกพืชสมุนไพร (การดำเนินการตามเป้าหมายที่ 4)

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กำลังดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลพื้นที่ปลูกพืชสมุนไพร โดยจะพัฒนาฐานข้อมูลสมุนไพรให้เป็นฐานข้อมูลที่เป็นเอกภาพ (การดำเนินการตามเป้าหมายที่ 5)

- กรมวิชาการเกษตรมีห้องปฏิบัติการภายใต้สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 1-8 จำนวน 8 แห่ง อยู่ในช่วงการหารือเพื่อที่จะปรับปรุงให้บริการวิเคราะห์สาระสำคัญในพืชสมุนไพร (การดำเนินการตามเป้าหมายที่ 6)

- มีระบบตลาดกลาง 1 ตลาด คือ ตลาดไท (กรมส่งเสริมการเกษตร) และมีตลาดอิเล็กทรอนิกส์ เช่น DGTfarm โดย (มกอช.) (การดำเนินการตามเป้าหมายที่ 7)

- มีการจัดทำข้อกำหนดมาตรฐานยา 99 ชนิด โดย กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ (การดำเนินการตามเป้าหมายที่ 8)

- มีฐานข้อมูลสมุนไพรและตัวอย่างพืชสมุนไพรในพื้นที่ป่าจำนวน 49 จังหวัด (กรมป่าไม้) มีฐานข้อมูลชนิดพันธุ์ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์จากสมุนไพรในพื้นที่ป่าชายเลน 20 จังหวัด (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง) (การดำเนินการตามเป้าหมายที่ 9)

ในการส่งเสริมการปลูกและแปรรูปสมุนไพรอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้เกิดแนวทางการขับเคลื่อนที่ชัดเจน จึงควรผลักดันและยกระดับการปลูกพืชสมุนไพรและพัฒนาคุณภาพวัตถุดิบสมุนไพร โดยการพัฒนาพื้นที่การปลูกพืชสมุนไพรเชิงเศรษฐกิจ ส่งเสริมเกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพรรายย่อยให้มีการรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนหรือแปลงใหญ่ เพื่อร่วมกันบริหารจัดการการผลิตให้ได้คุณภาพ มาตรฐาน และปริมาณตามที่ตลาดต้องการ สามารถนำวัตถุดิบสมุนไพรไปแปรรูปเบื้องต้น เพื่อนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น ยา อาหารเสริมสุขภาพ เป็นต้น

ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการส่งเสริมให้มีการใช้สมุนไพรในการดูแลสุขภาพ เพื่อลดการนำเข้ายาจากต่างประเทศ ซึ่งเป็นประเด็นที่ท้าทายของการปลูกพืชสมุนไพรให้มีคุณภาพสูง สมุนไพรไทยเป็นที่สุดแห่งภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทย ซึ่งการผลิตสมุนไพรในประเทศไทยส่วนใหญ่เน้นการผลิตเพื่อบริโภค ในประเทศเป็นหลัก โดยมีผู้ผลิตที่สำคัญคือ กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน (ทั้งในลักษณะการปลูกเพื่อจำหน่ายทั่วไป และการปลูกแบบ Contract Farming ให้กับกลุ่มธุรกิจต่อเนื่องที่ใช้สมุนไพร) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหน่วยงานที่ดูแลต้นน้ำในด้านการผลิตของเกษตรกร การจัดการวัตถุดิบสมุนไพร และสารสกัดจากสมุนไพรอย่างง่ายให้มีคุณภาพ ซึ่งพันธุ์พืชสมุนไพร กระบวนการปลูก การดูแลพืชสมุนไพร แผนที่ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับการปลูกพืชสมุนไพร (Land Suitability) องค์ความรู้เทคโนโลยีการผลิต การพัฒนาเกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพร ปฏิทินการปลูก ต้นทุนการผลิต มาตรฐานการปลูกและการแปรรูปเบื้องต้น นวัตกรรมอื่น ๆ รวมถึงระบบฐานข้อมูลสมุนไพรเป็นประเด็นที่ควรพัฒนาให้เกิดความยั่งยืน เพื่อรองรับการพัฒนาสมุนไพรครบวงจร

2. แนวทางการดำเนินการ และรายละเอียด

แนวการดำเนินการเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของการพัฒนาตามจุดเน้นยุทธศาสตร์ทั้ง 2 นี้ ประกอบด้วย การพัฒนาคุณภาพวัตถุดิบสมุนไพรตั้งแต่การเพาะชำ และผลิตต้นกล้าพันธุ์ การปลูกพืชสมุนไพรตามแนวทางของมาตรฐานแบบ GAP หรือ เกษตรอินทรีย์ การแปรรูปวัตถุดิบเบื้องต้น รวมถึงการมีตลาดกลางในการรับซื้อพืชสมุนไพร ให้สอดคล้องกับการขยายช่องทางการใช้ให้เกิดประโยชน์ เพิ่มมูลค่าในผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ผลักดันผลิตภัณฑ์ให้เป็น OTOP มีร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพรขึ้นภายในจังหวัด พร้อมส่งเสริมการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเข้าสู่ระบบการให้บริการสุขภาพทั้งในโรงพยาบาลของรัฐและเอกชน มีการพัฒนาศูนย์กลางในการผลิตและกระจายยาสมุนไพรประจำจังหวัด รวมทั้งการส่งเสริมงานวิจัยพืชสมุนไพร ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรในการนำสมุนไพรไปพัฒนาต่อยอดให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ ซึ่งพืชสมุนไพรที่เป็น Product Champion ตามการส่งเสริมของภาครัฐจากแผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยเรื่องการพัฒนาสมุนไพรไทยฉบับที่ 1 (ปี 2560-2564) คือ กระชายดำ ไพล บัวบก ขมิ้นชัน (ก.พ.บ.ข) ที่เป็นสมุนไพรที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูงเพื่อเป็นเป้าหมายในการ

กระตุ้นเศรษฐกิจ เนื่องจากมีคุณสมบัติทางยาเป็นที่ต้องการของตลาด นอกจากนี้ ยังมีพืชสมุนไพรอื่น ๆ ที่มีศักยภาพสามารถเป็นพืชสมุนไพรเชิงเศรษฐกิจได้ เช่น พืชทะเลยาโจร ว่านหางจระเข้ พริกไทย กฤษณา ตะไคร้หอม พญ เป็นต้น เนื่องจากพืชสมุนไพรเหล่านี้มีการผลิตสารสำคัญทางยาอย่างน้ำมันหอมระเหย (Essential Oil) แคโรทีนอยด์ (Carotenoids) หรือแอนโทไซยานิน (Anthocyanin) ที่สามารถนำไปใช้ได้ ในอุตสาหกรรมต่อเนื่องได้หลายประเภท โดยมีรายละเอียดของแนวทางในการดำเนินการดังนี้

1. การจัดการวัตถุดิบ ตามหลักเกณฑ์/เป้าหมายของตลาด

การจัดการเกี่ยวกับวัตถุดิบสมุนไพร (ต้นทาง) ที่มีความครอบคลุมเกี่ยวกับการเพาะปลูกวัตถุดิบ และการจัดการวัตถุดิบให้อยู่ในสภาพที่สามารถนำไปผลิตต่อเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มต่อไป (เช่น การทำสารสกัด และอื่นๆ เป็นต้น) และการนำเข้าวัตถุดิบในกรณีที่วัตถุดิบที่ผลิตขึ้นภายในประเทศไม่สามารถตอบสนอง ความต้องการของผู้ผลิต (และผู้บริโภคในบางส่วนที่มีการบริโภคโดยตรงที่ไม่มีการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มเติม) การผลิต หรือการจัดบริการเพื่อตอบสนองความต้องการบริโภคประเภทต่าง ๆ (กลางทาง) (ที่มีความครอบคลุมลักษณะการบริโภคประเภทต่าง ๆ เช่น การรักษาอาการของโรค การเสริมอาหารเพื่อให้ผู้บริโภคสามารถมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นกว่าเดิม) และช่องทางการนำไปสู่ผู้ที่มีความต้องการบริโภคประเภทต่าง ๆ (ปลายทาง) ที่เป็นการนำเอาผลิตภัณฑ์ที่ผ่านกระบวนการการจัดจำหน่ายในลักษณะต่าง ๆ (กิจการค้าส่ง ค้าปลีก และอื่น ๆ เป็นต้น) ทำให้สามารถสรุปห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมสมุนไพรได้ ซึ่งมีความครอบคลุมการจัดการ การส่งต่อวัตถุดิบ สินค้า หรือบริการจากหน่วยหนึ่งในห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ไปยังอีกหน่วยหนึ่งอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีต้นทุนรวมในห่วงโซ่อุปทานต่ำที่สุด

ห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) สมุนไพรและผลิตภัณฑ์แปรรูปห่วงโซ่อุปทานของสมุนไพรและผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสมุนไพรห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) สมุนไพรและผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสมุนไพรจะเชื่อมโยงกันใน 3 ส่วน คือ ขั้วต้นน้ำ (Upstream) ขั้วกลางน้ำ (Midstream) และขั้วปลายน้ำ (Downstream) ดังนี้ ขั้วต้นน้ำ (Upstream) ผลิตภัณฑ์ในขั้วต้นน้ำ ได้แก่ สมุนไพรสด และสมุนไพรที่ผ่านการแปรรูปเบื้องต้น (สมุนไพรตาก / อบแห้ง สมุนไพรบดผง และสารสกัดสมุนไพรอย่างง่าย) ซึ่งมีสมุนไพรเป้าหมายได้แก่ ขมิ้นชัน ไพล กระชายดำ บัวบก และสมุนไพรอื่นๆ ส่วนผู้ผลิตในขั้วต้นน้ำ คือ เกษตรกร ทั้งนี้สมุนไพรที่ผลิตได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ แบบวัตถุดิบสมุนไพร และแบบแปรรูปขั้นต้น โดยในส่วนของผู้ผลิตสมุนไพรสดจะถูกกระจายออกไปยัง 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่หนึ่งผู้บริโภคซึ่งนำไปเป็นส่วนประกอบในการทำอาหารและทำพันธุ์ และส่วนที่สองจะถูกรวบรวมโดยพ่อค้าเพื่อส่งต่อไปยังโรงงานแปรรูป ซึ่งพ่อค้าผู้รวบรวมจะทำหน้าที่รวบรวมสมุนไพรที่แปรรูปขั้นต้นจำหน่ายต่อไปยังผู้แปรรูปหรือโรงงานแปรรูปด้วย เพื่อแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ใน ขั้วกลางน้ำ (Midstream) ต่อไป ขั้วกลางน้ำ (Midstream) ผู้ผลิตในขั้วกลางน้ำ คือ ผู้แปรรูปหรือโรงงานแปรรูป โดยผลิตภัณฑ์แปรรูปจะใช้ในประเทศเป็นส่วนใหญ่ และมีบางส่วนส่งออกไปยังต่างประเทศ ทั้งในรูปแบบผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ สารสกัด และวัตถุดิบแห้ง / ผง เช่น

ประเทศ ญี่ปุ่น จีน ฮองกง และเวียดนาม ชั้นปลายน้ำ (Downstream) ผลิตภัณฑ์ในชั้นปลายน้ำที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มอุตสาหกรรมหลักๆ ได้แก่ อุตสาหกรรมยา อุตสาหกรรมอาหาร และอุตสาหกรรมเครื่องสำอาง ส่วนผู้ผลิตในชั้นปลายน้ำ คือ ผู้ผลิตในภาคอุตสาหกรรม ซึ่งจะเป็นผู้นำผลิตภัณฑ์แปรรูปในขั้นต้นมาเป็นวัตถุดิบการผลิตสำหรับการผลิตในอุตสาหกรรมอาหาร และเครื่องสำอาง และส่วนหนึ่งนำไปเป็นวัตถุดิบการผลิตในอุตสาหกรรมยา และอุตสาหกรรมอื่นๆ เช่น ยาสำหรับสัตว์ อาหารสำหรับสัตว์ เป็นต้น นอกจากนี้ การปลูกพืชสมุนไพรเป็นการสนับสนุนการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และนวัตกรรมทางการแพทย์ รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพ แก่ชุมชนท้องถิ่น ก่อให้เกิดการพัฒนายกระดับการสร้างมูลค่าผลผลิตของชุมชน ท้องถิ่น ให้เกิดผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย เพื่อแบ่งปันใช้สอย จำหน่ายในชุมชนอย่างพอเพียง

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีแนวทางการขับเคลื่อนพืชสมุนไพรที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดทิศทางการขับเคลื่อนให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันบูรณาการความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมตามแผนงาน/โครงการ เพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามแผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2560-2565 ทั้งนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะมี 1 การส่งเสริมการผลิตวัตถุดิบสมุนไพรเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ในอุตสาหกรรมสมุนไพรการส่งเสริมการผลิตวัตถุดิบสมุนไพรเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ในอุตสาหกรรมสมุนไพรและแนวทางการดำเนินงาน 2 การใช้มาตรฐานวัตถุดิบเพื่อการพัฒนาต้นน้ำ โดยส่งเสริมขีดความสามารถในการผลิตพืชสมุนไพรที่มีศักยภาพทางการตลาดทั้งในและต่างประเทศให้มีประสิทธิภาพ (ทั้งปริมาณและคุณภาพ) และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยใช้องค์ความรู้ความหลากหลายทางชีวภาพของพืชสมุนไพรไทย ควบคู่กับความรู้ด้านการแพทย์แผนไทยและการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าพืชสมุนไพรไทย ดังนี้

1.1 ยกระดับการจัดการวัตถุดิบ โดยการพัฒนาเกษตรกร ขบวนการกระบวนการผลิตที่ได้มาตรฐาน GAP/GACP เกษตรอินทรีย์ หรือมาตรฐานอื่น มีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการปลูกพืชสมุนไพร ได้ผลผลิตมีสารสำคัญตรงตามมาตรฐาน รวมทั้ง มีการลดต้นทุนการผลิต

1) ปลูกสมุนไพรที่ได้มาตรฐาน GAP/GACP หรือ เกษตรอินทรีย์ ของพืชสมุนไพรแต่ละชนิดเพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกและขอการเข้าตรวจรับรองตามมาตรฐาน GAP GAP หรือเกษตรอินทรีย์ เช่น การตรวจดิน ตรวจน้ำ ตรวจอากาศ ในพื้นที่เพาะปลูกสมุนไพรและส่งเสริมการปลูกแบบเกษตรอินทรีย์เพื่อสร้างความมั่นใจด้านความสะอาดคุณภาพและปลอดภัยให้กับผู้บริโภคเหมาะสมสำหรับเป็นวัตถุดิบในการผลิตเป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพร รวมถึง ให้ความรู้กับเกษตรกรในการเพาะปลูก การดูแล การใช้เทคโนโลยีการผลิตพืชสมุนไพร การปลูกพืชสมุนไพรตามปฏิทินการปลูก การจัดการผลผลิต และการเก็บเกี่ยวสมุนไพรแต่ละชนิดให้ได้วัตถุดิบที่มีปริมาณสารสำคัญคุณภาพมากที่สุด เช่น ขมิ้นชันควรเก็บที่อายุก็เดือน ฟ้าทะลายโจรควรเก็บใช้ส่วนใด ในช่วงใดจึงจะได้สารสำคัญมากที่สุด ในการปลูกพืชสมุนไพรที่ได้มาตรฐาน GAP หรือ GACP หรือ Organic เพื่อให้ได้ปริมาณสารสำคัญที่สูงตามมาตรฐานของพืชสมุนไพรแต่ละชนิด โดยควรมีการผลิตดังนี้

- การจัดทำแผนการผลิตพืชให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
- การวิเคราะห์พื้นที่ปลูก ดินและน้ำ ก่อนการผลิตพืช
- การผลิตและขยายพันธุ์เพื่อให้ได้ต้นพันธุ์ดี
- การผลิตพืชโดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมผสมผสาน เช่น การควบคุมแสง อุณหภูมิ ระบบการให้น้ำ เป็นต้น
- การผลิต การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว
- การผลิตพืชสมุนไพรปลอดภัย
- การเก็บรักษาผลผลิต

ซึ่งระบบการปลูกอาจจะดำเนินการดังนี้

- มีการส่งเสริมการปลูกเป็นแปลงใหญ่ (Collaborative Farming)
- ปลูกเป็นแบบ Plant factory (โรงงานผลิตพืชแบบปิด) โรงงานผลิตพืชเป็นเทคโนโลยีการปลูกพืชในระบบปิดหรือกึ่งปิด ที่สามารถควบคุมสภาพแวดล้อมและปัจจัยต่างๆ ให้เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืชได้อย่างสมบูรณ์ เช่น ช่วงคลื่นแสง ความเข้มแสง อุณหภูมิ ความชื้น แร่ธาตุต่างๆ รวมถึงปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ โดยแหล่งกำเนิดแสงที่นำมาใช้แทนแสงอาทิตย์จากธรรมชาติ คือแสงจากหลอดไฟ LED ซึ่งให้ความร้อนน้อยกว่าและประหยัดไฟมากกว่าหลอดฟลูออเรสเซนต์ ที่สำคัญคือเลือกสี ความยาวคลื่นแสง ตามความเหมาะสมของชนิดพืชและระยะการเจริญเติบโตได้ ซึ่งจะช่วยให้พืชที่ปลูกให้ผลผลิตสูงและผลิตสารสำคัญตามต้องการ
- การทำเกษตรแบบแม่นยำ (Precision Agriculture) มีความปราณีต (Intensive Farming)

1.2 กำหนดรายการวัตถุดิบสมุนไพรที่มีความต้องการในตลาดสูง พร้อมระบุคุณภาพวัตถุดิบสมุนไพรที่ต้องการ (Spec) เพื่อนำสู่กระบวนการพัฒนา ดังต่อไปนี้

(1) ชนิด / พืชสมุนไพรที่เพาะปลูก

- ชนิดหรือพันธุ์ทางพฤกษศาสตร์ (botanical variety)
- เอกลักษณ์ทางพฤกษศาสตร์ (botanical identity)

(2) เมล็ด และส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์อื่น ๆ (seeds and other propagation materials)

- ข้อมูลเอกลักษณ์ คุณภาพ รวมทั้งข้อมูล และประวัติการปรับปรุงพันธุ์

(3) การปลูก (cultivation) การปลูกจากการวิจัย / การปลูกตามแบบดั้งเดิม

- แหล่งปลูก (site selection) พื้นที่เหมาะสมในการปลูกพืชสมุนไพร
- สิ่งแวดล้อมทางนิเวศวิทยา และผลกระทบทางสังคม (ecological environment and social impact)

- ภูมิอากาศ (climate): ช่วงแสง ความยาวนานของแสงแดด ปริมาณฝน (แหล่งน้ำ) อุณหภูมิกลางวัน/กลางคืน

- ดิน เช่น ชนิดของดิน ปริมาณธาตุอาหาร ค่าความเป็นกรดด่าง การให้ปุ๋ยจากการทำวิจัย

- การให้น้ำตามความต้องการของพืช มาตรฐานคุณภาพน้ำ รูปแบบการให้น้ำ ลดความเสี่ยงต่อการแพร่กระจายของโรคที่มีตัวนำโรค การดูแลรักษาและป้องกันพืชปลูก การให้ร่มเงา การตัดแต่งกิ่ง การใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช

(4) เก็บเกี่ยว (harvest) ได้แก่ ช่วงเวลาเก็บเกี่ยวที่เหมาะสมที่สุด ภาชนะที่ใช้ระหว่าง เก็บเกี่ยว คัดแยกพืช การบรรจุและขนย้าย

1.3 ส่งเสริมกลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน ได้รับการส่งเสริมการแปรรูปหลังการเก็บเกี่ยว ณ สถานที่ปลูก และการผลิตผลิตภัณฑ์ และสารสกัดอย่างง่ายในระดับชุมชน โดยกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมการปลูกสมุนไพรที่สามารถแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์และสารสกัดอย่างง่าย เพื่อเพิ่มมูลค่า ลดการนำเข้าสารสกัดจากต่างประเทศ บนฐานโครงสร้างที่มีคุณภาพ ได้แก่ ฐานเศรษฐกิจในชุมชน ฐานทางสังคม ฐานทรัพยากร ความอุดมสมบูรณ์ในท้องถิ่น ฐานความรู้โดยภูมิปัญญาท้องถิ่น และฐานสุขภาพ เป็นต้น โดยการเชื่อมโยงสนับสนุนในเชิงบูรณาการกับการส่งเสริมสมุนไพรปลอดภัย และการผลิตผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐาน

1.4 มีข้อกำหนดส่งเสริมการผลิตพืชสมุนไพรให้ได้มาตรฐาน GAP/GACP หรือเกษตรอินทรีย์ หรือมาตรฐานอื่นของพืชสมุนไพร โดย ส่งเสริมการรับรองตามมาตรฐาน GAP หรือเกษตรอินทรีย์ หรือมาตรฐานสินค้า เป็นเรื่องการรับรองกระบวนการผลิต ได้มีการจัดทำมาตรฐานสินค้าพืชสมุนไพร เป็นการกำหนดเกณฑ์คุณภาพของพืชสมุนไพรแห่ง ตามกลุ่มของส่วนที่ใช้ของพืช จำนวน 5 ฉบับ มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา ใช้เป็นมาตรฐานพืชสมุนไพรได้มากกว่า ๓๐ ชนิด โดยสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติและจะมีการจัดทำข้อกำหนดมาตรฐานพืชสมุนไพรรายชนิดพืช รวมทั้งมีการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกและเก็บเกี่ยวสมุนไพรอย่างมีมาตรฐานด้วยการทำระบบเกษตรพันธะสัญญา (contract farming) สนับสนุนการทำระบบเกษตรพันธะสัญญาระหว่างผู้ประกอบการกับเกษตรกร ผู้ปลูกสมุนไพร เพื่อเป็นการประกันราคาให้กับเกษตรกร และผู้ประกอบการได้รับวัตถุดิบที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดตามปริมาณที่ต้องการ ลดปัญหาเรื่องการขาดแคลนปัจจัยการผลิตและวัตถุดิบมีปัญหา ซึ่งส่งผลต่อกระบวนการผลิตและคุณภาพผลิตภัณฑ์ ส่งเสริมการแปรรูปเบื้องต้นให้กับกลุ่มวิสาหกิจเพื่อให้วัตถุดิบตรงตามมาตรฐาน

1.5 มีการจัดทำระบบฐานข้อมูลสมุนไพรให้เป็นฐานข้อมูลเดียวกัน ได้แก่ ข้อมูลเกษตรกร ข้อมูลพื้นที่ปลูกของเกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพร ข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกพืชสมุนไพร ข้อมูลพื้นที่ปลูกสมุนไพรที่ได้รับการรับรอง GAP /Organic ข้อมูลการแปรรูปวัตถุดิบพืชสมุนไพรได้มาตรฐานจากกรมวิชาการเกษตร ข้อมูลแผนที่

ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับปลูกพืชสมุนไพร (Land Suitability) เป็นต้น รวมทั้งฐานข้อมูลพืชสมุนไพรและภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์ของประเทศไทย (National Database of Thai Plants and Traditional Knowledge)

1.6 ยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติการในห้องปฏิบัติการให้ได้ GLP (Good Laboratory Practice) เพื่อให้มีห้องปฏิบัติที่มีมาตรฐานในการตรวจสอบคุณภาพวัตถุดิบ ผลิตภัณฑ์ สำเร็จรูป และ การตรวจสอบความคงตัวของยา (Stability Testing) สนับสนุนให้มีห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐาน GLP ให้มากขึ้น เช่น มาตรฐาน ISO 17025 เพื่อสร้างมาตรฐานให้กับการวิเคราะห์ให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ ซึ่งจะเป็นการสนับสนุนผู้ประกอบการรายย่อยที่ไม่สามารถสร้างห้องปฏิบัติการตามมาตรฐานได้ มีห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GLP ให้บริการ สำหรับผู้ประกอบการหรือโรงพยาบาลที่มีการผลิตยาแผนโบราณใช้เองที่ไม่มีห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรอง

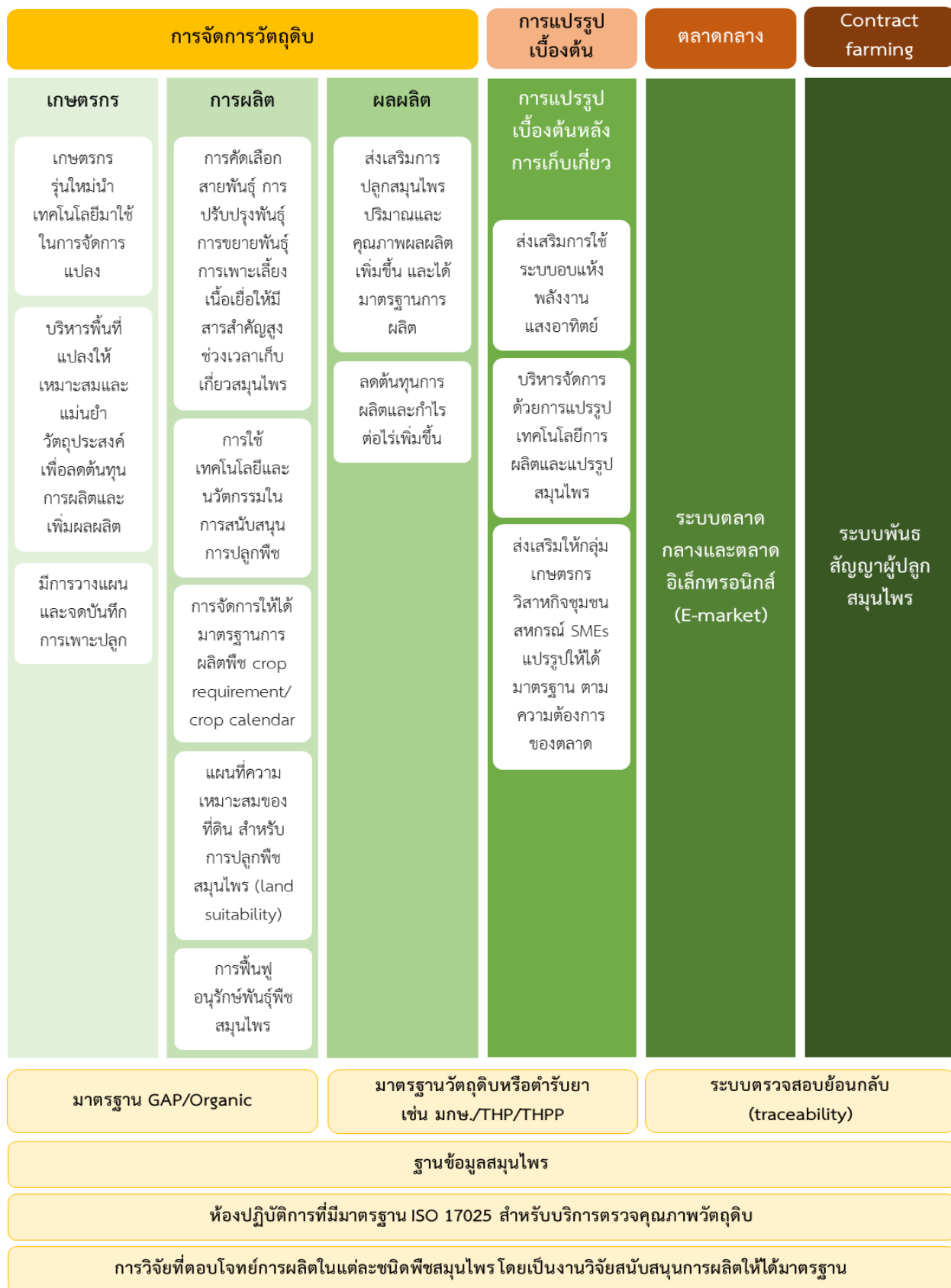
1.7 ยกระดับมาตรฐานการผลิตยาสมุนไพรไทยให้มีหลักเกณฑ์วิธีการผลิตที่ดีตาม GMP หรือ GMP-PIC/s (Good Manufacturing Practice) ในระดับสากล สนับสนุนผู้ประกอบการที่มีศักยภาพสามารถยกระดับมาตรฐานการผลิตให้ได้ GMP หรือ GMP-PIC/S เช่น การให้ความรู้ในการทำมาตรฐานต่างๆ แนวทางในการปรับปรุง พัฒนาให้ได้รับการรับรอง ช่วยเหลือสนับสนุนผู้ประกอบการรายเล็กๆ ทั้ง OTOP (One Tambon One Product) กลุ่มสมาคมแม่บ้าน วิสาหกิจชุมชน หรือผู้ประกอบการรายย่อยๆ ให้สามารถปรับ กระบวนการผลิตให้มีมาตรฐานมากขึ้น เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์การพัฒนาระบบการผลิตให้ สม่่าเสมอ เพื่อได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพในทุกขั้นตอนการผลิตส่งผลต่อความน่าเชื่อถือ และประสิทธิผลในการรักษาที่ดีกับผู้ใช้ เช่น ช่วยเหลือในส่วน ofเงินทุน โดยให้ในรูปแบบเงินกู้แบบดอกเบี้ยต่ำ

1.8 ส่งเสริมให้มีการวิจัยที่เป็นข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ของสมุนไพรแต่ละตัว เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผลิตภัณฑ์ในด้านความปลอดภัย และประสิทธิภาพการรักษา ศึกษาเพื่อหาสารสำคัญที่ออกฤทธิ์ของยาสมุนไพรแต่ละชนิด และหากลไกการออกฤทธิ์ของสารตัวนั้นในการรักษาโรค ศึกษาพิษวิทยา (Toxicology) ในตัวผลิตภัณฑ์ยาจากสมุนไพรต่างๆ เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นเรื่องความปลอดภัยในการใช้ ศึกษาทางคลินิก (Clinical trial) ตามมาตรฐานการวิจัยทางคลินิกที่ดี GCP (Good Clinical Practice) เพื่อให้ได้งานวิจัยที่สนับสนุนประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการรักษาของยาสมุนไพรไทยแต่ละชนิด เพื่อนำไปสู่การกำหนดขนาด และปริมาณการใช้ที่เหมาะสม เพื่อเป็นแนวทางในการรักษาให้กับบุคลากรทางการแพทย์ในการสั่งจ่ายยาได้อย่างมั่นใจ

2. การส่งเสริมการแปรรูปวัตถุดิบเป็นสารสกัดหยาบในชุมชน โดยสนับสนุนการพัฒนากลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน เกิดการสร้างเครือข่าย และเป็นกลไกเชื่อมโยงการสร้างมูลค่าตลาดห่วงโซ่การผลิตในระดับตั้งแต่ระดับชุมชนจนถึงระดับประเทศ เพื่อสร้างมูลค่าแก่ผลผลิตพืชสมุนไพร และสร้างความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งการส่งเสริมการแปรรูปวัตถุดิบเป็นสารสกัดหยาบในชุมชนจะเน้นการจัดการดังนี้

- 1) การแปรรูปหลังการเก็บเกี่ยว (post – harvest processing)
 - การตรวจสอบและการคัดแยก การแปรรูปเบื้องต้น การทำให้แห้ง
- กระบวนการแปรรูปเฉพาะ (specific processing)
 - สถานที่แปรรูปสมุนไพร
- 2) การบรรจุหีบห่อขนาดใหญ่และการติดฉลาก (bulk packing and labelling)
 - วัสดุที่ใช้บรรจุหีบห่อ การถ่ายเทอากาศ รักษาความแห้งในตัวบรรจุสินค้า และวิธีการป้องกันความชื้น ฉลากที่ติดบนบรรจุภัณฑ์ แสดงชื่อวิทยาศาสตร์ ส่วนที่ใช้ แหล่งปลูก วันปลูก วันเก็บเกี่ยว ปริมาณสมุนไพร รุ่นที่ผลิต ข้อมูลการรับรองคุณภาพ
- 3) การเก็บรักษาและการขนส่งวัตถุดิบสมุนไพร (storage and transportation)
 - เก็บรักษาวัตถุดิบสมุนไพรสด / สมุนไพรแห้ง
 - การถ่ายเทอากาศ รักษาความแห้งในตัวบรรจุสินค้า และวิธีป้องกันความชื้น
- 4) การประกันคุณภาพ (quality assurance) การเข้าไปตรวจสอบแหล่งปลูก และอาคารแปรรูปอย่างสม่ำเสมอ

3. การตลาดและประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการตลาดด้วยระบบตลาดกลางและตลาดอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับวัตถุดิบสมุนไพรจะต้องสร้างมูลค่าในเชิงผลิตภัณฑ์สมุนไพรทั้งในประเทศและภูมิภาค จะต้องเป็นผู้นำด้านการผลิต จำหน่าย และบริการสมุนไพรครบวงจร เพิ่มความสามารถในการแข่งขัน ไม่ว่าจะเป็นแนวคิดด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย หากพิจารณาแนวโน้มการตลาดสมุนไพรในแต่ละวัตถุประสงค์ของการบริโภค ซึ่งการใช้ยาสมุนไพรในกระบวนการดูแลสุขภาพของประชาชนที่มากขึ้นในระบบการสาธารณสุขของประเทศไทย นอกจากนี้ จากการศึกษาที่ประเทศไทยกำลังเข้าสู่สถานการณ์สังคมผู้สูงอายุในอนาคตอันใกล้ ทำให้เกิดโอกาสและความท้าทายที่สำคัญในการให้บริการสาธารณสุขในอนาคตสำหรับการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทย ในการตอบสนองต่อความต้องการที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงบริบทเหล่านั้น ช่องทางการตลาดสมุนไพรไทยจะไปตลาดโลกได้นั้นจะต้องอาศัยกลยุทธ์ด้านการตลาดที่มุ่งเน้นลูกค้า คือ ต้องมีการวิจัยตลาดเพื่อค้นหาความต้องการของลูกค้า แล้วนำพฤติกรรมของผู้บริโภคมาค้นหาสินค้าและบริการที่ตรงตามความต้องการ เปลี่ยนจากการเพิ่มมูลค่า (Value Adding) เป็นการสร้างมูลค่า (Value Creating) เปลี่ยนจาก Product Orientation เป็น Customer Orientation และเปลี่ยนจาก Product Marketing เป็น Strategic Branding

การขับเคลื่อนการผลิตสมุนไพรสู่พืชที่มีมูลค่าสูง

1. ปรับเปลี่ยนพื้นที่จากการทำเกษตรมูลค่าต่ำและไม่เหมาะสมกับพื้นที่ ไปสู่การปลูกพืชสมุนไพรที่มีมูลค่าสูง สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและเหมาะสมกับพื้นที่ รวมทั้งขยายผลพื้นที่การทำเกษตรมูลค่าสูงที่ประสบความสำเร็จให้มีการขยายเติบโตออกไปมากขึ้น

2. สนับสนุนการทำการเกษตรแบบรวมผลิตและรวมจำหน่าย (เกษตรแปลงใหญ่ หรือสหกรณ์) ตามความเหมาะสมกับศักยภาพของเกษตรกร กล่าวคือ พัฒนาเกษตรกรรายเล็กให้สามารถพึ่งตนเองได้ พัฒนาเกษตรกรรายกลางให้เข้มแข็ง ก้าวไปเป็นผู้ประกอบการเกษตร และพัฒนาเกษตรกรรายใหญ่ให้มีประสิทธิภาพสามารถแข่งขันได้ในระดับโลก โดยมีเป้าหมายในการพัฒนา ดังนี้

- การตลาดนำการผลิต โดยการผลิตสินค้าเกษตรคุณภาพสูงจะเป็นไปตามความต้องการของตลาดหรือนำด้วยการตลาด รวมถึงการสร้างอุปสงค์ใหม่ๆ
- การทำเกษตรสมัยใหม่ ทั้งเกษตรอัจฉริยะ (Smart Farming) และเกษตรแม่นยำ (Precision Farming)
- การทำเกษตรยี่ห้อหลัก ๓ ข้อ คือ คุณภาพสูง ประสิทธิภาพสูง และต้นทุนต่ำ
- การทำเกษตรที่มีมาตรฐานความปลอดภัย (Sanitary and Phytosanitary Measures : SPS)
- การปลูกพืชสมุนไพรเสริมรายได้

3. พัฒนาพันธุ์พืชสมุนไพร และส่งเสริมให้มีความหลากหลายทางชีวภาพการเกษตร (Agricultural Biodiversity) ของพืชสมุนไพร เพื่อให้เกษตรกรมีพันธุ์พืชสมุนไพรที่มีคุณภาพดี มีความหลากหลาย และเพียงพอ กับความต้องการใช้ในการทำการเกษตรมูลค่าสูง

4. พัฒนากลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์การเกษตรให้มีความเข้มแข็งและส่งเสริมให้เกิดผู้ให้บริการด้านการจัดการเกษตรสมัยใหม่ (Service Provider) อย่างครบวงจร เพื่อให้มีบทบาทในการช่วยเหลือเกษตรกรในการผลิตพืชสมุนไพรอย่างมีประสิทธิภาพ

5. สร้างผู้ประกอบการเกษตร (Smart Farmer) โดยพัฒนาเกษตรกรและเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็นผู้ประกอบการเกษตรที่มีองค์ความรู้ มีการใช้เทคโนโลยีและการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถทำการผลิตสมุนไพรที่มีคุณภาพ มาตรฐาน และความปลอดภัย รวมถึงดำเนินธุรกิจอย่างทันสมัยสามารถเชื่อมโยงการผลิตสมุนไพรกับตลาด และสร้างตราสินค้าที่เชื่อถือได้ให้กับสินค้าเกษตร

6. ส่งเสริมเกษตรกรให้สามารถเข้าถึงข้อมูล Big Data ด้านการเกษตร และใช้ประโยชน์จากดิจิทัลแพลตฟอร์ม เพื่อให้เกษตรกรมีองค์ความรู้ (Knowledge) และข้อมูล (Data) สำหรับประกอบการตัดสินใจทำการเกษตรผลิตสมุนไพร และเชื่อมโยงตลาดให้กับผู้ผลิตทั้งออนไลน์และออฟไลน์ รวมถึงการนำ Digital Content มาใช้ในการสื่อสาร สร้างการรับรู้ และปรับเปลี่ยนทัศนคติในการพัฒนาสู่เกษตรสมัยใหม่

7. เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรไปสู่อุตสาหกรรมอาหาร และเศรษฐกิจชีวภาพตามแนวทาง BCGโดยใช้วัตถุดิบต้นทางจากทั้งในประเทศและประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อสนับสนุน Value chain ภายในประเทศรวมถึงนำนวัตกรรมมาช่วยเพิ่มมูลค่าเป็นผลิตภัณฑ์อาหารมูลค่าสูง ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดโลก อาทิ ยาสมุนไพรเพื่อสร้างทางเลือก อาหารเพื่อสุขภาพ ส่วนประกอบของอาหาร (Food Ingredients) อาหารที่มีประโยชน์เฉพาะ (Functional Food) อาหารเสริมและอาหารที่มีผลในเชิงการรักษา เป็นต้น

3. ผลลัพธ์ส่งมอบ (Deliverable)

1) มีการผลิตวัตถุดิบเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ในอุตสาหกรรมสมุนไพร ไม่น้อยกว่า.... / เพิ่มขึ้นร้อยละ....

2) มูลค่าการผลิตวัตถุดิบสมุนไพรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP / GAP /อินทรีย์เพิ่มขึ้น ร้อยละ.....
ต่อปี

เพื่อนำวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพเข้าสู่การผลิตในระดับอุตสาหกรรมได้อย่างรูปธรรมจึงควรมีการดำเนินงานดังนี้

ประเด็นย่อย: การจัดการวัตถุดิบ (คุณภาพแปลงปลูก เมล็ดพันธุ์ คุณภาพวัตถุดิบ ตามหลักเกณฑ์/เป้าหมายของตลาด)

1. มีพื้นที่ปลูกที่ได้รับรองมีคุณภาพตามมาตรฐาน
2. มีการแปรรูปเบื้องต้นที่ได้มาตรฐาน
3. มีการตรวจสอบคุณภาพวัตถุดิบจากห้องปฏิบัติการที่ได้รับรอง
4. มีฐานข้อมูลพืชสมุนไพรและภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์
5. มีแผนการปลูกสมุนไพรเพื่อจำหน่ายอย่างเป็นระบบ
6. มีตลาดรองรับ

เป้าหมาย

1. พื้นที่เพาะปลูกสมุนไพรที่ได้มาตรฐาน GAP เกษตรอินทรีย์ 300,000 ไร่ (50,000 ไร่/ปี)
2. กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ มีการแปรรูปสมุนไพรเบื้องต้นที่ได้มาตรฐาน 300 แห่ง (60 แห่ง/ปี)
3. ระบบฐานข้อมูลพืชสมุนไพรครบห่วงโซ่อุปทาน อย่างน้อย 1 ฐาน
4. ฐานข้อมูลพืชสมุนไพรหายาก องค์ความรู้ และภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพร 1 ฐาน
5. ห้องปฏิบัติการที่ได้รับรอง GLP 18 กลุ่มจังหวัด 1 แห่ง/1 กลุ่มจังหวัด

6. ปริมาณวัตถุดิบสมุนไพรแปรรูปที่มีคุณภาพใน 14 จังหวัดเมืองสมุนไพร จำนวน 1400 ตัน/ ปี (100 ตัน/ จังหวัด/ ปี)
7. แผนที่เหมาะสมของที่ดินสำหรับพืชสมุนไพร 30 พืช
8. มีตลาดออนไลน์ 3 แห่ง และตลาดสมุนไพรชุมชน 76 แห่ง (1 ตลาด/ 1 จังหวัด)
9. มีงานวิจัยที่ตอบโจทย์พืชสมุนไพรในอนาคตอย่างน้อย 200 เรื่อง (40 เรื่อง/ปี)

ปัจจัยนำเข้า (Input)

1) ฐานข้อมูล

- 1.1) พืชสมุนไพรกับความหลากหลายทางชีวภาพ ได้แก่ ชนิด สรรพคุณ ระบบนิเวศน์
- 1.2) พื้นที่การผลิตสมุนไพร ชนิดพืชสมุนไพร
- 1.3) ทะเบียนเกษตรกร

2) องค์ความรู้ด้านสมุนไพร

- 3) เทคโนโลยีการผลิตพืชสมุนไพร คุณภาพของวัตถุดิบ และคุณภาพของผลิตภัณฑ์
- 4) เทคโนโลยีสารสนเทศ การจัดการข้อมูลในเรื่องของการผลิต แหล่งที่มา มาตรฐานการผลิต

สรรพคุณ วิธีใช้

- 5) นโยบายรัฐบาล การสนับสนุนทางนโยบายในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสมุนไพรไทยมีความชัดเจนอย่างยิ่งในทุกระดับ
- 6) กฎหมาย/กฎระเบียบที่สนับสนุนหรือเป็นข้อจำกัดในการผลิต/จำหน่าย

ขบวนการ (Process)

1) การจัดการวัตถุดิบ ตามหลักเกณฑ์/เป้าหมายของตลาด

1.1) ยกระดับการจัดการวัตถุดิบ โดยการพัฒนาเกษตรกร ขบวนการผลิตที่ได้มาตรฐาน GAP/GACP เกษตรอินทรีย์ มีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการปลูกพืชสมุนไพร ได้ผลผลิตมีสารสำคัญตรงตามมาตรฐาน รวมทั้ง มีการลดต้นทุนการผลิต ในการปลูกสมุนไพรที่ดีได้มาตรฐาน GAP/GACP หรือเกษตรอินทรีย์ของพืชสมุนไพรแต่ละชนิด การจัดทำแผนการผลิตพืชให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด การวิเคราะห์พื้นที่ปลูก ดินและน้ำ ก่อนการผลิตพืช ในการผลิตพืชสมุนไพรปลอดภัย การเก็บรักษาผลผลิตซึ่งระบบการปลูกอาจจะดำเนินการดังนี้ มีการส่งเสริมการปลูกเป็นแปลงใหญ่ (Collaborative Farming) ปลูกเป็นแบบ Plant factory การทำเกษตรแบบแม่นยำ (Precision Agriculture) มีความปรานีต (Intensive Farming)

1.2) กำหนดรายการวัตถุดิบสมุนไพรที่มีความต้องการในตลาดสูง พร้อมระบุคุณภาพวัตถุดิบสมุนไพรที่ต้องการ (Spec) เพื่อนำสู่กระบวนการพัฒนา ดังต่อไปนี้ ชนิด/พืชสมุนไพรที่เพาะปลูก มล็ด และ

ส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์อื่น ๆ การปลูก (cultivation) แหล่งปลูก (site selection) พื้นที่เหมาะสมในการปลูกพืชสมุนไพร เก็บเกี่ยว (harvest) ได้แก่ ช่วงเวลาเก็บเกี่ยวที่เหมาะสมที่สุด

1.3) ส่งเสริมกลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน ได้รับการส่งเสริมการแปรรูปหลังการเก็บเกี่ยว ณ สถานที่ปลูก และการผลิตผลิตภัณฑ์ และสารสกัดอย่างง่ายในระดับชุมชน

1.4) มีข้อกำหนดมาตรฐาน GAP/GACP เกษตรอินทรีย์ หรือมาตรฐานอื่นของพืชสมุนไพร โดยการรับรองมาตรฐานการปลูก

1.5) มีการจัดทำระบบฐานข้อมูลสมุนไพรให้เป็นฐานข้อมูลเดียวกัน

1.6) ยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติการในห้องปฏิบัติการให้ได้ GLP (Good Laboratory Practice)

1.7) ยกระดับมาตรฐานการผลิตยาสมุนไพรไทยให้มีหลักเกณฑ์วิธีการผลิตที่ดีตาม GMP (Good Manufacturing Practice)

1.8) ส่งเสริมให้ทีมงานวิจัยที่เป็นข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ของสมุนไพรแต่ละตัว

2) การส่งเสริมการแปรรูปวัตถุดิบเป็นสารสกัดหยาบในชุมชน

2.1) การแปรรูปหลังการเก็บเกี่ยว (post – harvest processing)

2.2) การบรรจุหีบห่อขนาดใหญ่และการติดฉลาก (bulk packing and labelling)

2.3) การเก็บรักษาและการขนส่งวัตถุดิบสมุนไพร (storage and transportation)

2.4) การประกันคุณภาพ (quality assurance) การเข้าไปตรวจสอบแหล่งปลูก และอาคารแปรรูปอย่างสม่ำเสมอ

3) การตลาดและประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการตลาดระบบตลาดกลางและตลาดอิเล็กทรอนิกส์สำหรับวัตถุดิบ

ผลผลิต (Output)

1) พื้นที่ปลูกสมุนไพรได้มาตรฐาน 50,000 ไร่/ปี

2) มีกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ มีการแปรรูปสมุนไพรเบื้องต้นที่มีคุณภาพได้มาตรฐานตามความต้องการของตลาด อย่างน้อย 60 แห่ง

3) มีการตรวจสอบคุณภาพวัตถุดิบจากห้องปฏิบัติการที่ได้รับรอง GLP 1 แห่ง/1 กลุ่มจังหวัด

4) ระบบฐานข้อมูลพืชสมุนไพรครบห่วงโซ่อุปทาน อย่างน้อย 1 ฐาน

5) ฐานข้อมูลพืชสมุนไพรหายาก องค์ความรู้ และภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพร 1 ฐาน

6) มีแผนการปลูกสมุนไพรอย่างเป็นระบบครบวงจรมีการผลิตวัตถุดิบสมุนไพรแปรรูปที่มีคุณภาพเพื่อจำหน่าย ใน 14 จังหวัดเมืองสมุนไพร จำนวน 100 ตัน/ จังหวัด/ ปี

7) แผนที่ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับพืชสมุนไพร 30 พืช

8) มีตลาดออนไลน์ 3 แห่ง และตลาดสมุนไพรชุมชน 1 ตลาด/ 1 จังหวัด

9) มีงานวิจัยที่ตอบโจทย์พืชสมุนไพรในอนาคตอย่างน้อย 40 เรื่อง/ปี

ผลลัพธ์ (Outcome)

1) มีวัตถุดิบสมุนไพรที่ได้มาตรฐาน มีสารสำคัญตรงตามมาตรฐานตรงตามต้องการ มีการแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรขั้นต้นที่มีคุณภาพ ส่งผลให้มูลค่าการจำหน่ายในรูปวัตถุดิบเพิ่มขึ้น รวมทั้งสร้างมูลค่าเพิ่มจากผลิตภัณฑ์ เช่น ยาสมุนไพร ผลิตภัณฑ์สมุนไพร อาหารสุขภาพ และภาคการบริการที่ต่อเนื่อง เช่น การท่องเที่ยว สปา

2) เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการผลิตพืชสมุนไพรส่งผลให้เกิดความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ

3) ทดแทนพืชเศรษฐกิจที่มีปัญหา โดยการปลูกสมุนไพร ที่ใช้พื้นที่น้อย มีมูลค่าสูง

4) การเกษตรในระดับฟาร์ม และระดับชุมชน ได้รับการพัฒนาด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการปลูกพืชสมุนไพรที่ลดการใช้สารเคมี

5) สนับสนุนการพัฒนาของกลุ่มเกษตรกร เกิดการสร้างเครือข่าย และเป็นกลไกเชื่อมโยงการสร้างมูลค่าตลาดห่วงโซ่การผลิตในทุกระดับตั้งแต่ระดับชุมชนจนถึงระดับประเทศ เพื่อสร้างมูลค่าแก่ผลผลิต และสร้างความสามารถในการแข่งขัน เชื่อมโยงการสนับสนุนในเชิงบูรณาการกับการส่งเสริมสมุนไพรปลอดภัย และการผลิตผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐาน

6) สนับสนุนการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และนวัตกรรมเกษตร รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพ แก่ชุมชนท้องถิ่นก่อให้เกิดการพัฒนายกระดับการสร้างมูลค่าผลผลิตของชุมชน ท้องถิ่น ให้เกิดผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อแบ่งปันใช้สอยจำหน่ายในชุมชนอย่างพอเพียง

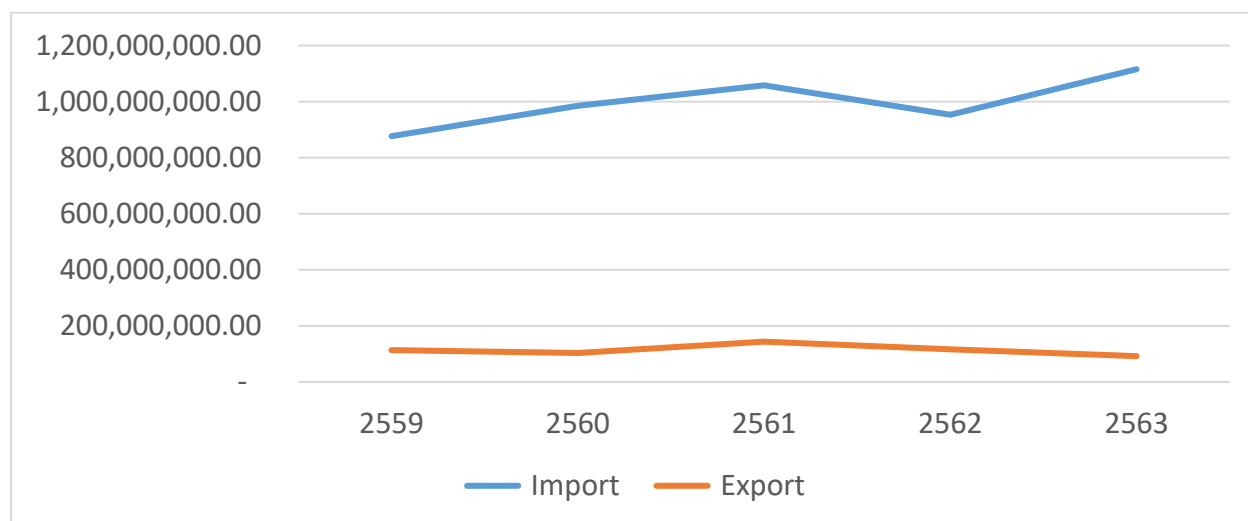
7) กลุ่มเกษตรกรสามารถปรับเปลี่ยนระบบการผลิตพืชสมุนไพรสู่เกษตรปลอดภัย ส่งผลให้กลุ่มเกิดความเข้มแข็งทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

จุดเน้นยุทธศาสตร์ที่ ๓ พัฒนาอุตสาหกรรมสารสกัด เพิ่มขีดความสามารถการแข่งขัน และเพิ่มสัดส่วนมูลค่าของสารสกัดในห่วงโซ่อุปทาน

1. ข้อมูลสำคัญและความจำเป็น

1) ภาพรวมของอุตสาหกรรมสารสกัด ปี 2563 ประเทศไทยมีมูลค่าการนำเข้า “สารสกัดจากพืช” มากกว่าส่งออกจำนวนมากดังแสดงได้ในแผนภาพที่..... มูลค่าการนำเข้าสิ่งสกัดของสมุนไพร (HS Code 3021990000, 3021990002 และ 3021990009) ภาพรวม 5 ปี ย้อนหลังคือ 4,988 ล้านบาท ขณะที่ภาพรวมมูลค่าการส่งออกสิ่งสกัดสมุนไพร 5 ปีย้อนหลังคือ 569 ล้านบาท มีความแตกต่างกันเกือบ 10 เท่า โดยมักจะส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่น ร้อยละ 51 และจีน ร้อยละ 13 โดยมีปัญหาสำคัญ อย่างน้อย 3 ปัญหา ได้แก่

แผนภาพที่ แสดงมูลค่าการนำเข้าและส่งออกของสิ่งสกัดสมุนไพรระหว่างปี 2559 ถึง 2563

ที่มา.....กรมศุลกากร.....

(1) ต้นทุนการผลิตมีราคาสูงเมื่อเทียบกับคู่แข่งจากต่างประเทศ เนื่องจากราคาวัตถุดิบและสารทำละลาย (Solvent) ที่ใช้มีราคาสูง ประกอบกับกระบวนการผลิตสารสกัดยังให้ปริมาณสารสำคัญน้อย ส่งผลไม่เกิดการประหยัดจากขนาดของโรงงาน ตลอดจนการใช้ส่วนที่เหลือใช้ (By-product) ยังไม่สามารถพัฒนากระบวนการให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้มากนัก (2) การยอมรับในตราสินค้าของอุตสาหกรรมสารสกัดในไทย เนื่องจากยังไม่ได้เป็นที่รู้จักของกลุ่มลูกค้าต่างประเทศ ประกอบกับการขาดเทคโนโลยีการผลิตที่ต้องอาศัยการถ่ายทอดกรรมวิธีและการควบคุมคุณภาพจากต่างชาติ เพื่อให้สามารถเพิ่มรายได้จากการขายให้มากขึ้น และ (3) การจัดทำมาตรฐานและการรับรองของสารสกัดสมุนไพร ที่ยังมีจำนวนไม่มากเมื่อเทียบกับจำนวนสมุนไพรที่มี อีกทั้งยังต้องเผชิญกับข้อจำกัดเรื่องจำนวนห้องปฏิบัติการในการตรวจวิเคราะห์ที่มี ISO 17025

2) มาตรฐานสารสกัดถูกพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แต่มีการนำไปใช้ประโยชน์ไม่มากนัก สำนักงานมาตรฐานอุตสาหกรรม (สมอ.) ภายใต้คณะกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพร ร่วมกับ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกและภาคีเครือข่าย ดำเนินการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรไทยให้เป็นมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (มอก.) นอกจากจะเป็นการยกระดับอุตสาหกรรมสมุนไพรไทยให้ได้มาตรฐานทำให้สามารถผลิต ขาย และส่งออกได้ในวงกว้างแล้ว ยังเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความมั่นใจและเหนี่ยวนำให้เกิดการตัดสินใจใช้สมุนไพรไทยมากยิ่งขึ้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 – 2563 คณะกรรมการวิชาการรายสาขา คณะที่ 74 ผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย ได้พิจารณาจัดทำมาตรฐานแล้วเสร็จ จำนวน 29 เรื่อง

แบ่งเป็นมาตรฐานผลิตภัณฑ์สารสกัดสมุนไพร จำนวน 11 เรื่อง (อาทิ สารสกัดขมิ้นชันผง สารสกัดกระเจี๊ยบแดงผง สารสกัดกระชายดำผง น้ำมันเมล็ดักยง สารสกัดจากักยง เป็นต้น) และมาตรฐานน้ำมันหอมระเหย จำนวน 18 เรื่อง (อาทิ น้ำมันหอมระเหยดอกกานพลู น้ำมันหอมระเหยใบมะกรูด น้ำมันหอมระเหยตะไคร้ เป็นต้น) ทั้งนี้ ยังคงมีแผนการกำหนดมาตรฐานระหว่างปี พ.ศ. 2564-2565 อีกจำนวน 12 เรื่อง อาทิ สารสกัดมะขามป้อม สารสกัดกวาวเครือขาว สารสกัดว่านชักมดลูก เป็นต้น ทั้งนี้ประเด็นของสารมาตรฐานอ้างอิง (Reference standards) ยังคงเป็นปัญหาที่ต่อเนื่องเพราะสมุนไพรไทยหลายชนิดไม่สามารถหาสารอ้างอิงจากต่างประเทศได้และสารอ้างอิงจากต่างประเทศก็มีราคาสูง ดังนั้นการพัฒนาสารมาตรฐานอ้างอิงสำหรับสมุนไพรไทยยังคงเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องได้รับความสนใจและการพัฒนาอย่างจริงจัง

อย่างไรก็ตาม แม้มีการพัฒนามาตรฐานสารสกัดออกมาอย่างต่อเนื่อง แต่ยังมีผู้มายื่นขอใช้ประโยชน์น้อย เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นโรงงานสารสกัดขนาดเล็ก และกระบวนการขอรับรองการผลิตค่อนข้างยุ่งยาก ดังนั้น ควรคัดเลือกกลุ่มพืชสมุนไพรเป้าหมายที่ตอบโจทย์ความต้องการของตลาด ร่วมกับการกำหนดแรงจูงใจแก่ภาคเอกชนเพื่อใช้ประโยชน์จากมาตรฐานดังกล่าว

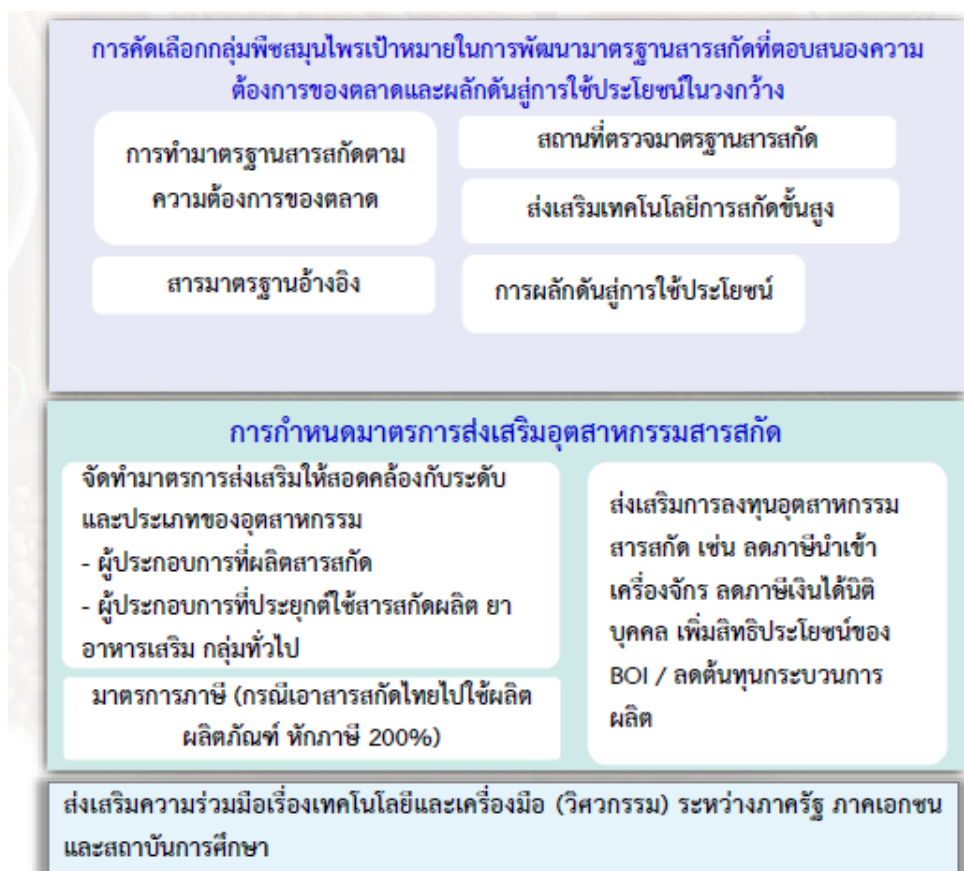
3) การระบุคุณลักษณะของสารสกัด² หลายฝ่ายยังมองสารสกัดเป็นวัตถุดิบ ทำให้พยายามจะให้ระบุข้อบ่งใช้ และรูปแบบ เช่น จะเป็นยา หรือเป็นอาหารเสริม ซึ่งในความเป็นจริงสารสกัดเป็นผลิตภัณฑ์ที่ยังไม่จำเป็นต้องระบุชี้ เพราะภาคอุตสาหกรรมจะต้องนำไปพัฒนาต่อเพื่อให้ออกมาเป็นรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความเข้มข้นตามต้องการ ตามข้อบ่งใช้ และหลักฐานที่ต้องการขึ้นทะเบียน อีกทั้งต้องคำนึงถึงมาตรฐานของโรงงานที่จะผลิตสารสกัดซึ่งจำเป็นจะต้องมีระบบการควบคุมที่ดี เพราะในการทำสารสกัดจำเป็นจะต้องใช้ตัวทำละลายที่เป็นสารเคมีมาก และเมื่อได้สารสกัดแล้ว ยังต้องพัฒนาในเรื่องความพร้อมของการตรวจวิเคราะห์ โดยจะต้องพัฒนาวิธีการให้ห้องปฏิบัติการสามารถตรวจวิเคราะห์ได้ และได้มาตรฐานทางห้องปฏิบัติการในการตรวจวิเคราะห์สารเหล่านั้น นอกจากมาตรฐานของสารสกัดแล้ว การจะเกิดความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศได้นั้นจำเป็นจะต้องพิสูจน์ให้ได้ถึงความปลอดภัยและพิษวิทยา เพราะผลิตภัณฑ์เหล่านี้จำเป็นต้องรับประทานต่อเนื่องติดต่อกัน และต้องพิสูจน์ได้ถึงคุณภาพของวัตถุดิบที่นำมาใช้ทำเป็นสารสกัดว่าปลอดภัยจากการใช้สารฆ่าแมลงและได้สารจากพันธุ์ที่ถูกชนิดและได้คุณภาพสม่ำเสมอในทุกฤดูกาล โดยการจะพิสูจน์ได้นั้นจำเป็นต้องใช้ความสามารถทางห้องปฏิบัติการและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง ความเชื่อมโยงของการกำหนดคุณลักษณะของสารสกัดให้ตรงกับความต้องการของตลาดและการนำไปใช้ประโยชน์ ความเพียงพอของโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการควบคุมและตรวจสอบคุณภาพสารสกัด ตลอดจนกระบวนการผลิตสารสกัดที่มีคุณภาพ ยังคงเป็นประเด็นปัญหาสำคัญที่ต้องการจัดการและการเชื่อมโยงที่ชัดเจน

² การประชุมวิชาการสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ 2 “สารสกัดและการควบคุมคุณภาพสมุนไพร ความท้าทายของอุตสาหกรรมสมุนไพรไทย” พ.ศ. 2562

4) ขาดเครื่องมือ/เครื่องจักรและเทคโนโลยีที่สามารถสกัดสารให้ได้คุณภาพและปริมาณสูงเทียบเท่ากับต่างประเทศได้ แม้มีการพัฒนามาตรฐานสารสกัดในพืชที่เป็นที่ต้องการของตลาด หากแต่โรงงานสารสกัดส่วนใหญ่มีเงินลงทุนไม่มากนัก ทำให้ไม่สามารถจัดหาเครื่องมือ/เครื่องจักรที่มีประสิทธิภาพสูงในกระบวนการผลิต อีกทั้งเทคโนโลยีการพัฒนามาตรฐานสกัดขั้นสูงยังต้องการการสนับสนุนด้านการลงทุนหรือกำหนดมาตรการ/แรงจูงใจให้มีเอกชนรายใหญ่จากต่างประเทศมาลงทุนในประเทศไทย เป็นต้น

5) มาตรการส่งเสริมการเติบโตของอุตสาหกรรมสารสกัดในประเทศไทย นับแต่การดำเนินงานภายใต้แผนแม่บทว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรฯ ที่ผ่านมา มีการดำเนินการขอใช้สิทธิเสียภาษีในอัตราศูนย์สำหรับสุราสามทับโดยที่ประชุมคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ 2/2563 เมื่อวันที่ 25 ธ.ค. 2563 มีมติมอบให้กรมการแพทย์แผนไทยฯ ทำหนังสือถึงกรมสรรพสามิตเพื่อขอใช้สิทธิเสียภาษีในอัตราศูนย์สำหรับสุราสามทับที่นำไปใช้ในอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์สมุนไพร เพื่อลดต้นทุนการผลิตของผู้ประกอบการ เพิ่มการแข่งขันกับต่างประเทศ ทว่ายังคงอยู่ในระหว่างการประสานงานและสรุปข้อมูลเพื่อมีมตินำไปสู่การดำเนินงานต่อไป ซึ่งนอกเหนือจากมาตรการนี้แล้วยังไม่มีมาตรการอื่น ที่ระบุชัดเจนถึงการส่งเสริมการเติบโตของอุตสาหกรรมสารสกัดในประเทศไทย

กรอบแนวคิดการดำเนินงานและการลำดับความสำคัญ

3. ผลลัพธ์ส่งมอบ (Deliverable)

- 1) การขยายตัวของอุตสาหกรรมสารสกัดระดับอุตสาหกรรมขั้นสูง (อุตสาหกรรมรายใหญ่)
- 2) การขยายตัวของอุตสาหกรรมสารสกัดระดับอุตสาหกรรมระดับชั้นกลาง
- 3) มาตรฐานสารสกัดได้รับการยอมรับและมีการนำไปใช้ในอุตสาหกรรม

จุดเน้นยุทธศาสตร์ที่ ๔ การส่งเสริมศักยภาพผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร

ข้อมูลสำคัญและความจำเป็น

1) **ฐานข้อมูลผู้ประกอบการ** นับถึงปี 2563 ประเทศไทยมีฐานข้อมูลผู้ประกอบการด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่เกี่ยวข้องทั้งสิ้น ฐานข้อมูลโดยแบ่งเป็น.....(รอ ก. อุต) ขณะที่ตัวเลขจำนวนผู้ประกอบการที่ยื่นขอรับการส่งเสริมการประกอบการตาม พรบ.ผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. 2562 มีเพียง 181 ราย สะท้อนถึงการขาดการรับรู้ข้อมูลของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและอาจหมายรวมถึงข้อจำกัดในการเข้าถึงมาตรการส่งเสริมจากภาครัฐ

๒) **การเข้าถึงมาตรการส่งเสริมจากภาครัฐ** ปัจจุบันศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม มีการดำเนินโครงการยกระดับมาตรฐานการผลิตเครื่องสำอางค์และสมุนไพร มาตรฐานสากล (International Standard) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 โดยกำหนดเป้าหมายจำนวนมากกว่า 40 กิจการ พร้อมทั้งจัดตั้งทีมเฉพาะกิจ (Task Force) เพิ่มประสิทธิภาพของสถานประกอบการในการเข้าให้คำปรึกษาแนะนำเชิงลึก อาทิ การเตรียมความพร้อมผู้ประกอบการเกี่ยวกับดิจิทัล การจัดทำระบบเอกสาร การบันทึกข้อมูลการผลิต เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการข้อมูล นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ กิจกรรมยกระดับกระบวนการผลิตสู่อุตสาหกรรมศักยภาพ (Process Transform) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการธุรกิจกระบวนการผลิต การควบคุมคุณภาพ การลดความสูญเสีย การลดต้นทุน ให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจ และเตรียมความพร้อมเข้าสู่อุตสาหกรรม 4.0 โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ เกษตรแปรรูป และ สมุนไพร

อย่างไรก็ตาม บทวิเคราะห์ของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) สะท้อนให้เห็นว่า โครงการช่วยเหลือและพัฒนาวิสาหกิจรายย่อยและวิสาหกิจขนาดย่อม (Micro/Small Enterprises) ของภาครัฐส่วนใหญ่ยังคงไม่ทั่วถึงและเพียงพอ อีกทั้งการดำเนินกิจกรรมยังขาดความยืดหยุ่นและไม่สอดคล้องกับสภาพธุรกิจ ช่วงเวลา และพื้นฐานความรู้ของผู้ประกอบการ รวมทั้งผู้ประกอบการบางส่วนยังขาดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารโครงการและบริการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ของภาครัฐ ทำให้ผู้ประกอบการในกลุ่มนี้ยังเข้าไม่ถึงการพัฒนา โดยเฉพาะบริการที่จำเป็นเพื่อการพัฒนาในระดับพื้นฐาน (Inclusive)

3) ผู้ประกอบการในห่วงโซ่อุปทานสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรส่วนใหญ่เป็น OEM แม้จะมีความเสี่ยงน้อยแต่ทำให้ไม่เกิดการพัฒนารัฐกิจเมื่อเทียบกับ ODM และ OBM ทั้งนี้ ผู้ประกอบการให้ความเห็นว่ายังขาดระบบนิเวศในเชิงการพัฒนาอุตสาหกรรม โดยเฉพาะการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรต้นแบบ ทำให้ต้นทุนการวิจัยและพัฒนาสูงขึ้นจากการทดลอง การทดสอบประสิทธิภาพ และการพัฒนาให้เป็นสูตรที่ลงตัว อีกทั้งยังต้องได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับอีกด้วย นอกจากนี้ ยังต้องคำนึงถึงการออกแบบทั้งโลโก้ ฉลากสินค้า และการจัดหาบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม สวยงาม ถูกใจตลาด ที่สามารถแข่งขันได้ รวมถึงการจดทะเบียน อย. กับสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

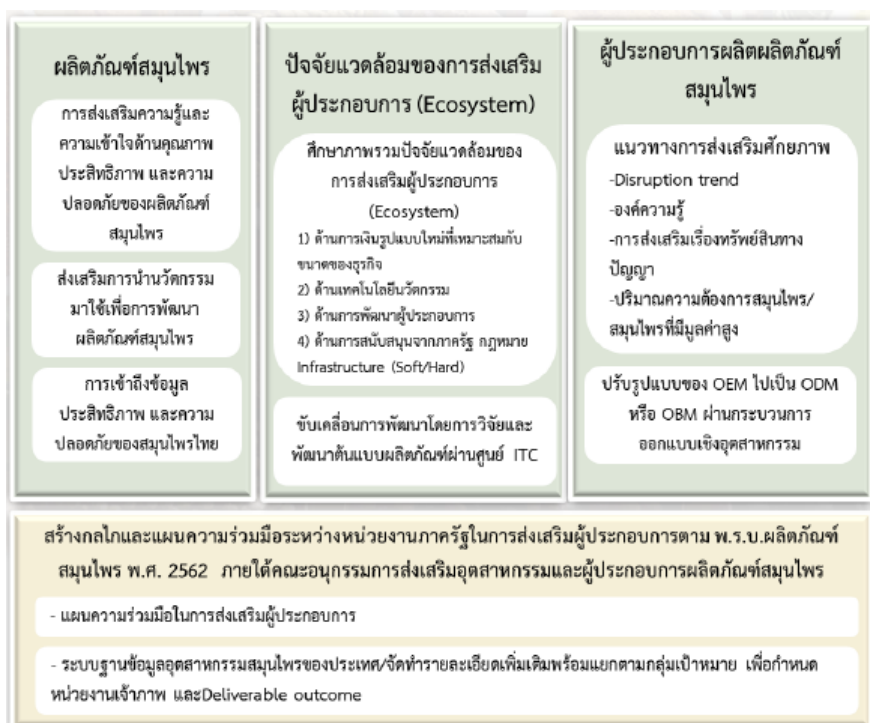
4) ปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาของผู้ประกอบการเพื่อการแข่งขันของอุตสาหกรรม

จากการเปลี่ยนแปลงของโลกที่มีพลวัตสูง ตลอดจนสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด19 ทำให้แนวโน้มและโอกาสด้านการตลาดเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก.....ให้อาจารย์เติม ให้ชี้ถึงความเปลี่ยนแปลงและความต้องการของ ปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนา

จากการประมาณการภาพรวมมูลค่าการบริโภควาสมุนไพรของประเทศจะมีมูลค่าประมาณ ๒0,000 ล้านบาทในปี 2563 (กรุงเทพธุรกิจ; 13 มกราคม 2563) ซึ่งยังมีโอกาสในการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ประเทศไทยยังขาดเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เพียงพอ และสถานการณ์ที่

เป็นมูลค่าการใช้ยาสมุนไพรในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขประมาณ 1,000 ล้านบาท (ประมาณร้อยละ 5 ของมูลค่ายาสมุนไพรทั้งหมด)

กรอบแนวคิดการดำเนินงานและการลำดับความสำคัญ

3. ผลลัพธ์ส่งมอบ (Deliverable)

- 1) ผู้ประกอบการ SMEs ที่มีศักยภาพทั้งทางด้านนวัตกรรม และการตลาด เพิ่มขึ้น %
- 2) ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพทั้งทางด้านนวัตกรรม และการตลาด เพิ่มขึ้น %)

จุดเน้นยุทธศาสตร์ที่ 5 การส่งเสริมการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากผลิตภัณฑ์สมุนไพรอย่างมีประสิทธิภาพ

1. หลักการและเหตุผล

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สุรศักดิ์ และคณะ (๒๕๖๓)^๓ ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าถึงการรับบริการด้านยาสมุนไพรในระบบประกันสุขภาพของภาครัฐ พบว่า ปัญหาที่เกี่ยวกับการเข้าถึงสมุนไพรที่สำคัญ ได้แก่ ๑) ปัญหาเกี่ยวกับผู้ประกอบการผลิตยาจากสมุนไพรที่มักจะเป็นรายย่อยขาดความชำนาญในการพัฒนาสูตรตำรับและผลิตยาให้เป็นมาตรฐานตามข้อกำหนดของภาครัฐและต้องแข่งขันกับการผลิตในภาครัฐทำให้กระทบต่อโอกาสในการพัฒนาอุตสาหกรรมยาสมุนไพรในประเทศ 2) ปัญหาการไม่มีข้อกำหนด (Specification) เกี่ยวกับวัตถุดิบ ผลิตภัณฑ์ยาจากสมุนไพรและราคากลางของวัตถุดิบสมุนไพรที่ต้องการจัดหาและจัดซื้อส่งผลให้เกิดความแตกต่างในการให้บริการและมาตรฐานของยาสมุนไพรของแต่ละหน่วยบริการ และ 3) ความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับมาตรฐานการผลิตยาจากสมุนไพรส่งผลให้เกิดความไม่แน่ใจในเกณฑ์สำหรับการผลิตและพัฒนาสมุนไพร ซึ่งส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมยาสมุนไพรในประเทศ ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่า ปัญหาดังกล่าวเกี่ยวเนื่องกับระบบการอนุญาตผลิตภัณฑ์สมุนไพรเข้าสู่ตลาด ซึ่งถือเป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมสมุนไพรในประเทศ

เดิมภายใต้ พรบ ยา จะมียาแผนโบราณผ่านการอนุญาตออกสู่ตลาดกว่า ๗๐๐ ทะเบียนต่อปี ซึ่งเป็นยาแผนโบราณตามองค์ความรู้ดั้งเดิม อย่างไรก็ตาม ยาพัฒนาจากสมุนไพร ที่วิจัยพัฒนาในประเทศก็มีการอนุญาตจำนวนน้อยมาก ประกอบกับ ยังมีผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติหลายประเภท ที่มีปัญหาด้านระบบการกำกับดูแลที่ไม่เหมาะสม เช่น ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรที่ต้องการแสดงค่ากล่าวอ้างทางสุขภาพ หรือ เครื่องสำอางที่มีสมุนไพรเป็นส่วนประกอบสำคัญที่ต้องการแสดงสรรพคุณมากกว่าในกฎหมายเครื่องสำอางกำหนด เป็นต้น จึงทำให้ ผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติเหล่านี้ ไม่สามารถออกสู่ท้องตลาดได้ ซึ่งจากการประมาณการ จะมีผลิตภัณฑ์กลุ่มนี้ ออกสู่ท้องตลาด

³ การสังเคราะห์ข้อเสนอในการกำหนดนโยบายการใช้ยาสมุนไพรในระบบบริการสุขภาพและระบบหลักประกัน

มากกว่า ๕๐๐ รายการต่อปี หลังจากที่ถูกกฎหมายลำดับรองภายใต้ พรบ ผลิตภัณฑ์สมุนไพร ๒๕๖๒ แล้วเสร็จ (มิถุนายน ๒๕๖๔)

ทั้งนี้ ยาแผนโบราณที่ได้รับอนุญาตที่มีอยู่ในท้องตลาดมีการแสดงสรรพคุณได้อย่างจำกัดภายใต้ องค์ความรู้ดั้งเดิม ความเชื่อมั่น และความนิยมต่ำ พิจารณาจากสัดส่วนมูลค่ายาและจำนวนร้านขายยาแผนโบราณ ที่เพียง ๑ ใน ๑๐ ของร้านขายยาแผนปัจจุบัน ประเทศจึงต้องพึ่งพายาจากต่างประเทศ ไม่สามารถพาตนเองได้ ที่สำคัญไปกว่านั้น ยาแผนโบราณเหล่านี้ ยังต้องพึ่งพาการนำเข้าวัตถุดิบจำนวนมากจากต่างประเทศ วัตถุดิบที่ผลิต ในประเทศก็ประสบปัญหาเรื่องการควบคุมคุณภาพ มูลค่าต่ำ ขาดเทคโนโลยีในการสกัดสารสำคัญเพื่อเพิ่มมูลค่า และคุณภาพ สำหรับการเป็นฐานที่จะต่อยอดไปเป็น ยาพัฒนาจากสมุนไพร เวชสำอางสมุนไพร รวมทั้งผลิตภัณฑ์ สมุนไพรเพื่อสุขภาพ

นอกจากประเด็นเกี่ยวกับการเข้าถึงสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรแล้ว การใช้ประโยชน์จากสมุนไพร และผลิตภัณฑ์สมุนไพรถือเป็นอีกหนึ่งปัญหาที่ยังคงส่งผลกระทบต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมสมุนไพร เนื่องจากปัจจุบันผู้ใช้ ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการใช้สมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรในรูปแบบต่าง ๆ อย่างถูกต้องเหมาะสม โดยทั่วไปมักพบผู้ใช้บางส่วนที่คิดว่าสมุนไพรเป็นผลผลิตจากธรรมชาติทำให้ไม่เกิดผลเสียต่อร่างกาย จึงทำให้เกิดการ ใช้งานไม่ถูกต้อง ไม่ถูกวิธี จนทำให้เกิดอาการไม่พึงประสงค์ อาการข้างเคียง หรืออันตรายต่อชีวิตต่อตัวของผู้ใช้ นอกจากนี้ ผู้ใช้บางส่วนที่ขาดความรู้เท่าทันหากได้รับข้อมูลไม่ครบถ้วนหรือเกิดจากโฆษณาสรรพคุณเกินจริง จนทำให้เลือกใช้งานโดยขาดความระมัดระวังก่อให้เกิดโทษต่อผู้ใช้งานเช่นกัน ตัวอย่างเช่น กรณีของกระแสการใช้ “หนาน เฉาเหว่ย (*Vernonia amygdalina*) หรือ ป่าช้าเหงา” ในการรักษาโรคเบาหวานหรือลดระดับน้ำตาลในเลือด แต่กลับ พบว่าการนำไปใช้แบบผิดวิธีส่งผลทำให้ค่าการทำงานของตับและไตสูงเพิ่มขึ้น จนอาจเป็นอันตรายถึงแก่ชีวิตได้⁴ ทั้งนี้ สมุนไพรหรือผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่มีการอวดอ้างสรรพคุณเกินจริง เช่น มีการกล่าวอ้างว่าสามารถรักษาโรคได้หลาย ชนิด หรือรักษาโรคได้หายรวดเร็วทันใจ ซึ่งจากการตรวจสอบหลายตัวอย่างจะพบการปนปลอมของสารที่มีฤทธิ์ทาง เภสัชวิทยาและส่งผลกระทบต่อการรักษา เช่น ยาสเตียรอยด์ที่ทำให้เกิดอันตรายต่อร่างกายได้หากใช้ไม่ถูกต้อง ดังนั้น จึง จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องส่งเสริมให้เกิดการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากผลิตภัณฑ์สมุนไพรอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมสมุนไพรสามารถขับเคลื่อนได้ด้วยผู้บริโภคอย่างแท้จริง

4

มหาวิทยาลัยมหิดล. 2563.ความรู้แผนไทย: ยาสมุนไพร ปลอดภัย เมื่อใช้ถูกหลัก

1.2 ข้อค้นพบสำคัญและช่องว่างการพัฒนา

๑) ปัญหาช่องว่างของเทคโนโลยีรองรับการอนุญาตผลิตภัณฑ์ การควบคุมวัตถุดิบเริ่มต้น การจัดเก็บ และกระบวนการผลิตมีความสำคัญค่อนข้างมาก ไม่ใช่เพียงแค่ผ่านการทดสอบเท่านั้น แต่คุณภาพความปลอดภัยจะต้องถูก สร้างขึ้นตั้งแต่วัตถุดิบและการควบคุมปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตซึ่งจะต้องผลิตภายใต้การควบคุมที่เข้มงวด และสภาวะแวดล้อมที่ถูกตรวจติดตามเป็นอย่างดี เพื่อการประกันคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ดังนั้น การดำเนินการด้านเอกสารที่ดีถือเป็นส่วนสำคัญของระบบการประกันคุณภาพ เนื่องจากเอกสารที่ชัดเจนจะช่วยให้สามารถสอบกลับถึงที่มาของผลิตภัณฑ์แต่ละชุดได้ ตั้งแต่วัตถุดิบเริ่มต้นจนถึงผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป ปัจจุบันแม้จะมีการพัฒนาระบบรองรับการอนุญาตผลิตภัณฑ์ให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น หากแต่ยังพบปัญหาช่องว่างของเทคโนโลยีรองรับการอนุญาตผลิตภัณฑ์ อาทิ การจดแจ้งผ่านระบบ E-Submission ระบบยังไม่สามารถตรวจจับเอกสารที่ยื่นไม่ถูกต้องได้ ฉลากไม่เป็นไปตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ เป็นต้น จึงจำเป็นต้องมีการยกระดับเพิ่มความสามารถของเทคโนโลยีดังกล่าวมากยิ่งขึ้น

๒) ข้อจำกัดด้านการเข้าถึงสมุนไพร โดยเฉพาะด้านความเชื่อมั่นของผู้บริโภคและความกังวลใจของแพทย์แผนปัจจุบันผู้สั่งจ่ายยา สำหรับการเข้าถึงสมุนไพรของประชาชนอาจแบ่งเป็น ๒ สถานการณ์พื้นฐาน ได้แก่ ๑) มีความต้องการใช้แต่ไม่สามารถเข้าถึงได้ โดยพบว่า ประชาชนที่เคยใช้สมุนไพรเป็นกลุ่มหลักที่มีการบริโภคหรือเข้าถึงอย่างต่อเนื่อง แต่รายการยาสมุนไพรบางรายการที่มีได้บรรจุในบัญชียาหลักแห่งชาติ ทำให้ไม่สามารถสั่งจ่ายยาหรือไม่ได้ใช้สิทธิประโยชน์ด้านยาสมุนไพรได้ หรือผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ยังไม่สามารถการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์สมุนไพรในรูปแบบต่าง ๆ และ ๒) แม้มีรายการยาสมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติ แต่ผู้บริโภคหรือผู้สั่งจ่ายยาไม่มีความเชื่อมั่นในกระบวนการผลิต/ไม่เชื่อมั่นในประสิทธิภาพทางการรักษาของยาสมุนไพร จะเห็นได้จากปัจจุบันมีสถานที่ผลิตยาสมุนไพรที่ได้รับมาตรฐาน GMP เพียง ๕๓ แห่งเท่านั้น ทำให้ไม่เป็นที่นิยมทั้งผู้รับและผู้ให้บริการทางการแพทย์

๓) ยังคงมีการฝ่าฝืนกฎหมายในการโฆษณาเกี่ยวกับสรรพคุณของผลิตภัณฑ์โดยเฉพาะช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ อีกทั้งยังมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการโฆษณาโดยใช้การชวนเชื่อจากผู้ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของกลุ่มเป้าหมาย ปัจจุบันยังคงมีการร้องเรียนอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับข้อความแสดงสรรพคุณซึ่งไม่ใช่จุดมุ่งหมายของผลิตภัณฑ์ดังกล่าว อาทิ ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของสมุนไพร โดยแสดงข้อความ เช่น ลดสิ่วฝ้า กระ รอยสิ่ว ซึ่งเป็นข้อความที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภค เนื่องจากเป็นข้อความที่มีผลมุ่งหมายสำหรับให้เกิดผลทางสุขภาพซึ่งที่เกินขอบข่ายของวัตถุประสงค์ของผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่กำหนดขอบข่ายวัตถุประสงค์ในการใช้เพื่อความสะอาด ความสวยงาม หรือส่งเสริมให้เกิดความสวยงาม

แม้ว่าผู้ประกอบการจะสามารถโฆษณาเครื่องสำอางได้เลยโดยไม่ต้องขออนุญาตจาก ออย. แต่ต้องไม่ใช่ข้อความโฆษณาที่เป็นเท็จหรือเกินความจริงหรือทำให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับเครื่องสำอาง ทั้งนี้พบว่า เนื้อหาการโฆษณาได้ใช้รูปแบบของการชวนเชื่อโดยบุคคลที่เป็นที่น่าเชื่อถือ ดังนั้น ควรสร้างการตระหนักรู้ด้านสุขภาพให้ประชาชนมากยิ่งขึ้น เมื่อรับสื่อดังกล่าวจะได้มีสติพิจารณาด้วยความรอบคอบมากกว่าหลงการโฆษณาชวนเชื่อ

๔) แนวโน้มความต้องการของตลาดในการนำสมุนไพรมาใช้เป็นส่วนประกอบเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งในส่วนของเวชสำอาง (Cosmeceuticals) ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร (Dietary Supplement) และสินค้าอุปโภคบริโภค (Consumer Product) โดยเฉพาะการนำสมุนไพรเป็นส่วนประกอบเพื่อเป็นจุดขายสร้างส่วนแบ่งตลาดเพิ่มจากกลุ่มลูกค้าผู้ใส่ใจในสุขภาพและผู้สูงวัยในสินค้าอุปโภคบริโภค ทำให้โอกาสของสมุนไพรมีช่องทางการเติบโตหลากหลายมากขึ้น ดังนั้น ผู้ประกอบการควรพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า และให้ความสำคัญกับกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด อาทิ การจัดทำข้อมูลความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ การแจ้งส่วนผสม การจัดทำฉลาก การขออนุญาตวางจำหน่าย สารเคมีที่ต้องห้าม รวมทั้งระมัดระวังการกล่าวอ้างสรรพคุณเพื่อสุขภาพและความงาม

2. แนวทางการพัฒนา

2.1 การพัฒนาระบบทะเบียน

- 1) การปรับปรุงกฎระเบียบ เช่น DO&TELL/ Reprocess กระบวนการให้บริการ
- 2) การพัฒนาระบบสนับสนุนการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์สมุนไพร เช่น เพิ่มช่องทางการอนุญาตปรับกระบวนการให้บริการ Proactive consultation / คลินิกให้คำปรึกษา / พัฒนามาตรฐาน “ตัวกลาง” จัดเตรียมเอกสารคำขอขึ้นทะเบียน
- 3) การพัฒนา “รายการผลิตภัณฑ์สมุนไพรอ้างอิง” สำหรับ “การจัดแจ้ง” ผลิตภัณฑ์สมุนไพร ออกสู่ตลาดอย่างรวดเร็ว ตามแนวทางการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์สมุนไพรแบบการอ้างอิงมีทั้งตำรับยาสมุนไพร ยาสมุนไพรเดี่ยว และผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพที่ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับประเทศได้
- 4) การสนับสนุนการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์และนวัตกรรมจากงานวิจัย เช่น ศูนย์บ่มเพาะผลิตภัณฑ์สมุนไพรนวัตกรรม ถือเป็นการส่งเสริมผลิตภัณฑ์วิจัยต่อยอดจากองค์ความรู้ดั้งเดิม
- 5) การปรับหลักเกณฑ์มาตรฐานการผลิตยาจากสมุนไพรตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิต (GMP) และการควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ใหม่ให้เหมาะสม อาทิ การควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ใหม่ให้เหมาะสมกับบริบท เช่น ใช้ ASEAN GMP การส่งเสริมความเชื่อมั่นด้วยระบบการประเมินและรับรองวัตถุดิบและสารสกัดในประเทศ เป็นต้น ถือการสนองนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมสมุนไพรไทยและภูมิปัญญาไทยให้มีมูลค่าทางการตลาด รวมไปถึงเพิ่มโอกาสการส่งออกไปจำหน่ายในต่างประเทศด้วย

2.2 การส่งเสริมด้านความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability)

สำหรับสมุนไพรมะเร็งและผลิตภัณฑ์สมุนไพรนั้นการตรวจสอบความปลอดภัยและความรับผิดชอบต่อสินค้าถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่กลุ่มลูกค้าปัจจุบันและในอนาคต เนื่องจากการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในกระบวนการผลิตสินค้า บางครั้งอาจไม่ปลอดภัยและการตรวจสอบกระทำได้ยาก อีกทั้ง การฟ้องร้องดำเนินคดีเพื่อเรียกค่าเสียหายมีความยุ่งยาก เนื่องจากผู้เสียหายต้องพิสูจน์ถึงความจงใจหรือความประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบการ ดังนั้น จึงได้มีการจัดทำพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ซึ่งเป็นกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยขึ้นมาเพื่อให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภคเป็นสำคัญ โดยมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบต่อความเสียหายของผู้ผลิตหรือผู้เกี่ยวข้องไว้โดยตรงซึ่งผู้เสียหายไม่ต้องพิสูจน์ถึงความปลอดภัยของสินค้าและสามารถได้รับการชดเชยค่าเสียหายอย่างเป็นธรรม อย่างไรก็ตาม ยังจำเป็นต้องพัฒนาแนวทางการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถนำมาปรับใช้กับอุตสาหกรรมสมุนไพรได้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น ดังนี้

1) การจัดทำระบบความรับผิดชอบต่อสินค้า โดยมีแนวทางการดำเนินงานอย่างน้อย 2 แนวทาง ได้แก่

- การถอดถอดบทเรียนจากปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 โดยศึกษาเฉพาะกรณีสมุนไพรมะเร็งและผลิตภัณฑ์สมุนไพร เพื่อนำมาใช้เป็นปัจจัยนำเข้าในการพัฒนาระบบความรับผิดชอบต่อสินค้าของในอุตสาหกรรมสมุนไพร ตลอดจนถอดบทเรียนจากแนวปฏิบัติที่ดีในต่างประเทศที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสมุนไพรมะเร็งและผลิตภัณฑ์สมุนไพร เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ทั้งกับผู้ผลิตและผู้บริโภค พร้อมทั้งสร้างความเชื่อมั่นในการได้รับความคุ้มครองภายใต้กฎหมาย
- การศึกษาและจัดทำกรอบแนวทางในการพัฒนาระบบความรับผิดชอบต่อสินค้า ภายใต้พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ซึ่งกำหนดให้ “ผู้ประกอบการต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหายในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย” หมายถึง ความรับผิดชอบต่อการใช้ค่าเสียหายที่ผู้ประกอบการต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายในชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย จิตใจ หรือทรัพย์สินของผู้เสียหาย อันเกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยของผู้ประกอบการ ไม่ว่าผู้ประกอบการจะจงใจ หรือประมาทเลินเล่อหรือไม่ก็ตาม ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการศึกษากรอบแนวทางการพัฒนาระบบดังกล่าวเพื่อให้สามารถนำมาใช้ในทางปฏิบัติและเกิดการยอมรับร่วมกันทั้งผู้ประกอบการและผู้บริโภค

2) การออกแบบและพัฒนาระบบการคุ้มครองเยียวยาความเสียหายแก่ผู้บริโภค โดยมีแนวทางการดำเนินงานอย่างน้อย 2 แนวทาง ได้แก่

- การศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการคุ้มครองความเสียหายแก่ผู้บริโภคสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพร โดยพิจารณาจากขอบเขตของอำนาจทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อาทิ พระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 - พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 เป็นต้น
- การศึกษาเพื่อออกแบบระบบการคุ้มครองเยียวยาความเสียหายแก่ผู้บริโภค ตลอดจนการผลักดันให้สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานได้จริง อาทิ ระบบตรวจสอบสิทธิของผู้บริโภค ระบบตรวจสอบข้อมูลสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่วางจำหน่ายหรืออนุมัติให้ใช้ได้ ระบบการติดตาม/ติดต่อหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ระบบการร้องเรียน เป็นต้น

2.3 การสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับการใช้สมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพร (Health Literacy)

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการส่งเสริมการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากผลิตภัณฑ์สมุนไพรอย่างมีประสิทธิภาพ คือ ความน่าเชื่อถือของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์สมุนไพรในแง่มุมต่าง ๆ อาทิ การควบคุมการผลิตให้ได้คุณภาพและมาตรฐานเพียงพอ ทราบแหล่งที่มา กระบวนการผลิตที่ตรวจสอบย้อนหลังได้ การร่วมมือกับสถาบันวิจัยต่าง ๆ ในการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นต้น ดังนั้น การสร้างความรอบรู้เกี่ยวกับสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้กับผู้ใช้และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะเป็นอีกหนทางหนึ่งที่จะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นและความน่าเชื่อถือ และนำไปสู่การใช้งานผลิตภัณฑ์สมุนไพรในรูปแบบต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องในอนาคต

1) การพัฒนาองค์ความรู้พื้นฐานและที่เป็นประโยชน์ในกลุ่มเป้าหมายหลัก โดยมีแนวทางการดำเนินงานอย่างน้อย 2 แนวทาง ได้แก่

- การพัฒนาองค์ความรู้ก่อนใช้สมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพร โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ผลิตและกลุ่มผู้บริโภค สำหรับกลุ่มผู้ผลิตเป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับการปนเปื้อนในสมุนไพรและลักษณะสมุนไพรที่มีการปลอมปน ซึ่งจะช่วยคัดกรองวัตถุดิบที่นำมาใช้ในกระบวนการผลิตได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ในส่วนของผู้บริโภคอาจจัดทำชุดความรู้ อาทิ ข้อสังเกตและวิธีการเลือกซื้อยาสมุนไพร เช่น ซื้อจากร้านยาคุณภาพที่มีใบอนุญาต มีเภสัชกรประจำ และสินค้ามีเลขทะเบียนตำรับยา ปริมาณของยาสมุนไพรที่บรรจุ บรรจุอยู่ในสภาพที่ดี ไม่ชำรุด เป็นต้น เพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยงที่จะเป็นยาสมุนไพรที่ไม่ได้มาตรฐาน มีการปนเปื้อนของเชื้อจุลินทรีย์ ตามมาด้วยผลเสียต่อร่างกาย

- การพัฒนาองค์ความรู้ระยะใช้สมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพร โดยจัดทำชุดความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย อาทิ แนวทางการใช้อย่างถูกต้อง โดยอาจยึดหลัก 5 ถูก ได้แก่ ใช้ให้ถูกต้น ใช้ให้ถูกส่วน ใช้ให้ถูกขนาด ใช้ให้ถูกวิธี และใช้ให้ถูกกับโรค กลุ่มอาการแพ้ อาการเมื่อได้รับพิษ อาการไม่พึงประสงค์ เป็นต้น ทั้งนี้ ควรให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการสังเกตความผิดปกติที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการใช้สมุนไพร และแนวทางการรักษาเบื้องต้น

2) การพัฒนาช่องทางการสื่อสารที่ทันต่อยุคสมัยและครอบคลุมทุกกลุ่มวัย โดยมีแนวทางการดำเนินงานอย่างน้อย 2 แนวทาง ได้แก่

- การสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพผ่านรายการโทรทัศน์ โดยเฉพาะการสื่อสารเกี่ยวกับความปลอดภัย ดำเนินการโดยประสานความร่วมมือ 3 ฝ่าย ระหว่างรัฐ ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมสมุนไพร และผู้ประกอบการกิจการโทรทัศน์หรือผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการผลิตเนื้อหารายการโทรทัศน์ในการร่วมผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อเป็นกรณีศึกษา (Showcase) และเป็นกรณีนำร่องในการร่วมผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อประชาสัมพันธ์และส่งเสริมภาพลักษณ์ของสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพร อาทิ รายการเกมโชว์ รายการสารคดี รายการละคร เป็นต้น ที่มีการนำเสนอผ่านทุกช่องทาง โดยเฉพาะรายการละครที่นำเสนอโดยนักแสดงที่มีชื่อเสียงผ่านช่องทีวีดิจิทัล ทั้งนี้ เมื่อละครดังกล่าวเป็นกระแสและถูกกล่าวถึงในวงกว้างจะถูกนำมาติดต่อและนำเสนอผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในช่องทางต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ทำให้เกิดกระจายสื่อได้เพิ่มขึ้นโดยอัตโนมัติ

สำหรับการดำเนินการดังกล่าวจำเป็นต้องจัดทำบันทึกใน 2 ส่วน ประกอบด้วย 1) บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (Memorandum of Cooperation) ทั้ง 3 ฝ่าย เพื่อกำหนดบทบาทและแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน และ 2) บันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding) ในเรื่องความร่วมมือด้านเนื้อหารายการโทรทัศน์กับคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับการเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมสมุนไพรผ่านสื่อโทรทัศน์

ทั้งนี้ การทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ บันทึกความเข้าใจ จะช่วยสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือระหว่างรัฐบาลในการส่งเสริมโครงการสร้างความร่วมมือในการผลิตรายการ (Co-Production) ซึ่งจะเป็นประโยชน์โดยตรงกับผู้ประกอบการในการสร้างเนื้อหารายการที่สร้างสรรค์ผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ประสบการณ์ โดยเฉพาะการสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) ในการบริโภคอุปโภคสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพร ซึ่งเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จในการขยายฐานผู้บริโภคในระยะยาว โดยเฉพาะการสื่อสารเกี่ยวกับความปลอดภัยการใช้อย่างถูกวิธีและในปริมาณที่เหมาะสม

- การสื่อสารผ่านกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้และการตัดสินใจของผู้บริโภคตามช่วงวัย อาทิ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญหรือบุคลากรทางการแพทย์สำหรับวัยผู้สูงอายุหรือกลุ่มผู้ป่วย ซึ่งคำแนะนำตลอดจนประสบการณ์ในการทดลองใช้สมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรของตนเองหรือใช้กับผู้มาปรึกษาอาจส่งผลให้สินค้าได้รับความเชื่อมั่นและความนิยมมากขึ้น

2.4 การเพิ่มแนวทางการเข้าถึง

1) การบริหารจัดการและการใช้ประโยชน์ยาจากสมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติ โดยมีแนวทางการดำเนินงานอย่างน้อย 2 แนวทาง ได้แก่

- การผลักดันให้เกิดการเข้าถึงกลุ่มยาสมุนไพรมากขึ้น อาทิ การเร่งรัดและติดตามความคืบหน้าในการบรรจุยาสมุนไพรผ่านการวิจัยยืนยันสรรพคุณทางวิชาการลงในบัญชียาหลักแห่งชาติเพิ่มเติม ทำให้สามารถจ่ายยาได้โดยไม่ผิดตามแนวทางการรักษา ซึ่งนอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อคนไข้แล้วยังสามารถเบิกกับประกันของผู้ป่วยรายนั้น ๆ ได้เลย
- การขยายจำนวนรายการยาลำดับแรก (First line drug) โดยมีผลการศึกษายืนยันสนับสนุน พร้อมทั้งติดตามประเมินประสิทธิผลและความปลอดภัยอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับแพทย์ผู้สั่งจ่ายยาและผู้ป่วยที่ได้รับยาเกี่ยวกับประสิทธิภาพและผลของการรักษา

2) การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้ประโยชน์ผลิตภัณฑ์สมุนไพรขายทั่วไป ประเภทยาจากสมุนไพร โดยมีแนวทางการดำเนินงานอย่างน้อย 2 แนวทาง ได้แก่

- การสนับสนุนและส่งเสริมการจำหน่าย จ่าย แจก ยาจากสมุนไพรในเทศกาลต่าง ๆ หรือกิจกรรมที่คนไทยปฏิบัติกันเพื่อเป็นมงคลแก่ชีวิต อาทิ การทำบุญใส่บาตร การถวายสังฆทาน การบริจาคสิ่งของ เป็นต้น นอกจากนี้เป็นประโยชน์ต่อผู้รับเพื่อรักษาอาการเจ็บป่วยพื้นฐานหรือใช้ในยามฉุกเฉินเมื่อมีอาการผิดปกติก่อนไปพบแพทย์แล้วยังเป็นการส่งเสริมการใช้ยาจากสมุนไพรของผู้ประกอบการไทยทั้ง SMEs และวิสาหกิจชุมชน โดยจัดทำแคมเปญในรูปแบบ shopping list เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่ต้องการซื้อชุดยาสมุนไพรดังกล่าว ตัวอย่าง shopping list เช่น 1) ยาฟ้าทะลายโจร สรรพคุณแก้ไข้ ป้องกันหวัด บรรเทาอาการท้องเสีย 2) ยาขมิ้นชัน สรรพคุณขับลม บรรเทาอาการท้องอืด 3) ยาหอม สรรพคุณแก้ลมวิงเวียน แก้คลื่นไส้อาเจียน 4) ยาต้มสมุนไพร สรรพคุณบรรเทาอาการวิงเวียนศีรษะ ทำให้สดชื่น ผ่อนคลาย 5) ยาอมมะแว้ง สรรพคุณขับเสมหะ บรรเทาอาการไอ 6) น้ำมันไพล/ยาหม่องไพล บรรเทาอาการปวดเมื่อย 7) ตะไคร้หอม สรรพคุณป้องกันยุง
- การใช้ยาสมุนไพรในปัจจุบันยังไม่มีที่แพร่หลายเท่าที่ควรในปัจจุบัน สาเหตุหลักประการหนึ่งเกิดมาจากการไม่รู้จักยาสมุนไพรหรือรู้จักแต่ไม่ทราบสรรพคุณ และการใช้อย่างถูกวิธี จึงไม่นิยมนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน

เท่าที่ควร ดังนั้น การจัดทำคู่มือการใช้ยาสมุนไพรฉบับประชาชนประจำชุมชนหรือกระจายให้แก่ผู้ที่สนใจทั่วไปจะเป็นสื่อที่ช่วยให้ประชาชนทั่วไปและกลุ่มเป้าหมายได้ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับยาสมุนไพรได้มากขึ้น ทำให้มีความมั่นใจ คนในครอบครัวหรือบุตรหลานแม้ไม่บริโภคเองแต่สามารถแนะนำ ดูแล และติดตามการใช้ยาสมุนไพรให้กับกลุ่มผู้สูงอายุหรือผู้ใช้ที่เป็นคนในครอบครัวได้อย่างถูกต้อง

3) การสนับสนุนและส่งเสริมการเข้าถึงผ่านกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่มีสมุนไพรเป็นส่วนประกอบ อาทิ กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค อาหารเสริม โดยมีแนวทางการดำเนินงานอย่างน้อย 2 แนวทาง ได้แก่

- การสนับสนุนและส่งเสริมผู้ประกอบการ SMEs ผ่านมาตรการต่าง ๆ เพื่อสร้างโอกาสให้แก่ผู้ผลิต อาทิ มาตรการทางการเงิน การตลาด และการประชาสัมพันธ์ ตลอดจนการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย ในกลุ่มเวชสำอาง กลุ่มผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร และกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค เพื่อตอบสนองต่อการเติบโตของตลาด
- การกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อยกระดับการผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดทั้งในส่วนของสรรพคุณ บรรจุภัณฑ์ และช่องทางการจัดจำหน่าย โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ในกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค อาทิ ยาสีฟันสูตรสมุนไพรที่กำลังได้รับความนิยมอย่างมากในปัจจุบัน เพราะนอกจากจะช่วยให้ช่องปากสะอาดได้เหมือนยาสีฟันสูตรปกติแล้ว ยังช่วยป้องกันปัญหาสุขภาพต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีอีกด้วย โดยสมุนไพรที่ช่วยดูแลและแก้ปัญหาสุขภาพช่องปากได้ดีก็มีอยู่ด้วยกันหลากหลายชนิด อาทิ กานพลู, สะเดา, น้ำผึ้ง, มะขามป้อม และโหระพา ซึ่งแต่ละชนิดก็จะมีสรรพคุณที่โดดเด่นแตกต่างกัน

3. ผลลัพธ์ส่งมอบ (Deliverable)

3.1 จำนวนทะเบียนผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพิ่มขึ้น x เท่าตัว

3.2 ยาสมุนไพรที่ถูกจัดให้เป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพรขายทั่วไป ประเภทยาจากสมุนไพร (ยาสามัญประจำบ้าน: OTC) กับยาที่ได้รับการขึ้นบัญชียาหลัก มีการสั่งใช้ในระบบเพิ่มขึ้น %

3.3 ผลักดันระบบรับรองกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรระดับอุตสาหกรรมที่เหมาะสมกับสถานการณ์ และเป็นสากล

1. ข้อมูลสำคัญและความจำเป็น

1) การเปลี่ยนของบริบทโลกโดยเฉพาะแนวโน้มในการใส่ใจสุขภาพและการป้องกันโรคเปิดโอกาสให้กับสมุนไพรไทยมากขึ้น การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ส่งผลกระทบต่อทุกคนทั่วประเทศทั่วโลก ทำให้เกิดการหยุดชะงักทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม การแพร่ระบาดของโควิด-19 กลับกลายเป็นปัจจัยบวกหรือตัวเร่งให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภคมากขึ้น โดยเฉพาะการหันมาใส่ใจดูแลสุขภาพของตนเอง และการสร้างภูมิคุ้มกันให้ร่างกายแข็งแรง เพื่อเป็นเกราะป้องกันการได้รับเชื้อโรคต่าง ๆ ส่งผลให้ธุรกิจที่เกี่ยวข้องในการดูแลสุขภาพเติบโตอย่างก้าวกระโดด The Expresswire คาดการณ์ว่า ในปี 2563 มูลค่าตลาดของธุรกิจการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม (Health and Wellness) อาทิ การดูแลสุขภาพ/ความงาม สารอาหาร ยา เป็นต้น มีมูลค่าเท่ากับ 4.4 ล้านล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ และคาดว่าจะเพิ่มขึ้นเป็น 6 ล้านล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐในปี 2568 โดยอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี (CAGR) เท่ากับ ร้อยละ 5.29 จะเห็นได้ว่า ธุรกิจดังกล่าวมีมูลค่าตลาดสูง และมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งเชื่อมโยงกับธุรกิจอื่นที่หลากหลายโดยเฉพาะอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว อุตสาหกรรมสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพร

สำหรับสมุนไพรได้รับอานิสงส์ในทางบวกจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 เช่นกัน เนื่องจากถูกนำไปใช้เป็นวัตถุดิบเพื่อผลิตผลิตภัณฑ์ในอุตสาหกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมเครื่องสำอาง อุตสาหกรรมอาหาร และเครื่องดื่ม อุตสาหกรรมยา และผลิตภัณฑ์อาหารเสริม อุปสงค์ที่สืบเนื่องดังกล่าวส่งผลให้ตลาดสมุนไพรเป็นตลาดที่มีการเติบโตสูงอย่างต่อเนื่อง โดยมูลค่าการตลาดของสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรทั้งในประเทศและต่างประเทศของไทย ในปี 2560 – 2562 เท่ากับ 45,311 ลบ. 49,903 ลบ. และ 54,318 ลบ. โดยมีอัตราการเติบโต เท่ากับ 9.8 10.1 และ 8.8 ตามลำดับ ซึ่งมูลค่าตลาดของไทยในปี 2562 คิดเป็น ร้อยละ 2 ของมูลค่าในตลาดโลกเท่านั้น แสดงให้เห็นว่า โอกาสของตลาดสมุนไพรยังคงค่อนข้างเปิดกว้างอีกมาก

2) ยังไม่มีตลาดออนไลน์ของสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรโดยเฉพาะ ทำให้ไม่สามารถคาดการณ์อุปสงค์และอุปทานในห่วงโซ่อุปทานได้ ปัจจุบันสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) ได้พัฒนาเว็บไซต์ตลาดสินค้าเกษตรออนไลน์ www.DGTFarm.com ขึ้น เป็นช่องทางการซื้อขายสินค้าเกษตรที่ปลอดภัย มีคุณภาพได้มาตรฐาน ผ่านการรับรอง สอดรับกับนโยบาย “ตลาดนำการผลิต (Demand Driven)” และแม้จะมีการดำเนินงานในส่วนของการพัฒนาธุรกิจการค้าแต่ยังไม่มี การดำเนินการในการสนับสนุนกลุ่มเป้าหมายที่เป็นสมุนไพรโดยตรง โดยยังเป็นกลุ่มเป้าหมายแทรกอยู่ในการดำเนินโครงการต่าง ๆ เช่น OTOP มีกลุ่มเป้าหมาย 4 หมวด คือ อาหารและเครื่องดื่ม ผ้าและของแต่งกาย ของใช้ของตกแต่งและของที่ระลึก และสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร โดย การดำเนินงานด้านการตลาดออนไลน์ผ่านช่องทางการนำสินค้า/ผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยขึ้นจำหน่ายบนเว็บไซต์ “ของดีทั่วไทย” (www.kongdeetourthai.com) แพลตฟอร์มของหน่วยงานพันธมิตร

ภายใต้แคมเปญ "ของดีออนไลน์ by DBD" ผ่านทาง Shopee และกิจกรรมชุมชนอัจฉริยะออนไลน์ (Digital Village) เป็นกิจกรรมสร้างชุมชนต้นแบบผลักดันสินค้าชุมชนเข้าสู่ออนไลน์ของ Facebook และ Shopee

3) กลุ่มลูกค้าในตลาดต่างประเทศไม่รู้จักสมุนไพรไทยเพราะขาดการจัดเก็บข้อมูลกลางที่เป็นระบบสากล ปัจจุบันตลาดสมุนไพรในต่างประเทศมีแนวโน้มเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องจากผลจากการขยายตัวของกลุ่มผู้สูงอายุและเทรนด์การดูแลสุขภาพจากวิถีชีวิตจากธรรมชาติ ประกอบกับประเทศไทยมีต้นทุนด้านสมุนไพรค่อนข้างมาก เนื่องจากมีสมุนไพรหลากหลายประเภท ทำให้ได้รับความสนใจค่อนข้างมาก โดยเฉพาะภูมิปัญญาสมุนไพรไทย แต่ปัญหาเรื่องข้อมูลสมุนไพรไทยที่ยังไม่สามารถรวบรวมไว้ได้อย่างครบถ้วน เป็นระบบสากล และเข้าถึงได้ง่าย อาจทำให้ประเทศที่มีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสมุนไพรที่พร้อมมากกว่าตลาดได้ก่อนประเทศไทย

4) ไม่สามารถแสดง Health claim ต่อผู้บริโภคได้ จึงยังไม่เกิดการยอมรับเป็นวงกว้าง ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพประสบปัญหาสำคัญในการขายฐานลูกค้าทั้งในประเทศและการแข่งขันในเวทีโลก เนื่องจากไม่สามารถแสดงสรรพคุณหรือคุณประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ของผลิตภัณฑ์ได้ ทำให้เสียโอกาสในการแข่งขันภายใต้ พ.ร.บ. ผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. 2562 ได้กำหนดให้ผู้ผลิตต้องหาข้อมูลด้านสรรพคุณของผลิตภัณฑ์ หรือ “กล่าวอ้างสรรพคุณ (Health Claim)” ผลิตภัณฑ์สมุนไพร มายืนยันให้ อย.พิจารณา เพื่อที่จะแสดงข้อมูลคุณประโยชน์บนฉลากได้ถูกต้องและเป็นจริง” ซึ่งจะสามารถจัดปัญหาดังกล่าวข้างต้นได้ เนื่องจากเป็นเรื่องใหม่ที่อยู่ภายใต้กฎหมายซึ่งเพิ่งประกาศใช้ อย. ในฐานะหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนกฎหมาย อยู่ระหว่างเร่งดำเนินการจัดทำหลักเกณฑ์เพื่อให้เกิดความชัดเจน และง่ายต่อการทำความเข้าใจ

5) การรับรู้เกี่ยวกับเครื่องหมายที่ได้รับการรับรองคุณภาพและมาตรฐานสำหรับสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรยังมีอยู่อย่างจำกัด โดยทั่วไปจะพิจารณาเฉพาะเครื่องหมาย อย. เท่านั้น ซึ่งผู้บริโภคบางส่วนไม่รู้ว่าผลิตภัณฑ์สมุนไพรบางชนิดไม่มีเครื่องหมาย อย. แต่มีเครื่องหมายอื่น ๆ แทน นอกจากนี้ ยังมีความสับสนระหว่างเครื่องหมาย อย. กับเลขที่ใบรับจดแจ้งเครื่องสำอาง ทำให้ไม่เลือกใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร

ในขณะที่การจำหน่ายสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรผ่านสื่อสังคมออนไลน์มักตรวจพบสินค้าที่ไม่ได้คุณภาพมาตรฐาน หรือไม่ผ่านการรับรองจาก อย. โดยมีการร้องเรียนจากประชาชนเกี่ยวกับอาการไม่พึงประสงค์หลังจากใช้ผลิตภัณฑ์ อาทิ การตรวจพบว่า สถานะใบรับจดแจ้งคือ ยกเลิกและสถานประกอบการปิดกิจการไปแล้ว แต่ ผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายระบุวันที่ผลิตหลังจากยกเลิกใบอนุญาตซึ่งเข้าข่ายเป็นผลิตภัณฑ์ปลอม เป็นต้น

6) เครื่องหมายแสดงรางวัลและการรับรองคุณภาพของสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรยังไม่แพร่หลายและไม่ส่งผลต่อแนวโน้มการตัดสินใจบริโภคของกลุ่มเป้าหมาย ปัจจุบันมีรางวัลและการรับรองด้านคุณภาพเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สมุนไพร โดยกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข จำนวน 3 รายการ ได้แก่ 1) รางวัลผลิตภัณฑ์สมุนไพรดีเด่นระดับชาติ (Prime Minister Herbal Award: PMHA) ประจำปี 2) รางวัลผลิตภัณฑ์สมุนไพรคุณภาพ (Premium Herbal Products) และ 3) การรับรองคุณภาพและใช้ตราสัญลักษณ์รับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย (Quality Thai Herbal Product:

QTHP) กลุ่มผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร โดยจะได้รับโอกาสในการจัดแสดงผลิตภัณฑ์ในงานนิทรรศการต่าง ๆ การส่งเสริมช่องทางการตลาดทั้งในและต่างประเทศ การส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้านคุณภาพและการตลาด อย่างไรก็ตาม การดำเนินการดังกล่าวยังไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจและการรับรู้ในวงกว้างเกี่ยวกับเครื่องหมายคุณภาพของทั้ง 3 รายการ เช่นเดียวกับการรับรู้ฉลากประหยัดไฟในสินค้าประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้า ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงผู้บริโภครายใหม่หรือกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายและส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้สมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพร

7) ยังคงมีการฝ่าฝืนกฎหมายในการโฆษณาเกี่ยวกับสรรพคุณของผลิตภัณฑ์โดยเฉพาะช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ อีกทั้งยังมีการเปลี่ยนรูปแบบการโฆษณาโดยใช้การชวนเชื่อจากผู้ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของกลุ่มเป้าหมาย ปัจจุบันยังคงมีการร้องเรียนอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับข้อความแสดงสรรพคุณซึ่งไม่ใช่จุดมุ่งหมายของผลิตภัณฑ์ดังกล่าว อาทิ ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของสมุนไพร โดยแสดงข้อความ เช่น ลดสิ่วฝ้า กระ รอยสิ่ว ซึ่งเป็นข้อความที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภค เนื่องจากเป็นข้อความที่มีผลมุ่งหมายสำหรับให้เกิดผลทางสุขภาพซึ่งเกินขอบข่ายของวัตถุประสงค์ของผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่กำหนดขอบข่ายวัตถุประสงค์ในการใช้เพื่อความสะอาด ความสวยงาม หรือส่งเสริมให้เกิดความสวยงาม

แม้ว่าผู้ประกอบการจะสามารถโฆษณาเครื่องสำอางได้โดยไม่ต้องขออนุญาตจาก อย. แต่ต้องไม่ใช่ข้อความโฆษณาที่เป็นเท็จหรือเกินความจริงหรือทำให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับเครื่องสำอาง ทั้งนี้พบว่า เนื้อหาการโฆษณาได้ใช้รูปแบบของการชวนเชื่อโดยบุคคลที่เป็นที่น่าเชื่อถือ ดังนั้น ควรสร้างการตระหนักรู้ด้านสุขภาพให้ประชาชนมากยิ่งขึ้น เมื่อรับสื่อดังกล่าวจะได้มีสติพิจารณาด้วยความรอบคอบมากกว่าหลงการโฆษณาชวนเชื่อ

กรอบแนวคิดการดำเนินงานและการลำดับความสำคัญ

3. ผลลัพธ์ส่งมอบ (Deliverable)

- 1) ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของการเป็นตลาดสมุนไพรของ ASEAN (ASEAN Herbal Hub)
- 2) การสร้างตราสัญลักษณ์คุณภาพระดับสากลและเป็นที่รู้จักทั้งในและต่างประเทศ
- 3) ทิศทางเชิงนโยบายในการผลักดันภาพลักษณ์ของสมุนไพรไทยควบคู่กับอาหาร (ครัวไทยสู่ครัวโลก)

จุดเน้นยุทธศาสตร์ที่ ๗ การต่อยอด สร้างมูลค่า และเพิ่มการส่งออก Herbal Champions รวมทั้งผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย

ข้อมูลสำคัญและความจำเป็น

สมุนไพรไทย Herbal Champions ที่ได้รับการส่งเสริมในระยะที่ผ่านมาเป็นที่รู้จักในวงไม่กว้างนัก มีการกำหนดไว้ในแผนแม่บทฯ ทั้งสิ้น ๑๒ รายการ กล่าวคือ กวาวเครือขาว กระชายดำ ขมิ้นชัน บัวบก มะขามป้อม กระชาย พริก ฟักทะลายโจร กระเจี๊ยบแดง หนุ่ยหวาน ว่านหางจระเข้ และไพล โดย Herbal Champions ที่ได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมอย่างชัดเจนมี ๔ รายการคือ กระชายดำ ขมิ้นชัน ไพล และบัวบก โดยสมุนไพรทั้ง ๔ รายการนี้เคยได้รับงบประมาณในการศึกษาวิจัยทางคลินิกจากภาครัฐในปี ๒๕๖๐-๒๕๖๑ (19.14 ล้านบาท) ผ่านการจัดสรรงบประมาณงบกลางของประเทศ และมีการกำหนดตัวชี้วัดในการพัฒนา Herbal Champions ที่การเพิ่มยอดขาย Herbal Champions มากขึ้นเป็นเงินไม่น้อยกว่า ๒,๐๐๐ ล้านบาท ซึ่งไม่เคยมีการติดตามและประเมินข้อมูลอย่างจริงจังจึงทำให้ไม่สามารถสรุปผลได้ในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังไม่เคยมีการกำหนดแผนการดำเนินงานและแผนการลงทุนเพื่อพัฒนา Herbal Champions จนกระทั่งปลายปี ๒๕๖๓ จึงมีการจัดตั้งทีมงาน (Task Force) โดยนำเอาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมวิเคราะห์อย่างจริงจังและเสนอแนวทางในการจัดการเบื้องต้นเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนา Herbal Champions ซึ่งสามารถดำเนินการได้ทั้งสิ้น ๓ สมุนไพร กล่าวคือ กระชายดำ ฟักทะลายโจร และมะขามป้อม และมีการนำเสนอแนวทางในการจัดการเบื้องต้นกล่าวคือ ๑) มาตรการเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมสมุนไพรโดยเน้นที่คุณภาพและปริมาณสารสำคัญในวัตถุดิบ และการลดต้นทุนการผลิตของอุตสาหกรรมโดยปรับอัตราภาษีของสุราสามทับ และ ๒) การปรับ/ขยายขอบข่ายการใช้ประโยชน์ของ Herbal Champions ทั้งในด้านการบูรสรรพคุณในฉลาก การเพิ่มรายการในบัญชียาหลักแห่งชาติ และการสนับสนุนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรายละเอียดข้อมูลสำคัญรายสมุนไพรจะนำเสนอในแนวทางตามรายชนิดของสมุนไพรต่อไป

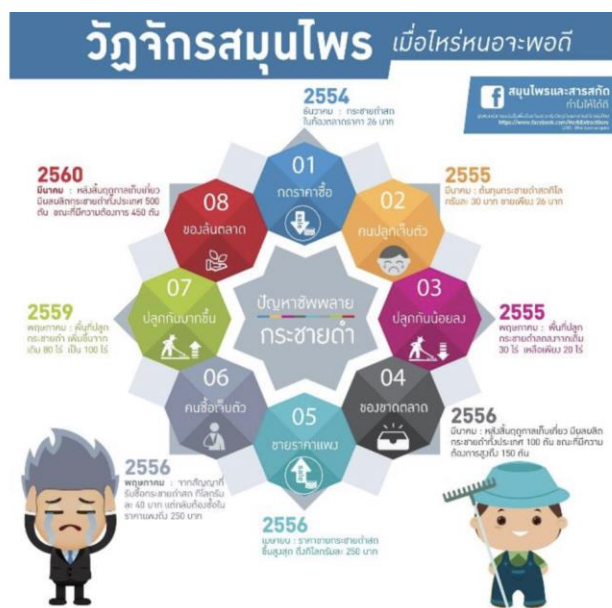
อนึ่งในระหว่างการทำงานภายใต้แผนแม่บท ฯ ฉบับที่ ๑ ในปี ๒๕๖๒ จนถึงปัจจุบันกัญชาและกัญชงกลายเป็นพืชสมุนไพรเศรษฐกิจใหม่ตามเป้าหมายของรัฐบาลโดยมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาพืชดังกล่าวอย่างจริงจัง ประกอบกับสถานการณ์คุกคามจากโรคโควิด-๑๙ ในปี ๒๕๖๓ ส่งเสริมให้รัฐลงทุนการวิจัยและ

พัฒนา Herbal Champions อีก ๒ รายการอย่างเร่งด่วนผ่านการจัดสรรงบประมาณของกองทุนเฉพาะ กล่าวคือ ฟ้ายะลวยโจรและกระชาย (15.73 ล้านบาท)

โดยภาพรวมอาจกล่าวได้ว่า การพัฒนาสมุนไพร Herbal Champions มีส่วนผสมของธรรมชาติในการเติบโตและรัฐมีการลงทุนบ้างในส่วนของการวิจัยและพัฒนา แต่ยังไม่มีการดำเนินการที่เป็นรูปธรรมหรือข้อเสนอทางเศรษฐกิจหรือการลงทุนขนาดใหญ่ที่ชัดเจนจากภาครัฐ ดังนั้นในการนำเสนอทางออกเพื่อการพัฒนาหรือแนวทางการพัฒนาภายใต้หัวข้อ Herbal Champions นี้ ทางทีมงานจะนำเสนอผ่านสมุนไพรรายชนิดทั้งสิ้น ๕ รายการ กล่าวคือ กระชายดำ ฟ้ายะลวยโจร มะขามป้อม กระชาย และกัญชา

๑. กระชายดำ ปัจจุบันประมาณการได้ว่าตลาดสมุนไพรกระชายดำมากกว่าร้อยละ ๘๐ คือ ตลาดในต่างประเทศซึ่งมีความต้องการหลักจากประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ โดยประเทศไทยเป็นผู้ผลิตวัตถุดิบหลักและส่วนใหญ่ถูกส่งออกในรูปของหัวกระชายดำหั่นแห้ง มีการประมาณการว่าประเทศไทยปลูกกระชายดำสดได้ราว ๖๐๐ ตันต่อปี มีเนื้อที่ที่ปลูกกระชายดำได้ประมาณ ๖๑๐ ไร่ กระชายดำมีระยะการเก็บเกี่ยวที่ ๑๐-๑๒ เดือน โดยมีข้อจำกัดของพื้นที่ปลูก กล่าวคือ ต้องเป็นพื้นที่สูงจำเพาะในเขต ๓ จังหวัดคือ จังหวัดเพชรบูรณ์ พิษณุโลก และเลย เป็นพื้นที่หลักที่ให้ผลผลิตกระชายดำที่มีคุณภาพ ทำให้ปัญหาหลักของกระชายดำคือ การจัดการวัตถุดิบที่มีคุณภาพตามความต้องการของตลาด เพราะที่มากกระชายดำเป็นสมุนไพรที่มีความผันผวนของราคาวัตถุดิบสูง และเป็นสมุนไพรที่ยังขาดความรู้ในเรื่องสายพันธุ์ เขตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อลดการพึ่งพาธรรมชาติเพื่อผลิตที่ได้สารสำคัญตามกำหนดและมีปริมาณผลผลิตที่สมดุลกับตลาด การวิเคราะห์ความสมดุลทางวัตถุดิบดังแสดงในแผนภาพที่ ๑.๑

แผนภาพที่ ๑.๑ แสดงวัฏจักรความต้องการวัตถุดิบกระชายดำระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๖๐

ที่มา: เอกสารประกอบการนำเสนอการประชุมคณะทำงานขับเคลื่อนการส่งเสริมและพัฒนาสมุนไพร Product Champions (กระชายดำ) ครั้งที่ 2/2563 วันที่ 8 ธันวาคม 2563

ปัจจุบันพัฒนาการของผลิตภัณฑ์จากกระชายดำในต่างประเทศมีความก้าวหน้าไปอย่างมาก ผลิตภัณฑ์กระชายดำได้รับความนิยมในต่างประเทศผ่านข้อบ่งใช้เรื่องของการต้านความชรา การเพิ่มสมรรถนะทางกายในผู้สูงอายุ และการลดความอ้วนในเพศหญิง เป็นหลัก ปัจจุบันงานวิจัยของกระชายดำมุ่งเน้นไปที่การชะลอความเสื่อมของอวัยวะต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจอประสาทตา^(5, 6) ขณะที่ประเทศไทย ผลิตภัณฑ์กระชายดำเริ่มขยายวงกว้างจาก กลุ่มยาจากสมุนไพรที่ยังไม่มีความชัดเจนในเรื่องของการกล่าวอ้างสรรพคุณ ขยายตัวมาสู่กลุ่มผลิตภัณฑ์เสริมอาหารซึ่งเป็นที่รู้จักกันภายในวงการ ว่ามีฤทธิ์ช่วยเสริมสมรรถภาพทางเพศของชายวัยทอง และกลุ่มผลิตภัณฑ์อาหารที่มีการนำไปผสมกับกาแฟและเครื่องดื่มชูกำลังซึ่งมุ่งเน้นการเพิ่มการไหลเวียนและการเพิ่มสมรรถนะทางกายในผู้ที่มีความต้องการ เป็นต้น สะท้อนให้เห็นความไม่สอดคล้องกันอย่างชัดเจนของกฎเกณฑ์ในการขึ้นทะเบียน ตลาด การรับรู้ในกลุ่มผู้บริโภค และประชาชนทั่วไป อย่างไรก็ตามมีการประเมินมูลค่าภาพรวมของตลาดกระชายดำทั้งหมด ทั้งตลาดในประเทศรวมวัตถุดิบที่ส่งออกของ ปี ๒๕๖๒ และ ปี ๒๕๖๓ ดังแสดงในแผนภาพที่ ๑.๒

แผนภาพที่ ๑.๒ แสดงข้อมูลในภาพรวมของ Herbal Champions กระชายดำ

ที่มา: เอกสารสไลด์ประกอบการนำเสนอคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติครั้งที่ ๒/๒๕๖๓ วันที่ 24 ธันวาคม 2563

^๕ Yoshiki Miyata, Jin Tatsuzaki, Jinwei Yang, Hiroshi Kosano, “Potential Therapeutic Agents, Polymethoxylated Flavones Isolated from Kaempferia parviflora for Cataract Prevention through Inhibition of Matrix Metalloproteinase- α in Lens Epithelial Cells,” Biological and Pharmaceutical Bulletin ๔๒, ๑๐ (๒๐๑๙): ๑๖๕๘-๖๔

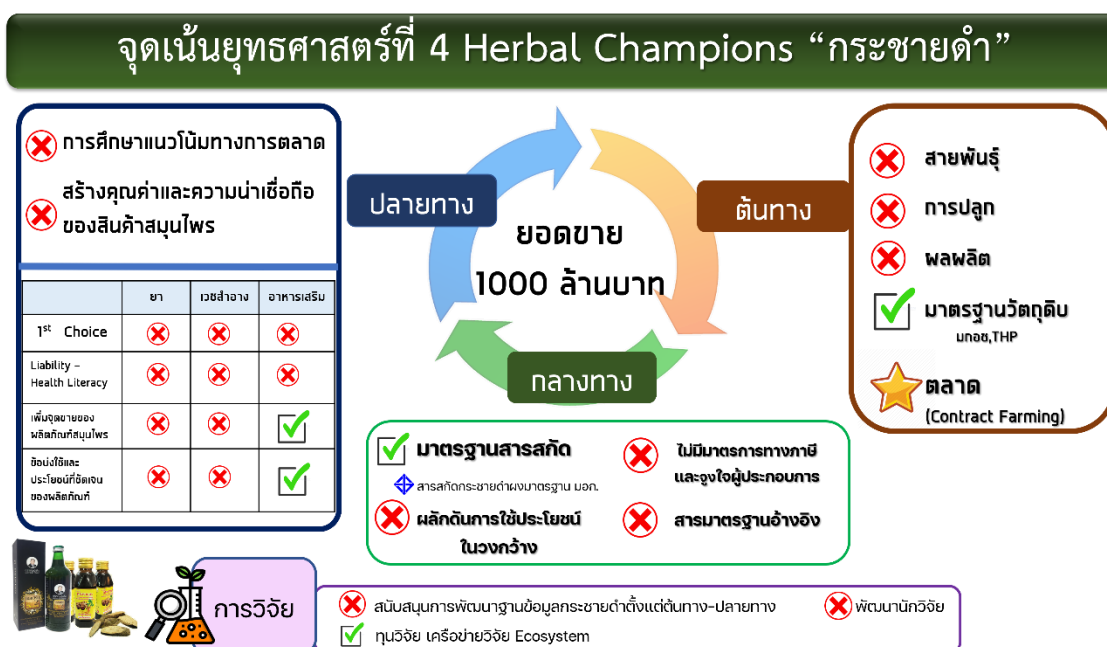
^๖ W. Kusirisin, S. Srichairatanakool, P. Lerttrakarnnon, N. Lailerd, M. Suttajit, C. Jaikang, C. Chaiyasut, “Antioxidative Activity, Polyphenolic Content and Anti-Glycation Effect of Some Thai Medicinal Plants Traditionally Used in Diabetic Patients” Medicinal Chemistry ๕, ๒ (๒๐๐๙): ๑๓๙-๔๗

จะเห็นได้ว่าในภาพรวมของตลาดกระชายดำ (ในทุกรูปแบบผลิตภัณฑ์) มีมูลค่าเฉลี่ยราว ๕๑๒ ล้านบาทต่อปี และอาจยังมีโอกาสเติบโตได้อีกมากเนื่องจากเป็นสมุนไพรที่มีโอกาสในการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายและตอบโจทย์สังคมสูงอายุในอนาคต อีกทั้งมีความต้องการอยู่แล้วในกลุ่มลูกค้าต่างประเทศ แต่ยังคงมีความเสี่ยงสูง เพราะประชาชนไทยเองรู้จักและใช้ผลิตภัณฑ์จากกระชายดำเพียงร้อยละ ๒๐ ของผลผลิตที่ปลูกได้ร่วมกับการใช้สารสกัดสำเร็จรูปที่มาจากต่างประเทศซึ่งมีต้นทุนที่ต่ำกว่า ดังนั้นการเร่งสร้างการรับรู้ ทำให้คนไทยรู้จักและเพิ่มการใช้สมุนไพรกระชายดำเป็นทางเลือกในการดูแลสุขภาพ ทุเลาความเสื่อมชราของร่างกาย ตลอดจนทางเลือกในการรักษาโรคสมรรถนะทางเพศเสื่อมเบื้องต้น พร้อมๆ กับการเร่งพัฒนาความรู้เรื่องการจัดการต้นน้ำและสร้างสมดุลของห่วงโซ่คุณค่าของกระชายดำ อาจจะเป็นทางออกที่สำคัญและเป็นความยั่งยืนของการพัฒนาสมุนไพรกระชายดำของประเทศไทย

เป้าหมายเชิงผลลัพธ์

1. เพิ่มสัดส่วนการบริโภควัตถุดิบกระชายดำ (จากร้อยละ ๒๐) เป็นอย่างน้อยร้อยละ ๔๐ ของปริมาณผลผลิตที่ประเทศไทยผลิตได้ หรือ
2. เพิ่มสัดส่วนการบริโภคผลิตภัณฑ์จากกระชายดำ (จากร้อยละ ๒๐) เป็นอย่างน้อยร้อยละ ๔๐ ของปริมาณผลผลิตที่ประเทศไทยผลิตได้

กรอบแนวคิดการดำเนินงานและการลำดับความสำคัญ

การดำเนินการที่สำคัญ (เพื่อให้ประสบความสำเร็จ)

๒. ฟ้าทะลายโจร เป็นสมุนไพรสามัญประจำบ้านที่คนไทยรู้จัก มีความคุ้นเคย และอยู่คู่สังคมไทยมานานกว่า ๓๐ ปี เกือบร้อยละร้อยของคนไทยรู้จักฟ้าทะลายโจรในนามของยาแก้ไอ แก้เจ็บคอ และแก้ร้อนในมาหลายทศวรรษ ยิ่งไปกว่านั้นฟ้าทะลายโจรแบบบดผงจัดเป็นยาในบัญชียาหลักแห่งชาติของประเทศมากกว่า ๒๐ ปี จากการประมาณการเบื้องต้นพบว่าในปัจจุบันมีการใช้วัตถุดิบสดของใบฟ้าทะลายโจรเฉลี่ยกว่า ๓๗๐ ตันต่อปี ซึ่งหมายถึงพื้นที่ปลูกฟ้าทะลายโจรประมาณอย่างน้อย ๒๐๐ ไร่ ฟ้าทะลายโจรเป็นพืชล้มลุกที่ต้องเก็บเกี่ยวในระยะเวลา ๓-๔ เดือนเพื่อให้ได้ปริมาณสารสำคัญสูงและมีสารที่เป็นพิษต่อบนน้อย ปัจจุบันความรู้ในการทำเขตกรรมและการเก็บเกี่ยวของฟ้าทะลายโจรยังไม่เป็นที่แพร่หลายในกลุ่มเกษตรกรนัก

ในช่วงของการระบาดโรคโควิด-๑๙ ในรอบปีที่ผ่านมาส่งผลกระทบให้เกิดความต้องการการใช้ฟ้าทะลายโจรโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประชาชนสูงชันมาก ส่งผลให้ตลาดฟ้าทะลายโจรมีมูลค่าและขยายตัวไปเกือบ ๑๐๐ ล้านบาท ส่งผลให้ปัจจุบันประมาณการมูลค่าตลาดฟ้าทะลายโจรซึ่งเป็นตลาดยาสมุนไพรเพียงอย่างเดียวมี ๒ รูปแบบหลักคือ บดผงและแบบสารสกัด ในปี ๒๕๖๓ มีมูลค่าสูงถึง ๗๒๔ ล้านบาท รายละเอียดดังแสดงในแผนภาพที่ ๒.๑ ทว่าผลิตภัณฑ์ของยาฟ้าทะลายโจรทั้งหมดจำหน่ายอยู่ในประเทศไทยและไม่มีการส่งออกต่างประเทศ เพราะมีข้อจำกัดด้านการขึ้นทะเบียนในต่างประเทศ

แผนภาพที่ ๒.๑ แสดงข้อมูลในภาพรวมของ Herbal Champions ฟ้าทะลายโจร

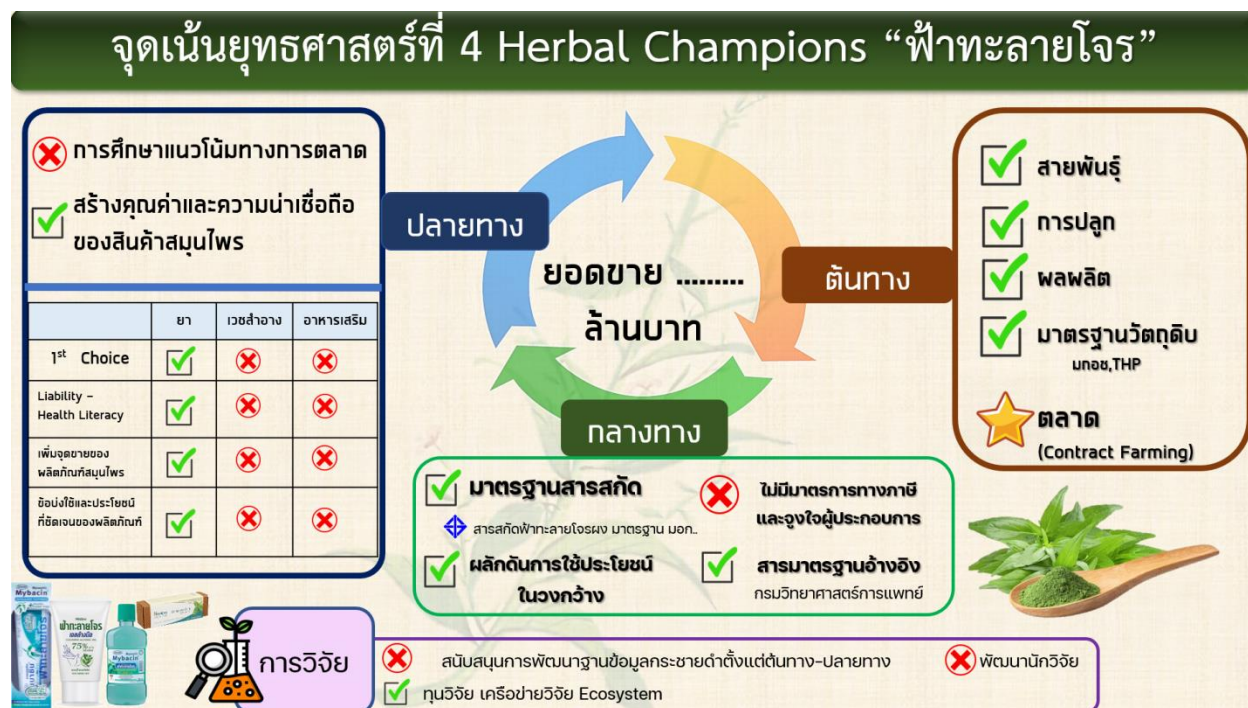
ที่มา: เอกสารสไลด์ประกอบการนำเสนอคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติครั้งที่ ๒/๒๕๖๓ วันที่ 24 ธันวาคม 2563

พัฒนาการด้านผลิตภัณฑ์ฟ้าทะลายโจรในต่างประเทศ นอกจากจะอยู่ในรูปแบบของยาแล้ว ในตลาดอเมริกาและยุโรป ยังมีฟ้าทะลายโจรในรูปแบบของผลิตภัณฑ์เสริมอาหารที่เน้นเป็นการเพิ่มภูมิคุ้มกันและยังคงมีขนาดของการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างกันออกไป นับว่าโรคโควิด-๑๙ เพิ่มโอกาสและความท้าทายของการพัฒนาฟ้าทะลายโจรของประเทศไทยเป็นอย่างมาก ทั้งเป็นโอกาสสำหรับประชาชนในประเทศที่สามารถดูแลตนเองเบื้องต้นในราคาประหยัดได้ อีกทั้งการค้นพบยาสมุนไพรที่เป็นทางร่วมในการดูแลผู้ป่วยโควิด-๑๙ และลดผลกระทบทางสุขภาพที่จะตามมาจากโรค รวมไปถึงการพัฒนาอุตสาหกรรมยาสมุนไพรให้ทันต่อยุคสมัย มียาสมุนไพรที่ standardized ได้ มีความเป็น unity และสากล เพื่อโอกาสในการผลักดันอุตสาหกรรมยาจากสมุนไพรของประเทศไทยมีศักยภาพในการแข่งขันระดับนานาชาติได้อย่างจริงจัง

เป้าหมายเชิงผลลัพธ์

ขยายตลาดการบริโภคยาฟ้าทะลายโจรเพื่อร่วมรักษาโรคอุบัติใหม่ โควิด-๑๙ และลดผลกระทบทางสุขภาพจากโรคทั้งในและต่างประเทศ (เป้าหมาย) อย่างน้อย ๒๐๐ ล้านบาท

กรอบแนวคิดการดำเนินงานและการลำดับความสำคัญ

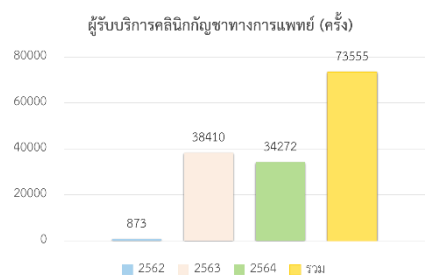
การดำเนินการที่สำคัญ (เพื่อให้ประสบความสำเร็จ)

3. กฎา นโยบาย “กฏาทางการแพทยเสรี” ของไทยนั้นเริ่มต้นมาจากการส่งเสริมของภาครัฐ นำโดย นายอนุทินชาญวีรกุล รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ขับเคลื่อนนโยบายนี้ให้เป็นรูปธรรมโดยการกระทรวงสาธารณสุข บรรจุกฏาทางการแพทย ในแผนพัฒนาระบบบริการ (Service Plan) สาขาที่ 20 ^[1] เพื่อประโยชน์ในการนำมาใช้อย่างเป็นระบบ โดยการส่งเสริมให้จัดตั้งคลินิกกฏาทางการแพทย (เริ่มปีงบประมาณ พ.ศ. 2562) เพื่อให้บริการประชาชนให้ได้เข้าถึงการรักษาด้วยยา กฏาในการรักษาโรคหรือภาวะต่าง ๆ ทั้งในแผนปัจจุบัน อาทิ ภาวะกล้ามเนื้อหดเกร็ง โรคลมชักที่ต้องต่อการรักษา ผู้ป่วยที่มีภาวะคลื่นไส้อาเจียนจากเคมีบำบัด ภาวะปวดประสาท ภาวะเบื่ออาหารในผู้ป่วยเอดส์ การเพิ่มคุณภาพชีวิตผู้ป่วยในระยะประคับประคอง เป็นต้น และแผนไทย อาทิ ภาวะนอนไม่หลับ ปวดกล้ามเนื้อ แก้มในเส้น บรรเทาอาการมือเท้าชา อ่อนแรง เป็นต้น

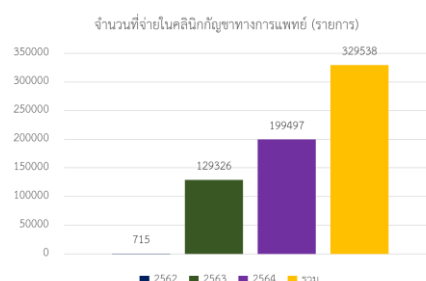
การดำเนินนโยบายกฏาทางการแพทยเสรีนั้นนอกจากจะมีการกำหนดนโยบายแล้วสิ่งหนึ่งที่ต้องพิจารณาควบคู่กันไปคือเรื่องของกฎหมายที่เกี่ยวข้องซึ่งมีกฎหมายหลายฉบับที่ออกมาเพื่อขับเคลื่อนนโยบายนี้ให้เป็นรูปธรรมอันได้แก่ 1) พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2562 ฉบับที่ 7 มีสาระสำคัญหลักเกี่ยวกับกฏาคือ กฏานั้นยังคงเป็นยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 5 ซึ่งห้ามผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ครอบครอง เว้นแต่ ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ การแพทย การรักษาผู้ป่วย หรือการศึกษาวิจัยและพัฒนา ทั้งนี้ให้รวมถึงการเกษตรกรรม พาณิชยกรรม วิทยาศาสตร์ หรืออุตสาหกรรม เพื่อประโยชน์ทางการแพทยด้วย ซึ่งได้รับใบอนุญาตจากผู้อนุญาตโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการยาเสพติดให้โทษ และผู้อนุญาตนั้น ต้องเป็น (1) หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ศึกษาวิจัยหรือจัดการเรียนการสอนทางการแพทย (2) ผู้ประกอบวิชาชีพทางการแพทยและหมอพื้นบ้าน (3) สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีหน้าที่ศึกษาวิจัยและจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับทางการแพทยหรือเภสัชศาสตร์ (4) วิสาหกิจชุมชน (เกษตรกร) (5) ผู้ประกอบการขนส่งสาธารณะระหว่างประเทศ (6) ผู้ป่วยเดินทางระหว่างประเทศที่มีความจำเป็นต้องนำยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ติดตัวเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักรเพื่อใช้รักษาโรคเฉพาะตัว^[2] 2) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดตำรับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ที่มีกฏาปรุงผสมอยู่ที่จะให้เสพเพื่อการรักษาโรคหรือการศึกษาวิจัยได้ พ.ศ. ๒๕๖๔ มีสาระสำคัญคือ ให้ตำรับยาแผนไทยและแผนปัจจุบันที่มีกฏาปรุงผสมอยู่ เป็นตำรับที่จะให้เสพเพื่อการรักษาโรคหรือการศึกษาวิจัยได้ ^[3] 3) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดตำรับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ที่มีกฏาปรุงผสมอยู่ที่จะให้เสพเพื่อการรักษาโรคหรือการศึกษาวิจัยได้ พ.ศ. ๒๕๖๔ มีสาระสำคัญคือ ให้ตำรับยาแผนปัจจุบันและ

ตำรับยาแผนไทยที่มีกัญชาปรุงผสมอยู่ ที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เป็นตำรับที่ให้เสฟเพื่อการรักษาโรคหรือการศึกษาวิจัยได้ [4]

ปัจจุบันการดำเนินนโยบายกัญชาทางการแพทย์ ได้มีการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งคลินิกกัญชาทางการแพทย์และให้บริการแก่ประชาชน ได้ดำเนินการครอบคลุมทั่วประเทศจำนวนกว่า 758 แห่ง (ทั้งแผนปัจจุบันและแผนไทย) [5] ซึ่งมีผู้รับบริการตั้งแต่เริ่มต้นโครงการจนถึงปัจจุบัน 73,555 ครั้ง และมีการจ่ายยา กัญชาทั้งแผนไทยและแผนปัจจุบันรวม 329,536 [6] รายการ คาดว่ามีมูลค่ากว่า 20 ล้านบาท [7] และนอกจากการจัดตั้งคลินิกแล้วบุคลากรในระบบบริการสาธารณสุขจำเป็นที่จะต้องผ่านการอบรมการใช้กัญชาทางการแพทย์ซึ่งมีการอบรมและเตรียมความพร้อมควบคู่ไปพร้อมๆกับการจัดตั้งคลินิกเพื่อให้สามารถบริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แผนภาพที่ 1 ผู้รับบริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์ (รายครั้ง) [6]

แผนภาพที่ 2 จำนวนที่จ่ายในคลินิกกัญชาทางการแพทย์ (รายการ) [6]

การดำเนินการนโยบายตั้งแต่เริ่มโครงการหากดูจากตารางที่ 1 จะพบว่ามีแนวโน้มที่สูงขึ้นในแต่ละปีและหากดูในส่วนของ ปี 2564 นั้นเป็นจำนวนนับถึงเดือน เมษายน หากคิดเป็นร้อยละประมาณ ร้อยละ 90 ของปีที่ผ่านมา ในส่วนของตารางที่ 2 นั้น จะเป็นจำนวนยา กัญชาที่จ่ายให้แก่ผู้มารับบริการ จากตารางจะเห็นได้ว่าการจ่ายมากขึ้นทุกปี ก็อาจอนุมานได้ว่ายา กัญชาที่ใช้ในสถานบริการของรัฐมีปริมาณความต้องการที่มากขึ้นส่งผลให้การดำเนินนโยบายสามารถทำได้ต่อไป

ปัจจุบันมีหลายประเทศที่ได้ดำเนินการเรื่องของอุตสาหกรรมกัญชาไม่ว่าจะเป็นกัญชาเพื่อใช้ทางการแพทย์ กัญชาเพื่อสันทนาการ ซึ่งแต่ละประเทศมีกฎหมายและข้อบังคับที่แตกต่างกันไป จาก The Global Cannabis Report ของ Prohibition Partners ผู้ให้บริการข้อมูลเชิงลึกและที่ปรึกษาด้านกลยุทธ์ชั้นนำระดับโลก คาดการณ์ว่า ในปี 2567 ตลาดของกัญชาที่ถูกกฎหมายจะมีมูลค่าสูงถึง 103.9 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยมูลค่าตลาดของกัญชาทางการแพทย์จะอยู่ที่ 62.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ และกัญชาเพื่อการสันทนาการจะอยู่ที่ 41.3 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ [8] ดังแสดงในแผนภาพที่ 3 และแผนภาพที่ 4

MEDICAL CANNABIS MARKET SIZE, 2024 (US\$ Billion)

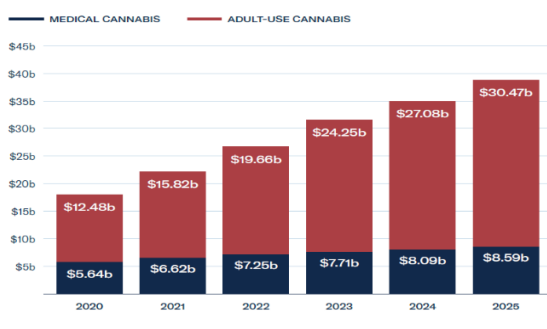
REGION	MARKET VALUE 2024 (US\$ BILLION)
Africa	» 1.3
Asia	» 10.7
Europe	» 22.3
Latam	» 6.6
North America	» 20.2
Oceania	» 1.5
Total	» 62.6

Source: Prohibition Partners

แผนภาพที่ 3 ขนาดของมูลค่าตลาดกัญชาทางการแพทย์ทั่วโลก^[8]

ในบทความนี้จะยกตัวอย่าง 2 ตลาดใหญ่ในโลกคือ ตลาดทวีปอเมริกาเหนือและทวีปยุโรปเพื่อให้มองเห็นภาพของตลาดในอุตสาหกรรมกัญชาทั้งทางการแพทย์และทางสันทนาการ

Estimated Total North American Legal Cannabis Sales (US\$)

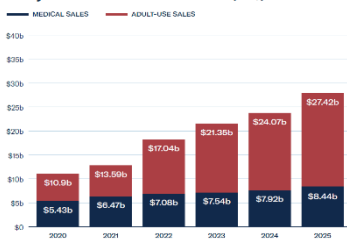

Source: Prohibition Partners

แผนภาพที่ 5 มูลค่าคาดการณ์ของตลาดกัญชาในอเมริกาเหนือ^[9]

ประเทศสหรัฐอเมริกา

Yearly Estimated US Cannabis Sales (US\$)

Source: Prohibition Partners

แผนภาพที่ 6 มูลค่าตลาดของกัญชาในสหรัฐอเมริกา^[9]

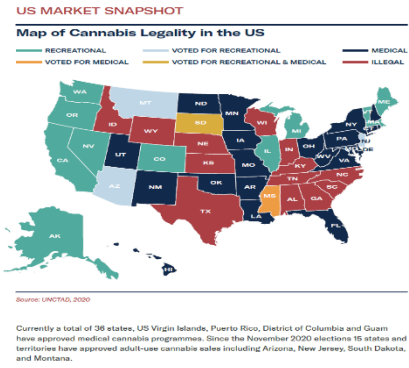
LEGAL RECREATIONAL CANNABIS MARKET SIZE, 2024 (US\$ Billion)

REGION	MARKET VALUE 2024 (US\$ BILLION)
Africa	» 1.3
Asia	» 1.8
Europe	» 16.8
Latam	» 2.5
North America	» 17.7
Oceania	» 1.2
Total	» 41.3

แผนภาพที่ 4 ขนาดของมูลค่าตลาดกัญชาเพื่อสันทนาการทั่วโลก^[8]

ตลาดกัญชาทวีปอเมริกาเหนือ จะประกอบไปด้วยสองประเทศคือ สหรัฐอเมริกา และแคนาดา จากแผนภาพที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ตลาดของอุตสาหกรรมกัญชามีแนวโน้มคาดการณ์สูงขึ้น โดยในปี 2568 คาดการณ์ว่าจะมีมูลค่าสูงถึง 39.1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ^[9]

มูลค่าตลาดของกัญชาในสหรัฐอเมริกาจะเห็นได้ว่าสัดส่วนของการสันทนาการมีสัดส่วนที่มากกว่าการใช้ทางการแพทย์ และทั้งสองอุตสาหกรรมคาดการณ์ว่ามีแนวโน้มคาดการณ์ว่า ในปี 2568 จะมีมูลค่าถึง 35.86 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ^[9]

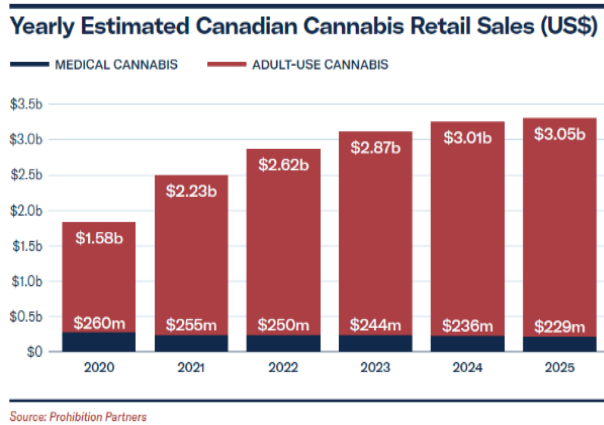

กฎหมายของสหรัฐอเมริกา การรับรองการใช้กัญชาทั้งในส่วนของการทางการแพทย์และทางสันตนาการจะเป็นการอนุญาตเป็นรายรัฐไปและมีการใช้ในการรักษาโรค ปริมาณที่สามารถครอบครอง การปลูก การนำไปใช้ และบทลงโทษ ที่แตกต่างกันไปในแต่ละรัฐด้วย ซึ่งกฎหมายของการใช้กัญชาในสหรัฐอเมริกานั้นยังไม่ครอบคลุมในระดับประเทศ [12]

จากแผนที่ที่ 7 แสดงให้เห็นถึงรัฐที่มีการรับรองการใช้กัญชาเพื่อการแพทย์อยู่ 33 รัฐ และ 4 เครือรัฐ [9]

แผนที่ที่ 7 รัฐที่รับรองให้ใช้กัญชาทางการแพทย์ [9]

ประเทศแคนาดา

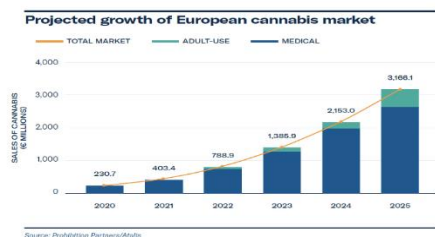

มูลค่าตลาดของกัญชาในแคนาดาจะเห็นได้ว่าสัดส่วนของการสันตนาการมีสัดส่วนที่มากกว่าการใช้ทางการแพทย์ และทั้งสองอุตสาหกรรม คาดการณ์ว่ามีแนวโน้มคาดการณ์ว่า ในปี 2568 จะมีมูลค่าถึง 3.28 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ [9]

กฎหมายของแคนาดา การรับรองการใช้กัญชาทั้งในส่วนของการทางการแพทย์นำร่องก่อน ในปี 2544 และในปี 2561 จึงมีกฎหมายให้กัญชาสามารถสันตนาการได้ โดยเป็นกฎหมายที่ออกแล้วครอบคลุมทั่วประเทศ [10]

แผนที่ที่ 8 มูลค่าตลาดของกัญชาในแคนาดา [9]

สหภาพยุโรป

มูลค่าตลาดของกัญชาในยุโรปจะเห็นได้ว่าส่วนของกัญชาทางการแพทย์มีสัดส่วนที่สูงกว่าการใช้ในการสันตนาการ และทั้งสองอุตสาหกรรม คาดการณ์ว่า ในปี 2568 จะมีมูลค่าถึง 3.81 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ [11]

แผนที่ที่ 9 มูลค่าการตลาดของสหภาพยุโรป [11]

กฎหมายในส่วนของสหภาพยุโรป ปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายกลางที่บังคับใช้กับทุกประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปสำหรับการอนุญาตและการกำหนดบทลงโทษผู้เพาะปลูก ผู้ใช้ ผู้จำหน่าย หรือผู้ที่มีกัญชาไว้ครอบครองแต่

สหภาพยุโรปมีกฎหมายกลางเพื่อควบคุมการลักลอบซื้อขายสิ่งเสพติดสหภาพยุโรปได้ให้อำนาจประเทศสมาชิกฯ ในการควบคุมและออกกฎหมายการใช้กัญชาในประเทศของตนเอง ด้วยเหตุนี้ทำให้กฎระเบียบ กฎหมาย และ บทลงโทษของการใช้กัญชานั้นแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศสมาชิกฯ เช่น เนเธอร์แลนด์ได้อนุญาตให้มีการใช้กัญชา ทั้งเพื่อในทางสันตนาการในสถานที่ซึ่งได้รับอนุญาตและใช้ในวัตถุประสงค์ทางการแพทย์ได้โดยแพทย์สามารถ จ่ายยาให้ผู้ป่วยได้โดยไม่มีโรคที่กำหนด และเนเธอร์แลนด์ยังเป็นประเทศที่ส่งออกยาเสพติดที่ใหญ่ที่สุดใน ยุโรป ในขณะที่บางประเทศสมาชิกฯ อนุญาตให้ใช้กัญชาเพื่อการแพทย์เท่านั้น หรือบางประเทศห้ามให้มีการใช้ กัญชาทั้งสองวัตถุประสงค์ ^[11]

ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายทางเศรษฐกิจและการแพทย์

1. ประเทศไทยต้องรีบดำเนินการ และต้องมีการแก้กฎหมายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการผลิตผลิตภัณฑ์จาก กัญชา อาทิ เครื่องสำอาง อาหารเสริม อาหารที่มีบรรจุภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์สมุนไพร เพื่อให้การดำเนินธุรกิจกัญชา สามารถขยายและเติบโตได้
2. เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายทางการแพทย์และมิติเศรษฐกิจเดินหน้าต่อไปได้ตามเป้า ทั้งให้ ประชาชนทุกคนได้มีสิทธิได้ปลูก และในเชิงเศรษฐกิจ รัฐบาลจะต้องปรับแก้กฎหมาย และกฎกระทรวงโดยเร็ว เพื่อให้ทันต่อตลาดที่จะขยายตัวในอนาคต
3. กัญชาทั้งในการแพทย์และมิติเศรษฐกิจจะเดินหน้าต่อไปได้ต้องเกิดจากความร่วมมือจากทุกฝ่าย ต้อง สร้างความเข้าใจกับทุกองค์กร เพื่อก่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างกันในผลิตภัณฑ์
4. การดำเนินการกัญชาทางการแพทย์จำเป็นต้องให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมเข้ามาช่วยด้วย อาทิ การผลิต ยาจากกัญชาเป็นสารสกัดกัญชา หรือ ตำรับยา เว้นไว้ให้แก่ทางภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว โดยต้องมีกฎระเบียบ ข้อบังคับที่ชัดเจนในการผลิตให้แก่ภาคเอกชน

สรุป

ประเทศไทยในส่วนของดำเนินการของประเทศไทยกัญชามีทิศทางเศรษฐกิจยังคงเป็นเรื่องต้องพยายาม ผลักดัน ด้วยข้อจำกัดในเรื่องของกฎหมาย ที่ต้องปลดล็อกกัญชาออกจากการเป็นยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 5 ที่ ซึ่งในขณะนี้ประเทศไทยเริ่มมีความชัดเจนที่เริ่มมีความตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องเม็ดเงินทางเศรษฐกิจที่เข้าสู่ ประเทศ และโอกาสในการปลูกเป็นพืชเศรษฐกิจยังไม่ใช่ง่าย เนื่องจาก กัญชาก็ยังถือเป็นยาเสพติดให้โทษ ประเภทที่ 5 ยังต้องมีการขออนุญาต ควบคุมการปลูกและการผลิต และต้องใช้เมล็ดพันธุ์รับรองและขึ้นทะเบียน ตามกฎหมายพันธุ์พืช ตามระเบียบของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา แม้ว่าจะมีบางส่วนของกัญชาที่ไม่ เป็นยาเสพติดแล้ว แต่ยังติดในข้อกฎหมายอื่น ๆ เช่นการนำส่วนต่าง ๆ ของกัญชามาทำเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ หรือ แม้กระทั่งการผลิตยาที่ใช้ดอกของกัญชาเป็นส่วนในการผลิตซึ่งในขณะนี้รัฐ อนุญาตให้เพียงภาครัฐสามารถผลิตได้ แต่เพียงผู้เดียว ถ้าหากอนุญาตให้บริษัทเอกชนสามารถผลิตยาหรือตำรับยาจากกัญชาได้จะสามารถสร้างเม็ดเงิน

และกระตุ้นเศรษฐกิจได้ และถือเป็นความท้าทายในการเริ่มต้นทำให้ขยายการปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดนี้ โดยใช้โมเดลที่เป้าหมายเป็นศูนย์กลางสุขภาพ ทำให้กระบวนการและดำเนินการ ทันต่อบทเฉพาะกาล ๕ ปี โดยมุ่งเน้นความสมบูรณ์ของห่วงโซ่อุปทานที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์ ให้ทัดเทียมกับต่างประเทศ

3. ผลลัพธ์ส่งมอบ (Deliverable)

ขนาดตลาดของผลิตภัณฑ์สมุนไพร Herbal Champions Herbal Champions Herbal Champions เพิ่มขึ้นร้อยละ ภายในปี 2570

จุดเน้นยุทธศาสตร์ที่ ๘ การวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพรไทยสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

สถานการณ์ปัจจุบันและปัญหาอุปสรรค

ที่ผ่านมาประเทศไทยยังมีปัญหาด้านการวิจัยและพัฒนาสมุนไพรหลายด้าน ตั้งแต่การขาดการกำหนดทิศทาง การวิจัยของประเทศ และการมีผลงานวิจัยที่ไม่ตอบสนองความต้องการของภาคอุตสาหกรรมและการผลิต การให้ทุนวิจัยที่ซ้ำซ้อน องค์ความรู้จากงานวิจัยพื้นฐานที่มีมาก แต่ไม่มีการวิจัยต่อยอดให้ครบวงจร เพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ รวมถึงข้อมูลวิจัยทางคลินิกที่น่าเชื่อถือไม่เพียงพอที่จะทำให้บุคลากรทางการแพทย์แผนปัจจุบันมั่นใจในการตัดสินใจสั่งใช้ยาแผนไทย ห้องทดลองส่วนใหญ่เป็นของหน่วยงานภาครัฐและสถาบันการศึกษา บางส่วนยังไม่มีมาตรฐาน และยังไม่มีจำนวนที่เพียงพอกับความต้องการ

แต่ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๒ ได้มีการจัดตั้งสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ เพื่อทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนด้านการอุดมศึกษา และแผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของประเทศให้มีเอกภาพและเป็นระบบ ตลอดจนการจัดสรรงบประมาณและการประเมินผลการปฏิบัติให้เป็นไปโดยเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้การขับเคลื่อนงานวิจัยด้านสมุนไพร มีทิศทางและมีเอกภาพครอบคลุมตลอดห่วงโซ่การผลิต โดยในปี ๒๕๖๓ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ดูแลเรื่องแหล่งทุนวิจัยและกำหนดแหล่งทุนวิจัยของประเทศ ได้จัดสรรงบประมาณวิจัย ที่เกี่ยวข้อง กับแผนงานวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพรและการแพทย์แผนไทยเพื่อเศรษฐกิจ ตามยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ๔ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ๑) วิจัยและพัฒนาวัตถุดิบและสารสกัดสมุนไพร ๒) วิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มคุณค่าและมูลค่าผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยร่วมกับภาคเอกชน ๓) การวิจัยสรรพคุณสมุนไพรเพื่อสุขภาพ และ ๔) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการวิจัยและนวัตกรรมด้านสมุนไพร โดยกระจายอยู่ในทั้ง ๔ แพลตฟอร์มของแผน กลยุทธ์

ด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) ได้แก่ แพลตฟอรม์ที่ ๑ การพัฒนากำลังคนและสถาบันความรู้ แพลตฟอรม์ที่ ๒ การวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อตอบโจทย์ท้าทายสังคม แพลตฟอรม์ที่ ๓ การวิจัยและสร้างนวัตกรรม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และ แพลตฟอรม์ที่ ๔ การวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่และลดความเหลื่อมล้ำ ซึ่งสนับสนุนวิจัยด้านสมุนไพรประมาณ 497 ล้านบาท จำนวน ๑๔๙ โครงการ

แนวทางในการดำเนินงานขับเคลื่อนต่อไปคือ กำหนดทิศทางในการจัดสรรงบประมาณที่ชัดเจน ครอบคลุมทั้งการจัดให้มีการส่งเสริมวัตถุดิบการวิจัยต่าง ๆ อย่างเพียงพอ และการส่งเสริมให้มีการลงทุนในการวิจัยที่เพิ่มขึ้นที่สามารถเร่งกระบวนการวิจัยและพัฒนาให้บรรลุตามเป้าหมายได้เร็วกว่าเดิม ในการตอบสนองต่อแผนการพัฒนาด้านสมุนไพรของประเทศ ประเทศไทยควรมีการวิจัยร่วมกันแบบใช้ผลิตภัณฑ์เป็นศูนย์กลาง (Product-oriented) มีการกำหนด เป้าหมายในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรอย่างเป็นรูปธรรม และระดมศักยภาพของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสมุนไพร ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา เข้ามามีส่วนร่วม เพื่อพิจารณากำหนดเป็นเป้าหมายร่วมในการพัฒนาและส่งเสริมงานวิจัยที่สามารถก่อให้เกิดการพัฒนาตลอดห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ที่มีความครอบคลุมตั้งแต่การวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาการผลิตวัตถุดิบที่มีคุณภาพ (การคัดเลือกพันธุ์ การขยายพันธุ์ การปลูก การเก็บเกี่ยว การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การเก็บรักษา เพื่อให้ได้วัตถุดิบที่มีคุณภาพ) และการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อการผลิตในระดับอุตสาหกรรม กลไกสุดท้ายซึ่งมีความสำคัญยิ่ง คือการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยและนวัตกรรม ผู้ประกอบการรายเล็กและปานกลางต้องสามารถเข้าถึงผลงานวิจัยได้โดยง่าย และมีแรงจูงใจในการช่วยเหลือเพื่อพัฒนาเชิงพาณิชย์ได้อย่างราบรื่นเพื่อให้ผลิตภัณฑ์ไปถึงมือผู้บริโภค รวมถึงการสนับสนุนข้อมูลที่น่าเชื่อถือเพื่อสร้างความมั่นใจในการบริโภค เพื่อให้เกิดการพัฒนาครบทั้งกระบวนการ และเป็นที่ยอมรับในระดับสากล

แผนงานสมุนไพรไทยเพื่อความมั่นคงทางสุขภาพและความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ ปี 2565

ประเด็นย่อย

1. วิจัยและพัฒนาเพื่อผลิตวัตถุดิบและสารสกัดสมุนไพรเป้าหมาย ตลอดจนการวิจัยมาตรฐานสารสกัดสมุนไพร
2. สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มคุณค่าและมูลค่าผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย
3. วิจัยสรรพคุณสมุนไพรยาแผนไทยเพื่อสุขภาพ
4. ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยเชิงนโยบาย
5. ส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยด้านการตลาด การวิจัยเชิงนโยบาย การคาดการณ์อนาคตและการวิจัยเชิงระบบ
6. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดทำฐานข้อมูลเชื่อมโยงฐานข้อมูล สมุนไพร
7. ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการจัดทำมาตรฐานกลาง และมาตรฐานการตรวจสอบคุณภาพและความปลอดภัย
8. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการวิจัยและนวัตกรรมด้านสมุนไพร

2. แนวทางดำเนินการ (เพื่อให้ประสบความสำเร็จ)

- (1) ขับเคลื่อนการสนับสนุนงานวิจัยและนวัตกรรมอย่างเป็นระบบด้วยกลไกของหน่วยบริหารจัดการทุนในระบบ ววน. (วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม)
- (2) ขับเคลื่อนงานวิจัยและนวัตกรรมด้วยกลุ่มเครือข่ายวิจัย (Implementation Research Network)
- (3) สร้างสภาพแวดล้อมและกลไกสนับสนุนความร่วมมือวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพรเป้าหมายและผลิตภัณฑ์ระหว่างรัฐและเอกชน
- (4) สร้างและพัฒนาบุคลากรวิจัยด้านสมุนไพรเพื่อรองรับอนาคต และพัฒนาความเชี่ยวชาญของบุคลากรวิจัยในปัจจุบัน
- (5) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาฐานข้อมูลการวิจัยสมุนไพรที่สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ในการนำไปต่อยอดหรือเพื่อการใช้ประโยชน์ทั้งระดับเกษตรกร นักวิจัย ภาครัฐและเอกชน

เป้าหมาย/ตัวชี้วัด

มีกลไกขับเคลื่อนการวิจัยและนวัตกรรมด้านสมุนไพรเป้าหมายที่เชื่อมโยงห่วงโซ่มูลค่าของสมุนไพรเป้าหมายครอบคลุมทั้งต้นทาง กลางทาง และปลายทางเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสมุนไพรและผลิตภัณฑ์ และสร้างความเชื่อมั่นในการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเป้าหมายเพื่อการสร้างเสริมและรักษาสุขภาพ

เป้าหมาย/ตัวชี้วัด

ประเด็นย่อย	ร่างเป้าหมาย/ตัวชี้วัด ปี 64 - 65
1.สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาวัตถุดิบและสารสกัดสมุนไพรเป้าหมายที่ให้ผลผลิตและคุณภาพสูง	- ได้สารสกัดสมุนไพรพร้อมใช้ ไม่น้อยกว่า 12 ชนิด (สวก) - ได้ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร Product Champion ไม่น้อยกว่า 12 ชนิด
2.สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มคุณค่าและมูลค่าผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย	ได้ผลการศึกษาทางคลินิกเพื่อประเมินประสิทธิภาพและความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร 2 เรื่อง
3.สนับสนุนการวิจัยสรรพคุณสมุนไพรยาแผนไทยเพื่อสุขภาพ	- ได้แนวทางการจัดการระบบ COA ให้กับสารสกัดจากสมุนไพร อย่างน้อย 2 เรื่อง - ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรไทยที่ใช้สำหรับมนุษย์ สัตว์ และพืชที่ได้มาตรฐานผ่านการรับรองคุณภาพ ไม่น้อยกว่า 20 ต้นแบบผลิตภัณฑ์
4.ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยเชิงนโยบาย	มาตรฐานสมุนไพรไทยและตำรับยาสมุนไพรไทย ไม่น้อยกว่า 10 สมุนไพร/ตำรับ
5.ส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยด้านการตลาด การวิจัยเชิงนโยบาย การคาดการณ์อนาคตและการวิจัยเชิงระบบ	ข้อเสนอเชิงนโยบายในการส่งเสริมให้เกิดผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรที่เป็นเอกลักษณ์
6. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดทำฐานข้อมูลเชื่อมโยงฐานข้อมูล สมุนไพร	ปี 64 มีการเสนอแผนการวิจัยด้านการตลาด การวิจัยเชิงนโยบาย ฯลฯ ผ่าน PMU อย่างน้อย 1 เรื่อง
7.ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการจัดทำมาตรฐานกลาง และมาตรฐานการตรวจสอบคุณภาพและความปลอดภัย	- ปี 64 : มีการจัดตั้งคณะทำงานจัดทำฐานข้อมูลสมุนไพรระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และได้ข้อมูลการรวบรวมฐานข้อมูลงานวิจัยเกี่ยวกับสมุนไพรของประเทศ - ปี 64 : มีการเสนอแผนการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานการวิจัยและนวัตกรรมด้านสมุนไพรที่เคยได้รับจากจัดสรรงบประมาณแล้ว อย่างน้อย 1 เรื่อง
8.พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการวิจัยและนวัตกรรมด้านสมุนไพร	ข้อมูลจาก แผนการสนับสนุนทุนวิจัย สมุนไพร สวก ปี 65 และข้อเสนอ สกสว

3. ผลลัพธ์ส่งมอบ (Deliverable)

- 1) กลไกการขับเคลื่อนและกำกับทิศทางงานวิจัยสมุนไพรของประเทศ
- 2) อุทยานวิทยาศาสตร์ เพิ่มการสนับสนุนและเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานวิจัยด้านสมุนไพรกับ

ภาคเอกชน

- 3) การลงทุนวิจัยและนวัตกรรมด้านสมุนไพรของภาคเอกชนเพิ่มขึ้น X เท่า
- 4) การใช้ประโยชน์งานวิจัยและนวัตกรรมด้านสมุนไพรเพิ่มขึ้น X เท่า

จุดเน้นยุทธศาสตร์ที่ ๙ ระบบกำกับติดตามและใช้ข้อมูลในการประเมินผลการดำเนินงาน

1. หลักการและเหตุผล

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจัยแห่งความสำเร็จประการหนึ่งในการขับเคลื่อนการพัฒนาในยุคปัจจุบัน ได้แก่ การพัฒนาข้อมูลสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์ (Creative Data Driven) ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างความคิดสร้างสรรค์ กลยุทธ์และเทคโนโลยี โดยมีข้อมูล (Data) เป็นจุดเชื่อมโยงเพื่อตอบโจทย์ประเด็นการพัฒนาตลอดห่วงโซ่อุปทานตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ ดังนั้น การจัดทำระบบฐานข้อมูลที่มีประสิทธิภาพจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนา

นอกจากนี้ การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประสิทธิผลนั้นจำเป็นต้องมีการติดตามประเมินผลอย่างใกล้ชิดซึ่งมิได้เป็นการตรวจสอบการดำเนินงานหากแต่มุ่งเน้นให้เกิดการปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดีขึ้น (Improvement) โดยจำเป็นต้องออกแบบกลไกในการกำกับ ติดตาม และประเมินผลเช่นเดียวกัน เพื่อให้สามารถนำข้อมูลที่รวบรวมได้เข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประมวลผลข้อมูล (Data Analytics) และนำไปสู่การกำหนดกลยุทธ์ การนำไปปฏิบัติ การติดตามประเมินผล และการปรับปรุงการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้

ระบบฐานข้อมูลและระบบการติดตามประเมินผลจะมีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานสมุนไพรในหลากหลายรูปแบบและหลายระดับ อาทิ

- ช่วยให้นำข้อมูลไปใช้ในการกำหนดมาตรการส่งเสริมการผลิตสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่กำลังเป็นที่ต้องการของตลาด

- ใช้ในการสื่อสารกับผู้บริโภคทั้งในด้านของสรรพคุณ วิธีการบริโภคที่ถูกต้อง และการแก้ไขความเข้าใจผิดเกี่ยวกับสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพร
 - รับข้อมูลย้อนกลับและส่งต่อข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับเกษตรกรและผู้ประกอบการทำให้สามารถผลิตสินค้าและบริการที่สอดคล้องกับความต้องการและลดความเสี่ยงของอุปทานส่วนเกินของผลผลิต เป็นต้น
- ทั้งนี้ การพัฒนาระบบดังกล่าวจะเป็นเครื่องมือและช่วยการันตีผลการดำเนินงานตามแผนแม่บทฯ ว่าจะสามารถบรรลุเป้าประสงค์ได้ตามที่กำหนดไว้ภายใต้กรอบระยะเวลาของแผน

1.2 ข้อค้นพบสำคัญและช่องว่างการพัฒนา

1) การรวบรวมข้อมูลและจัดทำฐานข้อมูลยังไม่คืบหน้ามากนัก ฐานข้อมูลเกี่ยวกับสมุนไพรเบื้องต้นสามารถแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1.1) ข้อมูลนอกกระทรวงสาธารณสุข อาทิ ข้อมูลพื้นที่ปลูกพืชสมุนไพรเพื่อการบริหารจัดการ (Land Use) จากกรมส่งเสริมการเกษตร ข้อมูลแปลงปลูกสมุนไพรเข้าระบบรับรองแปลง GAP จากกรมวิชาการเกษตร ข้อมูลปริมาณและมูลค่าการนำเข้าและส่งออกจากกรมศุลกากร ฐานข้อมูล Euromonitor International จากกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ เป็นต้น ซึ่งเป็นการดำเนินงานภายใต้พันธกิจหน่วยงานต้นสังกัดและเชื่อมโยงกับแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 1

1.2) ข้อมูลภายในกระทรวงสาธารณสุข โดยเฉพาะที่จัดทำโดยกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ซึ่งฐานข้อมูลเด่น ได้แก่ HDC TTM Service ซึ่งให้บริการข้อมูลสมุนไพรจากบริการทางการแพทย์ อาทิ การจ่ายยา การให้หัตถการ การส่งเสริมสุขภาพ เป็นต้น คลังความรู้ DTAM ซึ่งให้บริการข้อมูลและเว็ปลิงค์ อาทิ ข้อมูลสมุนไพร ตำราอ้างอิง กฎหมาย งานวิจัย เป็นต้น อย่างไรก็ตาม พบว่า ฐานข้อมูลทั้งภายในและภายนอกกระทรวงสาธารณสุขมีทั้งที่ไม่มีการปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันและมีส่วนที่ยังรวบรวมข้อมูลไม่ครบถ้วน และ

1.3) การจัดทำระบบข้อมูลเพื่อการตัดสินใจเชิงยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับสมุนไพร ซึ่งดำเนินการแล้วใน 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่หนึ่ง คือ การพัฒนา Data visualization ตามเป้าหมายแนวทาง quick win เพื่อให้เห็นถึงอุปสงค์อุปทาน และแนวโน้มในการใช้พืชสมุนไพรไทย Product Champion พร้อมทั้งบอกถึงพื้นที่เพาะปลูก และส่วนที่สอง คือ การสำรวจและพัฒนาระบบ Herb Big Data โดย GBDi ปัจจุบันอยู่ระหว่างการออกแบบระบบจากข้อมูลที่กำลังรวบรวม และการทำ Data Architecture ทั้งนี้ ยังไม่มีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบโจทย์มิติทางเศรษฐกิจหรือนำไปใช้ในการดำเนินนโยบายได้

2) ยังไม่สามารถนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ตามแผนแม่บทฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการกำกับ ติดตาม และประเมินผลเพื่อนำไปสู่การวางแผนการดำเนินงานตามแผนแม่บทฯ ฉบับปัจจุบันเป็นการขับเคลื่อนโดยคณะทำงานของแต่ละชุดของคณะกรรมการฯ ซึ่งรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่าง ๆ โดยข้อมูลดังกล่าวถูกจัดเก็บในรูปแบบของรายงานการประชุมแต่ไม่ได้มีการประมวลผลหรือจัดทำเป็นฐานข้อมูลสำหรับการนำมาใช้ประมวลผลในประเด็นอื่น ๆ อีก จึงทำให้ขาดการเชื่อมโยงข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลในมิติอื่น ๆ ทำให้ไม่สามารถถอดข้อมูลจากภาพใหญ่ได้ว่า แนวทางการพัฒนาควรเริ่มต้นจากจุดใดจึงจะเหมาะสมกับระดับการพัฒนาของห่วงโซ่อุปทานสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย

นอกจากนี้ ปัจจุบันยังคงขาดฐานข้อมูลสำคัญเพื่อประกอบการกำหนดมาตรการต่าง ๆ อาทิ

- ฐานข้อมูลด้านมูลค่าของสมุนไพร โดยเฉพาะการจัดหมวดหมู่ตามพิกัดศุลกากร (HS CODE) ซึ่งจะช่วยให้ทราบประเภทของสินค้าและสิทธิประโยชน์ทางภาษี รวมถึงช่วยให้สามารถคำนวณต้นทุนและการตั้งราคาสินค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ฐานข้อมูลต้นทุนวัตถุดิบต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรและผู้ประกอบการมีชุดข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ในการวางแผนการผลิตได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพตลาด/ฤดูกาล ลดความสูญเสียจากภาวะสินค้าล้นตลาดหรือสร้างโอกาสจากภาวะสินค้าขาดตลาด
- ฐานข้อมูลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในห่วงโซ่อุปทานสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยกับธุรกิจด้านการท่องเที่ยว ซึ่งจะช่วยให้สามารถพัฒนามาตรการต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬาและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย อาทิ เกษตรกรที่มีแปลงเกษตรสามารถรองรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้ วิสาหกิจชุมชนที่สามารถผลิตสินค้าที่ใช้สมุนไพรเป็นส่วนประกอบ มีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ สามารถนำมาพัฒนาเป็นของฝากที่จำเป็นต้องซื้อกลับสำหรับนักท่องเที่ยว เป็นต้น

2. แนวทางการพัฒนา

สำหรับกรอบแนวทางการพัฒนาควรเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนอย่างถ่วงถึง (Inclusive Private Sector Engagement) เนื่องจากภาคเอกชนมีความเข้าใจบริบทของผู้บริโภคในเชิงลึกทำให้สามารถคาดการณ์แนวโน้มการตอบสนองต่อการดำเนินงานของภาครัฐ ส่งผลให้สามารถออกแบบแนวทางการพัฒนาให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างแท้จริง โดยมีแนวทางที่สำคัญดังนี้

2.1 การจัดกลไกในการดำเนินการติดตามและประเมินผล

1) พัฒนากลไกการติดตามประเมินผล โดยขั้นตอนการพัฒนากลไกการติดตามประเมินผลมีดังนี้

(1) อาศัยอำนาจตามคำสั่งคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ที่ 1/2563 เรื่อง แต่งตั้งอนุกรรมการขับเคลื่อนภารกิจของคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ซึ่งให้อำนาจคณะอนุกรรมการยุทธศาสตร์สมุนไพรแห่งชาติในการติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ พร้อมทั้งสามารถแต่งตั้งคณะทำงานที่เกี่ยวข้องตามความเหมาะสม โดยอาศัยอำนาจดังกล่าวจึงจัดตั้งคณะทำงานด้านการติดตามประเมินผล จำนวน 1 ชุด

(2) คณะอนุกรรมการฯ รายงานผลการจัดตั้งคณะทำงานฯ ให้คณะกรรมการฯ ทราบ พร้อมทั้งขอความเห็นชอบในการคัดเลือก (screening) โครงการ/มาตรการ/แผนงานสำคัญเพื่อติดตามประเมินผลในรูปแบบของการประเมินความคุ้มค่าของการลงทุน

(3) คณะอนุกรรมการฯ กำหนดขอบเขตและแนวทางการกำกับ ติดตาม และประเมินผล (scoping) ให้กับคณะทำงานฯ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน

(4) คณะทำงานฯ ประสานงานกับภาคส่วนที่สำคัญ 3 ส่วน ประกอบด้วย พันธมิตรของห่วงโซ่อุปทาน ผู้มีส่วนได้เสีย และผู้รับผิดชอบหลัก (focal point) ในแต่ละประเด็นการพัฒนาสำคัญ (SF) เพื่อรับและส่งต่อข้อมูลที่ใช้ในการติดตามประเมินผล ทั้งนี้ การดำเนินงานของคณะทำงานฯ อาศัยเครื่องมือและรูปแบบรายงานการติดตามประเมินผลที่ได้กำหนดไว้ร่วมกัน

(5) ผู้รับผิดชอบหลักประสานการทำงานอย่างใกล้ชิดกับผู้ดำเนินโครงการ/มาตรการ/แผนงาน อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง โดยอาศัย template ที่ใช้ในการกำกับ ติดตาม และประเมินผล ซึ่งจะช่วยให้สามารถนำเข้าสู่ข้อมูลไปยังระบบฐานข้อมูลเพื่อการตัดสินใจเชิงยุทธศาสตร์ได้

(6) ผู้รับผิดชอบหลักรายงานความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัดของการดำเนินงานให้แก่คณะทำงานฯ อย่างน้อยไตรมาสละ 1 ครั้ง โดยนำเสนอภาพรวมเป็นรายประเด็นการพัฒนาสำคัญ (SF) ซึ่งคณะทำงานฯ จะให้คำปรึกษาที่สามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ แก่ผู้รับผิดชอบหลักต่อไป

(7) คณะทำงานรายงานผลการดำเนินงานให้แก่คณะอนุกรรมการฯ อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง โดยนำเสนอภาพรวมเป็นรายยุทธศาสตร์และตัวชี้วัด ซึ่งคณะอนุกรรมการฯ จะให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์แก่คณะทำงานฯ ต่อไป

(8) คณะอนุกรรมการฯ รายงานผลการดำเนินงานให้แก่คณะกรรมการฯ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยนำเสนอภาพรวมของแผนแม่บทฯ และโครงการสำคัญที่มีการประเมินความคุ้มค่าในการลงทุน ซึ่งคณะกรรมการฯ จะให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกับทิศทางของนโยบายแก่คณะอนุกรรมการฯ ต่อไป

2) จัดตั้งคณะกรรมการ แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ องค์ประกอบของคณะกรรมการ และบทบาทหน้าที่ มีรายละเอียดดังนี้

(1) องค์ประกอบของคณะกรรมการ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพควรมีองค์ประกอบที่ กระชับและมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนิน ดังนั้น องค์ประกอบของ คณะกรรมการควรมีดังนี้ (ก) ผู้กำหนดนโยบาย (ข) ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นตัวแทนในแต่ละห่วงโซ่อุปทาน (ค) ผู้แทน ภาคเอกชนซึ่งเป็นตัวแทนในแต่ละห่วงโซ่อุปทาน (ง) ผู้เชี่ยวชาญด้านการกำกับ ติดตาม และประเมินผล (จ) ผู้รับผิดชอบหลัก (focal point) ในแต่ละประเด็นการพัฒนาสำคัญ (SF) และ (ฉ) ฝ่ายเลขานุการ

(2) บทบาทหน้าที่ ครอบคลุม 4 ภารกิจหลัก ได้แก่ (ก) กำหนดแนวทางวิธีการในการกำกับ ติดตามและ ประเมินผลโครงการ/มาตรการ/แผนงาน (ข) ดำเนินการกำกับ ติดตาม และประเมินผล (ค) รายงานผลและเสนอ ความเห็นซึ่งได้จากการกำกับ ติดตาม และประเมินผลต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และ (ง) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือ คณะทำงานเพื่อช่วยปฏิบัติงานตามที่เห็นสมควร

3) สร้างเครื่องมือและพัฒนารูปแบบรายงานการติดตามประเมินผล แนวทางการดำเนินงานในส่วนนี้ แบ่งเป็น 2 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) เครื่องมือในการกำกับ ติดตาม และประเมินผล และ 2) รายงานการกำกับ ติดตาม และประเมินผล

(1) เครื่องมือในการกำกับ ติดตาม และประเมินผล ซึ่งเป็นเครื่องมือที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์ที่จะทำให้ข้อมูลย้อนกลับสอดคล้องกับสถานการณ์และ สามารถนำไปปรับใช้ได้จริง โดยเครื่องมือที่สำคัญประกอบด้วย

- การประชุมคณะกรรมการ แบ่งเป็น รายเดือน รายไตรมาส และรายปี เนื่องจากเป็นคณะกรรมการหลักจึง จำเป็นต้องมีความถี่ในการดำเนินงานค่อนข้างมาก เพื่อให้การกำกับ ติดตามมีความใกล้ชิดและทันกับสถานการณ์ที่ เกิดขึ้นจริง สามารถเตรียมการรองรับได้อย่างทันท่วงที

- การประชุมของเครือข่ายพันธมิตร เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และถอดบทเรียนจาก ประสบการณ์ของปฏิบัติจริงในมิติต่าง ๆ

- การเปิดเวทีสาธารณะเพื่อรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามแผนแม่บท ฯ (participatory reviews) ซึ่งจะช่วยให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับความสอดคล้องของการดำเนินโครงการ ความสำเร็จ/ความล้มเหลว การต่อยอดการดำเนินโครงการ

- การนำเสนอรายงานการกำกับ ติดตาม และประเมินผล ต่อคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรมหาวิทยาลัย เพื่อให้อำนาจการตัดสินใจไปสู่การกำหนดทิศทางการดำเนินงาน การให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการดำเนินงาน

(2) รายงานการกำกับ ติดตาม และประเมินผล แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ รายงานการกำกับติดตามการดำเนินงานโครงการตามแผนแม่บทฯ และรายงานการประเมินความคุ้มค่าของการลงทุน ได้แก่

- รายงานการกำกับติดตามการดำเนินงานโครงการตามแผนแม่บทฯ โดยจัดทำในรูปแบบของรายงานจำแนกตามยุทธศาสตร์ของแผนแม่บทฯ เพื่อให้เห็นความก้าวหน้าและผลการดำเนินงานในแต่ละยุทธศาสตร์อย่างชัดเจน ประกอบด้วย

- รายงานการประเมินในระหว่างการค้าเนินโครงการ/แผนงาน/นโยบาย (interim evaluation) เพื่อพิจารณาบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ว่าสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้และเป็นไปตามแผนการทำงานหรือไม่ พร้อมทั้งกำหนดแนวทางปรับปรุงการค้าเนินงานในกรณีที่มีปัญหา อุปสรรค หรือข้อจำกัดต่าง ๆ ในระหว่างการค้าเนินงาน

- รายงานการประเมินผลการค้าเนินโครงการ/แผนงาน/นโยบายเมื่อการค้าเนินการเสร็จสิ้นแล้ว (final evaluation) เพื่อพิจารณาบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ว่าสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้หรือไม่ พร้อมทั้งระบุปัญหา อุปสรรค หรือข้อจำกัดต่าง ๆ จากการการค้าเนินงาน และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาในระยะถัดไป

- รายงานการประเมินความคุ้มค่าของการลงทุน โดยคัดเลือกโครงการ/มาตรการ/แผนงานที่มีนัยสำคัญ อาทิ โครงการที่คาดว่าจะก่อให้เกิดผลกระทบในวงกว้าง โครงการที่มีการจัดสรรงบประมาณขนาดใหญ่ เป็นต้น ประกอบด้วย

- รายงานการประเมินความเป็นไปได้หรือความคุ้มค่าของการลงทุน (ex-ante evaluation) เพื่อพิจารณาข้อเสนอโครงการ/แผนงาน/นโยบายว่าประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับหรือผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในมิติต่าง ๆ คุ้มค่ากับการลงทุนหรือไม่ ซึ่งมีส่วนช่วยในการจัดลำดับความสำคัญและการจัดสรรงบประมาณ

- รายงานการประเมินการเปลี่ยนแปลงของผลประโยชน์ต่อสังคมโดยรวมที่เกิดขึ้นจากการการค้าเนินโครงการ/แผนงาน/นโยบายเมื่อการค้าเนินการเสร็จสิ้นแล้ว (ex-post evaluation) เพื่อพิจารณาผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดขึ้นมีความคุ้มค่าแก่การลงทุนหรือการจัดสรรงบประมาณหรือไม่

2.2 การทำระบบข้อมูลเพื่อใช้สนับสนุนการประเมินผล

1) **จัดทำฐานข้อมูล** แบ่งตามการใช้งานออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ได้แก่ ฐานข้อมูลเพื่อติดตามประเมินผล ฐานข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจ และฐานข้อมูลเพื่อเก็บเป็นคลังข้อมูล ดังนี้

(1) ฐานข้อมูลเพื่อติดตามประเมินผล เป็นระบบฐานข้อมูลที่ใช้ในการติดตามระดับปฏิบัติการ โดยผู้ดำเนินโครงการ/มาตรการ/แผนงานเป็นผู้ป้อนข้อมูลเข้าสู่ระบบ เช่น ข้อมูลการเบิกจ่าย ข้อมูลกระบวนการดำเนินงาน ข้อมูลผลผลิตของแต่ละโครงการภายใต้ SF ข้อมูลตัวชี้วัด (KPIs) ของ SF เป็นต้น ฐานข้อมูลประเภทนี้มีการนำข้อมูลเข้าและเปลี่ยนแปลงตลอดทั้งระยะเวลาของการดำเนินงาน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องกำหนดวันในการนำข้อมูลไปใช้ในการอ้างอิงหรือสรุปผลการดำเนินงาน

(2) ฐานข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ ระบบฐานข้อมูลประเภทนี้มีไว้เพื่อใช้ในการสนับสนุนการตัดสินใจของ คณะอนุกรรมการฯ คณะกรรมการฯ โดยข้อมูลที่นำเข้ามาในระบบเป็นข้อมูลที่ผ่านการประมวลผลจาก คณะทำงานฯ อาทิ ข้อมูลผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด ข้อมูลผลการสำรวจอุปสงค์และอุปทานของสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพร ข้อมูลผลการสำรวจและติดตามประเมินผลโครงการ/มาตรการ/แผนงานสำคัญ เป็นต้น ทั้งนี้ ข้อมูลดังกล่าวจะเป็นปัจจัยนำเข้าเพื่อใช้ในการวางแผนและตัดสินใจดำเนินมาตรการต่าง ๆ ต่อไป

(3) ฐานข้อมูลเพื่อเป็นคลังข้อมูล ฐานข้อมูลประเภทนี้เกิดจากการนำข้อมูลเข้ามาในระบบทุกประเภท ข้อมูล จึงทำให้เกิดมีข้อมูลขนาดใหญ่ ซึ่งสามารถนำเอาข้อมูลที่มีประโยชน์ดังกล่าวมาสร้างฟังก์ชันหรือสมการต่าง เพื่อประมวลผลหาผลลัพธ์ต่าง ๆ ให้เป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้งานได้

2) **จัดทำระบบนำเสนอและรายงาน** ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วนย่อย ได้แก่ 1) การประมวลผลและนำเสนอข้อมูล (Data Visualization) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนของอุปสงค์และอุปทาน (ผู้ซื้อ-ผู้ขาย) และส่วนของผู้ใช้ประโยชน์ข้อมูลทั่วไป (นักวิจัย ประชาชน หน่วยงานต่าง ๆ) และ 2) การจัดทำรายงานบทวิเคราะห์ (Policy Brief) เพื่อให้บุคคล องค์กร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถรับรู้และนำไปใช้ประโยชน์ได้ โดยเฉพาะผู้กำหนดนโยบายสามารถนำข้อมูลมาใช้ในการติดตาม ประเมินผล และติดตามผลการดำเนินงานภายใต้แผนแม่บทฯ ได้

2.3 การทบทวนและแก้ไข พ.ร.บ.ผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. 2562 และกฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

3. ผลลัพธ์ส่งมอบ (Deliverable)

1) มีกลไกในการติดตามและประเมินผลที่เป็นระบบ และสามารถสะท้อนความสำเร็จ และปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการเพื่อเป็นปัจจัยนำเข้าในการพัฒนาในระยะต่อไป

2) ฐานข้อมูลมีความครอบคลุม และข้อมูลเพียงพอในการสนับสนุนการติดตามและประเมินผล

1. สถานการณ์ปัจจุบันและปัญหาอุปสรรค

ในระหว่างที่ผ่านมาระยะเวลาที่ผ่านมาการขับเคลื่อนเมืองสมุนไพรยังคงขับเคลื่อนโดยภาครัฐเป็นหลัก อาทิ การพัฒนาสายการผลิตในโรงพยาบาล การขายผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้กับหน่วยบริการของรัฐ เป็นต้น ทั้งนี้ หากยังมีการดำเนินงานในลักษณะดังกล่าวต่อไปอาจทำให้ไม่สามารถขับเคลื่อนเมืองสมุนไพรจนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเป็นภาพจำลองการดำเนินงานตามแผนแม่บทฯ และนำไปสู่การขยายผลในจังหวัดต่าง ๆ ได้อย่างสำเร็จลุล่วง ดังนั้น การผลักดันให้เมืองสมุนไพรสามารถเป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่อุปทานทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำได้ จะเป็นเครื่องการันตีความสำเร็จของการดำเนินการในส่วนของเมืองสมุนไพร

ทั้งนี้ ประเด็นที่ยังคงเป็นปัญหาหลักที่สำคัญแบ่งตามห่วงโซ่อุปทาน ได้แก่ 1) การขาดความเชื่อมั่นของเกษตรกรเพาะปลูกเกี่ยวกับการมีตลาดรองรับผลผลิต ทำให้ไม่กล้าตัดสินใจลงทุนเพื่อเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิตรองรับการปลูกสมุนไพร 2) การส่งเสริมสมุนไพรในวงจำกัดเฉพาะในประเด็นของการนำไปใช้เป็นยา เนื่องจากปัจจุบันมีการนำสมุนไพรไปใช้เป็นส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์หลากหลายมากขึ้น อาทิ ผลิตภัณฑ์ดูแลผิวกาย อาหารเสริม เครื่องสำอาง เป็นต้น ทำให้เสียโอกาสในการพัฒนาอุตสาหกรรมสมุนไพรในสาขาอื่น ๆ นอกเหนือจากการผลิตเป็นยา และ 3) การขยายแนวทางการส่งเสริมการใช้สมุนไพรนอกเหนือจากการรักษาโรคและเสริมสร้างสุขภาพ เนื่องจากรูปแบบการใช้สมุนไพรมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไป ทั้งในการนำมาใช้เป็นส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน อาทิ สินค้าเพื่ออุปโภคบริโภค ยาสามัญประจำบ้าน เป็นต้น หรือ ใช้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อาทิ สปา เครื่องหอมบำบัด เป็นต้น

ในแผนแม่บทฯ ฉบับใหม่จำเป็นต้องพิจารณาบทบาทของคณะทำงานเมืองสมุนไพรในการขับเคลื่อนงานในระดับจังหวัดโดยกำหนดเป้าหมายที่ท้าทายและแนวทางที่เป็นรูปธรรมมากขึ้นที่จะสามารถนำไปดำเนินการในทางปฏิบัติได้จริง โดยอาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลโครงสร้างของเมืองสมุนไพรแต่ละแห่งว่าปัจจุบันมีข้อมูลในแต่ละห่วงโซ่อุปทานอะไรบ้าง เช่น ปัจจุบันมีเกษตรกรต้นน้ำกี่ราย มีศักยภาพที่สามารถเพาะปลูกสมุนไพรและส่งมอบให้แก่โรงงานอุตสาหกรรมได้ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพมากน้อยเพียงใด อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์สมุนไพร มีกี่แห่ง มีขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ มีความสามารถในการดูแลตลาดเองได้หรือไม่ พร้อมทั้งการกำหนดเป้าหมายมูลค่าการเติบโตของการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของเมืองสมุนไพร เน้นเฉพาะแนวทางที่ตนเองมีความพร้อมในการขับเคลื่อน โดยไม่จำเป็นต้องขับเคลื่อนในทุกด้าน และไม่จำเป็นต้องขับเคลื่อนในรูปแบบเดียวกัน ซึ่งจะทำให้การขับเคลื่อนมีทิศทางการทำงานที่ชัดเจน

ข้อค้นพบสำคัญและช่องว่างการพัฒนา

1) แต่ละเมืองสมุนไพรมีความก้าวหน้าในการดำเนินงานตลอดห่วงโซ่อุปทาน อาทิ ต้นน้ำ: มีการจัดทำฐานข้อมูลผู้ปลูก/ผู้จำหน่าย/พื้นที่เพาะปลูก/แปรรูป ตลอดจนปริมาณวัตถุดิบ ซึ่งช่วยให้สามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการควบคุมปริมาณผลผลิตที่จะออกสู่ตลาดและลดปัญหาด้านอุปทานได้ในระดับหนึ่ง กลางน้ำ: มีการสำรวจข้อมูลความต้องการวัตถุดิบสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพร ทำให้สามารถบริหารอุปสงค์-อุปทานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นจากเดิม ปลายน้ำ: มีการผลักดันการใช้สมุนไพรในสถานบริการสาธารณสุขเพิ่มขึ้น (พิจารณาตารางที่ XX)

แผนภาพที่ XX: Small Success ของการพัฒนาเมืองสมุนไพร ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

	Small success	เป้าหมาย	จังหวัดน่าน				จังหวัดสุโขทัย								
			ชร	สน	ปจ	สฎ	พล	อน	สบ	นฐ	จบ	มค	สร	อจ	สข
ต้นทาง	๑. มีกลุ่มแกนนำด้านสมุนไพร (น่านและส่วนขยาย)	อย่างน้อย ๑ กลุ่ม	๑๕	๔	๒๖	๑๕	๑	๑	๑๑	๒	๑	๑	๔	๓๒	๖
	๒. มีการจัด Zoning พื้นที่การปลูกสมุนไพร (น่าน)	-	●	●	●	●									
	๓. มีฐานข้อมูล ผู้ปลูก/ผู้จำหน่าย/พื้นที่ปลูก/แปรรูป / ปริมาณวัตถุดิบสมุนไพรที่ได้มาตรฐานของจังหวัด (น่านและส่วนขยาย)	-	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
	๔. มีพื้นที่เพาะปลูกสมุนไพรที่ได้มาตรฐานจากแปลงปลูกมาตรฐาน GAP/GACP/Organic (น่าน)	๑,๐๐๐ ไร่/ปี	๑,๖๐๐	๒๐๕	๑,๑๑๓	๕๕๓									
กลางทาง	๕. มีข้อมูลความต้องการวัตถุดิบสมุนไพร/ผลิตภัณฑ์สมุนไพรของจังหวัดเมืองสมุนไพร(Demand & Supply Matching) (น่านและส่วนขยาย)	-	●				●		●	●	●	●	●	●	●
	๖. มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพิ่มขึ้น (น่าน)														
	๖.๑ ผลิตภัณฑ์สมุนไพร Product Champion (โพล กระชายดำ ชนินันท์บัวบก)อย่างน้อย ๑ ผลิตภัณฑ์	-	●	●	●										
	๖.๒ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเด่นในจังหวัด อย่างน้อย ๒ ผลิตภัณฑ์														
	๗. มี/เตรียมการเข้าสู่ โรงงานแปรรูปและผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรผ่านการรับรองมาตรฐาน GMP อย่างน้อย ๑ แห่ง (ทั้งภาครัฐและเอกชน)(น่านและส่วนขยาย)	-	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
ปลายทาง	๘. เพิ่ม/จัดตั้ง จำนวน Shop/ Outlet (น่านและส่วนขยาย)	อย่างน้อยปีละ ๑ แห่ง	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
	๙. บุคลากรที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการสมุนไพรได้รับการอบรมด้านแผนธุรกิจ (Business Plan) (น่านและส่วนขยาย)	-	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
	๑๐. ร้อยละผู้ป่วยนอกได้รับบริการด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่ได้มาตรฐาน (น่านและส่วนขยาย)	ร้อยละ ๒๐	๒๑.๐๐	๓๖.๖๗	๒๖.๑๗	๒๒.๖๘	๒๓.๖๖	๒๖.๖๖	๒๖.๕๕	๒๖.๐๐	๒๓.๑๑	๒๕.๔๙	๒๖.๕๕	๒๔.๓๓	๒๕.๖๐
	๑๑. มูลค่าของการใช้สมุนไพรในสถานบริการสาธารณสุขเพิ่มขึ้น (น่านและส่วนขยาย)	ร้อยละ ๑๕	๓๓.๕	๖๘.๗๕	๑๕.๕๕	๓๑.๖๘	๑๑.๕๖	๕.๓๖	๓๓.๕๕	๑๕.๐๐	๑๑.๕๖	๖.๓๕	๑๐.๐๐	๕.๐๐	๑๕.๖๖
	๑๒. มูลค่าการตลาดของผลิตภัณฑ์สมุนไพรรวมเพิ่มขึ้น	-ไม่ติดต่อกับร้อยละ ๑๕ (จังหวัดน่าน) -ไม่ติดต่อกับร้อยละ ๑๐ (จังหวัดสุโขทัย)	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●

● พื้นที่ดำเนินการแล้ว
● พื้นที่กำลังดำเนินการ

ที่มา : สมัชชาสุขภาพร่วมพิจารณาประเด็นจังหวัด ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

ขอเชิญชวน สนับสนุน ประสานงาน ปรึกษาหารือ และให้ข้อมูล อนุสัญญา
สมัชชาสุขภาพร่วมพิจารณาประเด็นจังหวัด ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

2) การดำเนินการในระดับพื้นที่รูปแบบ focal point ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีข้อจำกัดในการได้รับการจัดสรรงบประมาณที่ต่อเนื่อง เนื่องจากการดำเนินการในระดับพื้นที่จำเป็นต้องมีเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนและติดตามความก้าวหน้าอย่างสม่ำเสมอ จำเป็นต้องกำหนดกลไกที่ชัดเจนเพื่อการดำเนินงานเกิดขึ้นอย่างเป็นระบบและสามารถตอบสนองต่อเป้าหมายของการพัฒนาเมืองสมุนไพรให้กลายเป็นภาพจำลอง (Model) ของแผนแม่บทฯ ที่จะสามารถนำไปขับเคลื่อนในจังหวัดอื่น ๆ ได้อย่างเป็นรูปธรรม

3) ขาดความโดดเด่นทั้งในภาพรวมของเมืองสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่มีจำหน่ายในเมืองสมุนไพร วิสาหกิจชุมชนหรือ SMEs ยังคงต่างคนต่างผลิต บางส่วนยังคงผลิตสินค้าที่มีรูปลักษณ์และคุณประโยชน์คล้ายคลึงกับรายอื่น ๆ ในตลาดเดียวกัน โดยมีได้คำนึงถึงมาตรฐานหรือเอกลักษณ์ที่จะช่วยส่งเสริมให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ธุรกิจได้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ การขับเคลื่อนภายในเมืองสมุนไพรยังคงขาดการมีส่วนร่วมทั้งในรูปแบบของความร่วมมือและการสร้างบรรยากาศกระตุ้นให้เกิดการใช้สินค้าและบริการสมุนไพรมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ จำเป็นต้องมีการศึกษาแนวทางในการสร้างมูลค่า (Value creation) ที่เน้นตัวผลิตภัณฑ์ทั้งที่เป็นผลิตภัณฑ์เดิมหรือคิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่หรือต่อยอดผลิตภัณฑ์ที่เน้นความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และนำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์และการผลิตออกสู่ตลาดที่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละเมืองสมุนไพร

4) กระบวนการพัฒนาเมืองสมุนไพรมีลักษณะยืดหยุ่นไปตามบริบทเชิงพื้นที่ โดยยังไม่มีมาตรการสนับสนุนเป็นการเฉพาะ ภาพรวมงบประมาณที่เกี่ยวกับการพัฒนาโครงการเมืองสมุนไพร ปี 2560 – 2563 ประกอบด้วย งบกลาง งบแผนภาค งบจังหวัด งบกลุ่มจังหวัด และงบสนับสนุนอื่น ๆ รวม 899.11 ลบ. โดยให้อิสระและความยืดหยุ่นในการแปลงแผนแม่บทฯ ไปสู่การปฏิบัติให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละเมืองสมุนไพร ดังนั้น จึงไม่มีรูปแบบกระบวนการพัฒนาเมืองสมุนไพรต้นแบบแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม ในปี 2563 มีการยกระดับเมืองสมุนไพรทั้ง 14 แห่งทั่วประเทศ ให้มีความเข้มแข็ง โดยให้เมืองสมุนไพรกำหนดจุดเน้นเชิงยุทธศาสตร์ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มการเกษตรวัตถุดิบสมุนไพร กลุ่มอุตสาหกรรมสมุนไพร และกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงามและการแพทย์แผนไทย ซึ่งกำหนดผลลัพธ์ที่คาดหวังในแต่ละคลัสเตอร์ พร้อมทั้งกำหนดตัวชี้วัดร่วม เพื่อให้เกิดการประสานการพัฒนาเมืองสมุนไพรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ควรมีการประเมินรูปแบบกระบวนการพัฒนาเมืองสมุนไพรที่ประสบความสำเร็จและสามารถนำไปถอดบทเรียนเพื่อประยุกต์ใช้ตามบริบทของแต่ละเมืองสมุนไพรให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สำหรับการพัฒนาและส่งเสริมเมืองสมุนไพรนอกเหนือจากงบประมาณแล้ว ยังมีมาตรการที่ไม่ใช่ทางการเงิน (in kind) โดยมาตรการสนับสนุนส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการในรูปแบบทั่วไป กล่าวคือ เป็นการสนับสนุนให้แก่ทุกเมืองสมุนไพรที่ขอรับการสนับสนุน และในบางมาตรการอาจไม่ครอบคลุมทั่วถึง อาทิ มาตรการยกระดับคุณภาพวัตถุดิบที่มีการดำเนินการเฉพาะสมุนไพร 3 ชนิด ได้แก่ ขมิ้นชัน ฟ้าทะลายโจร และโพล เป็นต้น นอกจากนี้ ยังไม่มีข้อมูลเพียงพอที่จะดำเนินนโยบายเพื่อช่วยเพิ่มมูลค่าห่วงโซ่อุปทานให้แต่ละเมืองสมุนไพรซึ่งย่อมมีความแตกต่างกัน อาทิ การเพิ่มปริมาณผลผลิตด้วยเทคโนโลยีข้อมูลดาวเทียมด้านการเกษตร การเพิ่มมูลค่าสารสกัดด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์สมุนไพรด้วยรูปลักษณ์สมัยใหม่และพร้อมใช้งาน เป็นต้น ดังนั้น จะเห็นว่า ยังไม่มีมาตรการสนับสนุนการพัฒนาเมืองสมุนไพรเป็นการเฉพาะและส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างแท้จริงให้กับเมืองสมุนไพร

แนวทางดำเนินการ (เพื่อให้ประสบความสำเร็จ)

เน้นการสร้างต้นแบบกระบวนการพัฒนาเมืองสมุนไพรเพื่อให้สามารถสนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มได้อย่างตรงจุด พร้อมทั้งพัฒนาชุดมาตรการที่เหมาะสมกับเมืองสมุนไพรในแต่ละรูปแบบเป็นการเฉพาะ โดยแบ่งเป็น 2 แนวทาง ได้แก่

1. การเสริมสร้างความเข้มแข็งเชิงลึก

เป็นแนวทางที่ตอบโจทย์ในประเด็นสำคัญ ได้แก่ การดำเนินการในระดับพื้นที่และการได้รับงบประมาณเพื่อดำเนินการ โดยในส่วนของดำเนินการในระดับพื้นที่จำเป็นต้องมีเจ้าภาพหลักหรือการบูรณาการร่วมกับกลไกเดิมที่อยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้สามารถดำเนินการขับเคลื่อนเมืองสมุนไพรได้อย่างเป็นรูปธรรมและสามารถขยายผลการดำเนินงานไปยังจังหวัดอื่น ๆ ได้ ทั้งนี้ แนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งเชิงลึก ประกอบด้วย 1) การพัฒนากลไกการดำเนินงานในระดับพื้นที่ และ 2) การพัฒนากลไกงบประมาณที่มีความต่อเนื่องและสอดคล้องกับชุมชน รายละเอียดดังนี้

1.1 กลไกการดำเนินงานในระดับพื้นที่

เนื่องจากการขับเคลื่อนการดำเนินงานของเมืองสมุนไพรเป็นการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของเมืองสมุนไพรภายใต้แผนแม่บทฯ อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานดังกล่าวมิได้มีกลไกการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและสามารถตอบสนองต่อเป้าหมายของการพัฒนาเมืองสมุนไพรให้กลายเป็นภาพจำลอง (Model) ของแผนแม่บทฯ ที่จะสามารถนำไปขับเคลื่อนในจังหวัดอื่น ๆ ได้อย่างเป็นรูปธรรม

ดังนั้น แนวทางการพัฒนากลไกการดำเนินงานในระดับพื้นที่จึงถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างเป็นระบบ เนื่องจากการดำเนินงานภายใต้แผนแม่บทฯ มิได้ถือเป็นหน่วยรับงบประมาณ ดังนั้น เพื่อให้กลไกการดำเนินงานสามารถขับเคลื่อนได้อย่างแท้จริงจึงจำเป็นต้องผลักดันให้เกิดการบูรณาการร่วมกับกลไกที่มีอยู่เดิม ในที่นี้ ได้แก่ การบูรณาการร่วมกับกลไกการบริหารงานเชิงพื้นที่ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ พ.ศ. 2560 โดยสามารถดำเนินการได้ใน 2 รูปแบบ ได้แก่

1.1.1 กลไก Area – Agenda

(1) รวบรวม สำรวจ และวิเคราะห์ข้อมูล พร้อมทั้งพัฒนาข้อเสนอโครงการที่เป็นไปตามกรอบแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 2 โดยคณะทำงานขับเคลื่อนเมืองสมุนไพรซึ่งจำเป็นต้องประสานงานร่วมกับกลไกในระดับพื้นที่ ได้แก่ ก.ม. อบต./เทศบาล ก.บ.อ. ก.บ.จ. และ ก.บ.ก. อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงแผนพัฒนาในระดับต่าง ๆ ร่วมด้วย ซึ่ง จะช่วยให้สอดคล้องกับบริบทในระดับพื้นที่อย่างแท้จริง

(2) จัดลำดับความสำคัญของข้อเสนอโครงการร่วมกันของคณะทำงานขับเคลื่อนเมืองสมุนไพรทั้ง 3 คลัสเตอร์ ในประเด็นที่เกี่ยวกับการพัฒนาในเชิงพื้นที่และไม่มีเจ้าภาพหลักในการดำเนินการ

(3) นำเสนอต่อคณะอำนวยการโครงการเมืองสมุนไพรสำหรับคัดเลือกโครงการขนาดใหญ่และจำเป็นต้องได้รับการจัดสรรงบประมาณอย่างต่อเนื่อง เพื่อผลักดันให้เข้าสู่ประเด็นการพัฒนาในแผนพัฒนาภาค แผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ปี 2566 – 2570 และนำไปสู่การดำเนินการในทางปฏิบัติโดยเป็นส่วนหนึ่งของ แผนปฏิบัติการภาค และแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดต่อไป

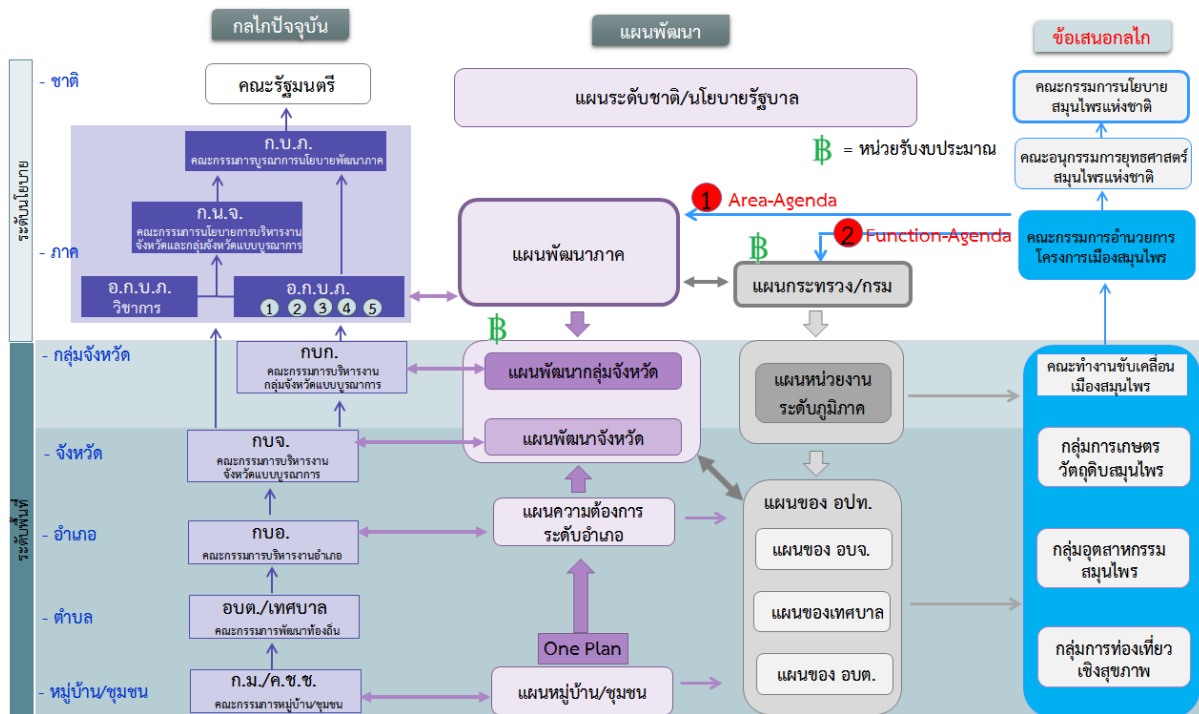
1.1.2 กลไก Function - Agenda

(1) รวบรวม สำรวจ และวิเคราะห์ข้อมูล พร้อมทั้งพัฒนาข้อเสนอโครงการที่เป็นไปตามกรอบแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 2 โดยคณะทำงานขับเคลื่อนเมืองสมุนไพรในส่วนของการโครงการที่เกี่ยวกับเมืองสมุนไพรโดยมีเจ้าภาพหลักในแต่ละกระทรวง/กรมที่เกี่ยวข้องอยู่ก่อนแล้ว

(2) จัดลำดับความสำคัญของข้อเสนอโครงการร่วมกันของคณะทำงานขับเคลื่อนเมืองสมุนไพรทั้ง 3 คลัสเตอร์ ในประเด็นที่เกี่ยวกับการพัฒนาในเชิงพื้นที่

(3) นำเสนอต่อคณะอำนวยการโครงการเมืองสมุนไพรสำหรับคัดเลือกโครงการและจำเป็นต้องได้รับการจัดสรรงบประมาณอย่างต่อเนื่อง เพื่อผลักดันให้เข้าสู่ประเด็นการพัฒนาในแผนของกระทรวง/กรมที่เกี่ยวข้องผ่านคณะอนุกรรมการฯ ชุดต่าง ๆ เพื่อรับไปดำเนินการผลักดันต่อไป

แผนภาพที่ xx: ข้อเสนอกลไกการดำเนินการในระดับพื้นที่

ที่มา: ดัดแปลงจากเอกสารการนำเสนอ เรื่อง “แนวทางการจัดทํางบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 กองจัดทำเพื่อบุคลากรงบประมาณเขตพื้นที่ฯ สำนักงบประมาณ วันที่ 20 พฤศจิกายน 2562

1.2 กลไกงบประมาณที่มีความต่อเนื่องและสอดคล้องกับชุมชน

สำหรับกลไกด้านงบประมาณที่สามารถจัดปัญหาด้านความต่อเนื่องและสอดคล้องกับการดำเนินงานในชุมชน อาจสามารถดำเนินการได้โดยใช้กลไกทางการเงินจาก 2 แหล่งเงินทุนประกอบกัน ได้แก่ 1) งบประมาณภาครัฐ และ 2) นวัตกรรมทางการเงิน ดังนี้

1.2.1 งบประมาณภาครัฐ

สืบเนื่องจากข้อเสนอกลไกการดำเนินงานในระดับพื้นที่ทั้งในรูปแบบของ Area – Agenda และ Function – Agenda หากสามารถผลักดันโครงการภายใต้แผนมบฯฯ เข้าเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาภาค แผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด และแผนของกระทรวง/กรม ซึ่งเป็นหน่วยรับงบประมาณ จะทำให้การดำเนินโครงการสามารถได้รับการจัดสรรงบประมาณอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ จำเป็นต้องคำนึงถึงลักษณะโครงการเป็นสำคัญ เนื่องจากงบประมาณเพื่อขับเคลื่อนแผนพัฒนาจังหวัดที่เป็นการพัฒนาในลักษณะ cluster หรือตอบสนอง

แผนภาพที่ xx: กรอบแนวทางการดำเนินงานภายใต้กลไก ก.บ.ภ. ในปีงบประมาณ พ.ศ.2564

1.2.2 นวัตกรรมทางการเงิน

การจัดหางบประมาณในการดำเนินโครงการภายใต้กรอบการดำเนินงานของเมืองสมุนไพร่นั้น นอกจากจะเป็นการขับเคลื่อนโดยภาครัฐซึ่งใช้งบประมาณที่ได้รับจัดสรรมาจากกลไกในหัวข้อที่ผ่านมา จำเป็นที่ต้องสนับสนุนให้ผู้ประกอบที่มีส่วนได้เสียกับการดำเนินโครงการเมืองสมุนไพร่จัดหางบประมาณด้วยตนเองในรูปแบบต่าง ๆ นอกจากจะช่วยให้เกิดแรงขับเคลื่อนในการดำเนินธุรกิจของตนเองแล้ว ยังเป็นช่องทางที่ทำให้สามารถมีเงินทุนในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ การศึกษาและส่งเสริมให้เกิดการเข้าถึงแหล่งเงินทุนรูปแบบใหม่ที่สามารถจัดปัญหาข้อจำกัดต่าง ๆ ที่เกิดจากการขอสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินของรัฐจะเป็น

คานงัดสำคัญที่ช่วยให้ผู้ประกอบการ โดยเฉพาะ SMEs มีโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนมากขึ้นและสามารถเติบโตได้ แม้จะมีทุนที่ค่อนข้างจำกัดก็ตาม

ดังนั้น ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแหล่งเงินทุนรูปแบบใหม่ที่ตอบโจทย์ความต้องการของ SMEs ในภาคธุรกิจ สมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพร เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมและผลักดันให้ผู้ประกอบการใช้บริการแหล่งทุนดังกล่าว มากขึ้น โดยแหล่งเงินทุนรูปแบบใหม่ที่น่าสนใจ ได้แก่

- **การเสนอขายหลักทรัพย์ด้วยวิธีคราวด์ฟันดิ้ง (Crowdfunding)**

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ได้เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการระดมทุนผ่าน ผู้ให้บริการระบบคราวด์ฟันดิ้งซึ่งเป็นการระดมทุนจากประชาชนหมู่มาก (the crowd) ผ่านเว็บไซต์ที่เป็นตัวกลาง (funding portal) โดยอาศัยเทคโนโลยีของระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งผู้ลงทุนแต่ละรายจะลงทุนในจำนวนเงินที่ไม่มาก แต่จะอาศัยพลังของจำนวนผู้ลงทุนที่มากพอจนสามารถตอบสนองความต้องการในการใช้เงินของธุรกิจได้ ตอบ โจทย์บริษัทขนาดกลางและขนาดเล็ก (SMEs) หรือบริษัทที่เพิ่งเริ่มธุรกิจ (startup) เนื่องจากเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง ที่จะเข้าถึงแหล่งเงินทุน โดยการออกหุ้นหรือหุ้นกู้ให้แก่ผู้ลงทุนเป็นสิ่งที่ตอบแทน

โดยผู้ที่เสนอขายหลักทรัพย์คราวด์ฟันดิ้ง ต้องเป็นบริษัทที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย ไม่มีหุ้นเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทย โดยมีความประสงค์จะใช้เงินที่ได้รับเพื่อดำเนินธุรกิจหรือโครงการธุรกิจที่ชัดเจน สามารถขายหลักทรัพย์ได้ใน 2 รูปแบบ ได้แก่

(1) การออกเสนอขายหุ้นแบบคราวด์ฟันดิ้ง โดยใช้หลัก All-or-Nothing หมายถึง การที่ผู้ระดมทุนแบบ คราวด์ฟันดิ้งจะได้รับเงินจากผู้ลงทุนเมื่อระดมทุนได้ครบตามจำนวนที่ตั้งไว้เท่านั้น หากไม่ครบจะต้องยกเลิกการ ระดมทุน และชำระเงินคืนให้แก่ผู้ลงทุน

(2) การออกเสนอขายหุ้นแบบคราวด์ฟันดิ้ง ซึ่งจะไม่นำหลัก All-or-Nothing มาใช้ หากสามารถระดมทุน ได้ร้อยละ 80 ของจำนวนเงินที่เสนอขาย ผู้ระดมทุนก็สามารถรับเงินที่ระดมทุนนั้นไปใช้ดำเนินธุรกิจหรือโครงการ ธุรกิจได้ โดย funding portal ต้องเปิดเผยและแจ้งเงื่อนไขให้ผู้ลงทุนรับทราบก่อนการจองซื้อ

ทั้งนี้ บริษัทสามารถระดมทุนจาก 1) ผู้ลงทุนรายบุคคล (retail investor) ได้ไม่เกิน 20 ล้านบาทในรอบ 12 เดือนแรก และวงเงินการระดมทุนรวมไม่เกิน 40 ล้านบาท (นับรวมทั้งหุ้นและหุ้นกู้) และ 2) จากผู้ลงทุนที่ไม่ใช่รายบุคคล (non-retail investor) ได้แก่ ผู้ลงทุนรายสถาบัน venture capital, private equity trust และผู้ลงทุนที่มีลักษณะเฉพาะ (qualified investor) ได้ ไม่จำกัดวงเงิน

- **ธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคล (Peer-to-Peer Lending)**

เป็นการระดมทุนในลักษณะการกู้ยืมโดยมีวิธีการที่แตกต่างกัน เช่น ให้กู้ยืมและออกหุ้นกู้ให้แก่ผู้ลงทุน หรือการระดมทุนผ่านคนกลางแบบ Matchmaker กล่าวคือ เจ้าของโครงการกู้ยืมเงินจาก ผู้ลงทุนผ่านคนกลางที่ทำหน้าที่จับคู่ผู้ลงทุนและเจ้าของโครงการที่เหมาะสม โดยผู้ลงทุนได้รับดอกเบี้ยเป็น ผลตอบแทนจากการให้เงินทุนซึ่งมีกำหนดระยะเวลาชำระเงินลงทุนคืนที่แน่นอน ทั้งนี้ การระดมทุนรูปแบบนี้ถือเป็นทางเลือกให้แก่ผู้ประกอบการเจ้าของโครงการที่เข้าถึงแหล่งเงินทุนจากธนาคารพาณิชย์ได้ยาก สำหรับประเทศ

ไทย Matchmaker หรือ ผู้ให้บริการระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์สำหรับธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคล (Peer-to-Peer Lending Platform) อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย โดยทำหน้าที่เป็นตัวกลางสนับสนุนให้เกิดการกู้ยืมระหว่างผู้กู้และผู้ให้กู้ โดยจับคู่ระหว่างผู้ที่ต้องการกู้เงินและผู้ที่ต้องการให้กู้ รวมถึงอำนวยความสะดวกในการทำสัญญาสินเชื่อ การนำส่งเงินกู้และจ่ายคืนเงินกู้ หรือติดตามหนี้ ซึ่งเป็นอีกทางเลือกที่ช่วยให้สามารถเข้าถึงสินเชื่อได้สะดวกยิ่งขึ้น ด้วยต้นทุนที่เหมาะสมกับความเสี่ยงของผู้กู้ และเพิ่มทางเลือกในการลงทุนของผู้ให้กู้ โดยกระทรวงการคลังได้ออกประกาศกำหนดให้ธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform เป็นกิจการที่ต้องขออนุญาต

แผนภาพที่ XX: แสดงกระบวนการขอสินเชื่อผ่านแพลตฟอร์ม P2P Lending

ปัจจุบันธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์สำหรับธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคล (Peer to Peer Lending Platform) เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ส่งผลให้การกู้ยืมแบบบุคคลต่อบุคคลผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์กลายเป็นธุรกรรมที่กฎหมายรองรับ ซึ่งผู้กู้จะสามารถยื่นวัตถุประสงค์ของการกู้ เช่น การนำเงินไปใช้ในการลงทุนรูปแบบใด ในขณะที่ผู้ให้กู้ก็สามารถเลือกรายการว่าต้องการนำเงินไปลงทุนให้กับใครโดยพิจารณาถึงความเสี่ยงและดอกเบี้ยที่จะได้รับการดำเนินการระหว่างผู้กู้และผู้ให้กู้ผ่านแพลตฟอร์มของผู้ประกอบการ P2P lending โดยจุดแข็งของแหล่งเงินทุนประเภทนี้มีอย่างน้อย 2 ประเด็น ได้แก่

1) ได้รับโอกาสจากลักษณะของนักลงทุนที่แตกต่างจากแหล่งทุนในระบบธนาคารพาณิชย์ เนื่องจากผู้ให้กู้แต่ละรายอาจมีเกณฑ์ในการตัดสินใจลงทุนที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งเดิมผู้กู้ในระบบธนาคารพาณิชย์ถูกประเมินว่า

เสี่ยงสูงมากและไม่ได้รับสินเชื่อ แต่ผู้ให้กู้ในระบบ P2P บางรายบนแพลตฟอร์มอาจมองว่าความเสี่ยงดังกล่าวอยู่ในระดับที่รับได้หากเปรียบเทียบกับผลตอบแทนที่จะได้รับ และ

2) การกู้ในระบบ P2P ในบางรายอาจไม่ต้องใช้หลักประกัน หรือ ในบางรายสามารถใช้หลักทรัพย์ที่ซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลท.) ในกลุ่ม SET50 และ SET100 มาอ้างอิงการขอสินเชื่อได้

2. การพัฒนาต่อยอดชุมชนสร้างมูลค่า

แนวทางการพัฒนาต่อยอดเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ชุมชน แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) การสร้างเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ พัฒนา และนำเสนอภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์สร้างความประทับใจและเป็นที่จดจำแก่กลุ่มเป้าหมาย 2) การสร้างบรรยากาศให้กับชุมชน ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มของหน่วยต่าง ๆ ในชุมชนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้เกิดแรงดึงดูดต่อการบริโภคอุปโภคสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรมากยิ่งขึ้น และ 3) การต่อยอดผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากฐานการผลิตเดิม โดยมีการสำรวจความต้องการของตลาดที่มีความเป็นไปได้ในทางธุรกิจเป็นสำคัญ

2.1 การสร้างเอกลักษณ์

ตลาดสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรในชุมชนส่วนใหญ่ประสบปัญหาสินค้าไม่มีความหลากหลายและมีคุณสมบัติหรือสรรพคุณไม่แตกต่างกันมากนัก หากผู้ประกอบการแข่งขันด้วยกลยุทธ์ด้านราคาอย่างเดียวอาจไม่สามารถกระตุ้นยอดขายได้ และยังส่งผลให้คุณภาพสินค้าลดลง อีกทั้งความห่างไกลเชิงพื้นที่ระหว่างผู้ผลิตในชุมชนกับผู้บริโภคนอกชุมชนเป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งในการขยายฐานลูกค้า ดังนั้น การให้ความสำคัญกับสร้างหรือพัฒนาคุณลักษณะโดดเด่นเป็นที่หนึ่ง หรือ การสร้างเอกลักษณ์ (Uniqueness) ของตราสินค้าหรือแบรนด์ออกมาให้ชัดเจน จะส่งผลดีต่อการรับรู้ของผู้บริโภค สร้างความภักดีในกลุ่มลูกค้าเดิม ฉีกตัวเองให้โดดเด่นกว่าแบรนด์คู่แข่ง สร้างความน่าเชื่อถือให้สินค้าและบริการอีกด้วย และที่สำคัญ คือ จะนำไปสู่การอุปโภคบริโภคในรูปแบบของสินค้าและบริการทั้งที่เดินทางเข้ามาในพื้นที่หรือใช้จากนอกพื้นที่

สำหรับการสร้างเอกลักษณ์ของแบรนด์โดยทั่วไปประกอบด้วย 5 แนวทาง ได้แก่ 1) การค้นหาจุดยืนของแบรนด์เพื่อกำหนดทิศทางในการทำธุรกิจ 2) การให้คำมั่นสัญญาซึ่งเป็นสิ่งที่แบรนด์ต้องการส่งมอบให้ลูกค้า 3) การมีบุคลิกที่ชัดเจนและฉีกตัวเองให้แตกต่าง 4) การมีเรื่องราวหรือที่มาที่ไป ซึ่งสามารถแชร์เรื่องราวต่าง ๆ ที่น่าสนใจเกี่ยวกับแบรนด์ได้ เช่น ประวัติการก่อตั้ง อะไรที่จุดประกายให้เริ่มทำธุรกิจ หรือเรื่องเล่าเกี่ยวกับผลงานที่ผ่านมา และ 5) การมีอัตลักษณ์ที่แข็งแกร่ง อาทิ ชื่อแบรนด์ สโลแกน คำขวัญ โลโก้ การเลือกใช้สี เป็นต้น ทั้งนี้สามารถศึกษาและพัฒนาแนวทางการสร้างเอกลักษณ์ในรูปแบบต่าง ๆ จากกรณีตัวอย่าง ดังนี้

2.1.1 การสร้างเอกลักษณ์จากองค์ความรู้ใหม่ โดยมีกรณีตัวอย่าง คือ แบรนด์ Ausara Surface ซึ่งเป็นแบรนด์สิ่งทอเพื่อการตกแต่งของไทย ได้ทดลองนำเอาโลหะ อาทิ ทองแดง ทองเหลือง ดีบุก เป็นต้น มาผ่านกระบวนการแปรรูปจนกลายเป็นเส้นใยขนาดเล็ก ซึ่งสามารถนำมาทอเป็นผืนผ้าขนาดใหญ่จนเกิดเป็นนิยามที่ทรง

เอกลักษณ์ขึ้นในวงการสิ่งทอเพื่อการตกแต่งระดับโลก แม้กระทั่ง Louis Vuitton ที่เป็นแบรนด์แฟชั่นระดับโลกยังต้องมาเป็นลูกค้า ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่า แบรนด์ได้อาศัยองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับตัววัสดุและความชำนาญในการผลิตทำให้สามารถต่อยอดผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ออกมาได้อย่างสร้างสรรค์

แนวทางการประยุกต์ใช้ในกรณีนี้ คือ การนำเสนอผลิตภัณฑ์โดยอาศัยองค์ความรู้ใหม่ในกระบวนการผลิตหรือการสร้างสรรค์สินค้าและบริการ อาทิ การพัฒนาชุดมื้ออาหารลดโรค ซึ่งเป็นการนำสรรพคุณของสมุนไพรมาเป็นส่วนประกอบของอาหาร เนื่องจากอาหารในแต่ละมื้อเป็นปัจจัยการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานอยู่แล้ว หากสามารถพัฒนาให้ส่วนประกอบของอาหารมาจากสมุนไพรซึ่งเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคโดยทั่วไป จะช่วยให้เกิดการยอมรับได้ง่ายขึ้นและเกิดการบริโภคสมุนไพรอย่างต่อเนื่อง ทำให้ความต้องการใช้สมุนไพรมีความยั่งยืนและมีแนวโน้มเติบโตตามการขยายตัวของฐานกลุ่มลูกค้า

2.1.2 การสร้างเอกลักษณ์จากอัตลักษณ์ โดยมีกรณีตัวอย่าง คือ แบรนด์ Chupa Chups ที่ผลิตลูกอมเป็นหลักได้มีการพัฒนามาสู่ผลิตภัณฑ์ดูแลส่วนบุคคล (Personal Care) ซึ่งใช้ความแข็งแกร่งของแบรนด์เป็นจุดยืนและดึงเอาเอกลักษณ์เฉพาะตัวของแบรนด์ Chupa Chups ในด้าน “ความน่ากิน” มาพัฒนาเป็นสูตรจนกลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีกลิ่นหอมหวานน่ากิน ภายใต้แนวคิด “Don’t eat me กินไม่ได้เหมือนลูกอม แต่ทำให้คุณน่ากินได้”

แนวทางการประยุกต์ใช้ในกรณีนี้ คือ การนำเสนอสรรพคุณหรือคุณประโยชน์ของสมุนไพรหรือผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่แสดงตัวตนของตนเอง หรือ อัตลักษณ์ (Identity) ซึ่งอาจเกิดจากคุณลักษณะในเชิงพื้นที่ (เช่น สมุนไพรประจำภาค) คุณลักษณะในเชิงสายพันธุ์ (เช่น สมุนไพรหายาก) ทำให้สามารถผลิตสินค้าหรือบริการที่มีความจำเพาะดึงดูดให้ผู้บริโภคจำเป็นต้องซื้อด้วยอัตลักษณ์ที่นำเสนอดังกล่าว

2.1.3 การสร้างเอกลักษณ์จากภาพลักษณ์ที่น่าสนใจ โดยมีกรณีตัวอย่าง คือ การสร้างแบรนด์จังหวัดคุมาโมโตะ ประเทศญี่ปุ่น โดยใช้กลยุทธ์หมี “คุมะมง” ซึ่งเป็นการตุนสัญลักษณ์ (Mascot) ที่ถูกนำมาใช้เป็นตัวแทนสู่สาธารณชนซึ่งทำให้เกิดการผลิตสินค้าและบริการหลากหลายประเภททั้งของกินและของใช้ ตลอดจนการท่องเที่ยวโดยมีเนื้อหาและรูปลักษณ์เกี่ยวเนื่องกับเรื่องราวที่ผูกกับหมีคุมะมง

แนวทางการประยุกต์ใช้ในกรณีนี้สำหรับพื้นที่ที่ต้องการนำเสนอภาพลักษณ์ที่แตกต่างและสร้างแรงดึงดูดกับกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้ อาจกำหนดขั้นตอนสำคัญในการจัดทำการ์ตูนสัญลักษณ์ อย่างน้อย 2 ขั้นตอน ได้แก่

○ การกำหนดภาพลักษณ์ที่ต้องการสื่อสารและสอดคล้องกับการนำมาใช้งาน เช่น สะท้อนถึงการมีสุขภาพที่ดีขึ้นจากการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร สะท้อนการใช้ผลิตภัณฑ์ได้ในทุกช่วงวัย สะท้อนการใช้ผลิตภัณฑ์ได้ในทุกกิจกรรม เป็นต้น

○ การจัดประกวดในเวทีชุมชนเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม หรือเวทีระดับประเทศเพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ พร้อมทั้งให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการโหวตเพื่อหาผู้ชนะ ในขณะที่ผู้โหวตก็ได้รับรางวัลจากการร่วมแจกรางวัลสำหรับการมีส่วนร่วม

2.2 การสร้างบรรยากาศ

สำหรับผู้ประกอบการ SMEs โดยทั่วไปมักการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่โดยใช้แนวทางของ " ผลิตภัณฑ์เลียนแบบ (Me-too product) " แล้วจึงเพิ่มเติมให้มีจุดเด่นของตัวเองกลายเป็น "ผลิตภัณฑ์ปรับปรุงใหม่ (Modified product)" อย่างไรก็ตาม เมื่อกิจการมีกำไรจากการดำเนินงานมากขึ้นและได้รับผลกระทบจากการไล่กวาดของผู้ประกอบการรายอื่นจึงจำเป็นต้องเริ่มมีการวิจัยพัฒนาจนกลายเป็น "ผลิตภัณฑ์ใหม่ (New Product)" และ "ผลิตภัณฑ์นวัตกรรม (Innovation)" ในที่สุด อย่างไรก็ตาม จำเป็นต้องมีการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการสร้างบรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานจะช่วยให้การพัฒนามีความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ แนวทางส่งเสริมการสร้างบรรยากาศ แบ่งเป็น 4 แนวทาง ได้แก่ การเสริมสร้างบรรยากาศเพื่อกระตุ้นการบริโภค การเสริมสร้างบรรยากาศเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยว การเสริมสร้างบรรยากาศเพื่อกระตุ้นการลงทุน และการเสริมสร้างบรรยากาศเพื่อกระตุ้นการมีส่วนร่วม โดยสามารถดำเนินการได้ใน 2 ระดับ ได้แก่ ระดับนโยบาย และระดับผู้ประกอบการ

2.2.1 การเสริมสร้างบรรยากาศเพื่อกระตุ้นการบริโภค โดยการจัดทำมาตรการที่ช่วยเพิ่มกำลังซื้อหรือกระตุ้นการบริโภค และยังมีส่วนช่วยผลักดันยอดขายและเพิ่มสภาพคล่องของผู้ประกอบการต่าง ๆ ให้ดีขึ้น อาทิ มาตรการซื้อดีมีคืน ซึ่งเป็นการซื้อสินค้าที่เพื่อนำไปลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เป็นต้น ในกรณีของผู้ประกอบการอาจพัฒนากลยุทธ์ที่ตอบสนองต่อการพัฒนาของธุรกิจ e-Commerce โดยการให้บริการซื้อก่อนจ่ายทีหลังกับลูกค้า (Buy Now Pay Later) เนื่องจากสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพร แม้จะมีสรรพคุณที่เป็นประโยชน์หากแต่ไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภค หรือไม่มีผู้บริโภคสนใจทดลองสินค้า ย่อมไม่สามารถสร้างยอดขายให้แก่ผู้ประกอบการได้ ดังนั้น กลยุทธ์การให้ใช้ผลิตภัณฑ์ก่อนจ่ายทีหลังจะช่วยให้เกิดการเข้าถึงสินค้าได้มากขึ้น

2.2.2 การเสริมสร้างบรรยากาศเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยว จะเห็นว่าภาพรวมความสำเร็จของโครงการเราเที่ยวด้วยกัน ซึ่งผู้ประกอบการส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ทำให้ประชาชนสามารถวางแผนและ

เดินทางท่องเที่ยวในประเทศได้โดยมีค่าใช้จ่ายที่ลดลง ในขณะที่ผู้ประกอบการเริ่มมีรายได้เข้ามาหล่อเลี้ยงธุรกิจ ในช่วงที่ชาวนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ ถือเป็นตัวอย่างมาตรการที่สามารถนำมาปรับใช้เพื่อสร้างบรรยากาศของการกระตุ้นการท่องเที่ยวได้ โดยจัดทำมาตรการท่องเที่ยวเมืองสมุนไพร ประกอบด้วย สนับสนุนค่าที่พัก สนับสนุนค่าอาหารและค่าเข้าชมสถานที่ท่องเที่ยว และสนับสนุนค่าบัตรโดยสารสายการบิน ตามสัดส่วนที่คณะกรรมการฯ กำหนด ในส่วนของผู้ประกอบการควรมีการพัฒนาและปรับปรุงสถานประกอบการเพื่อสามารถนำไปใช้ในการประชาสัมพันธ์ให้เกิดแรงดึงดูดต่อนักท่องเที่ยวได้มากขึ้นอีกทางหนึ่ง อาทิ การจัดมุมถ่ายภาพ การจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วม เป็นต้น

2.2.3 การเสริมสร้างบรรยากาศเพื่อกระตุ้นการลงทุน อาทิ การจัดทำมาตรการส่งเสริมการลงทุนในเมืองสมุนไพร การจัดทำมาตรการส่งเสริมการลงทุนใน Herbal Champion การจัดทำความร่วมมือและข้อตกลงทางการค้ากับภาคธุรกิจในตลาดใหม่ เป็นต้น นอกจากนี้ การจัดงานสัมมนาระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดมาตรการส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพร พร้อมทั้งส่งมอบให้แก่คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ เพื่อผลักดันให้กลายเป็นมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนที่เป็นรูปธรรม ซึ่งนอกจากจะช่วยเสริมสร้างบรรยากาศที่ดีในการลงทุนที่ดีแล้ว ยังช่วยให้เกิดการขยายตัวของอุตสาหกรรมในวงกว้างได้อีกด้วย

2.2.4 การเสริมสร้างบรรยากาศเพื่อกระตุ้นการมีส่วนร่วม ควรส่งเสริมให้สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์พัฒนาผลิตภัณฑ์โดยการลงขันตามมติ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการร่วมมือกันอย่างยั่งยืน ตลอดจนการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานท้องถิ่น หรือกลุ่มชุมชนโดยรอบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาผลิตภัณฑ์

2.3 การต่อยอดผลิตภัณฑ์ OTOP

การสร้างมูลค่า (Value creation) ที่เน้นตัวผลิตภัณฑ์ทั้งที่เป็นผลิตภัณฑ์เดิมหรือคิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่ ล้วนอาศัยการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ อาทิ การสร้างเครื่องหมายการค้า การปรับเปลี่ยนรูปลักษณะผลิตภัณฑ์ การสร้างสรรค์บรรจุภัณฑ์ การสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ที่เป็นนวัตกรรม การสร้างผลิตภัณฑ์ทางเลือกสำหรับผู้บริโภคเฉพาะกลุ่ม เป็นต้น โดยเฉพาะการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ที่เน้นความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น อาทิ ผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (One Tambon One Product: OTOP) โดยแนวทางการต่อยอดสามารถประยุกต์ใช้กระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์นวัตกรรมด้วยทรัพย์สินทางปัญญา⁷ แบ่ง 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ ขั้นที่หนึ่ง คือ การรวบรวมข้อมูลเพื่อพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับการต่อยอดผลิตภัณฑ์ (Idea Generation) ขั้นที่สอง คือ การประเมิน

⁷ คู่มือการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์และการดำเนินธุรกิจซึ่งขับเคลื่อนด้วยทรัพย์สินทางปัญญาและนวัตกรรมสู่ Thailand 4.0, หน้า 2

ความเป็นไปได้ของแนวคิดเกี่ยวกับการต่อยอดผลิตภัณฑ์ (Idea Screening) และขั้นที่สาม คือ การพัฒนาและนำเสนอผลิตภัณฑ์สู่ตลาด (Product Development and Commercialization) ดังนี้

2.3.1 ขั้นที่หนึ่ง คือ การรวบรวมข้อมูลเพื่อพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับการต่อยอดผลิตภัณฑ์ เป็นการรวบรวมข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับการต่อยอดผลิตภัณฑ์ สามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม ข้อมูล ได้แก่

- แหล่งข้อมูลภายใน เป็นข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และสมรรถนะหลักของกิจการที่จะสามารถนำมาใช้ในการต่อยอดผลิตภัณฑ์ใหม่ได้

- แหล่งข้อมูลภายนอก เป็นข้อมูลที่สามารถจัดหาได้จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับธุรกิจภายนอก กิจกรรม อาทิ กลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ตัวแทนจำหน่าย คู่แข่งขัน ซัพพลายเออร์ หรือฐานข้อมูลที่สามารถเข้าถึงได้ต่าง ๆ

2.3.2 ขั้นที่สอง คือ การประเมินความเป็นไปได้ของแนวคิดเกี่ยวกับการต่อยอดผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ การคัดเลือกแนวคิดที่มีศักยภาพสามารถนำไปต่อยอดได้ การวิเคราะห์แผนธุรกิจ และการจัดทำกลยุทธ์ทางการตลาด ทั้งนี้ เครื่องมือที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้งานได้อย่างง่าย และเหมาะกับการเสาะหาแนวคิดสร้างสรรค์ในการต่อยอดผลิตภัณฑ์ ได้แก่ รายการตรวจสอบของออสบอร์น (Osborn's checklist) โดยรายการดังกล่าวประกอบด้วยวิธีการ 9 ข้อ ได้แก่ เปลี่ยนวิธีใช้ ปรับจากของเดิม ดัดแปลงจากเดิม เพิ่มคุณสมบัติ ตัดทอนคุณสมบัติ แทนที่ด้วยสิ่งใหม่ เปลี่ยนการจัดลำดับ พลิก สลับ กลับข้าง และผสมผสาน ซึ่งจะเห็นว่า แนวทางดังกล่าวได้ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายในแทบทุกอุตสาหกรรม โดยอาศัยนักออกแบบ นักการตลาด หรือนักพัฒนาผลิตภัณฑ์ ในการสร้างสรรค์ผลงาน แนวคิดการสื่อสาร และต่อยอดผลิตภัณฑ์หรือบริการที่มีอยู่เดิม ให้ออกไปทำหน้าที่ใหม่ ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.3 ขั้นที่สาม คือ การพัฒนาและนำเสนอผลิตภัณฑ์สู่ตลาด ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ การพัฒนาผลิตภัณฑ์และการผลิต การทดสอบตลาด และการนำเสนอผลิตภัณฑ์สู่ตลาด

3. ผลลัพธ์ส่งมอบ (Deliverable)

มูลค่าเศรษฐกิจของพื้นที่ (GPP) เพิ่มขึ้นจากบริการและผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร (Contribution to GPP from Herb)

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

กองสมุนไพรเพื่อเศรษฐกิจ อาคาร ๓ ชั้น ๓
กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข
โทร. ๐๖ ๓๒๖๗ ๔๐๕๔
<https://www.facebook.com/dtamherb/>
nph.dtam.moph.go.th

พระราชบัญญัติ

ผลิตภัณฑ์สมุนไพร

พ.ร.บ. ๒๕๖๒

และประกาศคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติว่าด้วยการส่งเสริมผู้ประกอบการ

กองสมุนไพรเพื่อเศรษฐกิจ อาคาร ๓ ชั้น ๓
กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
กระทรวงสาธารณสุข

พระราชบัญญัติ

ผลิตภัณฑ์สมุนไพร

พ.ร.บ. ๒๕๖๒

และประกาศคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติว่าด้วยการส่งเสริมผู้ประกอบการ

กองสมุนไพรเพื่อเศรษฐกิจ อาคาร ๓ ชั้น ๓
กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
กระทรวงสาธารณสุข

ชื่อหนังสือ	: พระราชบัญญัติผลิตภัณท์สมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒ และประกาศคณะกรรมการ
	นโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ว่าด้วยการสนับสนุนและส่งเสริมผู้ประกอบการ
ผู้จัดพิมพ์	: กองสมุนไพรเพื่อเศรษฐกิจ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
จำนวนพิมพ์ครั้งที่ ๑	: ๑,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ที่	: ร้านพิมพ์ทอง

คำนำ

พระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒ ประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๓๖ ตอนที่ ๕๖ ก เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นต้นไป โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายควบคุมและกำกับดูแลผลิตภัณฑ์สมุนไพรเป็นการเฉพาะ ทำให้ต้องนำบทบัญญัติตามกฎหมายว่าด้วยยาและกฎหมายว่าด้วยอาหารมาใช้บังคับ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวยังไม่เหมาะสมกับการควบคุมและกำกับดูแลผลิตภัณฑ์สมุนไพร รวมทั้งไม่สอดคล้องต่อการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพร ดังนั้น สมควรมีกฎหมายควบคุมและกำกับดูแลผลิตภัณฑ์สมุนไพรสำหรับมนุษย์เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยมีคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรแห่งชาติ และมีคณะกรรมการผลิตภัณฑ์สมุนไพรทำหน้าที่ให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขในการกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อควบคุมและกำกับดูแลผลิตภัณฑ์สมุนไพรด้วยระบบการอนุญาต การขึ้นทะเบียน การแจ้งรายละเอียด และการจัดแจ้งให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการส่งเสริมให้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรอย่างเป็นระบบและครบวงจร ซึ่งจะทำให้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยมีความปลอดภัย มีคุณภาพและมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับในระดับสากล รวมทั้งเพิ่มมูลค่าในการส่งออกไปยังต่างประเทศให้มากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ อีกทั้งพระราชบัญญัติฉบับนี้มีความสอดคล้องกับแผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ในการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรตลอดห่วงโซ่การผลิต นอกจากนี้คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติได้ออกประกาศคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ๓ ฉบับ เพื่อการส่งเสริม ให้สิทธิและประโยชน์แก่ผู้ประกอบการผลิตสมุนไพร และผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข โดย กองสมุนไพร เพื่อเศรษฐกิจ ในฐานะหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการดำเนินการขับเคลื่อนแผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ และการส่งเสริมผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพร จึงได้จัดพิมพ์ พระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒ และประกาศคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ว่าด้วยการสนับสนุนและส่งเสริมผู้ประกอบการ เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ใช้ในการดำเนินการส่งเสริมผู้ประกอบการผลิตสมุนไพร และผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร และเผยแพร่ให้แก่เจ้าหน้าที่ ผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้อง และประชาชนทั่วไป ได้นำไปใช้ประโยชน์เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายต่อไป

กองสมุนไพรเพื่อเศรษฐกิจ
กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
กระทรวงสาธารณสุข

สารบัญ

	หน้า
พระราชบัญญัติผลิตภัณท์สมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒	๑ - ๔๕
ประกาศคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ	๔๖ - ๔๗
เรื่อง การกำหนดประเภทผู้ประกอบการ พ.ศ. ๒๕๖๓	
ประกาศคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ	๔๘ - ๕๐
เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแจ้งเป็นผู้ประกอบการ พ.ศ. ๒๕๖๓	
ประกาศคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ	๕๑ - ๕๔
เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการส่งเสริมผู้ประกอบการ พ.ศ. ๒๕๖๓	

พระราชบัญญัติ
ผลิตภัณฑ์สมุนไพร
พ.ศ. ๒๕๖๒

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๒

เป็นปีที่ ๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยผลิตภัณฑ์สมุนไพร

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๗ และมาตรา ๔๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการผลิต นำเข้า หรือขายผลิตภัณฑ์สมุนไพรมีมาตรฐาน โดยใช้ระบบการอนุญาต การขึ้นทะเบียนตำรับ การแจ้งรายละเอียด และการจดแจ้ง เพื่อให้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร มีความปลอดภัยและคุณภาพระดับสากล สามารถช่วยทดแทนการนำเข้ายาแผนปัจจุบันและผลิตภัณฑ์เสริมอาหารจากต่างประเทศ รวมทั้งเป็นการเพิ่มโอกาสในการแข่งขันทางการค้ากับตลาดต่างประเทศ ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าทีรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว ได้รับการยกเว้น
ไม่ต้องดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยยาหรือกฎหมายว่าด้วยอาหาร

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“สมุนไพร” หมายความว่า ผลิตภัณฑ์ธรรมชาติที่ได้จากพืช สัตว์ จุลชีพ หรือแร่ ที่ใช้ ผสม
ปรุง หรือแปรรูป เป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพร

“ผลิตภัณฑ์สมุนไพร” หมายความว่า

(๑) ยาจากสมุนไพร และให้หมายความรวมถึงยาแผนไทย ยาพัฒนาจากสมุนไพร
ยาแผนโบราณที่ใช้กับมนุษย์ตามกฎหมายว่าด้วยยา หรือยาตามองค์ความรู้การแพทย์ทางเลือกตามที่
รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการประกาศกำหนด เพื่อการบำบัด รักษา และบรรเทา
ความเจ็บป่วยของมนุษย์ หรือการป้องกันโรค

(๒) ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรหรือผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบสำคัญที่เป็นหรือแปรรูป
จากสมุนไพร ซึ่งพร้อมที่จะนำไปใช้แก่มนุษย์เพื่อให้เกิดผลต่อสุขภาพหรือการทำงานของร่างกายให้ดีขึ้น
เสริมสร้างโครงสร้างหรือการทำงานของร่างกาย หรือลดปัจจัยเสี่ยงของการเกิดโรค

(๓) วัตถุที่มุ่งหมายสำหรับใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร

(๔) วัตถุอื่นตามที่รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการประกาศกำหนดให้เป็น
ผลิตภัณฑ์สมุนไพร

ความตาม (๑) (๒) หรือ (๓) ไม่หมายความรวมถึง

(ก) วัตถุที่มุ่งหมายสำหรับใช้ในการเกษตร การอุตสาหกรรม หรือการอื่นตามที่รัฐมนตรี
โดยคำแนะนำของคณะกรรมการประกาศกำหนด

(ข) วัตถุที่จัดเป็นยาแผนปัจจุบัน ยาแผนโบราณสำหรับสัตว์ อาหารสำหรับมนุษย์หรือสัตว์
เครื่องกีฬา เครื่องมือเครื่องใช้ในการส่งเสริมสุขภาพ เครื่องสำอาง เครื่องมือแพทย์ วัตถุที่ออกฤทธิ์

ต่อจิตและประสาท ยาเสพติดให้โทษ วัตถุอันตราย หรือวัตถุอื่นตามที่รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการประกาศกำหนด

“ยาแผนไทย” หมายความว่า ยาที่ได้จากสมุนไพรโดยตรง หรือที่ได้จากการผสม ประุง หรือแปรรูปสมุนไพร ที่มุ่งหมายสำหรับใช้ตามศาสตร์องค์ความรู้การแพทย์แผนไทยหรือยาที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดให้เป็นยาแผนไทย

“ยาพัฒนาจากสมุนไพร” หมายความว่า ยาที่ได้จากสมุนไพรโดยตรง หรือที่ได้จากการผสม ประุง หรือแปรรูปสมุนไพร ที่ไม่ใช่ยาแผนไทยและยาตามองค์ความรู้การแพทย์ทางเลือก

“การแพทย์แผนไทย” หมายความว่า กระบวนการทางการแพทย์เกี่ยวกับการตรวจ วินิจฉัย บำบัด รักษา หรือป้องกันโรค หรือการส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพของมนุษย์ การผดุงครรภ์ การนวดไทย และให้หมายความรวมถึงการเตรียมหรือการผลิตยาแผนไทย ทั้งนี้ โดยอาศัยความรู้หรือตำราที่ได้ถ่ายทอดและพัฒนาสืบต่อกันมา

“สารสำคัญ” หมายความว่า วัตถุอันเป็นส่วนประกอบสำคัญของผลิตภัณฑ์สมุนไพร หรือสารในผลิตภัณฑ์สมุนไพร ที่ใช้เพื่อบำบัด รักษา และบรรเทาความเจ็บป่วยของมนุษย์ หรือการป้องกันโรค ส่งเสริมสุขภาพ บำรุงร่างกาย หรือลดปัจจัยเสี่ยงของการเกิดโรค

“ความแรงของสารสำคัญ” หมายความว่า

(๑) ความเข้มข้นของผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่มีปริมาณของสารสำคัญระบุเป็นน้ำหนักต่อน้ำหนัก น้ำหนักต่อปริมาตร หรือปริมาณของสารสำคัญต่อหนึ่งหน่วยการใช้

(๒) การแสดงผลหรือสรรพคุณของผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามที่ได้มีการทดสอบในห้องปฏิบัติการ ด้วยวิธีการที่ได้มาตรฐานหรือผ่านการใช้อย่างได้ผลเพียงพอแล้ว

“ตำรับ” หมายความว่า สูตรซึ่งระบุส่วนประกอบสิ่งปรุงที่มีสมุนไพรรวมอยู่ด้วย ไม่ว่าสิ่งปรุงนั้นจะมีรูปลักษณะใด และให้หมายความรวมถึงผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่มีลักษณะเป็นวัตถุสำเร็จรูปทางเภสัชกรรม ซึ่งพร้อมที่จะนำไปใช้แก่มนุษย์

“ผลิต” หมายความว่า ทำ ผสม ประุง หรือแปรรูป และให้หมายความรวมถึงเปลี่ยนรูปแบบ และการแบ่งบรรจุจากภาชนะหรือหีบห่อเดิมเพื่อขาย

“นำเข้า” หมายความว่า นำหรือสั่งเข้ามาในราชอาณาจักร

“ขาย” หมายความว่า จำหน่าย จ่าย แจก หรือแลกเปลี่ยน เพื่อประโยชน์ในทางการค้า และให้หมายความรวมถึงมีไว้เพื่อขาย

“ฉลาก” หมายความว่า ข้อความใด ๆ ซึ่งแสดงไว้ที่ภาชนะหรือหีบห่อบรรจุผลิตภัณฑ์สมุนไพร

“เอกสารกำกับผลิตภัณฑ์” หมายความว่า กระดาษหรือวัตถุอื่นใดที่ทำให้ปรากฏความหมาย ด้วยข้อความใด ๆ เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่สอดแทรก รวมไว้ หรือแสดงไว้ที่ภาชนะหรือหีบห่อบรรจุ ผลิตภัณฑ์สมุนไพร

“ข้อความ” หมายความว่า รวมถึงการกระทำให้ปรากฏด้วยตัวอักษร รูป รอยประดิษฐ์ ภาพ ภาพยนตร์ แสง เสียง เครื่องหมาย หรือการกระทำใด ๆ ที่ทำให้บุคคลทั่วไปสามารถเข้าใจความหมายได้

“โฆษณา” หมายความว่า การกระทำไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ ให้ประชาชนเห็น ได้ยิน หรือ ทราบข้อความ เพื่อประโยชน์ในทางการค้า และให้หมายความรวมถึงการส่งเสริมการขาย

“การส่งเสริมการขาย” หมายความว่า การให้ข้อมูล การชักนำ หรือการกระทำโดยวิธีใด ๆ โดยมุ่งหมายให้มีการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพิ่มขึ้น และกระทำเพื่อประโยชน์ในทางการค้า

“กระบวนการพิจารณาผลิตภัณฑ์สมุนไพร” หมายความว่า การพิจารณาคำขอ การตรวจสอบ ความถูกต้องของเอกสาร การประเมินเอกสารทางวิชาการ การตรวจวิเคราะห์ การตรวจสอบสถานที่ผลิต นำเข้า ขาย หรือเก็บรักษาผลิตภัณฑ์สมุนไพร หรือการตรวจสอบ ทั้งนี้ เพื่อออกใบอนุญาต ใบสำคัญ การขึ้นทะเบียนตำรับ ใบรับแจ้งรายละเอียด หรือใบรับจดแจ้ง ตลอดจนการพิจารณาใด ๆ เกี่ยวกับ ผลิตภัณฑ์สมุนไพร

“ผู้ประกอบการวิชาชีพทางการแพทย์และสาธารณสุข” หมายความว่า ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพเภสัชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ประยุกต์ หรือผู้ประกอบวิชาชีพทางการแพทย์และสาธารณสุขอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

“ผู้รับอนุญาต” หมายความว่า ผู้ได้รับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ และในกรณีนิติบุคคล เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตให้หมายความรวมถึงผู้แทนนิติบุคคลหรือผู้มีอำนาจทำการแทนนิติบุคคลซึ่งเป็น ผู้ได้รับใบอนุญาต

“ผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการ” หมายความว่า ผู้ที่มีชื่อในใบอนุญาตให้เป็นผู้ปฏิบัติการตาม พระราชบัญญัตินี้

“ผู้อนุญาต” หมายความว่า

(๑) เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยาหรือผู้ซึ่งเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา มอบหมาย สำหรับการอนุญาตให้ประกอบกิจการผลิตหรือนำเข้า การขึ้นทะเบียนตำรับ การแจ้ง รายละเอียด การจดแจ้ง และการอนุญาตให้โฆษณาผลิตภัณฑ์สมุนไพร

(๒) เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยาหรือผู้ซึ่งเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา มอบหมาย สำหรับการอนุญาตให้ประกอบกิจการขายในกรุงเทพมหานคร

(๓) ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย สำหรับการอนุญาต ให้ประกอบกิจการขายในจังหวัดที่อยู่ในเขตอำนาจ นอกจากกรุงเทพมหานคร

“คณะกรรมการนโยบาย” หมายความว่า คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการผลิตภัณฑ์สมุนไพร

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ กับออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตรา ท้ายพระราชบัญญัตินี้ ลดหรือยกเว้นค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่น รวมทั้งออกประกาศ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

การออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมตามวรรคหนึ่ง จะกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม ให้แตกต่างกันโดยคำนึงถึงประเภท ชนิด หรือลักษณะของผลิตภัณฑ์สมุนไพร ขนาดและกิจการ ของผู้ประกอบการก็ได้

กฎกระทรวงและประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๖ ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจประกาศกำหนด ดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อ ประเภท ชนิด หรือลักษณะของผลิตภัณฑ์สมุนไพร ซึ่งการผลิต นำเข้า หรือขาย ต้องได้รับใบอนุญาต

(๒) ชื่อ ประเภท ชนิด หรือลักษณะของผลิตภัณฑ์สมุนไพร ซึ่งการผลิตหรือนำเข้าเพื่อขาย ต้องได้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพร

(๓) ชื่อ ประเภท ชนิด หรือลักษณะของผลิตภัณฑ์สมุนไพร ซึ่งการผลิตหรือนำเข้าเพื่อขาย ต้องได้ใบรับแจ้งรายละเอียดหรือใบรับจดแจ้ง

(๔) ชื่อ ประเภท ชนิด หรือลักษณะของผลิตภัณฑ์สมุนไพร ที่ห้ามผลิต นำเข้า หรือขาย

(๕) รายการตำรับยาแผนไทยแห่งชาติ ตำราผลิตภัณฑ์สมุนไพร ตำรามาตรฐานยาแผนไทย ตำรามาตรฐานยาสมุนไพรไทย และตำรายาอื่นที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์สมุนไพร

(๖) ชื่อวัตถุที่เป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพร ชื่อวัตถุที่ไม่เป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพร และชื่อวัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในผลิตภัณฑ์สมุนไพร

(๗) ชื่อ ปริมาณ และเงื่อนไขของวัตถุที่อาจใช้เป็นส่วนผสมในผลิตภัณฑ์สมุนไพร สำหรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ขอจดแจ้ง

(๘) ชื่อ ปริมาณ และเงื่อนไขของวัตถุที่มีการกำหนดเงื่อนไขหรือจำกัดการใช้เป็นส่วนผสมในผลิตภัณฑ์สมุนไพร

(๙) ชื่อ ประเภท ชนิด หรือลักษณะของผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่มีการควบคุมฉลาก และเอกสารกำกับผลิตภัณฑ์

(๑๐) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ขาย และการเก็บรักษา ผลิตภัณฑ์สมุนไพร รวมทั้งลักษณะของสถานที่ผลิต นำเข้า ขาย และเก็บรักษาผลิตภัณฑ์สมุนไพร และอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ เพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุนศักยภาพของผู้ประกอบการ คุณภาพ และความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่จะส่งผลกระทบต่อผู้บริโภค

(๑๑) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการแจ้ง การอนุญาต และการผลิตหรือนำเข้า ผลิตภัณฑ์สมุนไพร เพื่อเป็นตัวอย่างสำหรับการขึ้นทะเบียนตำรับ การศึกษาวิจัย การวิเคราะห์ การแสดงนิทรรศการ หรือการบริจาค

(๑๒) หลักเกณฑ์และวิธีการทำลายผลิตภัณฑ์สมุนไพร

(๑๓) คุณสมบัติ จำนวน หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้มีหน้าที่ ปฏิบัติการในสถานที่ผลิต นำเข้า ขาย และเก็บรักษาผลิตภัณฑ์สมุนไพร

(๑๔) โรคที่เป็นลักษณะต้องห้ามของผู้รับอนุญาตและผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการ

(๑๕) สถานที่แห่งใดในราชอาณาจักรให้เป็นด่านตรวจสอบผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่นำเข้า

(๑๖) หน้าที่ที่ผู้รับอนุญาตหรือผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการต้องปฏิบัติตามมาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ แล้วแต่กรณี เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองผู้บริโภค

(๑๗) รายการที่ต้องยื่นในการขอขึ้นทะเบียนตำรับ แจ้งรายละเอียด และจดแจ้งผลิตภัณฑ์สมุนไพร

(๑๘) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในกระบวนการพิจารณาผลิตภัณฑ์สมุนไพร รวมทั้งอัตราค่าใช้จ่ายสูงสุด และค่าใช้จ่ายที่จะจัดเก็บจากผู้ยื่นคำขอ

(๑๙) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขึ้นบัญชี อัตราค่าขึ้นบัญชีสูงสุด และค่าขึ้นบัญชีที่จะจัดเก็บจากผู้เชี่ยวชาญ องค์กรผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรเอกชนทั้งในประเทศ และต่างประเทศ

(๒๐) เกณฑ์มาตรฐาน ค่าความบริสุทธิ์หรือคุณลักษณะอื่นอันมีความสำคัญต่อคุณภาพ และค่าตลาดเคลื่อนสำหรับตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ขึ้นทะเบียน แจ้งรายละเอียด หรือจดแจ้ง

(๒๑) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการโฆษณาผลิตภัณฑ์สมุนไพร

หมวด ๑

คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ

มาตรา ๗ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ” ประกอบด้วย

(๑) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ
(๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นรองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง

(๓) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนยี่สิบเอ็ดคน ได้แก่ ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ เลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ นายกแพทยสภา นายกสภาการแพทย์แผนไทย นายกสภาเภสัชกรรม ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และประธานสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนสามคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่มีการเรียนการสอนด้านเภสัชศาสตร์ ด้านการแพทย์แผนไทย หรือด้านการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ซึ่งเลือกกันเองด้านละหนึ่งคน

(๕) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนเก้าคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ด้านกฎหมาย ด้านการค้าและการลงทุน ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ด้านการแพทย์แผนไทย ด้านเกษตรและพันธุ์พืช ด้านวิจัยและพัฒนา ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสมุนไพร และด้านอุตสาหกรรมด้านละหนึ่งคน

ให้อธิบดีเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้รองอธิบดีกรรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกซึ่งอธิบดีมอบหมาย รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตรซึ่งอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตรมอบหมาย และรองเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยาซึ่งเลขาธิการมอบหมาย เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

การเลือกและการแต่งตั้งกรรมการตาม (๔) และ (๕) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๘ กรรมการตามมาตรา ๗ (๔) และ (๕) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปีนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง ผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งแล้ว อาจได้รับเลือกหรือแต่งตั้งอีกได้แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

เมื่อครบกำหนดตามวาระในวาระหนึ่ง หากยังมิได้มีการเลือกหรือแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่ากรรมการซึ่งได้รับเลือกหรือแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

ในกรณีที่กรรมการตามวาระหนึ่งพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้มีการเลือกผู้แทนตามมาตรา ๗ (๔) หรือแต่งตั้งกรรมการตามมาตรา ๗ (๕) และให้ผู้ได้รับเลือกหรือแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน เว้นแต่วาระของกรรมการตามมาตรา ๗ (๔) หรือ (๕)

จะเหลืออยู่ไม่ถึงเก้าสิบวัน จะไม่ดำเนินการเพื่อให้มีการแทนที่ได้ และในการนี้ให้คณะกรรมการนโยบายประกอบด้วยกรรมการเท่าที่เหลืออยู่

มาตรา ๙ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการตามมาตรา ๗ (๔) และ (๕) พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๕) รัฐมนตรีให้ออกเพราะบกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ

(๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๗) ถูกสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะหรือใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพนั้น ๆ

มาตรา ๑๐ คณะกรรมการนโยบายมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

- (๑) กำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรแห่งชาติทุกห้าปี เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา
- (๒) ให้ความเห็นหรือข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในเรื่องที่เกี่ยวกับงบประมาณหรือเรื่องอื่นที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ตาม (๑)
- (๓) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ปฏิบัติตามนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ตาม (๑) รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการรายงานผลการดำเนินงานดังกล่าว
- (๔) ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้
- (๕) กำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลิตภัณฑ์สมุนไพร รวมทั้งเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์สมุนไพร
- (๖) กำหนดให้มีแผนงานหรือโครงการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรทั้งระบบ
- (๗) กำหนดมาตรการส่งเสริมความร่วมมือด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรระหว่างภาครัฐและเอกชน

(๘) กำหนดประเภทผู้ประกอบการ รวมทั้งเสนอสิทธิและประโยชน์เพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการต่อรัฐมนตรีหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในส่วนที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สมุนไพร

(๙) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแจ้งและการส่งเสริมผู้ประกอบการตามพระราชบัญญัตินี้ รวมถึงมาตรการส่งเสริมการผลิตสมุนไพรเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามแนวทางเกษตรปลอดภัย

(๑๐) เสนอรายงานประจำปีต่อคณะรัฐมนตรี

(๑๑) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการนโยบายหรือตามที่นายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๑๑ การประชุมคณะกรรมการนโยบาย ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคณะกรรมการนโยบาย ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานกรรมการคนหนึ่งไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการคนที่สองเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการทั้งสองคนไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาด

ให้มีการประชุมคณะกรรมการนโยบายอย่างน้อยปีละสองครั้ง

มาตรา ๑๒ คณะกรรมการนโยบายจะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการนโยบายมอบหมายก็ได้

การประชุมคณะอนุกรรมการ ให้นำความในมาตรา ๑๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๒

คณะกรรมการผลิตภัณฑ์สมุนไพร

มาตรา ๑๓ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการผลิตภัณฑ์สมุนไพร” ประกอบด้วย

(๑) ปลัดกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธานกรรมการ

(๒) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนสิบสี่คน ได้แก่ อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก อธิบดีกรมควบคุมโรค อธิบดีกรมป่าไม้ อธิบดีกรมวิชาการเกษตร อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร อธิบดีกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ เลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา และเลขาธิการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ และผู้แทนแพทยสภา ผู้แทนสภาการแพทย์แผนไทย ผู้แทนสภาเภสัชกรรม และผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ด้านสมุนไพร แห่งละหนึ่งคน เป็นกรรมการ

(๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนหกคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ด้านกฎหมาย ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ด้านการแพทย์แผนไทย ด้านวิทยาศาสตร์การอาหารหรืออาหารเคมี ด้านสมุนไพร และด้านสิ่งแวดล้อม ด้านละหนึ่งคน

ให้รองเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยาซึ่งเลขาธิการมอบหมาย เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้แทนกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

การแต่งตั้งกรรมการตาม (๓) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๑๔ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการตามมาตรา ๑๓ (๓) และการประชุมคณะกรรมการ ให้นำความในมาตรา ๘ มาตรา ๙ และมาตรา ๑๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๕ ให้คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรีในการออกประกาศตามมาตรา ๖

(๒) ให้คำแนะนำแก่คณะกรรมการนโยบายเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สมุนไพร

(๓) ให้คำแนะนำ ความเห็น หรือความเห็นชอบแก่ผู้อนุญาตในการอนุญาตผลิต นำเข้า ขาย ขึ้นทะเบียนตำรับ แจกจ่ายละเอียดย และจัดแจ้งผลิตภัณฑ์สมุนไพร พักใช้หรือยกเลิกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต หรือเพิกถอนใบอนุญาต

(๔) ประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรทั้งระบบ และตามแผนงานหรือโครงการตามมาตรา ๑๐ (๖)

(๕) ประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการตรวจสอบสถานที่ผลิต นำเข้า ขาย และเก็บรักษาผลิตภัณฑ์สมุนไพร รวมทั้งการแสดงป้ายและใบอนุญาตของผู้รับอนุญาต และผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการ

(๖) ประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับบัญชีวัตถุดิบที่ใช้ผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร และบัญชีเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า และขายผลิตภัณฑ์สมุนไพร

(๗) ประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการแสดงชื่อของผลิตภัณฑ์สมุนไพร ในการขึ้นทะเบียนตำรับ แจ้งรายละเอียด หรือจดแจ้งผลิตภัณฑ์สมุนไพร และการแสดงฉลาก และเอกสารกำกับผลิตภัณฑ์สมุนไพร

(๘) ประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการแสดงสรรพคุณ วิธีใช้ คุณภาพ และความปลอดภัย ของผลิตภัณฑ์สมุนไพร

(๙) ประกาศกำหนดวิธีควบคุมคุณภาพและข้อกำหนดเฉพาะของผลิตภัณฑ์สมุนไพร

(๑๐) ประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับหนังสือรับรองการอนุญาตให้ขาย หรือการขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพร

(๑๑) ประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการติดตาม การเฝ้าระวัง การประเมินผล ตลอดจนการรายงานอาการอันไม่พึงประสงค์จากการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร

(๑๒) ประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับหนังสือรับรองผลการวิเคราะห์ ผลิตภัณฑ์สมุนไพร

(๑๓) ให้ความเห็นชอบในการที่ผู้อนุญาตสั่งไม่รับขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพร ไม่อนุญาตให้แก้ไขรายการทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพร ไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบสำคัญการขึ้นทะเบียน ตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพร ให้แก้ไขรายการทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพร เพื่อคุ้มครองความปลอดภัย ของผู้บริโภค ดำเนินการติดตามความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์สมุนไพร และเพิกถอนใบสำคัญ การขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพร

(๑๔) ประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการเปรียบเทียบ ตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๕) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการหรือตามที่นายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี คณะกรรมการนโยบาย หรือรัฐมนตรีมอบหมาย

ประกาศตามวรรคหนึ่ง เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๑๖ คณะกรรมการจะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการมอบหมายก็ได้

การประชุมคณะอนุกรรมการและคณะทำงาน ให้นำความในมาตรา ๑๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๓

การขออนุญาตและการอนุญาต

มาตรา ๑๗ ผู้ใดประสงค์จะประกอบกิจการผลิต นำเข้า หรือขายผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่รัฐมนตรีได้ประกาศตามมาตรา ๖ (๑) ให้ยื่นคำขออนุญาต และเมื่อผู้อนุญาตออกใบอนุญาตให้แล้วจึงจะผลิต นำเข้า หรือขายผลิตภัณฑ์สมุนไพรนั้นได้

การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๘ บทบัญญัติมาตรา ๑๗ ไม่ใช้บังคับแก่

(๑) การผลิต นำเข้า หรือขายผลิตภัณฑ์สมุนไพร โดยกระทรวง ทบวง กรม สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เพื่อการศึกษาด้านเภสัชศาสตร์ ด้านการแพทย์แผนไทย หรือด้านการแพทย์แผนไทยประยุกต์ หน่วยงานอื่นของรัฐที่มีภารกิจด้านป้องกันหรือบำบัดโรคตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด และสภาอากาศไทย

(๒) การปรุงยาแผนไทยสำหรับผู้ป่วยเฉพาะรายของตน โดยผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือหมอพื้นบ้านซึ่งได้รับการรับรองตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการแพทย์แผนไทย สำหรับการปรุงยาตามองค์ความรู้การแพทย์ทางเลือกสำหรับผู้ป่วยเฉพาะรายของตน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการประกาศกำหนด

(๓) การแบ่งบรรจุผลิตภัณฑ์สมุนไพร เพื่อใช้สำหรับผู้ป่วยเฉพาะรายของตนโดยผู้ประกอบวิชาชีพทางการแพทย์และสาธารณสุข หรือหมอพื้นบ้านซึ่งได้รับการรับรองตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการแพทย์แผนไทย

(๔) การขายผลิตภัณฑ์สมุนไพรหรือการขายผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่แบ่งบรรจุตาม (๓) เพื่อใช้สำหรับผู้ป่วยเฉพาะรายของตน โดยผู้ประกอบวิชาชีพทางการแพทย์และสาธารณสุข หรือหมอพื้นบ้าน ซึ่งได้รับการรับรองตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการแพทย์แผนไทย

(๕) ผู้ขายรายย่อยซึ่งขายวัตถุที่ใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามที่เลขาธิการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(๖) การนำเข้าผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อใช้เฉพาะตัว โดยมีปริมาณตามความจำเป็นที่ใช้ได้ไม่เกินเก้าสิบวัน

(๗) การผลิต นำเข้า หรือขายผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด เพื่อประโยชน์ในการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาสาธารณสุขในประเทศและระหว่างประเทศ

(๘) การขายผลิตภัณฑ์สมุนไพรในสถานที่ขายยาตามกฎหมายว่าด้วยยา

ผู้ได้รับยกเว้นตาม (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) หรือ (๗) ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๑๙ ผู้อนุญาตจะออกใบอนุญาตผลิต นำเข้า หรือขายผลิตภัณฑ์สมุนไพร เมื่อปรากฏว่าผู้ขออนุญาตมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นเจ้าของกิจการที่ประสงค์จะขอรับใบอนุญาต
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปี
- (๓) มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย
- (๔) มีสถานที่ผลิต นำเข้า ขาย หรือเก็บรักษาผลิตภัณฑ์สมุนไพร และมีอุปกรณ์ที่จำเป็น ต้องใช้ตามที่รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการประกาศกำหนด
- (๕) มีผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการและไม่เป็นโรคตามที่รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ ประกาศกำหนด
- (๖) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๗) ไม่เป็นบุคคลวิกลจริต คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

- (๘) ไม่เป็นโรคตามที่รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการประกาศกำหนด
- (๙) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ หรือได้พ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีก่อนวันยื่นคำขออนุญาต
- (๑๐) ไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตผลิต นำเข้า หรือขายผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามพระราชบัญญัตินี้ ภายในระยะเวลาสองปีก่อนวันยื่นคำขออนุญาต
- (๑๑) ไม่ใช่ชื่อในการประกอบพาณิชย์กิจซ้ำหรือคล้ายคลึงกับชื่อที่ใช้ในการประกอบพาณิชย์กิจของผู้รับอนุญาตซึ่งอยู่ในระหว่างถูกพักใช้ใบอนุญาตหรือถูกเพิกถอนใบอนุญาตยังไม่ครบสองปี
- ผู้ขออนุญาตและผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการอาจเป็นบุคคลเดียวกันก็ได้
- ในกรณีที่นิติบุคคลเป็นผู้ขออนุญาต ผู้แทนนิติบุคคลหรือผู้มีอำนาจทำการแทนนิติบุคคลนั้น ต้องมีคุณสมบัติตาม (๒) และ (๓) และไม่มีลักษณะต้องห้ามตาม (๖) (๗) (๘) (๙) หรือ (๑๐)
- มาตรา ๒๐ ใบอนุญาตเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สมุนไพรแบ่งเป็นประเภท ดังต่อไปนี้
- (๑) ใบอนุญาตผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร
 - (๒) ใบอนุญาตนำเข้าผลิตภัณฑ์สมุนไพร
 - (๓) ใบอนุญาตขายผลิตภัณฑ์สมุนไพร
- ผู้รับอนุญาตตาม (๑) หรือ (๒) ให้ถือว่าเป็นผู้รับอนุญาตขายผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ตนผลิตหรือนำเข้าด้วย
- มาตรา ๒๑ ผู้รับอนุญาตซึ่งประสงค์จะแก้ไขรายการในใบอนุญาต ให้ยื่นคำขอต่อผู้อนุญาต เว้นแต่เป็นการย้ายหรือเปลี่ยนแปลงสถานที่นำเข้า ขาย หรือเก็บรักษาผลิตภัณฑ์สมุนไพรเป็นการชั่วคราว เพราะมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนอันไม่อาจดำเนินการขออนุญาตได้
- การขอแก้ไขรายการและการอนุญาตให้แก้ไขรายการในใบอนุญาต และการย้ายหรือเปลี่ยนแปลงสถานที่ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง
- มาตรา ๒๒ ใบอนุญาตตามมาตรา ๒๐ ให้มีอายุห้าปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาต
- มาตรา ๒๓ ผู้รับอนุญาตซึ่งประสงค์จะต่ออายุใบอนุญาต ให้ยื่นคำขอต่อผู้อนุญาต ก่อนวันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุ

ผู้รับอนุญาตซึ่งใบอนุญาตของตนสิ้นอายุไม่เกินหนึ่งเดือนจะยื่นคำขอต่ออายุและขอผ่อนผัน โดยแสดงเหตุผลอันสมควรในการที่มีได้ยื่นคำขอต่ออายุภายในกำหนด แต่การขอผ่อนผันไม่เป็นเหตุ ให้พ้นผิดตามมาตรา ๙๔ และในกรณีที่ล่วงพ้นกำหนดเวลาหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุ จะไม่สามารถดำเนินการต่ออายุได้

เมื่อได้ยื่นคำขอตามวรรคหนึ่งและชำระค่าธรรมเนียมการต่ออายุ ให้ใบอนุญาตคงใช้ต่อไปได้ จนกว่าจะมีคำสั่งไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาตนั้น

การขอต่ออายุและการอนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่มีคำสั่งไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต ให้ผู้อนุญาตแจ้งให้ผู้รับอนุญาตทราบ และให้คืนค่าธรรมเนียมการต่ออายุให้แก่ผู้ขอต่ออายุตามส่วนโดยคำนวณเป็นรายเดือนนับแต่วันที่คำสั่ง ไม่อนุญาตจนถึงวันที่ครบกำหนดห้าปี หากใบอนุญาตนั้นได้รับอนุญาตให้ต่ออายุ เศษของหนึ่งเดือน ถ้าถึงสิบห้าวันให้นับเป็นหนึ่งเดือน

มาตรา ๒๔ ในกรณีที่ใบอนุญาตสูญหาย ถูกทำลาย หรือลบเลือนในสาระสำคัญ ให้ผู้รับอนุญาตยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ทราบถึงการสูญหาย ถูกทำลาย หรือลบเลือนในสาระสำคัญ

การขอรับและการออกใบแทนใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด ๔

หน้าที่ของผู้รับอนุญาตและผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการ

มาตรา ๒๕ ผู้รับอนุญาตต้องควบคุมดูแลให้ผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการทำหน้าที่ตามที่กำหนด ในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๖ ผู้รับอนุญาตซึ่งประสงค์จะประกอบกิจการในระหว่างที่ผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการ ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นการชั่วคราว ต้องแจ้งให้ผู้อนุญาตทราบถึงการไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ เป็นการชั่วคราวของผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการ และผู้รับอนุญาตต้องจัดให้มีบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับ ผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการปฏิบัติหน้าที่แทน

ให้บุคคลซึ่งปฏิบัติหน้าที่แทนตามวรรคหนึ่งมีหน้าที่และความรับผิดชอบเช่นเดียวกับผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการที่ตนแทน และปฏิบัติหน้าที่แทนได้ไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่เข้าปฏิบัติหน้าที่แทน โดยผู้รับอนุญาตต้องแจ้งให้ผู้อนุญาตทราบภายในสามวันนับแต่วันที่บุคคลดังกล่าวเข้าปฏิบัติหน้าที่แทน

การแจ้งตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่เลขาธิการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๒๗ ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการไม่ประสงค์จะปฏิบัติหน้าที่ต่อไป ให้ผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้อนุญาตทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันก่อนวันที่ไม่ปฏิบัติหน้าที่นั้น โดยให้ถือว่าผู้นั้นได้พ้นจากหน้าที่และความรับผิดชอบตั้งแต่วันที่มิปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว

มาตรา ๒๘ ผู้รับอนุญาตมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดให้มีผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการซึ่งมีคุณสมบัติและจำนวนตามที่รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการประกาศกำหนดตามมาตรา ๖ (๑๓) และไม่เป็นโรคตามมาตรา ๖ (๑๔) ตลอดเวลาที่ทำกร

(๒) จัดให้มีการผลิต นำเข้า ขาย ตลอดจนการเก็บรักษาผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการประกาศกำหนด

(๓) จัดให้มีการผลิต นำเข้า หรือขายผลิตภัณฑ์สมุนไพร ณ สถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาต

(๔) จัดให้มีป้ายซึ่งแสดงว่าเป็นสถานที่ผลิต นำเข้า หรือขายผลิตภัณฑ์สมุนไพร รวมทั้งแสดงใบอนุญาตของผู้รับอนุญาตและผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(๕) จัดให้มีบัญชีวัตถุดิบที่ใช้ผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร และบัญชีเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า หรือขายผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(๖) จัดให้มีการเก็บตัวอย่างผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ผลิตหรือนำเข้าตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่เลขาธิการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๒๙ ผู้รับอนุญาตผลิตหรือนำเข้าผลิตภัณฑ์สมุนไพรมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กรณีผลิตต้องจัดให้มีการตรวจสอบคุณภาพของวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ผลิตขึ้น หรือหลักฐานที่แสดงรายละเอียดของการตรวจสอบดังกล่าว ก่อนนำออกจากสถานที่ผลิตตามหลักเกณฑ์

วิธีการ และเงื่อนไขที่เลขาธิการโดยคำแนะนำของคณะกรรมการประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา และให้เก็บหลักฐานดังกล่าวไว้ไม่น้อยกว่าห้าปี

(๒) กรณีนำเข้าผลิตภัณฑ์สมุนไพรต้องจัดให้มีหนังสือรับรองของผู้ผลิตแสดงรายละเอียดของการวิเคราะห์คุณภาพของผลิตภัณฑ์สมุนไพร และให้เก็บหนังสือรับรองดังกล่าวไว้ไม่น้อยกว่าห้าปี และต้องผ่านการตรวจสอบจากด้านตรวจสอบผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่นำเข้าที่รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการประกาศกำหนด

(๓) จัดให้มีฉลากและเอกสารกำกับผลิตภัณฑ์ตามที่ได้รับอนุญาตไว้ ทั้งนี้ การแสดงฉลากและเอกสารกำกับผลิตภัณฑ์ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(๔) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๓๐ ผู้รับอนุญาตขายผลิตภัณฑ์สมุนไพรมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดให้มีการแยกเก็บผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้เป็นหมวดหมู่

(๒) ดูแลให้มีฉลากและเอกสารกำกับผลิตภัณฑ์ตามที่ได้รับอนุญาตผลิตหรือนำเข้าจัดไว้

(๓) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๓๑ ผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการประจำสถานที่ผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ประจำอยู่ ณ สถานที่ผลิตตามที่ได้รับอนุญาตจัดไว้ตามมาตรา ๒๘ (๓)

(๒) ผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้เป็นไปตามถูกต้องตามตำรับที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ตามมาตรา ๓๔ หรือที่ได้แจ้งรายละเอียดหรือจดแจ้งไว้ตามมาตรา ๔๕

(๓) ผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการประกาศกำหนด

(๔) ดูแลการปฏิบัติเกี่ยวกับการแสดงฉลากและเอกสารกำกับผลิตภัณฑ์ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(๕) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๓๒ ผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการประจำสถานที่นำเข้าผลิตภัณฑ์สมุนไพรมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ประจำอยู่ ณ สถานที่เก็บหรือสถานที่นำเข้าผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามที่ได้รับอนุญาตจัดไว้ตามมาตรา ๒๘ (๓)

- (๒) ดูแลผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่นำเข้าให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้
- (๓) ดูแลการนำเข้า ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการประกาศกำหนด
- (๔) เก็บรักษาและควบคุมการเบิกจ่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพร ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการประกาศกำหนด
- (๕) ดูแลการปฏิบัติเกี่ยวกับการแสดงฉลากและเอกสารกำกับผลิตภัณฑ์ก่อนนำออกขาย ให้ถูกต้องครบถ้วน
- (๖) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการประกาศกำหนด
- มาตรา ๓๓ ผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการประจำสถานที่ขายผลิตภัณฑ์สมุนไพรมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้
- (๑) ประจำอยู่ ณ สถานที่เก็บหรือสถานที่ขายผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามที่ผู้รับอนุญาตจัดไว้ ตามมาตรา ๒๘ (๓)
- (๒) เก็บรักษาและแยกเก็บผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการประกาศกำหนด
- (๓) ขายผลิตภัณฑ์สมุนไพร ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการประกาศกำหนด
- (๔) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการประกาศกำหนด

หมวด ๕

การขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพร

- มาตรา ๓๔ ผู้ใดประสงค์จะผลิตหรือนำเข้าเพื่อขายผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่รัฐมนตรีประกาศ ตามมาตรา ๖ (๒)ให้นำผลิตภัณฑ์นั้นมาขอขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรกับผู้อนุญาตเสียก่อน และเมื่อได้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรแล้วจึงผลิตหรือนำเข้าเพื่อขายได้
- ผู้ขอขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามวรรคหนึ่ง ต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๙ (๒) และ (๓) และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๙ (๖) (๗) (๘) หรือ (๙)
- ในกรณีที่นิติบุคคลเป็นผู้ขอขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพร ผู้แทนนิติบุคคลหรือผู้มีอำนาจทำการแทนนิติบุคคลนั้นต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามวรรคสองด้วย

การขอขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรและการออกใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง
มาตรา ๓๕ บทบัญญัติมาตรา ๓๔ ไม่ใช้บังคับแก่

- (๑) ตัวอย่างผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่จะผลิตหรือนำเข้าเพื่อขอขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพร
- (๒) ผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่จะผลิตหรือนำเข้าเพื่อการศึกษาวิจัย การวิเคราะห์ การแสดงนิทรรศการ หรือการบริจาค
- (๓) วัสดุที่ใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร
- (๔) การผลิตหรือนำเข้าผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อประโยชน์ในการรักษาโรคเฉพาะราย ตามที่รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการประกาศกำหนด

ในกรณีผลิตหรือนำเข้าตัวอย่างผลิตภัณฑ์สมุนไพรตาม (๑) หรือผลิตหรือนำเข้าผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อวัตถุประสงค์ตาม (๒) ให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าแจ้งเป็นหนังสือต่อผู้อนุญาต ทั้งนี้ การแจ้งและการผลิตหรือนำเข้าดังกล่าวต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๓๖ การขอขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามมาตรา ๓๔ ต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อของผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด
- (๒) ชื่อและที่อยู่ของผู้ขอขึ้นทะเบียนตำรับ
- (๓) ตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพร
- (๔) สรรพคุณของผลิตภัณฑ์สมุนไพร
- (๕) เอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวกับสรรพคุณ วิธีใช้ คุณภาพ และความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์สมุนไพร
- (๖) รายละเอียดเกี่ยวกับภาชนะและขนาดบรรจุ
- (๗) วิธีควบคุมคุณภาพและข้อกำหนดเฉพาะของผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด
- (๘) หนังสือรับรองการอนุญาตให้ขายหรือการขึ้นทะเบียนตำรับ เฉพาะกรณีที่เป็นการนำเข้า ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(๙) ฉลาก

(๑๐) เอกสารกำกับผลิตภัณฑ์สมุนไพร

(๑๑) รายการอื่นตามที่รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๓๗ ผู้อนุญาตโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจสั่งไม่รับขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรเมื่อเห็นว่า

(๑) รายการการขอขึ้นทะเบียนตำรับไม่เป็นไปตามมาตรา ๓๖

(๒) ผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ขอขึ้นทะเบียนตำรับเป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ถูกสั่งเพิกถอนใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับ

(๓) ผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ขอขึ้นทะเบียนตำรับมีวัตถุดิบเป็นส่วนประกอบไม่เหมาะสมตามหลักวิชาการ ไม่สามารถเชื่อถือในสรรพคุณได้ หรืออาจไม่ปลอดภัยแก่ผู้บริโภค

(๔) ผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ขอขึ้นทะเบียนตำรับใช้ชื่อไปในทางโอ้อวด ไม่สุภาพ ไม่เหมาะสมกับวัฒนธรรมอันดีงาม หรืออาจทำให้เข้าใจผิดจากความจริง

มาตรา ๓๘ ผู้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรซึ่งประสงค์จะแก้ไขรายการทะเบียนตำรับ ให้ยื่นคำขอต่อผู้อนุญาต

การขอแก้ไขรายการและการอนุญาตให้แก้ไขรายการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

การพิจารณาอนุญาตให้แก้ไขรายการทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพร ให้นำความในมาตรา ๓๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๙ ใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้มีอายุห้าปีนับแต่วันที่ออกใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพร

มาตรา ๔๐ ผู้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรซึ่งประสงค์จะต่ออายุใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพร ให้ยื่นคำขอต่อผู้อนุญาตก่อนวันที่ใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรสิ้นอายุ

ผู้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรซึ่งใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรของตนสิ้นอายุไม่เกินหนึ่งเดือน จะยื่นคำขอต่ออายุและขอผ่อนผัน โดยแสดงเหตุผลอันสมควรในการที่มีได้ยื่นคำขอต่ออายุภายในกำหนด แต่การขอผ่อนผันไม่เป็นเหตุให้พ้นผิดตามมาตรา ๔๔

และในกรณีที่ล่วงพ้นกำหนดเวลาหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพร
สิ้นอายุจะไม่สามารถดำเนินการต่ออายุได้

เมื่อได้ยื่นคำขอตามวรรคหนึ่งและชำระค่าธรรมเนียมการต่ออายุ ให้ใบสำคัญการขึ้นทะเบียน
ตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรคงใช้ต่อไปได้จนกว่าจะมีคำสั่งไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบสำคัญการขึ้นทะเบียน
ตำรับนั้น

การขอต่ออายุและการอนุญาตให้ต่ออายุใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพร
ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่มีคำสั่งไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพร
ให้ผู้อนุญาตแจ้งให้ผู้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรทราบ และให้คืนค่าธรรมเนียม
การต่ออายุให้แก่ผู้ขอต่ออายุตามส่วนโดยคำนวณเป็นรายเดือนนับแต่วันที่คำสั่งไม่อนุญาตจนถึงวันที่
ครบกำหนดห้าปี หากใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรนั้นได้รับอนุญาตให้ต่ออายุ
เศษของหนึ่งเดือนถ้าถึงสิบห้าวันให้นับเป็นหนึ่งเดือน

มาตรา ๔๑ ในกรณีที่ใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรสูญหาย ถูกทำลาย
หรือลบลื่อนในสาระสำคัญ ให้ผู้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรยื่นคำขอรับใบแทน
ใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรต่อผู้อนุญาตภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ทราบถึง
การสูญหาย ถูกทำลาย หรือลบลื่อนในสาระสำคัญ

การขอรับและการออกใบแทนใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามวรรคหนึ่ง
ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๒ เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยของผู้บริโภค ให้ผู้อนุญาตโดยความเห็นชอบ
ของคณะกรรมการมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพร
แก้ไขรายการทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรหรือดำเนินการติดตามความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์สมุนไพร
ทั้งนี้ ตามที่กำหนดไว้ในคำสั่งดังกล่าว

มาตรา ๔๓ ผู้อนุญาตโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบสำคัญ
การขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรได้ โดยแจ้งให้ผู้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์
สมุนไพรทราบและประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อปรากฏว่า

(๑) ผลิตภัณฑ์สมุนไพรนั้นได้เปลี่ยนไปเป็นวัตถุที่มุ่งหมายสำหรับใช้เป็นเครื่องมือแพทย์ เครื่องสำอาง ยา ยาเสพติดให้โทษ วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท วัตถุอันตราย หรืออาหาร

(๒) การโฆษณาผลิตภัณฑ์สมุนไพรนั้นฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรี โดยคำแนะนำของคณะกรรมการประกาศกำหนด

(๓) ผลิตภัณฑ์สมุนไพรนั้นไม่มีสรรพคุณตามที่ขึ้นทะเบียนตำรับไว้ ไม่ปลอดภัยแก่ผู้บริโภค หรือเป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพรปลอมตามมาตรา ๕๙

(๔) ผู้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะ ต้องห้ามตามมาตรา ๓๔ วรรคสองหรือวรรคสาม

(๕) ผู้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรไม่แก้ไขรายการทะเบียนตำรับ ผลิตภัณฑ์สมุนไพร หรือไม่ดำเนินการติดตามความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามคำสั่งของ ผู้อนุญาตตามมาตรา ๔๒

มาตรา ๔๔ คำสั่งไม่รับขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพร ไม่อนุญาตให้แก้ไขรายการ ทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพร ไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพร ให้แก้ไขรายการทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพร ติดตามความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์สมุนไพร หรือ เพิกถอนใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพร ให้เป็นที่สุด

หมวด ๖

การแจ้งรายละเอียดและการจดแจ้งผลิตภัณฑ์สมุนไพร

มาตรา ๔๕ ผู้ใดประสงค์จะผลิตหรือนำเข้าเพื่อขายผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่รัฐมนตรีประกาศ ตามมาตรา ๖ (๓)ให้นำผลิตภัณฑ์นั้นมาขอแจ้งรายละเอียดหรือจดแจ้งกับผู้อนุญาตเสียก่อน และเมื่อได้ใบรับแจ้งรายละเอียดหรือใบรับจดแจ้งผลิตภัณฑ์สมุนไพรแล้วจึงผลิตหรือนำเข้าเพื่อขายได้

ผู้ขอแจ้งรายละเอียดหรือขอจดแจ้งผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามวรรคหนึ่ง ต้องมีคุณสมบัติ ตามมาตรา ๑๙ (๒) และ (๓) และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๙ (๖) (๗) (๘) หรือ (๙)

ในกรณีที่นิติบุคคลเป็นผู้ขอแจ้งรายละเอียดหรือจดแจ้งผลิตภัณฑ์สมุนไพร ผู้แทนนิติบุคคล หรือผู้มีอำนาจทำการแทนนิติบุคคลนั้นต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามวรรคสองด้วย

การแจ้งรายละเอียดและการออกใบรับแจ้งรายละเอียด การจดทะเบียนและการออกใบรับจดทะเบียน
ผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๖ การแจ้งรายละเอียดหรือการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามมาตรา ๔๕
ให้นำความในมาตรา ๓๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๔๗ การแจ้งรายละเอียดหรือการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามมาตรา ๔๕
ต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อของผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่แจ้งรายละเอียดหรือจดทะเบียนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ
และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(๒) ชื่อและที่อยู่ของผู้ขอแจ้งรายละเอียดหรือขอจดทะเบียน

(๓) ตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพร

(๔) รายละเอียดเกี่ยวกับภาชนะและขนาดบรรจุ

(๕) หนังสือรับรองผลการวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข
ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(๖) ฉลาก

(๗) เอกสารกำกับผลิตภัณฑ์สมุนไพร

(๘) รายการอื่นตามที่รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๔๘ การรับแจ้งรายละเอียด การรับจดทะเบียน การแก้ไขการแจ้งรายละเอียด
และการแก้ไขการจดทะเบียนให้นำความในมาตรา ๓๗ และมาตรา ๓๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๔๙ ใบรับแจ้งรายละเอียดหรือใบรับจดทะเบียนให้มีอายุห้าปีนับแต่วันที่ออกใบรับแจ้ง
รายละเอียดหรือใบรับจดทะเบียน

การต่ออายุใบรับแจ้งรายละเอียดและการต่ออายุใบรับจดทะเบียนให้นำความในมาตรา ๔๐
มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๕๐ ในกรณีที่ใบรับแจ้งรายละเอียดหรือใบรับจดทะเบียนสูญหาย ถูกทำลาย
หรือลบล้างในสาระสำคัญ ให้ผู้รับใบรับแจ้งรายละเอียดหรือใบรับจดทะเบียนยื่นคำขอรับใบแทนใบรับแจ้ง

รายละเอียดหรือใบรับจดทะเบียนต่อผู้อนุญาตภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ทราบถึงการสูญหาย ถูกทำลาย หรือลบล้างในสาระสำคัญ

การขอรับและการออกใบแทนใบรับแจ้งรายละเอียดหรือใบรับจดทะเบียนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๕๑ เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยของผู้บริโภค ให้ผู้อนุญาตโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้รับใบรับแจ้งรายละเอียดหรือใบรับจดทะเบียนแจ้งรายละเอียดหรือรายการจดทะเบียน หรือดำเนินการติดตามความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์สมุนไพร ทั้งนี้ ตามที่กำหนดไว้ในคำสั่งดังกล่าว

มาตรา ๕๒ ผู้อนุญาตโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบรับแจ้งรายละเอียดหรือใบรับจดทะเบียนได้ โดยแจ้งให้ผู้รับใบรับแจ้งรายละเอียดหรือใบรับจดทะเบียนทราบ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อปรากฏว่า

(๑) ผลิตภัณฑ์สมุนไพรนั้นได้เปลี่ยนไปเป็นวัตถุที่มุ่งหมายสำหรับใช้เป็นเครื่องมือแพทย์ เครื่องสำอาง ยา ยาเสพติดให้โทษ วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท วัตถุอันตราย หรืออาหาร

(๒) การโฆษณาผลิตภัณฑ์สมุนไพรนั้นฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการประกาศกำหนด

(๓) ผลิตภัณฑ์สมุนไพรนั้นไม่ปลอดภัยแก่ผู้บริโภค

(๔) ผู้รับใบรับแจ้งรายละเอียดหรือใบรับจดทะเบียนขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๕ วรรคสองหรือวรรคสาม

(๕) ผู้รับใบรับแจ้งรายละเอียดหรือใบรับจดทะเบียนผลิตภัณฑ์สมุนไพรไม่แก้ไขรายการแจ้งรายละเอียดหรือรายการจดทะเบียน หรือไม่ดำเนินการติดตามความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามคำสั่งของผู้อนุญาตตามมาตรา ๕๑

มาตรา ๕๓ คำสั่งไม่รับแจ้งรายละเอียด ไม่รับจดทะเบียน ไม่อนุญาตให้แก้ไขรายการแจ้งรายละเอียดหรือรายการจดทะเบียน ไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบรับแจ้งรายละเอียดหรือใบรับจดทะเบียน ให้แก้ไขรายการแจ้งรายละเอียดหรือรายการจดทะเบียน ติดตามความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์สมุนไพร หรือเพิกถอนใบรับแจ้งรายละเอียดหรือใบรับจดทะเบียน ให้เป็นที่สุด

หมวด ๗
กระบวนการพิจารณาผลิตภัณฑ์สมุนไพร

มาตรา ๕๔ ในกระบวนการพิจารณาผลิตภัณฑ์สมุนไพร ให้เจ้าหน้าที่ บุคคล องค์กร หรือหน่วยงานดังต่อไปนี้ ทำหน้าที่ประเมิน ตรวจสอบ และพิจารณาผลิตภัณฑ์สมุนไพร

- (๑) เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาซึ่งเลขาธิการมอบหมาย
- (๒) เจ้าหน้าที่หน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขซึ่งได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีหรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมาย

(๓) ผู้เชี่ยวชาญ องค์กรผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรเอกชนทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ที่ได้รับการขึ้นบัญชีจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และเลขาธิการ มอบหมายให้ทำหน้าที่ดังกล่าว

ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่เป็นยาแผนไทย ต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญ องค์กรผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรเอกชนในประเทศที่ได้รับการขึ้นบัญชีจากสำนักงาน คณะกรรมการอาหารและยา และเลขาธิการมอบหมายให้ทำหน้าที่ดังกล่าว

มาตรา ๕๕ เพื่อประโยชน์ในกระบวนการพิจารณาผลิตภัณฑ์สมุนไพร ให้รัฐมนตรี โดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจประกาศกำหนด ดังต่อไปนี้

(๑) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขึ้นบัญชีผู้เชี่ยวชาญ องค์กรผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทั้งนี้ ในประกาศต้องกำหนด คุณสมบัติ มาตรฐาน และการดำเนินงานของบุคคล หน่วยงาน หรือองค์กรดังกล่าว

(๒) ค่าขึ้นบัญชีที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาจะจัดเก็บจากผู้เชี่ยวชาญ องค์กรผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยจะจัดเก็บได้ ต้องไม่เกินอัตราค่าขึ้นบัญชีสูงสุด

(๓) ประเภทและค่าใช้จ่ายที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาหรือหน่วยงานของรัฐ ที่ได้รับมอบหมายให้ทำภารกิจในหน้าที่และอำนาจของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา แล้วแต่กรณี จะจัดเก็บจากผู้ยื่นคำขอในกระบวนการพิจารณาผลิตภัณฑ์สมุนไพร โดยจะจัดเก็บได้ต้องไม่เกินอัตรา ค่าใช้จ่ายสูงสุด

(๔) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในกระบวนการพิจารณาผลิตภัณฑ์สมุนไพร ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงการคุ้มครองภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและการรักษาความลับทางการค้าด้วย

อัตราค่าขึ้นบัญชีสูงสุดและอัตราค่าใช้จ่ายสูงสุดตาม (๒) และ (๓) เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้วให้ใช้บังคับได้

ประกาศตามวรรคหนึ่ง อาจกำหนดให้มีการยกเว้นหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตาม (๑) ค่าขึ้นบัญชีตาม (๒) หรือค่าใช้จ่ายตาม (๓) ทั้งหมดหรือบางส่วน หรือจะกำหนดค่าขึ้นบัญชีหรือค่าใช้จ่ายให้แตกต่างกันตามความจำเป็นและเหมาะสมได้

มาตรา ๕๖ เงินค่าขึ้นบัญชีที่จัดเก็บได้ตามมาตรา ๕๕ (๒) ให้เป็นของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา สำหรับเงินค่าใช้จ่ายที่จัดเก็บได้ตามมาตรา ๕๕ (๓) ให้เป็นของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาหรือหน่วยงานของรัฐที่ได้รับมอบหมายให้ทำภารกิจในหน้าที่และอำนาจของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา แล้วแต่กรณี โดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน และให้จ่ายเพื่อวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นค่าตอบแทนผู้เชี่ยวชาญ องค์กรผู้เชี่ยวชาญ หรือองค์กรเอกชนตามมาตรา ๕๔ (๓)
- (๒) เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการที่เป็นประโยชน์สาธารณะเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพร
- (๓) เป็นค่าใช้จ่ายในการพัฒนาศักยภาพหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ เพื่อพัฒนาระบบงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพิจารณาผลิตภัณฑ์สมุนไพร และเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการ
- (๔) ค่าใช้จ่ายอื่นที่เกี่ยวข้องและจำเป็นเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๕๗ การรับเงินตามมาตรา ๕๕ การจ่ายเงินตามมาตรา ๕๖ และการเก็บรักษาเงินให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

หมวด ๘

การควบคุมผลิตภัณฑ์สมุนไพร

มาตรา ๕๘ ห้ามผู้ใดผลิต นำเข้า หรือขายผลิตภัณฑ์สมุนไพร ดังต่อไปนี้

- (๑) ผลิตภัณฑ์สมุนไพรปลอม
- (๒) ผลิตภัณฑ์สมุนไพรผิดมาตรฐาน
- (๓) ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเสื่อมคุณภาพ
- (๔) ผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนตำรับ ไม่ได้แจ้งรายละเอียด หรือไม่ได้จดแจ้งแล้วแต่กรณี

(๕) ผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ถูกเพิกถอนใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับ ใบรับแจ้งรายละเอียด หรือใบรับจดแจ้ง

มาตรา ๕๙ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรปลอมมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

- (๑) ผลิตภัณฑ์สมุนไพรหรือวัตถุที่ทำเทียมทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อให้เข้าใจว่าเป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพรแท้
- (๒) ผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่แสดงชื่อผลิตภัณฑ์หรือแสดงวัน เดือน ปีที่สิ้นอายุ ซึ่งไม่ใช่ความจริง
- (๓) ผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่แสดงชื่อ เครื่องหมายของผู้ผลิต หรือที่ตั้งสถานที่ผลิตซึ่งไม่ใช่ความจริง
- (๔) ผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่แสดงฉลากหรือเอกสารกำกับผลิตภัณฑ์ซึ่งไม่ใช่ความจริง
- (๕) ผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่แสดงว่าเป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามตำรับที่ขึ้นทะเบียนแจ้งรายละเอียด หรือจดแจ้งไว้ซึ่งไม่ใช่ความจริง

(๖) ผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ผลิตขึ้นไม่ถูกต้องตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในตำรับที่ขึ้นทะเบียนแจ้งรายละเอียด จดแจ้ง หรือมีค่าคลาดเคลื่อนผิดจากเกณฑ์ที่รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๖๐ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรผิดมาตรฐานมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) มีปริมาณหรือความแรงของสารสำคัญขาดหรือเกินจากเกณฑ์ต่ำสุดหรือสูงสุดที่กำหนดไว้ในตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ขึ้นทะเบียนหรือมีค่าคลาดเคลื่อนผิดจากเกณฑ์ที่รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการประกาศกำหนดแต่ไม่ถึงขนาดที่ระบุไว้ในมาตรา ๕๙ (๖)

(๒) มีค่าความบริสุทธิ์หรือคุณลักษณะอื่นอันมีความสำคัญต่อคุณภาพผิดจากเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ขึ้นทะเบียนหรือเกณฑ์มาตรฐานที่รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการประกาศกำหนด

(๓) มีส่วนประกอบไม่ตรงตามที่ขึ้นทะเบียนตำรับ แจ้งรายละเอียด หรือจดแจ้งไว้

มาตรา ๖๑ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเสื่อมคุณภาพมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) ผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่สิ้นอายุตามที่ปรากฏไว้ในฉลาก

(๒) ผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ภายหลังการผลิตได้แปรสภาพจนมีลักษณะเช่นเดียวกันกับผลิตภัณฑ์สมุนไพรปลอมตามมาตรา ๕๙ (๖) หรือผลิตภัณฑ์สมุนไพรผิดมาตรฐานตามมาตรา ๖๐

มาตรา ๖๒ ห้ามผู้รับอนุญาตผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรในระหว่างที่ผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการประจำสถานที่ผลิตไม่อยู่ปฏิบัติหน้าที่

มาตรา ๖๓ ห้ามผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการปฏิบัติหน้าที่ในสถานที่ผลิต นำเข้า หรือขายผลิตภัณฑ์สมุนไพรหลายแห่งในเวลาเดียวกัน

มาตรา ๖๔ เมื่อมีกรณีเป็นที่สงสัยว่าผลิตภัณฑ์สมุนไพรไม่มีคุณภาพ ไม่มีประสิทธิภาพ หรือไม่ปลอดภัย ให้เลขาธิการมีอำนาจสั่งให้ผู้รับอนุญาตผลิตหรือนำเข้าผลิตภัณฑ์สมุนไพร ผู้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพร ผู้รับใบรับแจ้งรายละเอียด หรือผู้รับใบรับจดแจ้ง ส่งเอกสารหรือหลักฐานเพื่อพิสูจน์คุณภาพ ประสิทธิภาพ หรือความปลอดภัย

ในระหว่างการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เลขาธิการมีอำนาจสั่งระงับการผลิต นำเข้า หรือขาย เป็นการชั่วคราวจนกว่าจะได้มีการพิสูจน์ว่าผลิตภัณฑ์สมุนไพรนั้นมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ หรือความปลอดภัย

มาตรา ๖๕ เมื่อปรากฏว่าผลิตภัณฑ์สมุนไพรมีคุณภาพหรือประสิทธิภาพไม่ตรงตามที่ขึ้นทะเบียนตำรับ แจ้งรายละเอียดหรือจดแจ้ง หรือไม่ปลอดภัย ให้เลขาธิการมีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้รับอนุญาตผลิต นำเข้า หรือขาย ผู้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพร ผู้รับใบรับแจ้งรายละเอียดหรือผู้รับใบรับจดแจ้ง งดการผลิต นำเข้า หรือขาย ผลิตภัณฑ์สมุนไพร หรือดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(๒) ประกาศผลการตรวจสอบหรือวิเคราะห์คุณภาพของผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่นำไปตรวจสอบ หรือวิเคราะห์ให้ประชาชนทราบโดยเร็ว

(๓) เรียกเก็บผลิตภัณฑ์สมุนไพรจากผู้รับอนุญาตผลิต นำเข้า หรือขาย ผู้มีไว้ในครอบครอง ผู้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพร ผู้รับใบรับแจ้งรายละเอียดหรือผู้รับใบรับจดแจ้ง หรือสั่งให้ผู้รับอนุญาตผลิต นำเข้า หรือขาย ผู้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพร

ผู้รับใบรับแจ้งรายละเอียดหรือผู้รับใบรับจดแจ้ง ไปจัดเก็บผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ตนผลิต นำเข้า หรือขาย คืบจากท้องตลาดหรือผู้มีไว้ในครอบครองภายในระยะเวลาที่กำหนด

(๔) สั่งให้ผู้รับอนุญาตผลิต นำเข้า หรือขาย ผู้มีไว้ในครอบครอง ผู้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียน ดำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพร ผู้รับใบรับแจ้งรายละเอียดหรือผู้รับใบรับจดแจ้ง หรือผู้ที่รับมอบหมาย ทำลาย หรือจัดการตามควรแก่กรณี หากพบว่าผลิตภัณฑ์สมุนไพรนั้นเป็นผลิตภัณฑ์ตามมาตรา ๕๘

ให้ผู้รับอนุญาตผลิต นำเข้า หรือขาย ผู้มีไว้ในครอบครอง ผู้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียน ดำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพร ผู้รับใบรับแจ้งรายละเอียด หรือผู้รับใบรับจดแจ้ง เป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย ที่เกิดขึ้นตาม (๓) และ (๔)

หมวด ๙

การเลิกกิจการและการโอนกิจการ

มาตรา ๖๖ ในระหว่างที่ใบอนุญาตยังไม่สิ้นอายุ ผู้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๗ ผู้ใด ประสงค์จะเลิกกิจการ ให้แจ้งการเลิกกิจการเป็นหนังสือให้ผู้อนุญาตทราบล่วงหน้าอย่างน้อยสิบห้าวัน ก่อนวันที่ประสงค์จะเลิกกิจการ พร้อมทั้งแจ้งสถานที่เก็บและจำนวนผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่เหลืออยู่ ซึ่งอาจเป็นอันตราย

ผู้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๗ ผู้ใดไม่ประสงค์จะต่ออายุใบอนุญาตและประสงค์จะเลิกกิจการ ให้แจ้งการเลิกกิจการเป็นหนังสือให้ผู้อนุญาตทราบล่วงหน้าภายในสิบห้าวันก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุ พร้อมทั้งแจ้งสถานที่เก็บและจำนวนผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่เหลืออยู่ซึ่งอาจเป็นอันตราย

ในกรณีที่ผู้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๗ ผู้ใดไม่ได้รับอนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต ให้แจ้ง สถานที่เก็บและจำนวนผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่เหลืออยู่ซึ่งอาจเป็นอันตรายภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับการไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต

การแจ้งตามมาตรา ๖๖ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่เลขาธิการกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๖๗ ในกรณีที่ผู้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๗ ได้แจ้งการเลิกกิจการ ใบอนุญาตสิ้นอายุ หรือผู้อนุญาตไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต แล้วแต่กรณี หากประสงค์จะขายผลิตภัณฑ์สมุนไพร ที่เหลืออยู่ของตน ต้องขายให้แก่ผู้รับอนุญาตอื่น หรือบุคคลที่ผู้อนุญาตเห็นสมควรภายในเก้าสิบวัน

นับแต่วันเลิกกิจการ วันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุ หรือวันที่ผู้รับอนุญาตได้รับแจ้งการไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต ทั้งนี้ ผู้อนุญาตอาจขยายระยะเวลาดังกล่าวได้ตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๖๘ ผู้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๗ ผู้ใดประสงค์จะโอนใบอนุญาตให้ผู้รับโอนซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๙ ให้ยื่นคำขอโอนใบอนุญาตต่อผู้อนุญาตและการโอนจะมีผลเมื่อได้รับอนุญาตจากผู้อนุญาต

การขอโอนใบอนุญาตและการอนุญาตให้โอนใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๖๙ ในกรณีที่ผู้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๗ ตาย หากทายาทหรือผู้ซึ่งได้รับความยินยอมจากทายาทได้แสดงความจำนงต่อผู้อนุญาตเพื่อขอประกอบกิจการนั้นภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่ผู้รับอนุญาตตาย และเมื่อผู้อนุญาตตรวจสอบแล้วเห็นว่าผู้นั้นมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๙ ให้ทายาทหรือผู้ซึ่งได้รับความยินยอมจากทายาทประกอบกิจการต่อไปได้ จนกว่าใบอนุญาตสิ้นอายุ และให้ถือว่าเป็นผู้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันที่ผู้รับอนุญาตตาย

การแสดงความจำนงและการตรวจสอบตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่เลขาธิการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

หมวด ๑๐

การโฆษณา

มาตรา ๗๐ ห้ามผู้ใดโฆษณาผลิตภัณฑ์สมุนไพรหรือคุณประโยชน์ของผลิตภัณฑ์สมุนไพร เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตจากผู้อนุญาตก่อน

การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่เลขาธิการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ทั้งนี้ เลขาธิการอาจกำหนดเงื่อนไขเฉพาะในการโฆษณาและจำกัดการใช้สื่อโฆษณาก็ได้

มาตรา ๗๑ ใบอนุญาตโฆษณาตามมาตรา ๗๐ ให้มีอายุสามปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาต

มาตรา ๗๒ การแก้ไขรายการในใบอนุญาตโฆษณา ให้นำความในมาตรา ๒๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๗๓ ในกรณีที่ใบอนุญาตโฆษณาสูญหาย ถูกทำลาย หรือลบลือนในสาระสำคัญ ให้ผู้รับอนุญาตโฆษณายื่นคำขอรับใบแทนภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ทราบถึงการสูญหาย ถูกทำลาย หรือลบลือนในสาระสำคัญ

การขอรับและการออกใบแทนใบอนุญาตโฆษณาตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่เลขาธิการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๗๔ ห้ามผู้ใดโฆษณาผลิตภัณฑ์สมุนไพรในลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) โอ้อวดสรรพคุณหรือวัตถุดิบเป็นส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์สมุนไพรว่าสามารถ บำบัดรักษา บรรเทา หรือป้องกันโรคหรือความเจ็บป่วยได้อย่างศักดิ์สิทธิ์หรือตามความเชื่อส่วนบุคคล หรือสามารถรักษาโรคให้หายขาดได้ หรือใช้ถ้อยคำอื่นใดที่มีความหมายในทำนองเดียวกัน

(๒) แสดงสรรพคุณอันเป็นเท็จ เกินความจริง หรือทำให้เข้าใจผิดในสรรพคุณของ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรนั้น

(๓) ทำให้เข้าใจว่ามีวัตถุดิบเป็นส่วนประกอบ ซึ่งความจริงไม่มีวัตถุดิบหรือส่วนประกอบนั้น ในผลิตภัณฑ์สมุนไพร หรือมีแต่มีไม่เท่าที่ ทำให้เข้าใจตามที่โฆษณา

(๔) เป็นการรับรองหรือยกย่องสรรพคุณของผลิตภัณฑ์สมุนไพรโดยบุคคล คณะบุคคล หรือสถาบันใด ๆ

(๕) กระทำโดยฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการโฆษณาตามที่รัฐมนตรี โดยคำแนะนำของคณะกรรมการประกาศกำหนด

ความใน (๔) ไม่ใช้บังคับแก่การโฆษณาซึ่งกระทำโดยตรงต่อผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการวิชาชีพทันตกรรม ผู้ประกอบการวิชาชีพเภสัชกรรม ผู้ประกอบการวิชาชีพการแพทย์แผนไทย และผู้ประกอบการวิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ทั้งนี้ การโฆษณาซึ่งกระทำโดยตรงต่อผู้ประกอบการ วิชาชีพดังกล่าว ต้องได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๗๐

มาตรา ๗๕ ในกรณีที่ผู้อนุญาตเห็นว่าการโฆษณาใดฝ่าฝืนมาตรา ๗๔ ให้ผู้อนุญาต มีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้โฆษณาดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) แก้ไขข้อความหรือวิธีการในการโฆษณา

(๒) ห้ามใช้ข้อความหรือวิธีการบางอย่างที่ปรากฏในการโฆษณา

(๓) ระงับการโฆษณา

คำสั่งตามวรรคหนึ่ง ผู้อนุญาตจะสั่งให้โฆษณาเผยแพร่ข้อมูลที่ต้องการด้วยก็ได้ โดยให้ผู้โฆษณารับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด

หมวด ๑๑

การส่งเสริมผู้ประกอบการ

มาตรา ๗๖ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมความสามารถของผู้ผลิตหรือผู้ขายผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้ผู้ผลิตหรือผู้ขายซึ่งเป็นผู้ประกอบการตามมาตรา ๑๐ (๘) แจ้งต่ออธิบดีเพื่อขอรับการส่งเสริมตามมาตรา ๗๗

การแจ้งตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการนโยบายกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๗๗ การส่งเสริมผู้ประกอบการที่ได้แจ้งตามมาตรา ๗๖ มีดังต่อไปนี้

(๑) สนับสนุนการประกอบกิจการตามความพร้อมและความต้องการของผู้ประกอบการ ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรหรือให้ความช่วยเหลือในการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีในด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านการส่งเสริมการเพาะปลูก การเพาะเลี้ยง การส่งเสริมคุณภาพการผลิต การจัดการ และการตลาด

(๒) ส่งเสริมการรวมตัวหรือความร่วมมือกันระหว่างผู้ประกอบการกับภาครัฐกิจหรืออุตสาหกรรมอื่น

(๓) ลดหรือยกเว้นค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดท้ายพระราชบัญญัตินี้

(๔) ให้คำปรึกษาในการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ มาตรฐาน หรือการเตรียมเอกสารทางวิชาการเกี่ยวกับการผลิตหรือการขายผลิตภัณฑ์สมุนไพร การขอรับการประเมินรับรองมาตรฐาน การขอขึ้นทะเบียนตำรับ การแจ้งรายละเอียด หรือการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่จะผลิต โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

(๕) อบรมพัฒนาศักยภาพในการประกอบการ ให้สามารถปฏิบัติตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเข้ารับการอบรม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักสูตรที่อธิบดีประกาศกำหนด

(๖) ให้เอกสารคำแนะนำ คู่มือ หนังสือวิชาการ หรือเอกสารอื่นใดที่ส่วนราชการจัดทำขึ้น เพื่อเผยแพร่ความรู้ พัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ โดยไม่ต้องเสียค่าเอกสาร

(๗) สิทธิและประโยชน์อื่นตามที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด

การได้รับการส่งเสริมตาม (๑) (๒) (๔) (๕) (๖) และ (๗) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการนโยบายกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

หมวด ๑๒

พนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๗๘ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในสถานที่ผลิต สถานที่นำเข้า สถานที่ขาย หรือสถานที่เก็บผลิตภัณฑ์สมุนไพร ในเวลาทำการของสถานที่นั้น หรือเข้าไปในยานพาหนะที่บรรทุกผลิตภัณฑ์สมุนไพร ทั้งนี้ เพื่อตรวจสอบ หรือควบคุมเท่าที่จำเป็นตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) นำผลิตภัณฑ์สมุนไพรในปริมาณพอสมควรไปเพื่อเป็นตัวอย่างในการตรวจสอบ หรือวิเคราะห์

(๓) ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ อาจเข้าไป ในสถานที่หรือยานพาหนะใด ๆ เพื่อตรวจ ค้น ยึด หรืออายัดผลิตภัณฑ์สมุนไพร เครื่องมือ เครื่องใช้ ตลอดจนजनघनखनखनखन หีบห่อ ฉลาก เอกสารกำกับผลิตภัณฑ์หรือสิ่งใด ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรดังกล่าวซึ่งสงสัยหรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าจะเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด

(๔) มีหนังสือเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสารหรือหลักฐานที่จำเป็นเพื่อประกอบการ พิจารณาของพนักงานเจ้าหน้าที่

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้รับอนุญาตและผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการผลิต นำเข้า หรือขายผลิตภัณฑ์สมุนไพรอำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามสมควร

การปฏิบัติหน้าที่ตาม (๓) ต้องมีหมายค้น เว้นแต่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า หากเน้นซักว่า จะเอาหมายค้นมาได้จะมีการยกย้าย ชุกซ่อน ทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม หรือทำลายหลักฐาน ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ให้ทำการค้นได้โดยไม่ต้องมีหมายค้น แต่ต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการค้น

มาตรา ๗๙ สิ่งที่ยึดหรืออายัดไว้ตามมาตรา ๗๘ (๓) ให้ตกเป็นของกระทรวงสาธารณสุขเมื่อปรากฏว่า

(๑) ไม่ปรากฏเจ้าของ หรือไม่มีผู้มาแสดงตัวเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ไต่ยึดหรืออายัด

(๒) ในกรณีที่ไม่มี การดำเนินคดีและผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองมิได้ร้องขอคืนภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองได้รับแจ้งคำสั่งว่าไม่มีการดำเนินคดี

(๓) ในกรณีที่มีการดำเนินคดี และพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือศาลไม่ได้พิพากษาให้รับ และผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองมิได้ร้องขอคืนภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ทราบคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือวันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด แล้วแต่กรณี

มาตรา ๘๐ ในกรณีที่สิ่งที่ยึดหรืออายัดไว้ตามมาตรา ๗๘ (๓) เป็นของเสียง่าย เป็นของที่ใกล้จะสิ้นอายุตามที่กำหนดไว้ หรือในกรณีที่เก็บไว้จะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหายหรือจะเสียค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาเกินค่าของสิ่งนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้ยึดหรืออายัดจะจัดการขายทอดตลาดสิ่งนั้นก่อนคดีถึงที่สุดหรือก่อนที่สิ่งนั้นจะตกเป็นของกระทรวงสาธารณสุขก็ได้ เงินที่ขายได้เมื่อหักค่าใช้จ่ายและค่าภาระติดพันทั้งปวงแล้ว เหลือเงินจำนวนสุทธิเท่าใดให้ยึดไว้แทนสิ่งนั้น โดยฝากไว้กับธนาคารของรัฐ

มาตรา ๘๑ ในการปฏิบัติหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๘๒ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด ๑๓

การพักใช้ใบอนุญาตและการเพิกถอนใบอนุญาต

มาตรา ๘๓ ผู้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๗ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้นุญาตโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้ครั้งละไม่เกินหนึ่งร้อยยี่สิบวัน ในกรณีที่มีการฟ้องผู้รับอนุญาตต่อศาลว่าได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้จะสั่งพักใช้ใบอนุญาตไว้จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดก็ได้

ผู้รับอนุญาตซึ่งถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตต้องหยุดประกอบกิจการตามที่ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตนั้น และระหว่างถูกพักใช้ใบอนุญาต ผู้นั้นจะขอรับใบอนุญาตใด ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้อีกไม่ได้

มาตรา ๘๔ ผู้อนุญาตตามมาตรา ๑๗ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตได้ หากปรากฏว่าผู้รับอนุญาตขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๙ หรือฝ่าฝืนคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตตามมาตรา ๘๓

มาตรา ๘๕ คำสั่งพักใช้ใบอนุญาตและคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตให้ทำเป็นหนังสือแจ้งให้ผู้รับอนุญาตทราบ หากไม่พบตัวผู้รับอนุญาตหรือผู้รับอนุญาตไม่ยอมรับคำสั่งดังกล่าว ให้ปิดคำสั่งไว้ในที่เปิดเผย เห็นได้ง่าย ณ สถานที่ผลิต นำเข้า หรือขายผลิตภัณฑ์สมุนไพร และให้ถือว่าผู้รับอนุญาตทราบคำสั่งนั้นแล้วตั้งแต่วันปิดคำสั่ง

คำสั่งพักใช้ใบอนุญาตและคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง จะแจ้งโดยวิธีประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันหรือโดยวิธีอื่นอีกด้วยก็ได้

มาตรา ๘๖ ผู้อนุญาตโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจสั่งยกเลิกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้ เมื่อปรากฏว่าผู้รับอนุญาตซึ่งถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้ปฏิบัติถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว

มาตรา ๘๗ ผู้ถูกเพิกถอนใบอนุญาตซึ่งประสงค์จะขายผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่เหลือของตน ต้องขายให้แก่ผู้รับอนุญาตอื่น หรือบุคคลที่ผู้อนุญาตเห็นสมควรภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาต หรือวันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำวินิจฉัยของรัฐมนตรีตามมาตรา ๘๙ วรรคสอง ทั้งนี้ ผู้อนุญาตอาจขยายระยะเวลาดังกล่าวได้ตามที่เห็นสมควร

หมวด ๑๔

การอุทธรณ์

มาตรา ๘๘ ในกรณีที่ผู้อนุญาตไม่ออกใบอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต ผู้ขออนุญาตหรือผู้ขอต่ออายุใบอนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ได้รับหนังสือแจ้งการไม่ออกใบอนุญาตหรือการไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต แล้วแต่กรณี

คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

ในระหว่างการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาตของรัฐมนตรี เมื่อมีคำขอของผู้อุทธรณ์ รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งอนุญาตให้ผู้ขอต่ออายุใบอนุญาตประกอบกิจการผลิต นำเข้า หรือขายผลิตภัณฑ์สมุนไพร แล้วแต่กรณี ไปพลางก่อนได้

มาตรา ๘๙ ผู้รับอนุญาตซึ่งถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือถูกเพิกถอนใบอนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งการพักใช้ใบอนุญาตหรือการเพิกถอนใบอนุญาต แล้วแต่กรณี

คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

การอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่งไม่เป็นเหตุให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาต

มาตรา ๙๐ การพิจารณาอุทธรณ์ตามมาตรา ๘๘ หรือมาตรา ๘๙ ให้รัฐมนตรีพิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับคำอุทธรณ์ ถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้มีหนังสือแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบก่อนครบกำหนดระยะเวลานั้น ในการนี้ ให้ขยายระยะเวลาพิจารณาอุทธรณ์ออกไปได้ไม่เกินหกสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าว

หมวด ๑๕

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๙๑ ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือขายผลิตภัณฑ์สมุนไพรโดยไม่ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๙๒ ผู้ผลิต นำเข้า หรือขายผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ได้รับยกเว้นตามมาตรา ๑๘ วรรคหนึ่ง (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) หรือ (๗) ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามประกาศที่ออกตามมาตรา ๑๘ วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

มาตรา ๙๓ ผู้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๗ ผู้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพร ผู้รับใบรับแจ้งรายละเอียด ผู้รับใบรับจดแจ้ง หรือผู้รับอนุญาตโฆษณาผู้ใดไม่ปฏิบัติ

ตามมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง มาตรา ๔๘ หรือมาตรา ๗๒ แล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา ๙๔ ผู้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๗ ผู้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพร ผู้รับใบรับแจ้งรายละเอียด หรือผู้รับใบรับจดทะเบียนผู้ไต่ยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาต ใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพร ใบรับแจ้งรายละเอียด หรือใบรับจดทะเบียนภายหลังที่ใบอนุญาต ใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพร ใบรับแจ้งรายละเอียด หรือใบรับจดทะเบียนแล้วไม่เกินหนึ่งเดือนตามมาตรา ๒๓ วรรคสอง มาตรา ๔๐ วรรคสอง หรือมาตรา ๔๙ วรรคสอง แล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษปรับเป็นรายวันวันละไม่เกินหนึ่งพันบาท ตลอดเวลาที่ยังไม่ได้ยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาต ใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพร ใบรับแจ้งรายละเอียด หรือใบรับจดทะเบียน

มาตรา ๙๕ ผู้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๗ ผู้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพร ผู้รับใบรับแจ้งรายละเอียด ผู้รับใบรับจดทะเบียน หรือผู้รับอนุญาตโฆษณาผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง มาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง มาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๗๓ วรรคหนึ่ง แล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

มาตรา ๙๖ ผู้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๗ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๕ หรือมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง หรือผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๗ แล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

มาตรา ๙๗ ผู้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๗ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๘ (๑) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับเป็นรายวันอีกวันละไม่เกินหนึ่งพันบาท จนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๙๘ ผู้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๗ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๘ (๒) (๓) (๔) (๕) หรือ (๖) มาตรา ๒๙ หรือมาตรา ๓๐ แล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

มาตรา ๙๙ ผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ หรือมาตรา ๓๓ แล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

มาตรา ๑๐๐ ผู้ได้รับยกเว้นตามมาตรา ๓๕ (๑) หรือ (๒) ผู้ใดไม่แจ้งเป็นหนังสือตามมาตรา ๓๕ วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

ผู้รับอนุญาตผลิตหรือนำเข้า ผู้สนับสนุนการวิจัย หรือผู้วิจัยผลิตภัณฑ์สมุนไพรผู้ใดไม่ปฏิบัติตามประกาศที่ออกตามมาตรา ๓๕ วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

ผู้บริจาหรือผู้รับบริจาคผลิตภัณฑ์สมุนไพรผู้ใดไม่ปฏิบัติตามประกาศที่ออกตามมาตรา ๓๕ วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

มาตรา ๑๐๑ ผู้ใดผลิตหรือนำเข้าผลิตภัณฑ์สมุนไพรปลอมอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๘ (๑) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท

การผลิตหรือนำเข้าผลิตภัณฑ์สมุนไพรปลอมที่มีลักษณะตามมาตรา ๕๙ (๒) (๓) (๔) (๕) หรือ (๖) อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๘ (๑) ถ้าผู้ผลิตหรือนำเข้าสามารถพิสูจน์ได้ว่าผลิตภัณฑ์สมุนไพรนั้นไม่ถึงกับเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๒ ผู้ใดขายผลิตภัณฑ์สมุนไพรปลอมอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๘ (๑) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินสามแสนบาท

การขายผลิตภัณฑ์สมุนไพรปลอมที่มีลักษณะตามมาตรา ๕๙ (๒) (๓) (๔) (๕) หรือ (๖) อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๘ (๑) ถ้าผู้ขายสามารถพิสูจน์ได้ว่าผลิตภัณฑ์สมุนไพรนั้นไม่ถึงกับเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๓ ผู้ใดผลิตหรือนำเข้าผลิตภัณฑ์สมุนไพรผิดมาตรฐานหรือผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ถูกเพิกถอนใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับ ใบรับแจ้งรายละเอียด หรือใบรับจดแจ้ง อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๘ (๒) หรือ (๕) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท

มาตรา ๑๐๔ ผู้ใดขายผลิตภัณฑ์สมุนไพรผิดมาตรฐานหรือผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ถูกเพิกถอนใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับ ใบรับแจ้งรายละเอียด หรือใบรับจดแจ้ง อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๘ (๒) หรือ (๕) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๕ ผู้ใดนำเข้าหรือขายผลิตภัณฑ์สมุนไพรเสื่อมคุณภาพอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๘ (๓) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๖ ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือขายผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนตำรับ ไม่ได้แจ้งรายละเอียด หรือไม่ได้จดแจ้ง แล้วแต่กรณี อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๘ (๔) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๗ ผู้รับอนุญาตผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖๒ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

มาตรา ๑๐๘ ผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖๓ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงสองหมื่นบาท

มาตรา ๑๐๙ ผู้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๗ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเลขาธิการซึ่งสั่งตามมาตรา ๖๔ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๑๐ ผู้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๗ ผู้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพร ผู้รับใบรับแจ้งรายละเอียด หรือผู้รับใบรับจดแจ้ง ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเลขาธิการซึ่งสั่งตามมาตรา ๖๕ (๑) หรือ (๓) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๑๑ ผู้รับอนุญาตผลิต นำเข้า หรือขาย ผู้มีไว้ในครอบครองหรือผู้ที่รับมอบหมายให้ทำลายผลิตภัณฑ์สมุนไพรผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๖๕ (๔) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

มาตรา ๑๑๒ ผู้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๗ ผู้ใดเลิกกิจการโดยไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๖๖ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา ๑๑๓ ผู้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๗ ซึ่งได้แจ้งการเลิกกิจการ ใบอนุญาตสิ้นอายุ หรือผู้อนุญาตไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต หรือถูกเพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา ๘๔ ผู้ใดขายผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่เหลือของตนเมื่อพ้นกำหนดเวลาตามมาตรา ๖๗ หรือมาตรา ๘๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๑๔ ผู้ใดโฆษณาผลิตภัณฑ์สมุนไพรโดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๗๐ วรรคหนึ่ง หรือฝ่าฝืนมาตรา ๗๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๑๕ ผู้โฆษณาผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้อนุญาตตามมาตรา ๗๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับเป็นรายวันอีกวันละไม่เกินห้าพันบาท จนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๑๑๖ ผู้ใดไม่มาให้ถ้อยคำ ไม่ส่งเอกสารหรือหลักฐานที่จำเป็นตามมาตรา ๗๘ วรรคหนึ่ง (๔) โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

มาตรา ๑๑๗ ผู้ใดไม่อำนวยความสะดวกตามสมควรแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗๘ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๑๘ ผู้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๗ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้อนุญาตตามมาตรา ๘๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับเป็นรายวันอีกวันละไม่เกินห้าพันบาท จนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๑๑๙ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น เกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบ ในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการ และละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่ บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย

มาตรา ๑๒๐ เมื่อศาลพิพากษาลงโทษผู้ใดเนื่องจากได้กระทำความผิดตามมาตรา ๕๘ ให้ศาลสั่งริบผลิตภัณฑ์สมุนไพร เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต รวมทั้งฉลาก ภาชนะ หรือหีบห่อ บรรจุผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเสียทั้งสิ้น เว้นแต่ทรัพย์สินดังกล่าวเป็นของผู้อื่น ซึ่งมีได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด

ในกรณีที่ศาลสั่งให้ริบทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งแล้ว หากปรากฏในภายหลังโดยคำร้องของ เจ้าของที่แท้จริงว่าผู้เป็นเจ้าของที่แท้จริงมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด ให้ศาลสั่งให้คืน ทรัพย์สินดังกล่าว ทั้งนี้ เจ้าของที่แท้จริงนั้นต้องยื่นคำร้องต่อศาลภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ศาล มีคำพิพากษาถึงที่สุด

ทรัพย์สินที่ศาลสั่งริบตามวรรคหนึ่งให้ตกเป็นของกระทรวงสาธารณสุขเพื่อทำลายหรือจัดการ ตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๑๒๑ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ที่มีโทษปรับสถานเดียว หรือเป็น ความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน ให้เลขาธิการหรือผู้ซึ่งเลขาธิการมอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มิ การเปรียบเทียบแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในกรณีที่มีการยึดหรืออายัดผลิตภัณฑ์สมุนไพร เครื่องมือ เครื่องใช้ ตลอดจนภาชนะบรรจุ หีบห่อ ฉลาก เอกสารกำกับผลิตภัณฑ์สมุนไพรหรือสิ่งใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดไว้ เลขาธิการหรือผู้ซึ่งเลขาธิการมอบหมายจะเปรียบเทียบได้ต่อเมื่อผู้ต้องหายินยอมให้สิ่งที่ยึดหรืออายัดไว้ ตกเป็นของกระทรวงสาธารณสุข

สิ่งของที่ตกเป็นของกระทรวงสาธารณสุขตามวรรคสาม ให้ทำลายหรือจัดการตามควรแก่กรณี ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ในกรณีที่มีผู้อ้างว่าเป็นเจ้าของสิ่งที่ยึดหรืออายัดไว้ตามวรรคสามหรือตามวรรคสี่ แสดงต่อ เลขาธิการหรือผู้ซึ่งเลขาธิการมอบหมายภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่เปรียบเทียบได้ว่าตนเป็นเจ้าของ ที่แท้จริงและมิได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิด และสิ่งที่ได้ยึดหรืออายัดไว้ยังคงอยู่ใน ความครอบครองของพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้เลขาธิการหรือผู้ซึ่งเลขาธิการมอบหมายสั่งให้คืนสิ่งที่ยึด หรืออายัดแก่ผู้เป็นเจ้าของแท้จริงได้

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๑๒๒ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการนโยบายประกอบด้วยกรรมการ ตามมาตรา ๗ (๑) (๒) และ (๓) และให้อธิบดีเป็นกรรมการและเลขานุการ ปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการนโยบายตามพระราชบัญญัตินี้ไปพลางก่อนจนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการ ตามมาตรา ๗ (๔) และ (๕) ซึ่งต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ทั้งนี้ ให้รองอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกซึ่งอธิบดีมอบหมาย รองอธิบดีกรมส่งเสริม การเกษตรซึ่งอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตรมอบหมาย และรองเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา ซึ่งเลขาธิการมอบหมาย เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๑๒๓ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการตามมาตรา ๑๓ (๑) และ (๒) และให้รองเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยาซึ่งเลขาธิการมอบหมายเป็นกรรมการ และเลขานุการ ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้ไปพลางก่อนจนกว่าจะมีการแต่งตั้ง กรรมการตามมาตรา ๑๓ (๓) ซึ่งต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ทั้งนี้ ให้ผู้แทนกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๑๒๔ บรรดาใบอนุญาตผลิต นำเข้า หรือขายยาหรืออาหารซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามพระราชบัญญัตินี้ ที่ออกให้ตามพระราชบัญญัติยา พ.ศ. ๒๕๑๐ หรือพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้คงใช้ได้ต่อไปจนกว่าใบอนุญาตนั้น ๆ จะสิ้นอายุ

มาตรา ๑๒๕ บรรดาใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับยาและใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับอาหารซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามพระราชบัญญัตินี้ ที่ออกให้ตามพระราชบัญญัติยา พ.ศ. ๒๕๑๐ และพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้คงใช้ได้ต่อไปจนกว่าใบสำคัญนั้น ๆ จะสิ้นอายุ และให้ยาหรืออาหารที่ได้ผลิตหรือนำเข้าก่อนใบสำคัญดังกล่าวสิ้นอายุสามารถจำหน่ายต่อไปได้จนกว่ายาหรืออาหารนั้นจะสิ้นอายุหรือผู้อนุญาตจะสั่งยกเลิก

มาตรา ๑๒๖ คำขออนุญาต คำขอขึ้นทะเบียนตำรับยา หรือคำขอใดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามพระราชบัญญัตินี้และได้ยื่นไว้ตามพระราชบัญญัติยา พ.ศ. ๒๕๑๐ หรือพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ และยังอยู่ในระหว่างการพิจารณา ให้ถือว่าเป็นคำขอตามพระราชบัญญัตินี้โดยอนุโลม และถ้าคำขอดังกล่าวมีความแตกต่างไปจากคำขอตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ผู้อนุญาตมีอำนาจสั่งให้แก้ไขเพิ่มเติมคำขอเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ได้

มาตรา ๑๒๗ บรรดากฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบที่ออกตามพระราชบัญญัติยา พ.ศ. ๒๕๑๐ หรือพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามพระราชบัญญัตินี้ที่ใช้อยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะมีกฎกระทรวงหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ให้ดำเนินการออกกฎกระทรวงหรือประกาศตามพระราชบัญญัตินี้ ให้แล้วเสร็จภายในสองปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หากไม่สามารถดำเนินการได้ ให้รัฐมนตรีรายงานเหตุผลที่ไม่อาจดำเนินการได้ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

ผู้รับสนองพระราชโองการ

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

นายกรัฐมนตรี

อัตราค่าธรรมเนียม

(๑) ใบอนุญาตผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร	ฉบับละ	๑๐,๐๐๐ บาท
(๒) ใบอนุญาตนำเข้าผลิตภัณฑ์สมุนไพร	ฉบับละ	๑๐๐,๐๐๐ บาท
(๓) ใบอนุญาตขายผลิตภัณฑ์สมุนไพร	ฉบับละ	๒,๕๐๐ บาท
(๔) ใบอนุญาตโฆษณา	ฉบับละ	๕,๐๐๐ บาท
(๕) ใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพร	ฉบับละ	๒๕,๐๐๐ บาท
(๖) ใบรับแจ้งรายละเอียดผลิตภัณฑ์สมุนไพร	ฉบับละ	๕,๐๐๐ บาท
(๗) ใบรับจดแจ้งผลิตภัณฑ์สมุนไพร	ฉบับละ	๑,๐๐๐ บาท
(๘) หนังสือรับรอง	ฉบับละ	๑,๐๐๐ บาท
(๙) ใบแทนใบอนุญาต ใบแทนใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับ ผลิตภัณฑ์สมุนไพร ใบแทนใบรับแจ้งรายละเอียด และใบแทนใบรับจดแจ้ง	ฉบับละ	๑,๐๐๐ บาท
(๑๐) การต่ออายุใบอนุญาตเท่ากับกึ่งหนึ่งของค่าธรรมเนียมใบอนุญาต ประเภทนั้น ๆ แต่ละฉบับ		
(๑๑) การต่ออายุใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับผลิตภัณฑ์สมุนไพร เท่ากับกึ่งหนึ่งของค่าธรรมเนียมใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรประเภทนั้น ๆ แต่ละฉบับ		
(๑๒) การต่ออายุใบรับแจ้งรายละเอียดหรือใบรับจดแจ้งเท่ากับ กึ่งหนึ่งของค่าธรรมเนียมใบรับแจ้งรายละเอียดหรือใบรับจดแจ้ง ประเภทนั้น ๆ แต่ละฉบับ		

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายควบคุมและกำกับดูแลผลิตภัณฑ์สมุนไพรเป็นการเฉพาะ ทำให้ต้องนำบทบัญญัติตามกฎหมายว่าด้วยยาและกฎหมายว่าด้วยอาหารมาใช้บังคับ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวยังไม่เหมาะสมกับการควบคุมและกำกับดูแลผลิตภัณฑ์สมุนไพร รวมทั้งไม่สอดคล้องต่อการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพร ดังนั้น สมควรมีกฎหมายควบคุมและกำกับดูแลผลิตภัณฑ์สมุนไพรสำหรับมนุษย์เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยมีคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรแห่งชาติ และมีคณะกรรมการผลิตภัณฑ์สมุนไพร ทำหน้าที่ให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขในการกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อควบคุมและกำกับดูแลผลิตภัณฑ์สมุนไพรด้วยระบบการอนุญาต การขึ้นทะเบียน การแจ้งรายละเอียด และการจัดแจ้ง ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการส่งเสริมให้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรอย่างเป็นระบบและครบวงจร ซึ่งจะช่วยให้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยมีความปลอดภัย มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล รวมทั้งเพิ่มมูลค่าในการส่งออกไปยังต่างประเทศให้มากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ประกาศคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ

เรื่อง การกำหนดประเภทผู้ประกอบการ พ.ศ. ๒๕๖๓

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดประเภทผู้ประกอบการเพื่อเป็นการส่งเสริม ให้สิทธิและประโยชน์ รวมทั้งเสนอสิทธิและประโยชน์เพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการจากหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ในการส่งเสริมให้สิทธิและประโยชน์แก่ผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐ (๘) แห่งพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒ คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ จึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ เรื่อง การกำหนดประเภทผู้ประกอบการ พ.ศ. ๒๕๖๓”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในประกาศนี้

“การผลิตสมุนไพร” หมายความว่า สมุนไพรที่มีการเพาะปลูก การเพาะเลี้ยง และการแปรรูปเบื้องต้น

“ผู้ประกอบการ” หมายความว่า ผู้ประกอบการผลิตสมุนไพร หรือผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร

ข้อ ๔ ผู้ประกอบการที่ผลิตสมุนไพรจะได้รับสิทธิและประโยชน์เพื่อส่งเสริม ตามพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในประกาศนี้

ข้อ ๕ ผู้ประกอบการผลิตสมุนไพร แบ่งเป็นสองประเภท ได้แก่

(๑) ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน หมายความว่า กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิต ขาย หรือผลิตและขายสมุนไพร ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกัน ประกอบกิจการดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน ซึ่งได้จดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

(๒) ผู้ประกอบการที่เป็นเกษตรกร หมายความว่า บุคคลหรือคณะบุคคลที่ผลิต ขาย หรือผลิตและขายสมุนไพร

(ก) บุคคลหรือคณะบุคคลที่ผลิต ขาย หรือผลิตและขายสมุนไพรที่ได้ขึ้นทะเบียนเกษตรกรไว้กับกรมส่งเสริมการเกษตร หรือ

(ข) เกษตรกรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์จากกรมวิชาการเกษตร หรือ

(ค) เกษตรกรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์จากสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) หรือ

(ง) เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียน หรือขึ้นทะเบียนสมาชิกกลุ่มกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวง เกษตรและสหกรณ์อื่น หรือ

(จ) เกษตรกรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ โดยระบบที่สมาชิกกลุ่มผู้ผลิต หรือชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบกันเอง ซึ่งเรียกว่า Participatory Guarantee System (PGS)

ข้อ ๖ ผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร แบ่งเป็นสองประเภท ได้แก่

(๑) ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน หมายความว่า กิจกรรมของชุมชนเกี่ยวกับการผลิต ขาย หรือผลิตและขายผลิตภัณฑ์สมุนไพร ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกัน และ รวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้ และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน ซึ่งได้จดทะเบียนตามกฎหมาย ว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

(๒) ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่มีลักษณะตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ข้อ ๗ ให้ปลัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้รักษาการ และมีอำนาจในการวินิจฉัยชี้ขาด ในการปฏิบัติตามประกาศนี้ คำวินิจฉัยให้เป็นที่สุด

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

อนุทิน ชาญวีรกูล

รองนายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ

ประกาศคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ

เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแจ้งเป็นผู้ประกอบการ พ.ศ. ๒๕๖๓

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแจ้งผู้ประกอบการ ตามพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐ (๙) และมาตรา ๗๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติ ผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒ คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ จึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแจ้งเป็นผู้ประกอบการ พ.ศ. ๒๕๖๓”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้มีผลบังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในประกาศนี้

“ผู้ประกอบการ” หมายความว่า ผู้ประกอบการผลิตสมุนไพร หรือผู้ประกอบการผลิต ผลิตภัณฑ์สมุนไพร ตามประกาศคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ เรื่อง การกำหนดประเภท ผู้ประกอบการ

“ใบรับรอง” หมายความว่า ใบรับรองการแจ้งเป็นผู้ประกอบการ

“บัญชีทะเบียนผู้ประกอบการ” หมายความว่า บัญชีทะเบียนผู้ประกอบการที่ได้รับใบรับรอง ตามประกาศนี้

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

ข้อ ๔ ผู้แจ้งเป็นผู้ประกอบการ ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) กรณีเป็นบุคคลธรรมดา ต้องเป็นผู้ประกอบการที่มีสัญชาติไทย หรือ

(๒) กรณีเป็นนิติบุคคลที่จดทะเบียนและมีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ในประเทศไทย ต้องมีบุคคล สัญชาติไทยเป็นผู้ถือหุ้นเกินกว่าร้อยละห้าสิบของจำนวนผู้ถือหุ้นทั้งหมด

(๓) ไม่เคยถูกคำสั่งให้กระทำการ หรืองดเว้นกระทำการเพื่อป้องกันมิให้มีการฝ่าฝืน ต่อกฎหมายนี้

(๔) ไม่อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ หรือเพิกถอนใบสำคัญการขึ้นทะเบียน ใบอนุญาต ใบรับจดแจ้ง ใบรับแจ้งรายละเอียดตามกฎหมายนี้

ข้อ ๕ การยื่นขอแจ้งเป็นผู้ประกอบการ ให้ยื่นได้ดังต่อไปนี้

(๑) ยื่นผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (ออนไลน์) ทางเว็บไซต์หรือระบบสารสนเทศของกรมการแพทย์ แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก หรือกรมส่งเสริมการเกษตร หรือ

(๒) ยื่นผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (ออนไลน์) ณ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ ทางเลือก หรือสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด หรือสำนักงานเกษตรจังหวัด หรือ

(๓) ยื่นโดยวิธีการอื่นใดตามที่อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ประกาศกำหนด

ข้อ ๖ ให้ผู้แจ้งดำเนินการกรอกรายละเอียดในแบบคำขอแจ้งเป็นผู้ประกอบการ พร้อมแนบเอกสารหลักฐานประกอบการแจ้งผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (ออนไลน์) และจัดส่งเอกสาร หลักฐานประกอบการแจ้งซึ่งรับรองสำเนาถูกต้อง โดยส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนถึงอธิบดีกรมการแพทย์ แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกภายในเวลาไม่เกินสามวัน (ถ้ามี)

การแจ้งตามวรรคหนึ่ง เมื่อได้กรอกรายละเอียดและแนบเอกสารหลักฐานประกอบการแจ้ง ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (ออนไลน์) ครบถ้วนแล้ว ให้ผู้ขอแจ้งพิมพ์แบบคำขอแจ้งเป็นผู้ประกอบการไว้ เป็นหลักฐาน

ข้อ ๗ ให้เจ้าหน้าที่กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกตรวจสอบรายละเอียด คำขอและเอกสารหลักฐานประกอบการแจ้งให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับถัดจากวันที่รับคำขอ

กรณีคำขอและเอกสารหลักฐานครบถ้วนและถูกต้อง ให้กรมการแพทย์แผนไทยและการ แพทย์ทางเลือกออกใบรับรองให้แก่ผู้แจ้งผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์โดยไม่ชักช้า

ข้อ ๘ กรณีตรวจสอบรายละเอียดคำขอและเอกสารหลักฐานประกอบแล้วเห็นว่า ไม่ครบถ้วนหรือไม่ถูกต้องให้เสนออธิบดีมีหนังสือทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ หรือทางไปรษณีย์ อิเล็กทรอนิกส์ ให้ผู้แจ้งดำเนินการแก้ไขให้ครบถ้วนหรือให้ถูกต้องภายในสิบห้าวันนับถัดจากวันที่ได้รับ หนังสือหรือรับแจ้งทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หากพ้นระยะเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าละทิ้งคำขอแจ้ง เป็นผู้ประกอบการ

ข้อ ๙ กรณีตรวจสอบพบว่าผู้แจ้งขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนด ในประกาศนี้ ให้อธิบดีมีคำสั่งไม่รับแจ้ง มีหนังสือพร้อมระบุเหตุผลแจ้งให้ผู้แจ้งทราบทางไปรษณีย์ ลงทะเบียนตอบรับภายในเจ็ดวันนับถัดจากวันที่มีคำสั่งไม่รับแจ้ง

ข้อ ๑๐ ผู้แจ้งมีสิทธิยื่นอุทธรณ์เป็นหนังสือ โดยระบุข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย หรือเหตุผล และเอกสารหลักฐานประกอบการยื่นอุทธรณ์ (ถ้ามี) ถึงอธิบดีภายในสิบห้าวันนับถัดจากวันที่ได้รับ หนังสือแจ้งไม่รับคำขอแจ้งทางไปรษณีย์

ให้อธิบดีพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับถัดจากวันยื่นอุทธรณ์ และ คำวินิจฉัยให้ถือเป็นที่สุด

กรณีพ้นระยะเวลาการอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่ง ให้อธิบดีจำหน่ายคำขออออกจากสารบบ

ข้อ ๑๑ กรณีใบรับรองสูญหาย ขำรุด ลบเลือน หรือถูกทำลายในสาระสำคัญ ให้ผู้ประกอบการ พิมพ์ใบรับรองใหม่ได้จากระบบอิเล็กทรอนิกส์

ข้อ ๑๒ ผู้ประกอบการที่ได้ใบรับรองหากประสงค์จะเปลี่ยนแปลงแก้ไขรายการที่ได้แจ้งไว้ ให้ยื่นคำขอแจ้งใหม่

การแจ้งเปลี่ยนแปลงตามวรรคหนึ่ง ให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ตามที่กำหนดในข้อ ๕ ถึงข้อ ๑๐ โดยอนุโลม

ข้อ ๑๓ ให้กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกจัดทำบัญชีทะเบียนผู้ประกอบการ เพื่อเผยแพร่และเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไว้ในระบบสารสนเทศของกรมการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก

ข้อ ๑๔ แบบคำขอแจ้งเป็นผู้ประกอบการ แบบใบรับรองเป็นผู้ประกอบการ และแบบบัญชีทะเบียนข้อมูลผู้ประกอบการ ให้เป็นไปตามที่อธิบดีกำหนด

ข้อ ๑๕ ให้ปลัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้รักษาการ และมีอำนาจในการวินิจฉัยชี้ขาด ในการปฏิบัติตามประกาศนี้ คำวินิจฉัยให้เป็นที่สุด

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

อนุทิน ชาญวีรกูล

รองนายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ

ประกาศคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ

เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการส่งเสริมผู้ประกอบการ พ.ศ. ๒๕๖๓

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการส่งเสริมผู้ประกอบการที่ได้แจ้งเป็นผู้ประกอบการ ตามพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐ (๗) และมาตรา ๗๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒ คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติจึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการส่งเสริมผู้ประกอบการ พ.ศ. ๒๕๖๓”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในประกาศนี้

“ผู้ประกอบการ” หมายความว่า ผู้ประกอบการผลิตสมุนไพร หรือผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร ตามประกาศคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ เรื่อง การกำหนดประเภทผู้ประกอบการ

“ใบรับรอง” หมายความว่า ใบรับรองการแจ้งเป็นผู้ประกอบการ

ข้อ ๔ ผู้ประกอบการที่ได้รับใบรับรองหากประสงค์ที่จะได้รับการสนับสนุนให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในประกาศนี้

ข้อ ๕ ให้ผู้ประกอบการแจ้งความประสงค์ต้องการขอรับการส่งเสริมและสนับสนุนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ พร้อมเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๖ ผู้ประกอบการ ที่จะขอรับการส่งเสริมและสนับสนุนจะต้องเป็นกิจกรรม หรือโครงการที่อยู่ภายใต้แผนงานโครงการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เป้าหมายที่กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดทำขึ้น โดยผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

(๑) การลด ยกเว้นค่าธรรมเนียม ตามกฎกระทรวงการลด ยกเว้นค่าธรรมเนียม ตามมาตรา ๗๗ (๓)

(ก) กรณีเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน และผู้ประกอบการรายย่อย จะได้รับการยกเว้นค่าธรรมเนียมตามกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียม

(ข) กรณีเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อม จะได้รับการลดค่าธรรมเนียม ในอัตราร้อยละห้าสิบของอัตราค่าธรรมเนียมที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

(๒) การให้คำปรึกษาในการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ มาตรฐาน หรือการเตรียมเอกสารทางวิชาการเกี่ยวกับการผลิต หรือการขายผลิตภัณฑ์สมุนไพร การขอรับการประเมินรับรองมาตรฐาน การขอขึ้นทะเบียนตำรับ การแจ้งรายละเอียด หรือการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่จะผลิตโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายตามมาตรา ๗๗ (๔)

ให้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันรับผิดชอบให้คำปรึกษา การปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ มาตรฐาน หรือ การเตรียมเอกสารทางวิชาการเกี่ยวกับการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร หรือการขายผลิตภัณฑ์สมุนไพร การขอรับการประเมินรับรองมาตรฐาน การขอขึ้นทะเบียน การแจ้งรายละเอียด หรือการจัดแจ้ง ผลิตภัณฑ์สมุนไพร

(๓) การเข้ารับการอบรม พัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ ตามหลักสูตรที่อธิบดีกรมการแพทย์ แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกประกาศกำหนด มาตรา ๗๗ (๕) โดยผู้ประกอบการที่ได้เข้ารับการอบรม ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

ให้กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกจัดทำหลักเกณฑ์และมาตรฐานหลักสูตร เพื่อประเมินและประกาศหลักสูตรอบรมทั้งที่เป็นหลักสูตรที่หน่วยงานของรัฐและที่เอกชนเป็นผู้จัดอบรม โดยมีหัวข้อและเนื้อหาในการพัฒนาผู้ประกอบการในหลักสูตร ดังต่อไปนี้

- (ก) การส่งเสริมคุณภาพและส่งเสริมการขาย
- (ข) การผลิต
- (ค) การจัดการ
- (ง) การตลาด
- (จ) การศึกษาวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี
- (ฉ) การสร้างนวัตกรรมผลิตภัณฑ์สมุนไพร
- (ช) หรือหลักสูตรอื่น ๆ ตามที่อธิบดีเห็นสมควรประกาศ

(๔) เอกสาร คำแนะนำ คู่มือหนังสือวิชาการเอกสารที่ส่วนราชการจัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ ความรู้พัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ มาตรา ๗๗ (๖) ให้กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ ทางเลือกดำเนินการรวบรวมและขอเอกสารไปยังที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดตั้งคลังเอกสารคำแนะนำ คู่มือ หนังสือวิชาการในระบบดิจิทัลเพื่อเผยแพร่และแจกจ่ายให้กับผู้ประกอบการ

(๕) สิทธิประโยชน์ที่จะได้รับ มาตรา ๗๗ (๗)

กรณีการลดอัตราค่าตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์ตามที่แต่ละหน่วยงานกำหนดไว้

(๖) การได้รับการลดหรือยกเว้นค่าใช้จ่ายในกระบวนการพิจารณาผลิตภัณฑ์ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ตามมาตรา ๕๕

ข้อ ๗ ผู้ประกอบการผลิตสมุนไพร ที่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจะต้องเป็น ผู้ประกอบการที่ได้รับใบรับรองการแจ้งเป็นผู้ประกอบการผลิตสมุนไพร ตามประกาศคณะกรรมการนโยบาย สมุนไพรแห่งชาติ เรื่อง การกำหนดประเภทผู้ประกอบการตามมาตรา ๑๐ (๘)

การส่งเสริมและสนับสนุนตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) การให้คำแนะนำชนิดของสมุนไพรที่ส่งเสริมให้ปลูกเป็นวัตถุดิบเพื่อเพียงพอ กับ ความต้องการของตลาด

(๒) การสนับสนุนการวิจัยวิธีการขยายพันธุ์ การเพาะปลูก และการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม เพื่อให้วัตถุดิบสมุนไพรที่ได้มีคุณภาพดี และมีสารสำคัญในปริมาณสูง

(๓) การสนับสนุนสายพันธุ์พืชที่มีคุณภาพ และศักยภาพทางพาณิชย์ เพื่อให้ได้ผลผลิตตามความต้องการของตลาด

(๔) การส่งเสริมการแปรรูปหลังการเก็บเกี่ยว ณ สถานที่ปลูกอย่างง่ายในระดับชุมชน

(๕) การสนับสนุนเกษตรกร และผู้ประกอบการ ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการผลิตแบบดั้งเดิมมาเป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่

(๖) การจัดให้มีการสนับสนุนการตรวจรับรองมาตรฐานการปลูก และการเก็บเกี่ยวตามแนวทางสากลเพื่อสร้างมูลค่าให้กับผลผลิตที่ได้

(๗) การจัดทำฐานข้อมูลพื้นที่ปลูกพืชสมุนไพรเพื่อการบริหารจัดการ และจัดทำแผนที่ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับปลูกพืชสมุนไพรที่มีศักยภาพสูงในเชิงพาณิชย์

(๘) การส่งเสริมการสร้างเครือข่ายอนุรักษ์พันธุ์พืชสมุนไพร และการปลูกทดแทนพืชสมุนไพรโดยส่งเสริมเครือข่ายชุมชน

(๙) การอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด โดยคำแนะนำของคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ

ข้อ ๘ ให้อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกประกาศรายชื่อสมุนไพรและปริมาณของสมุนไพรที่จะให้การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการเพาะปลูก เพาะเลี้ยง หรือแปรรูป หรือการกำหนดพื้นที่ที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการเพาะปลูก เพาะเลี้ยง หรือแปรรูปเมื่อเห็นว่ามีควมจำเป็นด้วยก็ได้ โดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ

ข้อ ๙ ให้กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนงานหรือโครงการเพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณ โดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายเพื่อการส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตสมุนไพรและการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๐ ให้จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมผู้ประกอบการสมุนไพร ขึ้นเป็นหน่วยงานภายในของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยมีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังต่อไปนี้

(๑) รับแจ้ง และรับรองการเป็นผู้ประกอบการผลิตสมุนไพรและผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร

(๒) เป็นหน่วยงานกลาง และหน่วยงานประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการให้การส่งเสริมและสนับสนุนเกี่ยวกับการผลิตสมุนไพรและผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร

(๓) จัดทำทะเบียนข้อมูลผู้ผลิตสมุนไพร และผู้ผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรไว้ในระบบอิเล็กทรอนิกส์ (ออนไลน์) เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้ในการดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุน

(๔) ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานเกี่ยวกับสมุนไพรตามพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๑ กรณีที่ศูนย์ส่งเสริมผู้ประกอบการสมุนไพรตรวจสอบและคัดกรองผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรแล้ว ให้แจ้งรายชื่อผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้หน่วยงานอื่นที่มีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนและให้สิทธิประโยชน์ทราบ เพื่อดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนผู้ประกอบการต่อไป

กรณีเป็นผู้ประกอบการผลิตสมุนไพร ให้ศูนย์ส่งเสริมผู้ประกอบการสมุนไพรแจ้งรายชื่อผู้ประกอบการผลิตสมุนไพรให้หน่วยงานที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนดเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเพื่อดำเนินการการสนับสนุนส่งเสริมการผลิตสมุนไพร

ข้อ ๑๒ ให้กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกจัดทำบัญชีทะเบียนผู้ประกอบการที่ขอรับการส่งเสริมและสนับสนุน และรายงานผลการดำเนินการ ให้คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติทราบอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

ข้อ ๑๓ ให้ปลัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้รักษาการ และมีอำนาจในการวินิจฉัยชี้ขาดในการปฏิบัติตามประกาศนี้ คำวินิจฉัยให้เป็นที่สุด

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

อนุทิน ชาญวีรกูล

รองนายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ